

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น
พลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ประเมศวร์ พิษผักหวาน

GRAD VRU
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
พ.ศ. 2565

THE DEVELOPMENT OF A SOCIAL-SERVICE BASED INSTRUCTIONAL
MODEL TO ENHANCE GOOD CITIZENSHIP COMPETENCIES FOR
UNDERGRADUATE STUDENTS OF BUNDITPATANASILPA INSTITUTES

PARAMATE PUCHPAKWAN

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
IN CURRICULUM AND INSTRUCTION

GRADUATE SCHOOL

VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2022

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ชื่อนักศึกษา ประเมศวร์ พิษผักหวาน
รหัสประจำตัว 60B74680101
ปริญญา ปรัชญาดุสิตบัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน ประธาน (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ประเสริฐสิน)

..... กรรมการ กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พิทักษ์ นิลนพคุณ) (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์)

..... กรรมการ กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล) (รองศาสตราจารย์ ดร.ฐิติพร พิษณุกุล)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พิทักษ์ นิลนพคุณ) กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล)

..... กรรมการและเลขานุการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราวดี มากมี)

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่... 20 ... เดือน ... สิงหาคม ... พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ปรเมศวร์ พีชผักหวาน. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง อ.ดร.พิทักษ์ นิลนพคุณ รศ.ดร.กันต์ฤทัย คลังพล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี 2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และ 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน โดยใช้แบบแผนการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองรูปแบบ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม 3) แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีโดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐานของรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ (1.1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน (1.2) องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม (2) ด้านความสามารถในการสื่อสาร (3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และ (4) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 288.74 ค่าระดับนัยสำคัญ (p-value) เท่ากับ 0.062 2) รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) หลักการ (2) จุดมุ่งหมาย (3) เนื้อหา (4) กระบวนการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งมีผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.17) และ 3) ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี พบว่า ผู้เรียนมีสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคม เพิ่มขึ้นในแต่ละระยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ คือ รูปแบบการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นรูปแบบที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์โดยการทำกิจกรรมบริการสังคม ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ประเด็นปัญหาสังคมสามารถสร้างและนำนวัตกรรมในการแก้ปัญหาทางสังคม ชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี การบริการสังคม

Paramate Puchpakwan. (2022). The Development of a Social Service-Based Instructional Model to Enhance Good Citizenship Competencies for Undergraduate Students of Bunditpatanasilpa Institutes. Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction). Advisors: Assoc. Prof. Dr.Suwana Juithong, Dr.Pithack Nilnopkoon, Assoc. Prof. Dr.Kanreutai Klangphahol

ABSTRACT

The purposes of this mixed methods research were: 1) to study the basic data of the components of a social Service-Based instructional model to enhance good citizenship competencies, 2) to develop a social Service-Based instructional model to enhance good citizenship competencies, and 3) to study the effectiveness of a social Service-Based instructional model to enhance good citizenship competencies. This research consisted of 3 interrelated stages. Stage 1, the basic data were studied to develop an instructional model. Stage 2, an instructional model was developed. Stage 3, the quasi-experimental research design was used for studying the effectiveness of a social Service-Based instructional model. The 30 samples, selected by multi-stage random sampling method contained second-year undergraduate students in semester 2 of the academic year 2020. The instruments used in this research were 1) a learning activity management plans, 2) a social Service-Based activity assessment, and 3) a good citizenship competencies assessment with a reliability of 0.78. The statistics used to analyze the data included mean and standard derivation. The hypothesis test was conducted by using the one-way repeated measures ANOVA.

The research results were found that: 1) The basic data of a social Service-Based instructional model were (1.1) components of instructional model, (1.2) good citizenship competencies consisted of 4 components including; (1) ability of teamwork, (2) ability of communication, (3) ability of solving the problem, and (4) social responsibility. This were analyzed using second-order confirmatory factor analysis consistent with the empirical data, comprising 288.74 of Chi-square (χ^2), and 0.062 of significance level value (p-value). 2) A social Service-Based instructional model to enhance good citizenship competencies includes 5 elements: (1) principle, (2) objective, (3) contents, (4) instructional procedure consisted of 5 steps including step 1: preparation, step 2: operation, step 3: construct reflective knowledge, step 4: applying in real situation, step 5: evaluation the work, and 5) procedure for productivity measurement and evaluation. An overall instructional model was evaluated at a highest level ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = 0.17). And 3) the effectiveness of a social Service-Based instructional model to enhance good citizenship competencies found that the students had better citizenship competencies in all 4 steps which includes ability of teamwork, ability of communication, ability of solving the problem and social responsibility at a significant level of 0.05.

The knowledge of this research was an instructional model, which developed concretely good citizenship competencies of students and highlight student's learning through experience by social Service-Based activity. Students learnt the point of community problems and made innovation to solve their problems. The people awoke and participated in planning for solving several problems of their community sustainable.

Keywords: Instructional Model, Good Citizenship Competencies, Social Service

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวรรณ จ้อยทอง ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ฤทัย คลังพล และ อาจารย์ ดร. พิทักษ์ นิลนพคุณ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ข้อคิดและให้คำแนะนำที่มีคุณค่ายิ่ง อีกทั้งยังคอยให้ กำลังใจในการเรียน การทำวิทยานิพนธ์และการทำงานด้วยความจริงใจเสมอมา ศิษย์รู้สึกซาบซึ้งและขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิษฐา ณ สุนทร อธิการบดีมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริ วงศ์ วิเชียร ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพ็ญฟู อาจารย์ประจำ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อาจารย์ ดร.วิสิทธิ์ จิโรจพันธ์ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ช่วยกรุณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ยิ่งใน การปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช รองศาสตราจารย์ ดร.สันทนา วิจิตร เนาวรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนีย์ พวงยารณี ที่คอยให้คำปรึกษาในการจัดทำรูปแบบการเรียนการสอน และให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนทุนการศึกษา และได้กรุณาให้เก็บรวบรวมข้อมูล ตอบแบบทดสอบและให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างยิ่งแก่ คุณแม่เดือน พี่ชฝักหวาน คุณพ่อแสวง พี่ชฝักหวาน ที่คอยสอบถาม ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ คอยห่วงใย และส่งเสริมสนับสนุน ทุก ๆ ด้านสำหรับการศึกษาต่อใน ครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจและแรงผลักดันสู่ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้มาโดยตลอด รวมถึงญาติพี่น้องทุก ๆ คนที่คอยสอบถาม ห่วงใยให้ข้าพเจ้าเกิดแรงกระตุ้นที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อครั้งนี้เช่นกัน

สุดท้ายนี้ คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้วางรากฐานการศึกษาและประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ให้แก่ผู้วิจัยจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ปรเมศวร์ พี่ชฝักหวาน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	7
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	7
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
1.6 ขอบเขตของการวิจัย.....	11
1.7 คำจำกัดความ.....	15
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	19
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
2.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	21
2.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model).....	23
2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้.....	32
2.4 แนวคิดความเป็นพลเมืองดี.....	57
2.5 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี.....	100

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	111
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	117
3.1 รูปแบบการดำเนินการวิจัย	117
3.2 ขั้นตอนการวิจัย	118
3.3 การดำเนินการวิจัย	120
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	135
4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1	135
4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2	162
4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3	185
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	205
5.1 สรุปผลการวิจัย	205
5.2 การอภิปรายผล	208
5.3 ข้อเสนอแนะ	214
บรรณานุกรม	216
ภาคผนวก	226
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	227
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	240
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	302
ภาคผนวก ง ผลงานของนักศึกษา	321
ประวัติผู้วิจัย	350

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน	28
ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	31
ตารางที่ 3 รูปแบบการเรียนรู้จากการบริการสังคมแบบ I CARE	46
ตารางที่ 4 สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	48
ตารางที่ 5 การกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน.....	50
ตารางที่ 6 จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความ เป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	51
ตารางที่ 7 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้	52
ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์	53
ตารางที่ 9 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม	54
ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อ ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี.....	55
ตารางที่ 11 แบบของพลเมืองดีตามแนวคิด Westheimer and Kahne (2004)	68
ตารางที่ 12 การสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี.....	78
ตารางที่ 13 ขั้นตอน/กระบวนการในการแก้ปัญหาจากนักวิชาการและนักการศึกษา	92
ตารางที่ 14 การสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ตามคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี	96
ตารางที่ 15 การสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ	107
ตารางที่ 16 การสังเคราะห์สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี.....	108
ตารางที่ 17 สรุปค่าดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิง ประจักษ์.....	125
ตารางที่ 18 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน	136
ตารางที่ 19 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	137

ตารางที่ 20	สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	138
ตารางที่ 21	ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี.....	140
ตารางที่ 22	ผลการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	141
ตารางที่ 23	ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการ สังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	142
ตารางที่ 24	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ .	146
ตารางที่ 25	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	146
ตารางที่ 26	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร	147
ตารางที่ 27	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา	148
ตารางที่ 28	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญองค์ประกอบ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม	148
ตารางที่ 29	เมทริกซ์ค่าสหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ของ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	150
ตารางที่ 30	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถ ในการทำงานเป็นทีม	151
ตารางที่ 31	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้าน ความสามารถในการสื่อสาร	153

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้าน ความสามารถในการแก้ปัญหา.....	155
ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความ รับผิดชอบต่อสังคม.....	157
ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดองค์ประกอบของ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	159
ตารางที่ 35 ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	160
ตารางที่ 36 ขั้นตอนการเรียนการสอน กับบทบาทของผู้สอนและนักศึกษา.....	165
ตารางที่ 37 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	171
ตารางที่ 38 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	176
ตารางที่ 39 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการ สังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.....	179
ตารางที่ 40 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ของนักศึกษาปริญญาตรี จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	185
ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของ นักศึกษาปริญญาตรีรายด้าน จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	186
ตารางที่ 42 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษา ปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง	188
ตารางที่ 43 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	189
ตารางที่ 44 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถใน การทำงานเป็นทีม จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	190

ตารางที่ 45 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม.....	191
ตารางที่ 46 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการสื่อสาร จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	192
ตารางที่ 47 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการสื่อสาร	193
ตารางที่ 48 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง.....	195
ตารางที่ 49 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการแก้ปัญหา	196
ตารางที่ 50 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านรับผิดชอบต่อสังคมจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง	197
ตารางที่ 51 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความรับผิดชอบต่อสังคม.....	198
ตารางที่ 52 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาภาพรวม	200
ตารางที่ 53 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษารายข้อ.....	201
ตารางที่ 54 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	203

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	8
ภาพที่ 2 องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	9
ภาพที่ 3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน.....	10
ภาพที่ 4 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน	11
ภาพที่ 5 กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Kolb, 1984)	39
ภาพที่ 6 ความสัมพันธ์กันระหว่างเป้าหมายและขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบ	57
ภาพที่ 7 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง Iceberg Model	101
ภาพที่ 8 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)	118
ภาพที่ 9 การวิจัยระยะที่ 1.....	119
ภาพที่ 10 การวิจัยระยะที่ 2	119
ภาพที่ 11 การวิจัยระยะที่ 3	120
ภาพที่ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัดเชิง ยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้าน ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	152
ภาพที่ 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการ วัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการสื่อสาร	154
ภาพที่ 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัด เชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้าน ความสามารถในการแก้ปัญหา.....	156
ภาพที่ 15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัด เชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคม.....	158

ภาพที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	161
ภาพที่ 17 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น พลเมือง.....	169
ภาพที่ 18 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	170
ภาพที่ 19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จากการวัด 3 ครั้ง .	186
ภาพที่ 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีเป็นรายด้านจากการวัด 3 ครั้ง.....	187
ภาพที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการทำงาน เป็นทีม จากการวัด 3 ครั้ง	192
ภาพที่ 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการสื่อสาร จากการวัด 3 ครั้ง.....	194
ภาพที่ 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการ แก้ปัญหา จากการวัด 3 ครั้ง	197
ภาพที่ 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จากการวัด 3 ครั้ง.....	199
ภาพที่ 25 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี.	272
ภาพที่ 26 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	273

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และการศึกษา ซึ่งล้วนเกิดความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ส่งผลให้คน หรือประชาชน มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยก่อให้เกิดปัญหาสังคมหลายประการ เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยี ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน อาชญากรรม และปัญหาที่สำคัญที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน คือ ปัญหาความแตกแยกในสังคม เนื่องจากมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในทางการเมือง ส่งผลให้ขาดความสงบสุขในสังคม รวมทั้งเป็นจุดอ่อนสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแล้วการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันปัจจัยที่สำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมและโอกาสในการพัฒนาประเทศ และระบบการจัดการศึกษา คือ พลเมือง หากประเทศมีพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา สามารถนำความรู้ความสามารถไปใช้ในทางสร้างสรรค์ และเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมย่อมทำให้ประเทศชาติเกิดความก้าวหน้าได้

ประเทศไทยให้ความสำคัญเรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมือง และกำหนดเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษามาโดยตลอด สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักของการจัดการศึกษาไว้ 4 ประการคือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทผู้ดีรัฐธรรมนูแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่รายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ) ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ความว่า

“การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน คือ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ต้องมีความรู้ความเข้าใจที่มีต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนา มั่นคงในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมี

ความเอื้ออาทรต่อครอบครัว และชุมชนของตน 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ให้รู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิด – ที่ถูก สิ่งชั่ว – สิ่งดี เพื่อปฏิบัติแต่สิ่งที่ชอบที่พึงงาม ปฏิเสธสิ่งที่ผิดที่ชั่ว เพื่อสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง 3) มีงานทำ มีอาชีพ ต้องให้เด็กนักเรียน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ อบรมให้เรียนรู้การทำงานให้สามารถเลี้ยงตัวเอง และครอบครัวได้ 4) เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี หมายถึง มีความเอื้ออาทร ต้องทำงานอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ควรทำ”

เนื่องจากประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น จึงมีความจำเป็นและมีความต้องการประชาชนที่มีความเป็นพลเมืองดี เช่น การใช้สิทธิและเสรีภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม การเคารพกฎหมายและสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การยอมรับเสียงส่วนใหญ่ เคารพเสียงส่วนน้อย การใช้เหตุผลแสดงความคิดเห็น การมีความสามัคคีและประนีประนอม ฯลฯ โดยมีเป้าหมายคือการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ วลัย พานิช (2549) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองดีนั้นเป็นคุณลักษณะที่ไม่สามารถจะเกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ แต่ต้องเกิดจากการขัดเกลา อบรม เรียนรู้ ฝึกฝน และลงมือปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ จึงจะทำให้ความเป็นพลเมืองปรากฏชัดเจนในแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ ทิพย์พาวร ต้นตีสุนทร (2558) กล่าวว่าความเป็นพลเมืองมีปรากฏอยู่ในทุกระบบการปกครอง แต่พลเมืองจะมีบทบาท หน้าที่ และคุณลักษณะเช่นไร ขึ้นอยู่กับระบอบทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ และวิถีชีวิตที่มีได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่มนุษย์เป็นผู้เริ่มและพัฒนาบนพื้นฐานของความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุก ๆ คน ในสังคม ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีผลต่อความสำเร็จของประชาธิปไตย คือ คุณภาพของประชาชนในฐานะพลเมือง เพราะพลเมืองมีบทบาทสำคัญมากในการแสดงความคิดเห็น ปรีกษาหารือ และถกเถียงประเด็นสาธารณะที่สำคัญ ๆ นำไปสู่การตัดสินใจร่วมกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม สอดคล้องกับ ประเวศ วะสี (2535) กล่าวว่า คำว่า “พลเมือง” เป็นคำที่บ่งบอกถึงคุณภาพของการมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน มีอิสระ มีความรู้ มีเหตุผล มีส่วนร่วมในกิจการของส่วนรวมหรือกระบวนการทางนโยบายมากกว่าคำว่า “ประชาชน” ซึ่งไม่บ่งบอกคุณภาพนอกจากนี้ ความเป็นพลเมืองยังมีคุณสมบัติในการเชื่อมโยงเชิงเครือข่ายเป็น Civil Society ซึ่งแปลว่า “สังคมแห่งความเป็นพลเมือง” หรือ “ประชาสังคม” สอดคล้องกับแนวคิดของ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2550) ที่กล่าวว่า ประชาธิปไตยจะมีคุณภาพได้เมื่อประชาชนพัฒนาตนเองให้พ้นจากความเป็นราษฎรไปสู่ความเป็นพลเมือง

ปัญหาที่สำคัญของการเรียนการสอนความเป็นพลเมือง ซึ่งจากผลการศึกษา กลุ่มตัวอย่างนักเรียนไทยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาด้านความเป็นพลเมือง ความสามารถในการให้เหตุผล และการวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นด้านความเป็นพลเมืองเท่ากับ 452 คะแนนอยู่ในลำดับที่ 34 จาก

38 ประเทศ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ ICCS (International civic and citizenship education study) อย่างมีนัยสำคัญ ประเทศที่กลุ่มตัวอย่างนักเรียนได้คะแนนสูงสุด 4 ประเทศแรก คือ ฟินแลนด์ 576 คะแนน เดนมาร์ก 574 คะแนน เกาหลีใต้ 565 คะแนน และไต้หวัน 559 คะแนน เมื่อแบ่งตามระดับความรู้ความเข้าใจด้านพลเมืองเป็น 4 ระดับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักเรียนไทยร้อยละ 25 มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าระดับ 1 ร้อยละ 38 มีความรู้ความเข้าใจระดับ 1 ร้อยละ 29 มีความรู้ความเข้าใจระดับ 2 และร้อยละ 8 มีความรู้ความเข้าใจระดับ 3 ซึ่งเป็นระดับสูงสุด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนไทยมากกว่าร้อยละ 60 มีความรู้ความเข้าใจด้านพลเมืองอยู่ในระดับ 1 และต่ำกว่า 1 โดยกลุ่มตัวอย่างนักเรียนหญิงมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชาย ผลการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนไทยมีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ทักษะ

คุณลักษณะด้านความเป็นพลเมืองที่ถูกต้อง เกิดความเข้าใจที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกสถานการณ์ รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสังคม ในฐานะพลเมืองได้ สถาบันพระปกเกล้านำเสนอผลการวิจัยเรื่อง ค่านิยมประชาธิปไตยของเยาวชนไทย ซึ่งสอดคล้องกับ ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555) พบว่า เยาวชนไทยขาดการวิเคราะห์เหตุและผล ยึดความเห็นของตนเองโดยไม่สนใจความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และไม่ทราบว่าหากขาดการเคารพสิทธิผู้อื่นแล้วจะมีผลอย่างไร สอดคล้องกับการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ Program for International Student Assessment: PISA ประจำปี 2012 ซึ่งเป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) พบว่า นักเรียนไทยมีสมรรถนะในการแก้ปัญหา การประยุกต์ความรู้ การวิเคราะห์ และหาคำอธิบายต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียมีผลการประเมินอยู่ในลำดับต้น ๆ และยังสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบสองการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549-2553 พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพส่วนหนึ่งเป็นตัวบ่งชี้ในมาตรฐานด้านผู้เรียน คือ ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ด้านการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และการคิดแบบองค์รวม ซึ่งผู้เรียนไทยมีค่าคะแนนในระดับพอใช้และปรับปรุง ร้อยละ 65.95 ผลการศึกษาจากโครงการประเมินผลการศึกษาหน้าที่และความเป็นพลเมืองครั้งที่ 3 โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบสองการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549-2553 สะท้อนให้เห็นว่าความรู้ ความเข้าใจด้านความเป็นพลเมือง และความสามารถในด้านการวิเคราะห์ของนักเรียนไทย จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาโดยทันที

ข้อมูลด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทย จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (A Learning Management Model for Democratic Citizenship Development of Upper Secondary School Students) โดย วิวัฒน์ชัย หล่มศรี และภาณุวัฒน์ ภัคติวงศ์ (2559) พบว่า การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของไทยแม้จะมีแนวคิดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 แล้วก็ตาม แต่ยังไม่มีความชัดเจนทั้งในผลลัพธ์และกระบวนการปฏิบัติ โดยเฉพาะคุณลักษณะของพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยที่สังคมไทยต้องการ ระบบการศึกษาที่ผ่านมาเน้นการสร้างคนไทยให้เป็น “คนดี” ที่ยังไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและรูปแบบการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอย่างครบถ้วนนัก ขณะที่การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งเป็นช่วงวัยสุดท้ายของเยาวชนก่อนเข้าสู่สถานะพลเมืองในมิติการเมืองการปกครองอย่างเต็มตัว ยังคงใช้รูปแบบที่ครูมีบทบาทสำคัญมากกว่าผู้เรียน เน้นท่องจำมากกว่าใช้กิจกรรมที่ก่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการฝึกปฏิบัติเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริงในชุมชนและสังคมมีลักษณะแยกสถานศึกษาออกจากชุมชน สิทธิของพลเมือง (Marshall, 2002) ระบุสิทธิของพลเมือง 3 ประการ ได้แก่ 1) Civic Rights สิทธิบุคคลในกฎหมาย เสรีภาพบุคคลที่จะเลือกดำรงชีวิต ความเสมอภาคและความเป็นธรรม 2) Political Rights สิทธิที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และความเห็นชอบกับรัฐบาล และ 3) Social Rights สิทธิเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สวัสดิการ ความมั่นคง การดูแลรักษาพยาบาล การดูแลการเลิกจ้างงาน หรือการรับรองค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งรัฐต้องให้ความคุ้มครอง สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องพลเมืองศึกษาของไทย: นโยบายและการปฏิบัติในโรงเรียน (Civic Education in Thailand: Policies and Practices in Schools) โดยการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทยนั้น รัฐบาลให้ความสำคัญแก่การศึกษาในฐานะที่เป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนคนให้กลายเป็นสมาชิกของรัฐ และกำหนดหน้าที่ในฐานะพลเมืองของชาติ ดังนั้นแล้วนโยบายหลักของชาติจึงควรมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีในสังคม ที่มีสันติสุขและความสามัคคี แต่ยังมีช่องว่างปรากฏอย่างชัดเจนระหว่างจุดมุ่งหมายและการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้การสอนวิชาความเป็นพลเมืองในประเทศไทย เป็นการสอนแบบให้ข้อมูลและความรู้มากที่สุด วิธีการที่ครูใช้สอนบ่อยที่สุด คือการสอนแบบบรรยาย ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ (ปฏิมาภรณ์ ธรรมเดชะ, 2558) สอดคล้องกับข้อมูลผลการวิจัยเรื่องการสอนการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประเทศไทย: ช่องว่างระหว่างนโยบายของรัฐบาลกับการปฏิบัติ (Pedagogy for Citizenship Education in Thailand: The Gap between Government Policy and Implementation) โดย (Lawthong, 2011) พบว่า เทคนิคการสอนที่ครูไทยมั่นใจในการสอนวิชาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมากที่สุด คือ การบรรยาย การทำงานกลุ่ม การอภิปรายในชั้นเรียน การทำกิจกรรมโดยใช้สื่อเทคโนโลยี สื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูใช้มากที่สุด คือ ใบงาน การถามตอบ และหนังสือเรียน

จากข้อมูลงานวิจัยข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบและวิธีการสอนในวิชาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่ครูไทยใช้บ่อยที่สุด คือ การสอนแบบบรรยาย การเรียนรู้แบบร่วมมือ การทำงานกลุ่ม และการอภิปรายในห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง Paths to 21st Century Competencies Through Civic Education Classroom (Torney-Purta & Wilkenfeld, 2009) พบว่า วิธีการสอนหน้าที่พลเมืองที่ครูใช้ประจำ คือ ครูบรรยายและให้นักเรียนจดโดยครูจะเน้นย้ำข้อมูลที่สำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญนักเรียนจะต้องจำข้อมูลเหล่านี้ให้ได้เพราะจะทำให้ได้คะแนนดี และยังได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครูผู้สอนและความรู้ด้านพลเมือง ความพร้อมและการเตรียมตัวของครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอนการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองว่า การจัดรูปแบบหรือวิธีการสอนใดขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในแต่ละครั้งต้องการให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ด้านใด เช่น ความรู้ ทักษะ หรือเจตคติค่านิยม ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องสามารถเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผลลัพธ์ซึ่งต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ทั้งนี้มีผลการวิจัยยืนยันว่าการจัดการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมถูกนำมาใช้น้อยมาก ในทางกลับกันการใช้หนังสือเรียน การเรียนแบบท่องจำ การเรียนแบบไม่มีส่วนร่วม และไม่มีการวิเคราะห์ ถูกนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองมากกว่า (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี ควรเป็นกระบวนการที่เน้นกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริงที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น กล่าวโดยวิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หรือลงมือทำ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของการสร้างทักษะการเรียนรู้ทั้งด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา และทักษะการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน อีกทั้ง การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เชิงรุก

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังที่ได้กล่าวมา สถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการเรียนการสอน มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เกิดความเป็นพลเมืองดี นอกจากจะจัดให้การศึกษาแก่เยาวชนแล้วยังเป็นสถาบันหลักในการฝึกให้เยาวชนเกิดทักษะและความสามารถในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ช่วยพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมที่ดีในการรับผิดชอบต่อสังคม และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศ ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้การเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดสมรรถภาพความเป็นพลเมืองดี เนื่องจากการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมเป็นประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและมีความเชื่อมโยงความร่วมมือ

ทั้งของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner, 2006) ที่กล่าวว่า การบริการสังคมเป็นการสร้างผลงานที่ดี ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ เกิดความรับผิดชอบ เป็นผลงานที่ทำให้ได้รับการยกย่องชื่นชม ความน่าดึงดูดใจ มีความหมายและก่อให้เกิดกำลังใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ท้าทาย เป็นการศึกษาที่เตรียมความพร้อมให้ชีวิต เพื่อชีวิตที่ดี ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนเพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่ดี แม้กระทั่งในสังคมในที่ทำงานก็ควรสนับสนุนให้เกิดผลงานที่ดี และรักษาผลงานที่ดีเหล่านี้เอาไว้ การเรียนการสอนแบบบริการสังคมสามารถพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ด้านจริยธรรมและความสามารถในการให้เหตุผลและจริยธรรม 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองดีในสังคม 4) เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมุ่งมั่นและเห็นอกเห็นใจ 5) ความสามารถทางด้านการเมือง 6) ความอดทนอดและการยอมรับในความแตกต่าง และการสำรวจความถนัดในอาชีพของตนเอง และยังสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 มาตรฐาน ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นำไปสู่คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและความรับผิดชอบสูงในทั้งบริบทของวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2552) เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษา คือ ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการควบคู่ไปกับการเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการศึกษาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีอย่างผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีจะทำให้อาจารย์ผู้สอนทราบว่าสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีอย่างไรจะได้นำไปปรับปรุง และแก้ไขวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะ ซึ่งจะมีเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังไม่พบงานวิจัยที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาและทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี แล้วนำไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสังคมและของชาติต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีลักษณะ และองค์ประกอบอย่างไร

1.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีความเหมาะสมเพียงใด

1.2.3 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่พัฒนาขึ้นจะส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.3.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.3.3 เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

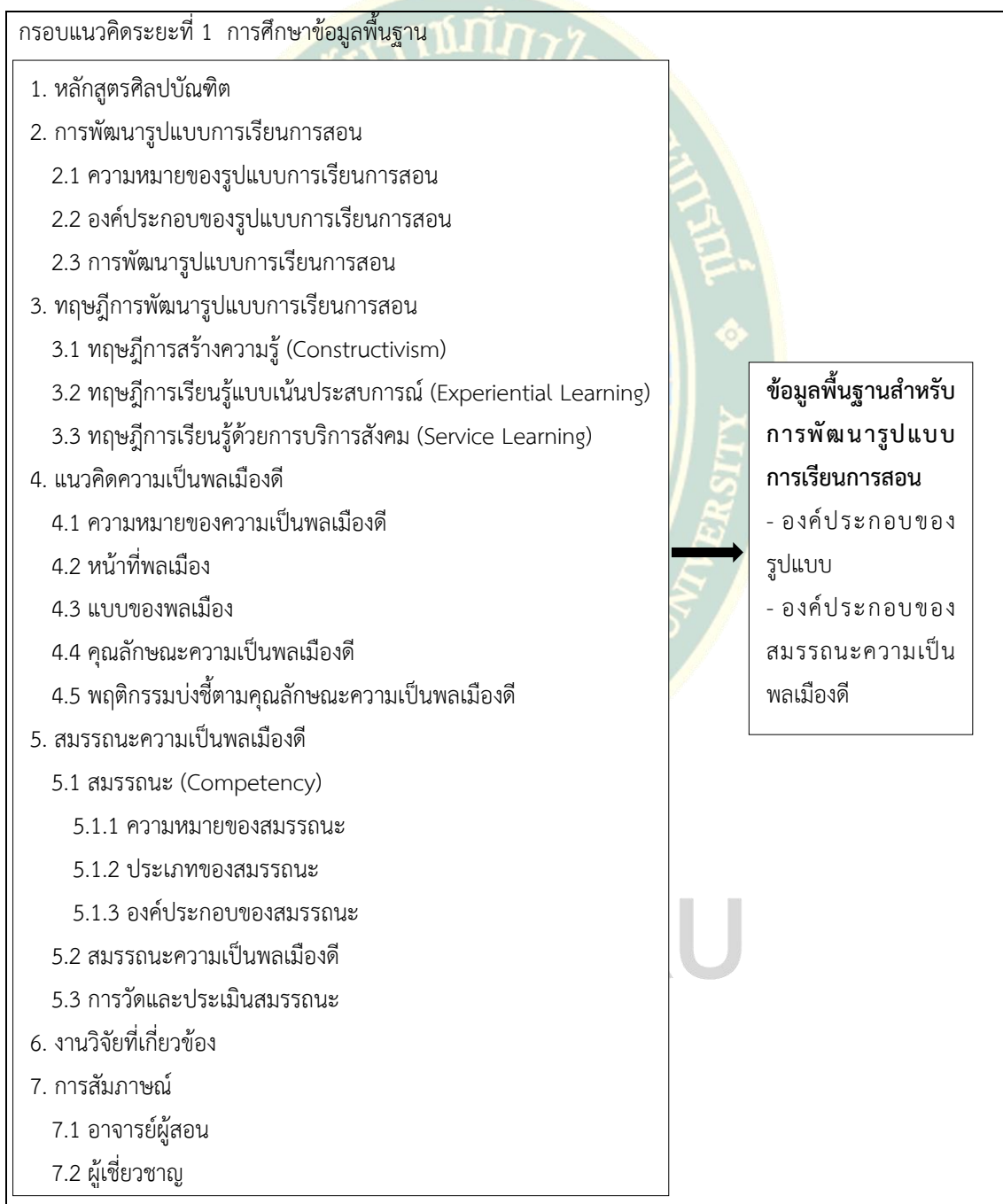
1.4.1. องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีประกอบไปด้วย ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.4.2. ผู้เรียนที่ได้รับการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี มีสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสูงขึ้น

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

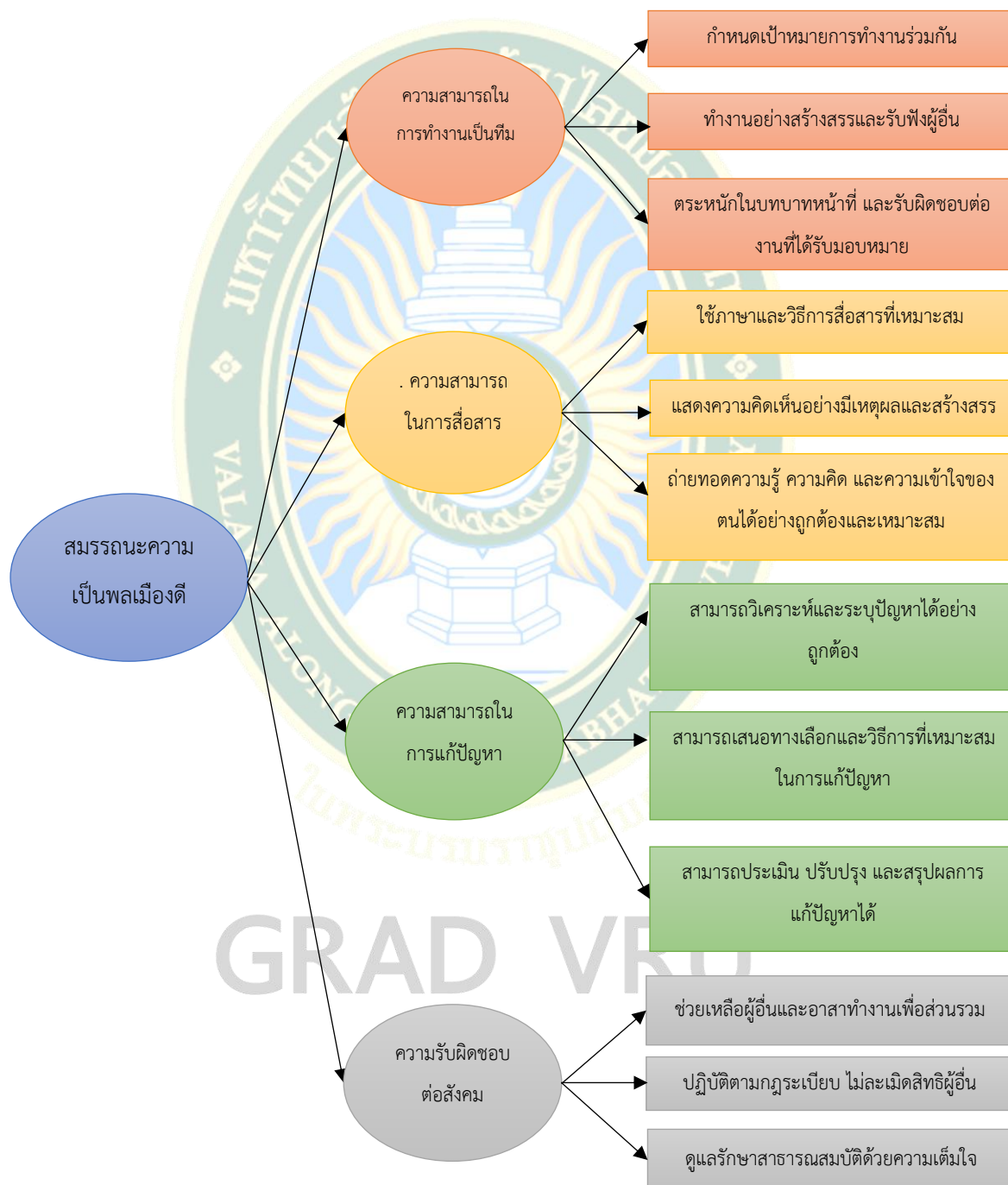
กรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้เกิดจากผลของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องใน ส่วนของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดกรอบแนวคิดเพื่อให้การวิจัยดำเนินการอย่างมีแบบแผนสู่การบรรลุ วัตถุประสงค์ของการวิจัย และเพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาในแต่ละระยะของการวิจัย อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงขอเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยทั้ง 3 ระยะ ดังนี้

1.5.1 การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

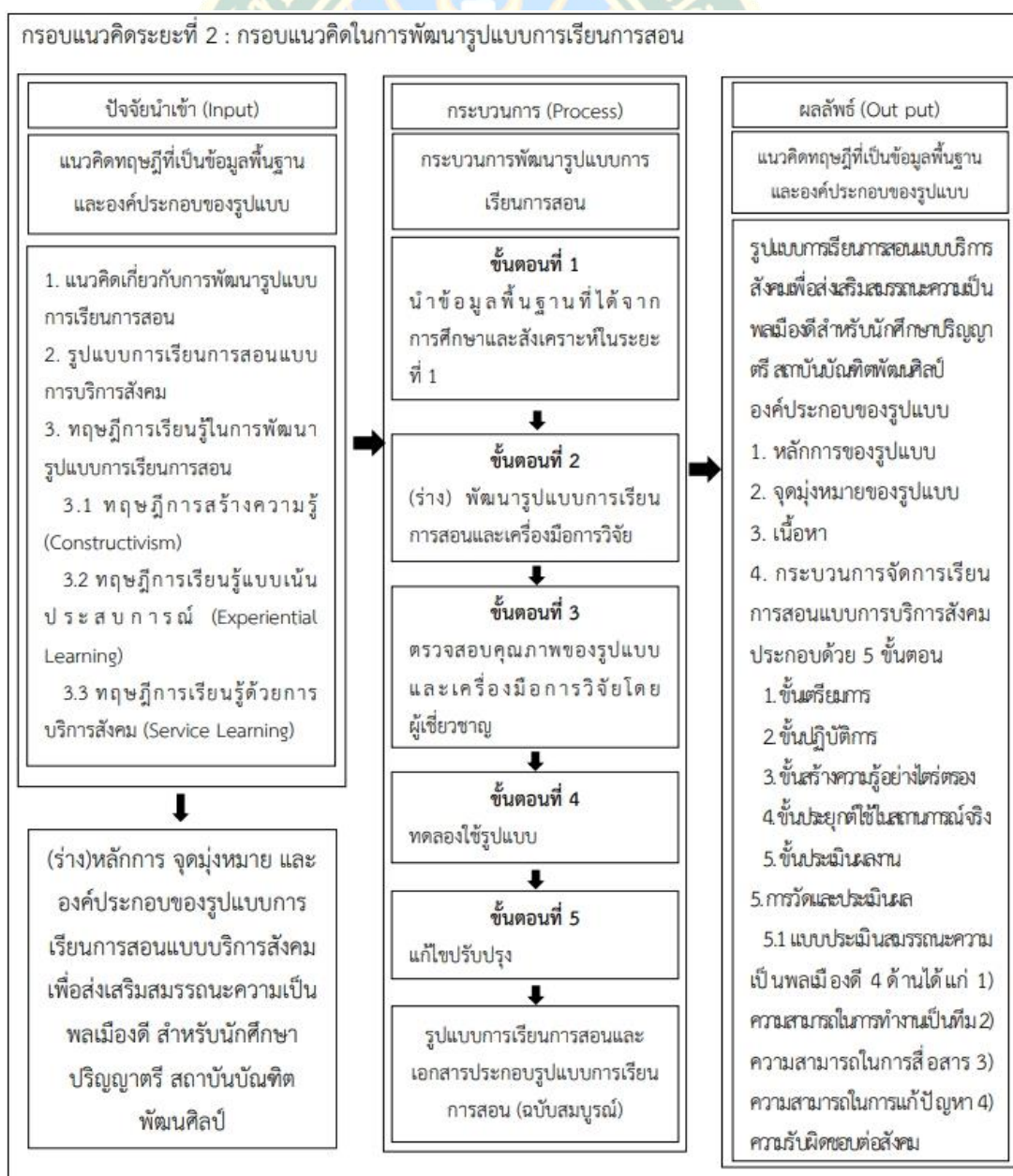
จากการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยยังได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และได้สังเคราะห์องค์ประกอบและพฤติกรรมของบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

1.5.2 การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

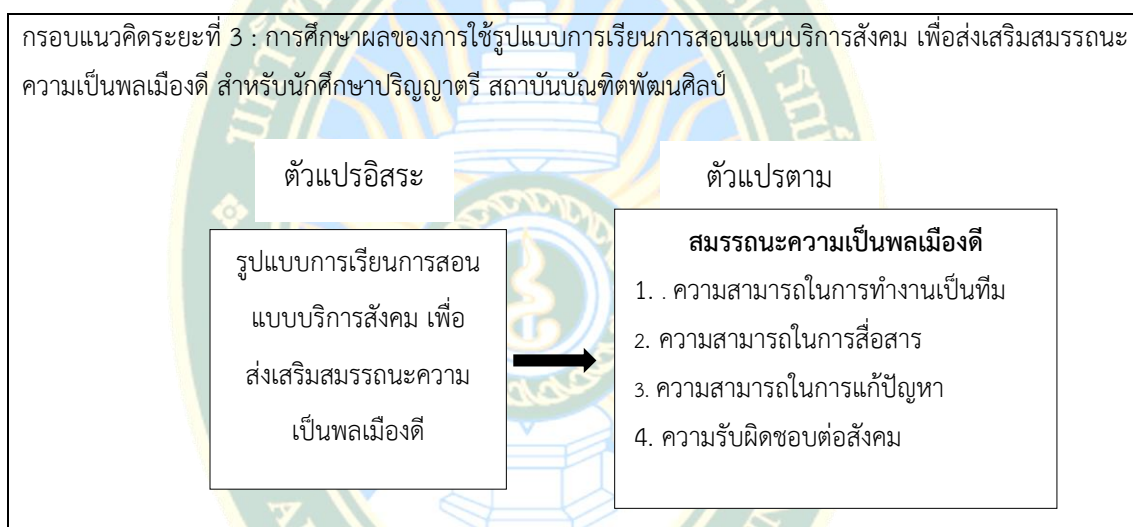
ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 นำมาสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการสร้าง พัฒนา และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนบนพื้นฐานการดำเนินการของทฤษฎีระบบ (System Approach) โดยผู้วิจัยขอเสนอกระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

1.5.3 การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผ่านการประเมินและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญนำไปใช้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ และเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอกรอบแนวคิดในการศึกษา ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.6.1 การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการขาดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองดีที่ขาดการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้สอนระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism), ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning), ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning), หลักสูตรศิลปบัณฑิต รวมไปถึงรูปแบบการสอน วิธีการสอน และหลักการในการจัดการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการสอนความเป็นพลเมือง จำนวน 5 ท่าน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 นักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 20 เท่า ต่อตัวแปรที่สังเกตได้ 1 ตัวแปร (Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham, 2006) โดยในงานวิจัยมีตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด 16 ตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้นจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจริง 320 คน ใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two Stage Random) ประกอบด้วย 1) การสุ่มเลือกสถานศึกษาในสังกัดโดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม 2) การสุ่มเลือกนักศึกษาระดับปริญญาตรีของแต่ละสถานศึกษา โดยใช้นักศึกษาเป็นหน่วยการสุ่มเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

2.3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการสอนวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม และทฤษฎีการเรียนรู้จากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ บทความวิจัย และรายงานวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.2 องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการสอนความเป็นพลเมือง จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

4.2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

4.3 แบบสอบถามเพื่อการวิจัยองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

1.6.2 การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 5) การวัดและการประเมินผล

1.2 องค์ประกอบของเอกสารประกอบรูปแบบการสอน มีดังนี้

1) องค์ประกอบต่าง ๆ ของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้

1.3 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

1.4 องค์ประกอบของรายการแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และแบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมการบริการสังคม

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล และด้านการสอนความเป็นพลเมือง จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และแบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

4.2 คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และแบบประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

4.3 แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

4.4 แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และแบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมการบริการสังคม

1.6.3 การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในรายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 834 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศิลปศึกษาศาสตร์ จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling) (กัณฑ์ทัย คลังพหล, 2561) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจากคณะวิชา วิทยาลัยช่างศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทั่วประเทศ จาก 16 แห่ง เลือกมา 1 ภาค คือภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ประกอบไปด้วยคณะวิชา 3 คณะ, วิทยาลัยช่างศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลป์ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลปะ(ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจากภาคกลาง 8 แห่ง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปศึกษาศาสตร์

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มจากภาคกลาง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปศึกษาศาสตร์ ที่มีนักศึกษาที่ศึกษาในภาควิชานาฏศิลป์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

- รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable)

- สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประกอบไปด้วย 1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

4.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

4.3 แผนการจัดการเรียนรู้

4.4 แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และแบบประเมินคุณภาพ

กิจกรรมการบริการสังคม

1.7 คำจำกัดความ

1.7.1 รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง การจัดองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน อย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนโดยยึดหลักปรัชญา แนวคิดทฤษฎี หลักการ ขั้นตอนการเรียน การสอนโดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้าไปช่วยให้สภาพการเรียนการสอนเป็นไปตาม หลักการ เป้าหมายของรูปแบบ และมีการวัดและประเมินผลของรูปแบบ

1.7.2 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การจัดองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ให้กับนักศึกษาปริญญาตรีอย่างเป็นระบบ โดยนำแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ การเรียนรู้แบบเน้น ประสบการณ์ และการเรียนรู้แบบบริการสังคมมาสังเคราะห์และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มุ่งองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการเรียนการสอน และ 5) การวัดและประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอน กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่าน สื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการ ร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่ เกิดขึ้น สามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรมในการบริการสังคม และการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการ เรียนรู้ของผู้เรียนเอง จากการศึกษา และการทำกิจกรรมบริการสังคม มาผ่านกระบวนการคิดอย่าง สร้างสรรค์กำหนดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนคิด พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่าง ไตร่ตรอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในขั้นนี้จะเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงโดยการร่วมมือกับกลุ่มและชุมชน

เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และผ่านการนำเสนอผลงานในรูปแบบโครงงานวิจัย

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานกิจกรรมบริการสังคม ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

1.7.3 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกจากการทำกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาปริญญาตรีโดยการบูรณาการทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และปรับใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการบริการสังคม โดยวัดประเมินจากการทำกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์วัดจากพฤติกรรมบ่งชี้เป็นแบบรูปบิกกำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยการประเมินเป็นระยะ ประกอบไปด้วย 4 สมรรถนะ ดังนี้

1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1) กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย และมีขั้นตอนการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน
- 2) ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของตนเอง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบจนสำเร็จ
- 3) ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง ความตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นภายในเวลาที่กำหนด

2. ความสามารถในการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1) ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้ภาษาวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพทุกครั้ง
- 2) แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกด้วยการวิเคราะห์และมีเหตุผลตามข้อเท็จจริง ไม่ก่อให้เกิดปัญหา
- 3) สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้ภาษาและท่าทางในการถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองเข้าใจโดยใช้เหตุผลและความถูกต้องเป็นหลัก

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

- 1) สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง หมายถึง การวิเคราะห์และระบุ สาเหตุ ประเภท ระดับของปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้

2) สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา หมายถึง การเสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ และอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน

3) สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้ หมายถึง การสรุป ประเมินผล บันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน และแสดงถึงการนำข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม หมายถึง การมีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

2) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่ส่งผลให้เกิดผลดีต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม

3) ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ หมายถึง การไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดี

1.7.4 คุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม หมายถึง ระดับคุณภาพของการเขียนรายงาน ตามองค์ประกอบและรูปแบบของรายงานกิจกรรมการบริการสังคมที่นักศึกษาได้ลงปฏิบัติร่วมกับ ชุมชนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่มีความชัดเจนถูกต้องตามรูปแบบและมีเหตุผลรองรับ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจนน่าสนใจ หมายถึง ชื่อเรื่องมีความ กระชับ แสดงถึงแสดงถึงปัญหาสังคม และสอดคล้องกับประเด็นในการแก้ปัญหา/บริการสังคม

2) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษา หมายถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญใน การทำกิจกรรมบริการสังคม ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาโดยมีเหตุผลสนับสนุนกระชับตรงประเด็น

3) วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง หมายถึง วัตถุประสงค์มีความ สอดคล้องกับชื่อเรื่อง ระบุกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา และระบุวิธีที่ศึกษา

4) กำหนดขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การระบุ ขอบเขตของการทำกิจกรรมบริการสังคมที่ประกอบไปด้วย กรอบความคิดตามทฤษฎี ตัวแปรในการ ดำเนินกิจกรรมบริการสังคม

5) ความรู้ความเข้าใจและการให้คำนิยามความหมายเฉพาะเรื่อง หมายถึง การให้ ความหมายและคำนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญในเรื่องที่ศึกษาอย่างครบถ้วน

6) การกำหนดกรอบกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสมชัดเจน หมายถึง การระบุและกำหนดกรอบแนวคิดในการทำกิจกรรมบริการสังคม โดยมีการสังเคราะห์ สรุปรอบแนวคิด แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

7) การศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล หมายถึง เอกสารและแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกับปัญหาหรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม ให้รายละเอียดชัดเจน มีการสังเคราะห์สรุปเนื้อหาทุกหัวข้อ กระชับอ่านเข้าใจง่าย

8) การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม หมายถึง การออกแบบกิจกรรมบริการสังคมที่ทำให้ได้แนวทางการวิจัยที่จะได้คำตอบตรงประเด็นกับประเด็นในการแก้ปัญหา

9) ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจน หมายถึง อธิบายวิธีการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสมและชัดเจนทุกขั้นตอน

10) การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องตามแนวทางที่กำหนดไว้ และมีการปรับปรุงแก้ไขการทำงานเป็นระยะ

11) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ หมายถึง การระบุที่มา/วิธีสร้างเครื่องมืออย่างชัดเจนเป็นขั้นตอน บอกวิธีตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือบางส่วน

12) กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและเหมาะสม หมายถึง การระบุถึงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเหมาะสม ใช้ข้อความกระชับเข้าใจง่าย

13) การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรมบริการสังคม หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระดับข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์

14) การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน หมายถึง การแปลความหมายหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบทุกส่วน และถูกต้องสอดคล้องกับผลวิเคราะห์ที่ได้

15) ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม หมายถึง การสรุปผลของกิจกรรมบริการสังคมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกหัวข้ออย่างชัดเจน ใช้ข้อความกระชับอ่านเข้าใจง่าย

16) การอภิปรายผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม หมายถึง การอภิปรายผลของกิจกรรมบริการสังคมที่ได้อย่างสมเหตุสมผล และครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาของกิจกรรมบริการสังคม

17) ข้อเสนอแนะมีความชัดเจน หมายถึง ข้อเสนอแนะถึงการนำผลการศึกษานำแนวทางการแก้ปัญหาไปใช้มาจากผลการทำกิจกรรมบริการสังคม มีเหตุผลรองรับ

18) การนำไปใช้ประโยชน์ หมายถึง ผลการทำกิจกรรมบริการสังคมสร้างองค์ความรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้กับชุมชน

19) รูปแบบการรายงานถูกต้อง หมายถึง การจัดองค์ประกอบและรูปแบบรายงานถูกต้อง ครบถ้วน เป็นลำดับขั้นตอน

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษาทุกระดับการศึกษาได้

1.8.2 นักศึกษาได้องค์ความรู้และได้นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมที่เกิดจากการปฏิบัติจริงร่วมกับชุมชน

1.8.3 เป็นแนวทางให้ผู้สอนที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาอื่น ๆ และบูรณาการกับการบริการสังคมของสถานศึกษา

GRAD VRU

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
 - 2.1.1 ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร
 - 2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร
 - 2.1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา
- 2.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
 - 2.2.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้
 - 2.3.1 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism)
 - 2.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)
 - 2.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning)
- 2.4 แนวคิดของความเป็นพลเมืองดี
 - 2.4.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองดี
 - 2.4.2 หน้าที่พลเมือง
 - 2.4.3 แบบของพลเมือง
 - 2.4.4 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี
 - 2.4.5 พฤติกรรมบ่งชี้ตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี
- 2.5 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
 - 2.5.1 สมรรถนะ (Competency)
 - 2.5.1.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 2.5.1.2 ประเภทของสมรรถนะ
 - 2.5.1.3 องค์ประกอบของสมรรถนะ
 - 2.5.2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
 - 2.5.3 การวัดและประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งแสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ และความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย เป็นหลักให้คนในชาติประพฤติดีในทางที่เที่ยง มีคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และประเทศชาติ เพื่อให้ชาติไทยอยู่อย่างปลอดภัยสืบไป การที่จะรักษาศิลปะและวัฒนธรรมของชาติไว้ได้ ต้องอาศัยกระบวนการของการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ที่ได้พระราชทานไว้ว่า “งานด้านการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรม เป็นงานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและจิตใจ ซึ่งเป็นเหตุและองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป”

หลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย เป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์ไทย ทั้งทางด้านปฏิบัติและทฤษฎี อันหมายรวมถึงองค์ความรู้ทางศาสตร์และศิลป์เชิงลึกในนาฏศิลป์ไทย เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถความชำนาญ เป็นมืออาชีพและเป็นรากฐานสำคัญในการอนุรักษ์สืบสานงานด้านนาฏศิลป์ไทย ตลอดจนสร้างสรรค์งานให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติให้เป็นที่ประจักษ์อีกทั้งมุ่งมั่นปลูกฝังจิตสำนึกให้บัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อสังคมไทยและสังคมโลก

2.1.1 ปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. ปรัชญาของหลักสูตร

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มุ่งผลิตบัณฑิตทางศิลปนาฏศิลป์ให้เป็นผู้รอบรู้ในศาสตร์ มีความสามารถสร้างสรรค์ ยึดมั่นคุณธรรมจริยธรรม มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.1 ผลิตบัณฑิตศิลปนาฏศิลป์ด้านนาฏศิลป์ไทย ที่มีความรอบรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

2.2 ผลิตบัณฑิตศิลปนาฏศิลป์ที่มีภาวะผู้นำในศาสตร์ด้านนาฏศิลป์ไทย มีความพร้อมในการใช้กระบวนการวิจัย พิสูจน์และสืบค้นองค์ความรู้

2.3 ผลิตบัณฑิตศิลปนาฏศิลป์ที่มีความรู้ความสามารถในการอนุรักษ์ สืบสานสร้างสรรค์ และเผยแพร่งานด้านนาฏศิลป์ไทย

2.4 ผลิตภัณฑ์ศิลปบัณฑิตด้านนาฏศิลป์ไทยที่มีความเสียสละ รับผิดชอบ
ซื่อสัตย์ และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และจริยธรรมทางวิชาการ

2.1.2 โครงสร้างหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 130 หน่วยกิต โดยมีโครงสร้างหลักสูตร
ดังนี้

1. หมวดวิชาศึกษาทั่วไป จำนวนไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต		
1.1 กลุ่มวิชาบังคับ	จำนวน	24 หน่วยกิต
1.1.1 กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	จำนวน	12 หน่วยกิต
1.1.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี	จำนวน	6 หน่วยกิต
1.1.3 กลุ่มวิชาภาษา	จำนวน	6 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาเฉพาะด้าน 94 หน่วยกิต		
2.1 กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ	จำนวน	24 หน่วยกิต
2.1 กลุ่มวิชาบังคับเฉพาะด้าน	จำนวน	64 หน่วยกิต
2.3 กลุ่มวิชาชีพเลือก	จำนวน	15 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต		

2.1.3 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม

2.1.3.1 คำอธิบายรายวิชา

ทั้งนี้ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกำหนดให้นักศึกษาเรียน 30 หน่วยกิต ซึ่งมีรายวิชา
ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม (Citizenship and Social Responsibility) รหัส
วิชา 300-1103 จำนวน 3 (3-0-6) หน่วยกิต ที่นักศึกษาจะต้องลงทะเบียนเรียน โดยมีเนื้อหาใน
รายวิชา (Course Description) ประกอบด้วย “ความหมายและความสำคัญของความเป็นพลเมือง
บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงที่เป็นประโยชน์และ
รับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม
ร่วมทางการเมือง การสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกความเป็นไทย จิตอาสาและจิตสาธารณะ เพื่อ
การเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณค่าของสังคมไทย และสังคมโลก”

2.1.3.2 มาตรฐานผลการเรียนรู้รายวิชา

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

- 1) เคารพสิทธิ เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 2) เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีจิตสาธารณะ

ความรู้อื่น

2. ด้านความรู้

1) สามารถนำความรู้ หลักการ ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

3. ด้านทักษะทางปัญญา

1) บูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองเชื่อมโยงสู่สังคม

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

5. ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเชิงตัวเลข และภาษาจากเอกสารและแหล่ง

2.1.3.2 เนื้อหาสาระของรายวิชา

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาสาระที่จะนำมาศึกษาในการวิจัย ดังนี้

1) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบไปด้วย

- ความหมายและหน้าที่ของพลเมือง
- ความสำคัญของการเป็นพลเมือง
- สิทธิ และเสรีภาพของความเป็นพลเมือง
- คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

2) โครงสร้างทางสังคม

- โครงสร้างและบทบาททางสังคม
- การจัดระเบียบทางสังคม
- กฎระเบียบ หลักการในการมีส่วนร่วมและความสามัคคีในสังคม

3) พลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบไปด้วย

- แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม
- ความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน
- จิตอาสา และจิตสาธารณะ
- บทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคม

2.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Instructional Model)

2.2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Wiel (1986) และ Duke (1990) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะมีจุดอ่อนและจุดดีต่างกันไม่มีรูปแบบการสอนใดที่เหมาะสมและเป็นสากลสำหรับทุก

รายวิชา ดังนั้นเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะเลือกใช้รูปแบบการสอนให้เหมาะสมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

Eggen and Kauchak (2001) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอนว่าเป็นแผนที่ใช้ในการปฏิบัติการเรียนการสอนที่ได้รับการออกแบบโดยการเลือกเฟ้นให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะของบริบทการเรียนการสอน

Anderson (1997) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอนว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อให้บรรลุผล ประกอบด้วยหลักการซึ่งต้องระบุแนวความคิดพื้นฐาน วัตถุประสงค์และข้อมูลอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนการใช้รูปแบบได้สำเร็จ และสิ่งที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน คือ กระบวนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

Arends (1997) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอนไว้ว่า การเรียนการสอนว่าเป็นวิธีการและทักษะการสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น การตั้งคำถาม การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การนำเสนองาน ฯลฯ ดังนั้น จึงมีความหมายกว้างกว่ากลยุทธ์ หรือวิธีสอน เช่น รูปแบบการเรียนการสอนแบบแก้ไขปัญหา จะต้องมีการแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนช่วยกันแก้ไขปัญหาคำที่กำหนดไว้ รูปแบบนี้มุ่งที่จะพัฒนาทักษะให้ผู้เรียนเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหามากหลาย และพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Saylor, Alexander, and Lewis (1981) กล่าวว่า รูปแบบการสอน (teaching model) หมายถึง แบบ (pattern) ของการเรียนการสอนที่มีการจัดกระทำพฤติกรรมขึ้นจำนวนหนึ่งที่มีความแตกต่างกัน เพื่อจุดหมายหรือจุดเน้นที่เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง

ทิศนา แคมมณี (2561) กล่าวว่า รูปแบบการสอน หมายถึง สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผนตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการแนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ดังนั้น คุณลักษณะสำคัญของรูปแบบการสอนจึงต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. มีปรัชญาหรือทฤษฎีหรือหลักการหรือแนวคิดหรือความเชื่อ ที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น ๆ
2. มีการบรรยายหรืออธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอน
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิสูจน์ทดลองถึงประสิทธิภาพของระบบนั้น ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอน จึงหมายถึง สภาพหรือ

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอน ที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยมีการจัดกระบวนการหรือขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาช่วยทำให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามหลักการที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบหรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาในด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) การพัฒนาด้านจิตพิสัย (affective domain) การพัฒนาด้านทักษะพิสัย (psychomotor domain) การพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ (process skills) หรือ การบูรณาการ (integration) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวล้วนเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีลักษณะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สจ๊วต อุทรานันท์ (2537) ได้กล่าวถึงความสำคัญของรูปแบบการสอนว่า เป็นสิ่งที่ช่วยครูผู้สอนดำเนินการสอนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการสอน และประการสำคัญคือ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติไปในแนวทางที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการสอนควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน รูปแบบการสอนควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ หลักการพื้นฐานเป็นส่วนประกอบ ซึ่งรูปแบบการสอนหนึ่งอาจมีเพียงแนวคิดเดียว หรืออาจจะมีหลายแนวคิด (Multidisciplinary) แนวคิดและหลักการพื้นฐานเหล่านี้จะใช้เป็นหลักหรือแนวทางในการเลือกกำหนดและจัดระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สอดคล้องต่อเนื่องกัน

2. มีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันตลอดรูปแบบการสอน เป็นหน้าที่ของผู้ออกแบบการสอนจะต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ ความละเอียดรอบคอบ และคิดวิเคราะห์ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั่วไป และองค์ประกอบเฉพาะสาขา จะต้องเลือกให้เหมาะสม คือ มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างสอดคล้องต่อเนื่องกันเป็นลำดับกับแนวคิดหรือหลักการพื้นฐาน นอกจากนี้รูปแบบการสอนควรมีลักษณะของการให้ความสำคัญขององค์ประกอบทั้งหมดร่วมกันกล่าวคือ ในรูปแบบการสอนหนึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์กัน และร่วมกันส่งผลต่อผู้เรียน กล่าวได้ว่า รูปแบบการสอนนั้นเป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ

3. มีการพัฒนาหรือออกแบบอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและองค์ประกอบ กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญ จัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบให้สอดคล้อง นำแผนการจัดองค์ประกอบไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติ และรับรองผลที่เกิดกับผู้เรียนว่า สามารถช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการจึงจะยอมรับว่าการจัดองค์ประกอบนี้เป็นรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ

4. มีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนทั้งเฉพาะเจาะจงและทั่วไปซึ่งรูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะส่งผลต่อผู้เรียนต่างกันออกไปตามแนวคิดและหลักการของรูปแบบการสอน

นั้น ดังนั้นก่อนที่จะนำรูปแบบการสอนไปใช้ควรพิจารณาความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการ มิฉะนั้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจจะไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้

5. มีแนวทางการนำไปใช้ รูปแบบการสอนจะต้องมีการกำหนดแนวทางการนำไปใช้ อย่างชัดเจน เพื่อสะดวกกับครูผู้สอนในการนำไปปฏิบัติ เช่น การเตรียมครูผู้สอน บทบาทของครู ผู้เรียนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน จะช่วยให้มองเห็นภาพและสามารถปฏิบัติได้ง่าย ส่งผลให้การสอนตามรูปแบบมีประสิทธิภาพบรรลุผลตามที่ต้องการมากขึ้น

บุญชม ศรีสะอาด (2541) ได้แบ่งความหมายของรูปแบบการสอนออกเป็น 2 แนว ใหญ่ ๆ แนวแรกมองรูปแบบการสอนเป็นกิจกรรมหรือวิธีสอน ส่วนที่ 2 มองรูปแบบการสอนกว้าง กว่า โดยมองว่าเป็นโครงสร้างที่แสดงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสอน ที่จะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อให้ เกิดผลแก่ผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2545) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผน หรือตัวแบบ (Model) หมายถึง ลักษณะการจำลองสภาพความเป็นจริงว่า ถ้าจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ นั้นจะมีสิ่งใดบ้างที่น่าจะนำมาศึกษาและพิจารณา เพราะตัวแบบนี้เป็นสิ่งที่ได้มาจากทางเลือกแต่ละ ทางที่มีระดับการบรรลุวัตถุประสงค์

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของ รูปแบบการเรียนการสอน ได้ว่า รูปแบบการเรียนการสอน หมายถึง แบบแผนของการสอนที่ถูก กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน

2.2.2 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

Joyce and Wiel (1986) กล่าวได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยส่วน ต่าง ๆ ดังนี้

1. เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจะอธิบายถึงสิ่งที่มุ่งพัฒนา หรือ คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน
2. หลักการ หรือแนวคิดที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบ
3. รายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการสอนหรือการดำเนินการสอน
4. การประเมินผลที่จะชี้ให้เห็นถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบนั้น

Joyce and Wiel (1986) กล่าวว่ารูปแบบการสอนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้คือ หลักการ ทฤษฎีเพื่อมาอธิบายเหตุผลที่น่าเชื่อถือ กิจกรรมการเรียนการสอนและวัตถุประสงค์ ของรูปแบบการเรียนการสอน

Arends (1997) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 4 ข้อหลัก คือ

- จัดการเรียนรู้
1. หลักการตามทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้
 2. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
 3. วิธีสอนที่จะทำให้การเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์
 4. สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ
- Anderson (1997) กล่าวว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3

ประการ ดังนี้

1. หลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. หลักฐานที่แสดงการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบนั้น

Kemp, Morrison, and Ross (1994) กล่าวว่ารูปแบบการสอนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้คือ สภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ

ทิตินา แชมมณี (2561) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่ารูปแบบการสอนจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน หรือหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน
2. มีการบรรยาย หรืออธิบายภาพ หรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ
4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน	นักการศึกษา					
	Joyce and Wiel (1986)	Anderson (1997)	Kemp, Morrison, and Ross (1998)	ทิตินา แชมเมณี (2561)	Arends (1997)	ผลการสังเคราะห์
1. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. เนื้อหา	✓		✓	✓		✓
4. กระบวนการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การวัดประเมินผล	✓	✓	✓			✓

จากตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ ซึ่งจะเป็นแนวคิดและพื้นฐานความเชื่อในการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนถึงสิ่งที่มุ่งพัฒนา คุณลักษณะที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนนั้นว่ามุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะอย่างไร

3. เนื้อหาที่ใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบเป็นการอธิบายถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบที่เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมหรือกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่จะบอกถึงประสิทธิภาพของรูปแบบ หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น

2.2.3 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนใดก็ตาม จะกลายเป็นรูปแบบการสอนได้ก็ต่อเมื่อการจัดการเรียนการสอนนั้นได้ผ่านกระบวนการจัดอย่างเป็นระบบเสียก่อน ซึ่งทิตินา แชมเมณี (2561) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างระบบหรือรูปแบบการสอน ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาหรือการสร้างระบบหรือรูปแบบการสอนให้ชัดเจน
 2. ศึกษาหลักการ / ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดองค์ประกอบและเห็นแนวทางในการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้รอบคอบขึ้น ซึ่งจะทำให้รูปแบบหรือระบบมีความมั่นคงขึ้น
 3. การศึกษาสภาพการณ์และปัญหาที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ค้นพบองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้ระบบมีประสิทธิภาพเมื่อนำไปใช้จริง ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ และจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลาย การนำข้อมูลจากความเป็นจริงมาในการสร้างรูปแบบจะช่วยจัดหรือป้องกันปัญหาอันทำให้ระบบนั้นขาดประสิทธิภาพ
 4. การกำหนดองค์ประกอบของระบบ ได้แก่ การพิจารณาว่ามีอะไรบ้างที่สามารถช่วยให้เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายบรรลุผลสำเร็จ
 5. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ ได้แก่ การนำองค์ประกอบที่กำหนดไว้มาจัดหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการคิดและดำเนินการในขั้นต่อไป
 6. การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ยากและต้องใช้ความคิดอย่างรอบคอบ ผู้สร้างระบบต้องพิจารณาว่าองค์ประกอบใดเป็นเหตุและเป็นผลขึ้นต่อกันในลักษณะใด สิ่งใดควรมาก่อนมาหลัง สิ่งใดสามารถดำเนินการคู่ขนานไปได้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่อาจใช้เวลาในการพิจารณามาก
 7. การจัดผังระบบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยแสดงให้เห็นถึงผังจำลองขององค์ประกอบต่าง ๆ
 8. การทดลองใช้ระบบ เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้น
 9. การประเมินผล ได้แก่ การศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระบบใด ๆ แล้วได้ผลตามเป้าหมายหรือใกล้เคียงกับเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
 10. การปรับปรุงระบบ นำผลการทดลองไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
- Joyce and Wiel (1986) ได้นำเสนอหลักการสำคัญของกระบวนการพัฒนารูปแบบการสอนไว้ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอนต้องศึกษาทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนมารองรับเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการสอน
2. เมื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแล้ว ก่อนที่จะนำไปใช้และเผยแพร่ ต้องทำการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในสถานการณ์จริง นำผลการใช้มาประเมิน เพื่อแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สามารถใช้รูปแบบการสอนได้สะดวกและได้ผลตรงกับแนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน
3. การพัฒนารูปแบบการสอน อาจออกแบบให้ใช้ได้อย่างกว้างขวาง หรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

4. การพัฒนารูปแบบการสอน ต้องมีจุดหมายหลัก และมีจุดหมายรอง ในการพัฒนารูปแบบการสอนต้องกำหนดองค์ประกอบที่จะส่งเสริมให้การใช้รูปแบบในการสอนให้ได้ผลตรงตามจุดมุ่งหมาย องค์ประกอบที่ส่งเสริมให้การใช้รูปแบบได้ผลสูง ได้แก่ เงื่อนไขที่จำเป็นต่าง ๆ ในการใช้รูปแบบให้ได้ผล

Dick and Carey (1996) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ว่าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Studying Basic Data and Related Literature Phase) โดยการวิเคราะห์ปัญหา หรือประเมินความต้องการเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา มีปัญหาหรือไม่มีปัญหาอะไรเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนปัญหานั้นเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ อะไรคือสาเหตุของปัญหา อะไรคือวิธีแก้ปัญหาคือเป็นไปได้อย่างไร การประเมินความต้องการเป็นการกำหนดให้เข้าใจว่าการสอนที่จะทำการออกแบบและพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ต้องการแน่แท้หรือไม่ รวมถึงการวิเคราะห์นักเรียน คุณลักษณะของผู้เรียนทั้งด้านเพศ อายุ พื้นฐานสังคมเศรษฐกิจ ความถนัด แรงจูงใจ ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีมาก่อนรวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลและรูปแบบการเรียนรู้

2. ขั้นการพัฒนา (Development/Production Phase) ในขั้นตอนนี้จำแนกเป็นการพัฒนาเนื้อหาความรู้ กระบวนการเรียนรู้ แบบทดสอบ สื่อและวัสดุการสอน เช่น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ควรทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้าง โดยทั่วไปการสอนที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วยกิจกรรมชั้นสูงใจ ให้วัตถุประสงค์แก่ผู้เรียน คำนึงถึงความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ให้สาระสนเทศและตัวอย่าง รวมถึงการสร้างข้อทดสอบต้องศึกษาวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในหน่วยวิชานั้น เพื่อสร้างข้อทดสอบให้สอดคล้องและควรเป็นข้อสอบที่วัดได้ครบตามต้องการ อีกทั้งพัฒนาสื่อและวัสดุการสอนผู้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องดูแลทุกขั้นตอนการผลิต เพื่อให้แน่ใจว่าการผลิตได้ดำเนินไปตามคำแนะนำที่ให้ตามแนวทางของการออกแบบมีความคงเส้นคงวาต่อเนื่องและมีคุณภาพ

3. ขั้นการนำไปทดลองใช้ (Implementation Phase) การนำไปทดลองใช้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 2 ประการ คือ 1) การสอนและการบริหารการสอน ข้อควรตระหนักในขั้นการจัดการเรียนรู้ คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน คือ ครูเป็นผู้ทำหน้าที่เหมือนผู้จัดการเรียนหรือจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีแรงจูงใจที่อยากจะเรียนรู้ การเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลครูผู้สอนต้องเป็นที่ปรึกษาให้แก่แก่นักเรียน และ 2) ต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4. ขั้นการประเมินผล (Evaluation Phase) เป็นการวัดว่าวงจรการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้นั้นสมบูรณ์แล้ว ข้อมูลย้อนกลับจึงเป็นส่วนสำคัญที่ได้จากการประเมินผลเพื่อนำไป

ปรับปรุงในส่วนของแต่ละขั้นตอนให้ดีขึ้นและตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าการประเมินผลพบว่าจุดใดควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ตารางที่ 2 การสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ตารางสังเคราะห์การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน				
ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	นักการศึกษา			
	Joyce & Weil (1986)	ทิศนา แซมมณี (2561)	Dick & Carey (1996)	ผลการสังเคราะห์
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓
2. กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	✓	✓		
3. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ	✓	✓		
4. การออกแบบและการพัฒนา	✓		✓	✓
4. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ		✓		
5. การวัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ		✓		
6. การทดลองใช้ / ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓
7. การประเมินผลรูปแบบ		✓	✓	✓
8. การปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น	✓	✓		✓

จากตารางที่ 2 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาทั้งทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนต่าง ๆ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2. ขั้นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยการออกแบบร่างรูปแบบการเรียนการสอนจากการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนจากทฤษฎี หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

3. ขั้นการตรวจสอบคุณภาพ และการทดลองใช้ โดยการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ
4. ขั้นการทดลองใช้รูปแบบ โดยการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพของรูปแบบก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป
5. ขั้นการประเมินและปรับปรุง โดยการประเมินและแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้

2.3.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2551) มีพัฒนาการมาจากปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ที่นำโดย James และ Dewey ในต้นศตวรรษที่ 20 และการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์เกี่ยวกับวิธีการ หาความรู้ในปรัชญาวิทยาศาสตร์ (Philosophy of Science) นำโดย Poper และ Feyerabend ในครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากการบุกเบิกของนักจิตวิทยาคนสำคัญ ๆ เช่น Piaget, Ausubel และ Kelly และพัฒนาต่อมาโดยนักการศึกษา กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (The Constructivists) เช่น Driver, Bell, Kamil, Noddings, Von Glasersfeld, Henderson และ Underhill เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ Constructivism เกิดจากแนวคิดที่ว่า (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2554) การเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ และสร้างสรรค์ผลงานมากกว่าการเรียนเชิงรับของผู้เรียนจากการถ่ายทอดของครูผู้สอน การลงมือกระทำและสร้างสรรค์ผลงานนั้น เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ๆ อย่างกระตือรือร้นจนกระทั่งผู้เรียนเกิดการ สร้างความหมาย ความเข้าใจ และในที่สุดสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจึง ถือเป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่ผู้เรียนสามารถสร้างให้เกิดขึ้นเองและเป็นสิ่งเฉพาะตัว

ทฤษฎี Constructivism มีหลักการที่สำคัญว่า (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2550) ในการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้กระทำ (Active) และสร้างความรู้ แต่ในกลุ่มนักจิตวิทยา Constructivists มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้หรือการสร้างความรู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้เนื่องจาก ความเชื่อพื้นฐานของ Constructivism จึงแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ

1. Cognitive Constructivism หมายถึง ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธรปัญญานิยมที่มี รากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget ทฤษฎีนี้ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (Active) และเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นในใจเอง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทในการก่อให้เกิดความไม่สมดุลทางพุทธรปัญญาขึ้น เป็น

เหตุให้ผู้เรียนปรับความเข้าใจเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับข้อมูลข่าวสารใหม่ จนกระทั่งเกิด ความสมดุลทาง พุทธิปัญญา หรือเกิดความรู้ใหม่ขึ้น

2. Social Constructivism เป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐาน มาจากทฤษฎีพัฒนาการของ Vygotsky ซึ่งถือว่าผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น (ผู้ใหญ่หรือ เพื่อน) ในขณะที่ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองาน ในสถานะสังคม (Social Context) ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญและ ขาดไม่ได้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทำให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเดิมให้ถูกต้อง หรือซับซ้อนกว้างขวางขึ้น

2.3.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget

ทฤษฎี Constructivism ของ Piaget (บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์, 2552) เน้นการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวตนของเรา กับสิ่งที่แวดล้อมตัวเราทั้งที่อยู่ใกล้และไกล เพื่อให้เกิดการสร้าง ความรู้หรือค้นพบความรู้จากการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ใน โครงสร้างความรู้ความคิด เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ความคิดนั้นให้ เกิดการเปลี่ยนแปลงและ เกิดโครงสร้างความรู้ขึ้นใหม่

การจัดการเรียนการสอนตามแนว Constructivism ของ Piaget จึงหมายถึงการสร้าง สถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดโครงสร้างความรู้ความคิดใหม่ มิได้หมายถึง การถ่ายทอดข้อมูล สารสนเทศ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงสิ่งที่ได้รับฟังกับ ประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่เดิม เพราะผู้เรียนจะพยายามจดจำข้อมูลและสารสนเทศไว้ และไม่ นาน ก็ลืม การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งที่แวดล้อมรอบตัวผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสนำข้อมูล และสารสนเทศที่ได้รับนั้นมาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมและประสบการณ์เดิม การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้การซึมซับข้อมูลและสารสนเทศที่ได้รับเข้ามาใหม่เข้ากับ ความรู้เดิม เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างความรู้ความคิดเดิมเกิดเป็นโครงสร้างความรู้ความคิดใหม่ขึ้น หรือเกิดเป็น ความรู้ขึ้น หรือที่มักเรียกว่า ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้เอง ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ สำคัญที่ช่วย ให้เกิดการสร้างความรู้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน ผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนกับสื่อ เป็นต้น สถานการณ์ที่นิยมนำมาใช้คือการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดภาวะไม่ สมดุล การพยายามแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนพยายามค้นคว้า แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะ ช่วยให้เกิดคลี่คลายปัญหาหรือหาคำตอบนั้นได้ นำไปสู่การต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ รอบตัว การ จัดการศึกษาที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของ Piaget ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา และการ เรียนรู้ด้วยโครงงาน

Piaget (1970) กล่าวถึงความคิดรวบยอดพื้นฐานของทฤษฎีพัฒนาการเขาวนปัญญา ของเพียเจต์ว่า เพียเจต์เชื่อว่าคนเราทุกคนตั้งแต่เกิดมามีความพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นผู้พร้อมที่จะมีกิจกรรม หรือเริ่มกระทำก่อน (Active) และมนุษย์มี

แนวโน้มนำพื้นฐานที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัดและรวบรวม (Organization) และการปรับตัว (Adaptation) ซึ่งอธิบายได้ดังต่อไปนี้

การจัดและรวบรวม (Organization) หมายถึง การจัดและรวบรวมกระบวนการต่าง ๆ ภายในเข้าเป็นระบบอย่างต่อเนื่องกัน เป็นระเบียบ และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเพื่ออยู่ในสภาพสมดุล การปรับตัวประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่าง คือ

1. การซึมซาบหรือดูดซึมประสบการณ์ (Assimilation) เมื่อนุขมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ก็จะซึมซาบหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ ให้รวมเข้ามาอยู่ในโครงสร้างของสติปัญญา (Cognitive Structure)

2. การปรับโครงสร้างทางสติปัญญา (Accommodation) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสติปัญญาที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือประสบการณ์ใหม่ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใหม่

ระหว่างระยะเวลาตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น คนเราจะค่อย ๆ สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพียงแต่ได้แบ่งขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นขั้นใหญ่ ๆ 4 ขั้น โดยให้ความหมายของขั้น (Stage) ดังต่อไปนี้

1. ขั้นระดับเขาวงกตปัญหา หมายถึง ระยะเวลาที่ก่อตั้งริเริ่มและรวบรวมความรู้คิด (Mental Operation) หรือเริ่มพัฒนาเขาวงกตปัญหา

2. การบรรลุถึงขั้นเขาวงกตปัญหาลำดับหนึ่ง จะเป็นรากฐานสำหรับพัฒนาการทางเขาวงกตปัญหาลำดับต่อไป หรือการจะกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การพัฒนาทางเขาวงกตปัญหาลำดับต่อไปต่อเนื่องกัน

3. ระดับขั้นของพัฒนาการทางเขาวงกตปัญหาลำดับหนึ่งเป็นสิ่งที่เป็นไปตามขั้นไม่สลับสน เป็นต้นว่า ขั้นแรกต้องมาก่อนขั้นที่ 2 และขั้นที่ 2 ต้องมาก่อนขั้นที่ 3 เป็นต้น

4. ขั้นพัฒนาการทางเขาวงกตปัญหาลำดับหนึ่งเป็นรากฐานของขั้นต่อไป พัฒนาการทางสติปัญญา เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการทางสติปัญญามี 4 องค์ประกอบ คือ

1. วุฒิภาวะ (Maturation) การเจริญเติบโตด้านสรีรวิทยาโดยเฉพาะเส้นประสาทและต่อมไร้ท่อ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเขาวงกตปัญหา หรือจะต้องจัดประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความพร้อมหรือวัยของเด็ก

2. ประสบการณ์ (Experience) ทุกครั้งที่เรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดประสบการณ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 ประสบการณ์ที่เนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (Physical Environment)

2.2 ประสบการณ์เกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลและทางคณิตศาสตร์ (Logico-mathematical experience) ซึ่งมีความสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะทางวิทยาศาสตร์

3. การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม (Social Transmission) หมายถึง การที่ พ่อ แม่ ครู และคนที่อยู่รอบตัวเด็กจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็ก หรือสอนเด็กที่พร้อมจะรับถ่ายทอด ด้วยกระบวนการซึมซับประสบการณ์หรือการปรับโครงสร้างทางเขาวนปัญญา

4. กระบวนการพัฒนาสมดุล (Equilibration) หรือการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง (Self-Regulation) ซึ่งอยู่ในตัวของแต่ละบุคคล เพื่อจะปรับความสมดุลของพัฒนาการเขาวนปัญญาขั้นต่อไปอีกขั้นหนึ่งซึ่งสูงกว่า โดยใช้กระบวนการซึมซับประสบการณ์ และปรับโครงสร้างทางสติปัญญา

ขั้นพัฒนาการทางสติปัญญา จะเป็นไปตามลำดับขั้น เปลี่ยนแปลงข้ามขั้นไม่ได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ในที่นี้จะขออธิบายเฉพาะขั้นที่ 4 Formal Operations (12 ปี ถึงวัยผู้ใหญ่) ขั้นนี้พัฒนาการทางเขาวนปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสุดยอด คือเด็กในวัยนี้จะเริ่มคิดเป็นผู้ใหญ่ ความคิดแบบเด็กจะสิ้นสุดลง เด็กสามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ สามารถที่จะคิดอย่างนักวิทยาศาสตร์ ตั้งสมมติฐาน และทฤษฎี และเห็นความจริงที่เห็นด้วยการรับรู้ไม่สำคัญเท่ากับความคิดถึงสิ่งที่อาจเป็นไปได้ (Possibility) เพียเจต์ สรุปว่า เด็กวัยนี้เป็นผู้ที่คิดเหนือไปกว่าสิ่งปัจจุบัน สนใจที่จะสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่าง และมีความพอใจที่จะคิดพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีตัวตน หรือสิ่งที่ป็นนามธรรม

การสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน ลักษณะการสอนที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน ควรดำเนินการดังต่อไปนี้ 1) ถามคำถาม มากกว่าการให้คำตอบ โดยเฉพาะคำถามประเภทปลายเปิด เพราะคำถามประเภทนี้ จะกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ และความคิดวิเคราะห์ของนักเรียน 2) ครูผู้สอนควรจะพูดให้น้อยลง และฟังให้มากขึ้น เมื่อถามคำถามแล้วควรให้ เวลา รอคำตอบของนักเรียนสัก 5 วินาที เพราะผู้เรียนต้องการเวลาที่จะดูดซับ คำถาม และปรับเปลี่ยน ขยายโครงสร้างของสมองเพื่อตอบคำถามนั้น ๆ 3) ควรให้เสรีภาพแก่ผู้เรียนที่จะเลือกเรียนกิจกรรมต่าง ๆ เพราะผู้เรียนจะได้มีโอกาสใช้สติปัญญาในการตัดสินใจว่าจะเรียนอะไรดี 4) เมื่อผู้เรียนให้เหตุผลผิด อย่าพยายามแก้ไข ข้อผิดพลาดในการให้เหตุผลของผู้เรียนควรถามคำถาม หรือจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนใหม่ เพื่อผู้เรียนจะได้แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเอง 5) ชี้อระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จากงานพัฒนาการทางสติปัญญา ขั้นนามธรรม หรือจากงานการอนุรักษ์ เพื่อดูว่าผู้เรียนคิดอย่างไร เช่น ให้ผู้เรียนบรรยายขั้นต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา 6) ยอมรับ

ความจริงที่ว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีอัตราพัฒนาการทางสติปัญญาที่แตกต่างกัน เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาล้าหลังเพื่อนในช่วงเวลาหนึ่ง อาจมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในระดับเดียวกัน กับเพื่อนคนนั้นในเวลาต่อมาก็ได้ และภายในชั้นเรียนหนึ่งอาจมีนักเรียนที่มีขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันมากแต่ส่วนมากมักจะอยู่ในชั้นต่อเนื่อง 7) ผู้สอนต้องเข้าใจว่านักเรียนมีความสามารถเพิ่มขึ้นในระดับความคิดขั้นต่อไป 8) ตระหนักว่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เพราะจดจำมากกว่าที่จะเข้าใจ เป็นการเรียนรู้ที่ไม่แท้จริง (pseudo learning)

การประเมิน ในชั้นการประเมินผล ควรดำเนินการสอนต่อไปนี้ 1) มีการทดสอบแบบการให้เหตุผลของผู้เรียน ประเมิน กระบวนการคิดด้วย เช่นเดียวกับทดสอบเนื้อหาวิชา 2) พยายามให้นักเรียนแสดงเหตุผลในการตอบคำถามนั้น ๆ 3) ต้องช่วยเหลือนักเรียนที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาต่ำกว่าเพื่อนร่วมชั้น

เพียเจต์ เชื่อว่า การพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เป็นผลเนื่องมาจากการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซับ (assimilation) และกระบวนการปรับให้เหมาะสม (accommodation) โดยการพยายามปรับความรู้ ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ในภาวะสมดุล สามารถปรับตัวเข้ากับ สิ่งแวดล้อมได้ กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคล

2.3.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Vygotsky

Vygotsky (1987) เป็นนักจิตวิทยาชาวรัสเซีย ทฤษฎีเขาวินิจฉัยปัญหาของไวทส์ทสกี เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมและสังคม และการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาการเขาวินิจฉัยปัญหา ไวทส์ทสกี กล่าวว่า การเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะต้องเข้าใจวัฒนธรรมที่เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู เพราะตั้งแต่แรกเกิด มนุษย์จะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลงานของมนุษย์ คือ “วัฒนธรรม” วัฒนธรรมแต่ละวัฒนธรรมจะช่วยบ่งชี้ผลผลิตของพัฒนาการของนักเรียน เป็นต้นว่า ผู้เรียนควรจะเรียนรู้อะไรบ้าง ควรจะมีความสามารถทางใดบ้าง สถาบันสังคมต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัวขึ้นไป ก็มีบทบาทที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางเขาวินิจฉัยปัญหา พัฒนาการทางเขาวินิจฉัยปัญหาของผู้เรียนแต่ละวัยจะเพิ่มถึงขั้นสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคลได้ ก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่หรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียน เช่น ญาติ หรือเพื่อนวัยเดียวกัน

ไวทส์ทสกี ได้แบ่งระดับของเขาวินิจฉัยปัญหาออกเป็น 2 ชั้น คือ

1. ระดับเขาวินิจฉัยปัญหาขั้นเบื้องต้น (Elementary mental processes)

หมายถึง เขาวินิจฉัยปัญหามูลฐานตามธรรมชาติโดยไม่ต้องเรียนรู้ เช่น เด็กสามารถดูคนม สามารถใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจับต้องสัมผัส ตรวจสอบสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถช่วยตัวเองตามธรรมชาติ เช่น ใช้มือ เกาะเก้าอี้ โต๊ะ หรือม้านั่ง เพื่อจะยืนได้

2. ระดับเชาวน์ปัญญาขั้นสูง (Higher mental processes) หมายถึง เชาวน์ปัญญาที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูถ่ายทอดวัฒนธรรมให้โดยใช้ ภาษา เด็กจะเรียนรู้ภาษา ทำให้เด็กเรียนรู้ความคิดรวบยอด สัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วยให้เด็กเข้าใจ สิ่งแวดล้อม ภาษา เป็นเครื่องมือสำคัญในการคิด ภาษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาการทาง เชาวน์ปัญญา

แม้ว่าไวก็อทสกีจะแบ่งระดับขั้นพัฒนาการเชาวน์ปัญญาเป็น 2 ระดับ ไม่ได้ หมายความว่าทั้งสองระดับมีความแตกต่างกันอย่างเด็ดขาด เพียงแต่ความแตกต่างกันทางคุณภาพ (quality) ไม่ได้แตกต่างกันทางปริมาณ (quantity)

Vygotsky (1987) ให้ความสำคัญกับเครื่องมือทางปัญญาว่าเป็นสิ่งที่ ช่วยในการ แก้ปัญหาและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้กระทำการใด ๆ ได้ และได้คิดหาวิธีการที่จะทำให้เด็ก ได้ เครื่องมือนี้มา และ คิดหาวิธีการที่จะสามารถช่วยพัฒนาเด็กให้สามารถพัฒนา เครื่องมือทาง ปัญญา ให้มีระดับสูงชันกว่าเดิม โดยใช้หลักพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) เด็กเป็นผู้สร้างความรู้ขึ้นเอง 2) พัฒนา ทางปัญญาของเด็กแยกออกจากบริบทของสังคมไม่ได้ 3) การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนาการ และ 4) ภาษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเครื่องมือทางปัญญา

จากการศึกษาทฤษฎีของ Vygotsky สรุปได้ว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้น เมื่อ ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ครูมีหน้าที่ชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางสติปัญญา สิ่งแวดล้อมทางสังคมจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียน ดังนั้นแนวทางการจัดการเรียนรู้สามารถ ดำเนินการได้โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องมี ปฏิสัมพันธ์กับข้อมูล สื่อที่เป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยจะนำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวไปเป็นแนวทางในขั้นตอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.2 การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

หลักการการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์มีหลักการของการเรียนรู้ว่า ประสบการณ์เป็น แหล่งที่มาของการเรียนรู้และเป็นพื้นฐานสำคัญของการเกิดความคิด ความรู้ และการกระทำต่าง ๆ การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน และมีความหมายต่อตน เนื่องจากการเรียนรู้ที่เริ่มจากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน จึง สามารถนำไปสู่การเรียนรู้เชิงนามธรรมอันจะส่งผลการการคิด การปฏิบัติหรือการทำให้ใหม่ ๆ ต่อไป การที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผูกพัน ความต้องการ และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป (ทิตานา แชมมณี, 2561)

ตัวบ่งชี้ของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

1. ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนอยู่ ให้ผู้เรียนได้ลงไปประสบด้วยตนเอง

2. ผู้เรียนมีการสะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้

3. ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ

4. ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด หลักการ สมมติฐานต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น ไปทดลองหรือประยุกต์ใช้สถานการณ์ใหม่

5. ผู้สอนมีการติดตามผลและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลอง ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด หลักการ สมมติฐานต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย

ลักษณะสำคัญของการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์

Kolb (1984) แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เฉพาะแตกต่างระหว่างการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์กับการเรียนรู้ทั่วไป ซึ่งลักษณะเฉพาะของการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการไม่ใช่ผลลัพธ์
2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องภายใต้ประสบการณ์ของบุคคล
3. การเรียนรู้เป็นการแสวงหาทางออกในการแก้ไขปัญหา
4. การเรียนรู้เป็นองค์รวมเพื่อการพัฒนาปรับปรุง
5. การเรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม
6. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ความรู้

กระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

Kolb (1984) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม (Concrete experience) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทายด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง

2. ขั้นการสังเกตและไตร่ตรอง (Observe and reflect) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนได้มีการสะท้อนคิด ไตร่ตรองประสบการณ์ที่ได้รับ โดยพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์

3. ขั้นการลงความเห็นและสร้างกรอบแนวคิด (Generalize and conceptualize) เป็นขั้นที่ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ตรงที่ตนได้รับมาแล้วนำมาสร้างความสัมพันธ์เป็นกรอบแนวคิดของตนเอง

4. ขั้นการตรวจสอบและบูรณาการ (Experiment and integrate) เป็นขั้นที่ผู้เรียนตรวจสอบแนวคิดของตนเองในสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างออกไป และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 5 กระบวนการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Kolb, 1984)

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์โดยตรงและที่มีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมกับการรับประสบการณ์ใหม่ที่เกิดจากการลงมือกระทำ หรือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงผู้เรียนยังได้สะท้อนความคิด (Reflect) มีการอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับรู้มาหรือเกิดจากการเรียนรู้ขึ้น ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน

2.3.3 การเรียนการสอนด้วยการบริการสังคม

2.3.3.1 ความหมายของการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคม

การเรียนการสอนแบบบริการสังคมมาจากคำที่ใช้ในภาษาอังกฤษ คือ Service Learning ในภาษาไทยมีการใช้คำที่แตกต่างกัน เช่น การเรียนรู้แบบบริการสังคมการรับใช้สังคม การเรียนรู้จากการบริการ การเรียนรู้โดยการบริการสังคม การเรียนรู้ที่เน้นบริการสังคม แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “การเรียนการสอนด้วยการบริการสังคม” มีความหมายของการเรียนการสอนแบบบริการสังคมที่นักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

National Center for Education Statistics (1999) ให้ความหมายการเรียนการสอนแบบบริการสังคม (Service Learning) ว่าเป็นวิธีการที่นักเรียนเรียนรู้พัฒนาโดยเรียนรู้ผ่านกิจกรรมรับใช้สังคมที่ได้รับการจัดเตรียมอย่างมีความหมาย ซึ่งจัดขึ้นโดย

- 1) ตอบสนองความต้องการของชุมชน และประสานความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน
- 2) เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบ
- 3) บูรณาการในหลักสูตรและสนับสนุนหลักสูตรด้านวิชาการที่นักเรียนเรียนอยู่
- 4) เวลาที่จัดไว้เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสพิจารณาตนเอง (สะท้อน) ในประสบการณ์การบริการสังคม

Johnson, Johnson, and Holubec (1994) ให้ความหมายของการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอน โดยอาศัยประสบการณ์ที่ใช้กิจกรรมการรับใช้สังคมเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยการเชื่อมโยงนักเรียนกับประสบการณ์ตรงในบริบทที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา และความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับชุมชน และโลกนอกห้องเรียน และความหมายอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้แบบบริการสังคมคือวิธีการสอนที่บูรณาการกิจกรรมบริการสังคม กับการสอนวิชาการ โดยเน้นที่คิดวิพากษ์และไตร่ตรอง และการรับผิดชอบต่อพลเมืองดี โครงการการเรียนรู้แบบบริการสังคมเชื่อมโยงนักเรียนในการจัดกิจกรรมบริการสังคมที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ในขณะที่เดียวกันก็พัฒนาทักษะด้านวิชาการสำนักความเป็นพลเมืองที่รับผิดชอบต่อสังคม และความผูกพันกับชุมชน

Kraft, Michae, and FurlongScott (2004) ให้ความหมายของการเรียนการสอนแบบบริการสังคมว่าเป็นแบบแผนของการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ ที่ใช้รูปแบบการบริการสังคมเป็นเครื่องมือการเรียนรู้

American Association for Higher Education (1993) ให้ความหมายการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมว่าเป็นวิธีการที่นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาอาศัยการกระทำบริการสังคมที่มีการวางแผนอย่างดี เป็นการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยที่มีความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาชั้นสูง และกับชุมชน การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นการ

ส่งเสริมความรับผิดชอบในการเป็นพลเมืองดี เป็นการบูรณาการ และส่งเสริมหลักสูตรทางวิชาการที่นักเรียนเรียนและเวลาที่เตรียมไว้สำหรับการพิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์การบริการสังคม

Cooper and Mark (1996) ให้ความหมายของการเรียนการสอนแบบบริการสังคมว่า “เป็นวิธีการที่รวมการสอน การเป็นพลเมืองดี ความรู้วิชาการ ทักษะ และค่านิยม เข้าด้วยกันเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา โดยการนำบทเรียนจากประสบการณ์ในการทำงานมารับใช้สังคม ทั้งระดับอุดมศึกษา มัธยมศึกษา และประถมศึกษา เป็นกลวิธีสอนที่สำคัญและยังมีประโยชน์สำหรับโครงการนอกโรงเรียนด้วย”

Brandell (1994) มีความเห็นว่า การเรียนการสอนแบบบริการสังคมหมายถึง “เทคนิคการเรียนการสอนที่นำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยอาศัยหลักการทำกิจกรรมบริการสังคม และเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนกับสถานการณ์ในชีวิตจริง”

Delve, Cecilia, Suzanne, Mintz, and Greig (1990) ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนแบบบริการสังคมหมายถึง กระบวนการของการบูรณาการ การสอนวิชาการกับการบริการสังคมเข้าด้วยกัน เป็นความร่วมมือในความพยายามของนักเรียนที่จะประยุกต์ใช้ความรู้ในห้องเรียนมาใช้เพื่อเรียนรู้ตนเอง และชุมชน ในขณะเดียวกันก็จะเรียนรู้และทำความเข้าใจชุมชน ถึงความต้องการ ความสนใจ ประวัติและวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งจะทำให้ทั้งนักเรียนและชุมชน เกิดการเรียนรู้จากกันและกัน รวมถึงการพัฒนาการเป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบและการเสริมพลังอำนาจ

Erickson (1998) ให้คำนิยามว่าการเรียนการสอนแบบบริการสังคมหมายถึง เทคนิคการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงการบริการสังคมอย่างแท้จริง และบูรณาการกับผลงานทางด้านวิชาการ

Rhoads and Jeffrey (1998) ให้ความหมายของการเรียนการสอนแบบบริการสังคมว่าเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่วางแผนอย่างชัดเจนในการบูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการกับการบริการสังคมเข้าด้วยกันและยังให้ความหมาย การเรียนรู้วิชาการกับการบริการสังคมว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมที่เชื่อมโยงโดยตรงกับหลักสูตร ทั้งเป็นรายวิชา หรือโครงการศึกษาซึ่งนำมาใช้ในบริบทของอุดมศึกษา

Weigert and Mass (1998) ให้ความหมายของการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมหมายถึง การเรียนการสอนที่ผู้เรียนทำกิจกรรมการบริการสังคมอันเนื่องมาจากความต้องการหรือปัญหาของชุมชน อย่างมีความหมาย สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชา ซึ่งมีการเตรียมการอย่างเป็นระบบ และบูรณาการในรายวิชาด้วยการไตร่ตรองจากการกระทำและการเรียนรู้และงานที่ทำงานนี้ต้องได้รับการวัดและประเมินทั้งด้านวิชาการและการบริการสังคม

Kingsley (1986) ให้ความหมายของการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมว่า “เป็นกระบวนการเรียนการสอน ที่นำนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเข้ามาอยู่ในกระบวนการ ระบุความ

ต้องการของโรงเรียนหรือชุมชน ตั้งหัวข้อ และสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน และกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ด้วยกัน”

Ehrlich (1996) ให้ความหมายว่า การเรียนการสอนแบบบริการสังคมเป็นการเรียนรู้จากการสอนในวิชาต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับการบริการสังคมคือปรัชญาพัฒนาการนิยมของจอห์น ดิวอี้ การมีการตอบโต้ระหว่างความรู้และทักษะในการปฏิบัติการและประสบการณ์การรับใช้ เป็นเครื่องมือสู่การเรียนรู้ นักเรียนจึงเรียนรู้จากห้องเรียนที่เปิดกว้าง พร้อมด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ นักเรียนเริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น และการประยุกต์ใช้ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการแก้ไขปัญหา โดยที่ใช้ทักษะต่าง ๆ ที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อจัดการกับปัญหาที่แตกต่างกัน

ทิสนา แชนมณี (2561) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ว่า การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการบริการสังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนและวางแผนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ลงมือปฏิบัติการรับใช้สังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาพิจารณาไตร่ตรองจนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดหลักการหรือสมมติฐานต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้

นันทิยา ตันศรีเจริญ (2546) ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เด็กนักเรียนได้ทำความรู้จักกับชุมชน วิเคราะห์ถึงความต้องการของชุมชนที่ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือได้ โดยนำความรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้พร้อมทั้งได้เรียนรู้จากการลงมือช่วยเหลือชุมชนด้วย หัวใจสำคัญของการรับใช้สังคม การที่ผู้เรียนและชุมชนต่างได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ เท่ากัน ไม่ใช่เกิดประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม ซึ่งหมายถึง การเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมเชื่อมโยงหรือบูรณาการเข้ากับรายวิชาหรือหลักสูตร สถานศึกษา และองค์กรต่าง ๆ ใช้การบริการสังคมเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสร้างทักษะทางการศึกษาที่เข้มแข็ง ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม พัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมือง ตลอดจนมีการวัดและประเมินผลทั้งด้านวิชาการและการบริการสังคม

2.3.3.2 ความสำคัญของการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคม

สถาบันการเรียนรู้การบริการสังคมแห่งชาติ (NSLC: National Service Learning Clearinghouse. n.p.) (อ้างอิงใน ขวาลา เวชยันต์, 2544) การเรียนรู้แบบบริการสังคมเริ่มปรากฏในงานวิจัยต่าง ๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษที่ 1970 อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้สู่ชุมชน ด้วยการสร้างประสบการณ์ ความรับผิดชอบ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยผู้เรียน

การเรียนรู้แบบบริการสังคมได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วทุกระดับทั้งในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย

Freire (1998) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมไว้ว่า หัวใจสำคัญของการสร้างจิตสำนึก คือการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดด้วยตนเองมีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์สนทนาในปัญหาควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติการบริการสังคม จนเกิดความตระหนักต่อปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เขาดำรงอยู่

ทิสนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ว่า นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือสังคมโดยตรงแล้ว ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม และสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนได้อย่างดี การเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เป็นการเรียนรู้จากความเป็นจริง ตามสภาพที่แท้จริงจึงเป็นการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสังคมได้จริง

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ว่า นอกจากจะมุ่งเน้นที่การสร้างความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์แล้ว ยังทำให้เกิดผลดีทางด้านวิชาการ ด้านการใช้เหตุผล ความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้นำมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของการเรียนการสอนแบบบริการสังคมนอกจากให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงแล้ว ยังพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียน สามารถสร้างความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ได้

2.3.3.3 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม

รูปแบบการเรียนการสอนที่สนับสนุนการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคม

1. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการแบบ Park Service-learning Model

Georgia department of Education (1997) เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการแบบ Park Service-learning Model ซึ่งแบ่งกระบวนการออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนการวางแผนทำกิจกรรม เริ่มจากการมอบหมายให้นักเรียนสำรวจหาความต้องการต่าง ๆ ของชุมชนที่นักเรียนจะช่วยเหลือได้ โดยอาจสอบถามจากผู้นำชุมชน หน่วยงานที่ทำหน้าที่พัฒนาชุมชน ผู้คนในชุมชน จากการสังเกตของนักเรียนเอง หรือครูผู้สอนอาจจะเสนอแนะปัญหาของชุมชนขึ้นมาพร้อมด้วยก็ได้ แล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาพิจารณาเลือกหัวข้อที่สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนต้องการศึกษาเรียนรู้และอยู่ในความสามารถที่นักเรียนจะทำได้ โดยครูช่วยดูแลชี้แนะและเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้กิจกรรมนั้นเกิดประโยชน์ต่อชุมชน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างแท้จริง จากนั้นนำปัญหาที่เลือกได้มาวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไข แล้ววางแผนกิจกรรมเป็นขั้นตอนเพื่อพร้อมไปพัฒนา

เมื่อวางแผนกิจกรรมเรียบร้อยแล้วควรสำรวจว่ามีข้อมูลหรือทักษะใดที่นักเรียนขาดแต่จำเป็นต่อการทำงานที่วางไว้ แล้วจัดการให้นักเรียนค้นคว้าหรือได้รับการอบรมทักษะเพิ่มเติม เพื่อประสิทธิภาพในการลงมือปฏิบัติงานก่อนให้บริการนักเรียนควรจะ

- เลือกชุมชนที่จะเข้าไปให้บริการ
- เลือกและวางแผนกิจกรรมที่จะไปบริการโดยเป็นกิจกรรมที่ชุมชนต้องการ

โดยเฉพาะ

- ประชาสัมพันธ์ผู้สนใจและผู้ต้องการสมัครเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครตามหน่วยงานต่าง ๆ

- แนะนำสถานที่ /พื้นที่ ๆ ที่จะเข้าไปให้บริการและจัดให้มีการอบรมกิจกรรมที่จะไปให้บริการก่อนหน้าการปฏิบัติจริง

2. ขั้นปฏิบัติการ (Action) คือการนำแผนการที่วางไว้ไปปฏิบัติให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม ซึ่งไม่ได้หมายความว่านักเรียนจะปฏิบัติงานตามลำพัง แต่สามารถขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงาน องค์กร ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ การแบ่งงานตามความถนัด การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโลกให้นักเรียนได้ออกนอกห้องเรียนเพื่อไปสัมผัสชีวิตจริง โดยนำสิ่งที่เรียนรู้ในห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และรู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้งานลุล่วงได้ดี ดังนั้นการปฏิบัติการในการให้บริการ จึงสรุปดังนี้

- เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ
- เป็นการบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ
- มีพัฒนาการอย่างเหมาะสม
- เตรียมให้นักเรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม
- ให้การดูแลอย่างเพียงพอ

3. การสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เมื่อได้ให้มีประสบการณ์บริการทางสังคม และประยุกต์ให้มีการเรียนรู้วิชาการอย่างกว้างขวาง การสะท้อนกลับจะเป็นโอกาสที่เหมาะสมในการเชื่อมโยงรายวิชาต่าง ๆ เข้ากับกิจกรรมการบริการสังคม นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้มาวิเคราะห์ผ่านการอภิปรายในชั้นเรียน เขียนสรุปเป็นรายงานรายบุคคล รายกลุ่ม รายห้อง หรือจัดนิทรรศการ

4. การเฉลิมฉลอง (Cerebration) เป็นการระลึกถึงสิ่งที่นักเรียนได้ลงมือทำให้แก่ผู้อื่นหรือชุมชน เป็นกิจกรรมที่แสดงออกว่านักเรียนได้เสร็จสิ้นปฏิบัติการบริการสังคมอาจเป็นการจัดปาร์ตี้ในสวนสาธารณะที่นักเรียนได้ช่วยกันบูรณะ เชิญชวนนักเรียน ครูอาจารย์ หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งนี้ ตลอดจนผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมาร่วมงานเลี้ยงฉลองนี้ด้วย

ทั้งนี้ครูอาจจะออกใบประกาศนียบัตรให้เป็นที่ระลึกแก่นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมนี้ เพื่อเป็นรางวัลและสิ่งเตือนใจให้นักเรียนระลึกถึงการกระทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นครั้งนี้ ซึ่งก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการร่วมกันรับผิดชอบช่วยเหลือสังคมต่อไป

2. รูปแบบการเรียนรู้จากการบริการสังคมแบบ I CARE

Daniels (2001) เสนอรูปแบบการเรียนรู้จากการบริการสังคมแบบ I CARE ในหนังสือ *Creating sustainable community programs: examples of collaborative public* เป็นรูปแบบการเรียนรู้สำหรับให้นักเรียนเลือกและวิเคราะห์เพื่อการวางแผนในการปฏิบัติและประเมินผลได้อย่างเข้าใจ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญคือ

1. ระบุปัญหา (Identify) เริ่มต้นที่ระบุปัญหาโดยนักเรียนหรือกลุ่มนักเรียน ร่วมกันระบุค่านึงถึงผลประโยชน์และความต้องการของชุมชนเป็นส่วนสำคัญ ไม่น้อยไปกว่าทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการให้บริการสังคม นักเรียนจะต้องเขียนเค้าโครงของโครงการเพื่อแสดงให้เห็นว่าอะไรเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดโครงการและบอกข้อจำกัดที่อาจจะเกิดขึ้น บอกเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการในลักษณะของยุทธศาสตร์ รวมทั้งภาระงานที่จำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย

2. การทำงานร่วมกัน (Collaborate) นักเรียนจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ทราบว่าอะไรคือสิ่งที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ประโยชน์จากความสามารถของมนุษย์และประโยชน์จากทรัพยากร ผู้ร่วมงานจะทำงานประสานในรูปแบบเดียวกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร ดังนั้นจึงต้องพัฒนาทักษะของผู้ร่วมงานให้สอดคล้องกับความต้องการในชุมชน สิ่งที่ทำให้แน่ใจว่านักเรียนสามารถทำตามความต้องการของชุมชนได้ในขั้นตอนนี้คือการให้การฝึกอบรมเรื่องการทำโครงการ การมอบหมายหน้าที่และภาระงาน ตลอดจนกำหนดระยะเวลาการทำโครงการ สิ่งที่มีักเกิดขึ้นบ่อยคือ การถกเถียงกันในกลุ่มและนักเรียนขาดแคลนทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจทำให้กระบวนการในขั้นนี้เปลี่ยนแปลงไป

3. การแสดงออก (Act) การทำงานร่วมกันเพื่อตอบสนองความต้องการ ตลอดจนโครงการจะสำเร็จได้ต้องอาศัยนักเรียนในการแสดงออก นักเรียนจะต้องให้การบริการตามหลักการทางด้านวิชาการ และพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมกับความต้องการของสังคม

4. การสะท้อนกลับ (Reflection experiences) กระบวนการบริการสังคมทั้งหมดนั้น นักเรียนและคณะจะต้องสะท้อนประสบการณ์ออกมา การฝึกฝนการสะท้อนกิจกรรมการบริการจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้ร่วมงานและถ่ายทอดความเป็นอาสาสมัครให้แก่นักเรียน มีคำถาม 3 ข้อที่จะต้องใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ อะไร อะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้นและปัจจุบันเป็นอย่างไร ในขั้นตอนนี้ที่นักเรียนแต่ละคนจะต้องบอกความหมาย จุดประสงค์ของโครงการ กำหนดความเชื่อมโยง

ระหว่างบริการวิชาการกับสาขาวิชาที่เรียนและบอกผลกระทบจากโครงการที่มีต่อสมาชิกและประโยชน์ของชุมชนเทคนิคการสะท้อนกลับจะแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม

5. การสนับสนุนส่งเสริม (Encourage) เมื่อโครงการเสร็จสมบูรณ์แล้ว นักเรียนจะมีการสนับสนุนและส่งเสริมกันเองตลอดจนเริ่มต้นโครงการในขั้นตอนใหม่อีกครั้ง โดยการหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่เพื่อดูความต้องการใหม่ ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับการจัดทำโครงการในขั้นตอนนี้ นักเรียนจะพิจารณาหาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน ผลการรายงานต่าง ๆ ประเมินความมีประสิทธิภาพ กำหนดขอบเขตเป้าหมายที่แท้จริงและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมและกำหนดบทบาทที่คาดหวังอีกครั้ง ในขั้นตอนนี้จะสะท้อนกลับไปที่ขั้นตอนการระบุปัญหา (Identify) และขั้นตอนต่าง ๆ ก็จะดำเนินไปอีกครั้ง ประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งจะเกิดขึ้นเมื่อคณะและนักเรียนได้ร่วมกันค้นคว้าผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยการบริการ ซึ่งนอกเหนือไปจากการเรียนรู้เนื้อหาทางด้านวิชาการ นั่นคือ ประสบการณ์ของนักเรียน การพัฒนาองค์การการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตลอดจนทักษะการสื่อสาร นำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนได้ก้าวเข้าสู่โลกที่แท้จริงอย่างสมบูรณ์

ตารางที่ 3 รูปแบบการเรียนรู้จากการบริการสังคมแบบ I CARE

ขั้นตอน	คำถามที่ใช้
1. ระบุปัญหา (Identify)	- อะไรคืองานเดี่ยว งานกลุ่ม ประโยชน์และความต้องการของชุมชนและสิ่งใดคือของจำเป็นที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติงาน
2. การทำงานร่วมกัน (Collaborate)	- ผู้ร่วมงานจะทำงานประสานในรูปแบบเดียวกันได้อย่างไร - จะพัฒนาผู้ร่วมงานได้อย่างไร
3. การแสดงออก (Act)	- การบริการด้านหลักวิชาการจะต้องเหมาะสมกับความต้องการของชุมชน
4. การสะท้อนกลับ (Reflection experiences)	- อะไร - อะไรที่ทำให้เป็นเช่นนั้น - ปัจจุบันเป็นอย่างไร
5 การสนับสนุนส่งเสริม (Encourage)	- เริ่มต้นขั้นตอนการทำงานในสถานที่ใหม่ที่ต้องการไปทำโครงการ - ทำรายงานฉบับสมบูรณ์ - วัดประสิทธิภาพจากความสำเร็จร่วมกันของชุมชน - ผลที่นักเรียนได้รับ - เริ่มต้นขั้นตอนใหม่อีกครั้ง

ที่มา: Daniels (2001)

3. รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี (Active Citizenship Today: ACT)

Close up Foundation และ Constitutional Right Foundation Chicago ในเมืองลอสแอนเจลลิส พัฒนาโครงการสอนสังคมศึกษากับการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Active Citizenship Today: ACT) โดยมีขั้นตอนนำเสนอ ดังนี้

1. การเตรียมการ
 - 1.1 การระดมชุมชนของผู้เรียน
 - 1.2 การสำรวจชุมชน สภาพและปัญหา
2. การเลือกปัญหาที่สนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา
 - 2.1 การสำรวจปัญหาที่เลือกในรายละเอียด
 - 2.2 การเตรียมทักษะที่จำเป็นที่ต้องใช้ในการดำเนินการ
3. การศึกษานโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจ
 - 3.1 ศึกษานโยบายหรือกฎหมาย
 - 3.2 ผลกระทบจากนโยบาย หรือกฎหมายนั้น
 - 3.3 นำเสนอนโยบายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
4. การปฏิบัติกิจกรรม
 - 4.1 การวางแผนปฏิบัติการ
 - 4.2 ลงมือกระทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้
5. การไตร่ตรอง ประเมินและกิจกรรมแสดงผลงาน
 - 5.1 กำหนดกิจกรรมและเวลาในการไตร่ตรอง
 - 5.2 ทำการพิจารณาไตร่ตรองในแต่ละขั้นตอน ด้วยการเขียนบันทึกรายงานปากเปล่า สนทนา อภิปราย การเขียนรายงานสรุป
 - 5.3 ประเมินผลในแต่ละขั้นตอน
 - 5.4 สรุปและนำเสนอกิจกรรมการบริการสังคมและบทเรียนที่เรียนรู้และประชาสัมพันธ์นำผลงานออกแสดง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักการและขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสาระสำคัญของแต่ละแนวคิดและทฤษฎีที่จะใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปสาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้	สาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎี
<p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism)</p>	<p>การสร้างความรู้ของผู้เรียนมีพื้นฐานของการสร้างความรู้ 2 ท่าน จึงแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (Cognitive Constructivism) และ 2) แนวคิดการสร้างความรู้ทางสังคม (Social Constructivism)</p> <p>1. แนวคิดการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน ผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนกับสื่อ เป็นต้น โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความรู้ด้วยตัวเอง โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซับ (Assimilation) และกระบวนการปรับตัวให้เหมาะสม (Accommodation) โดยการพยายามปรับความรู้ ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ภาวะสมดุล สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้</p> <p>2. แนวคิดการสร้างความรู้ทางสังคม กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ข้อมูล และสื่อที่เป็นจริง พัฒนาการทางเขาวนปัญญาของผู้เรียนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่รอบข้างหรือการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลายจากผู้อื่น</p>
<p>ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)</p>	<p>การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทายด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงได้สะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้นั้น ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพัน ความต้องการ และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

	ต่อไป การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการลงมือกระทำซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behaviour) อารมณ์ความรู้สึก (Attitude) และความรู้ (Knowledge)
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม(Service Learning)	เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน (Internal Tacit Knowledge) เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา

จากตารางที่ 4 ผลการสังเคราะห์สาระสำคัญในแต่ละทฤษฎี ประกอบไปด้วยทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) เมื่อได้สาระสำคัญในแต่ละทฤษฎีแล้วผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญมากำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบเน้นประสบการณ์และการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ตั้งตารางที่ 5 ดังนี้

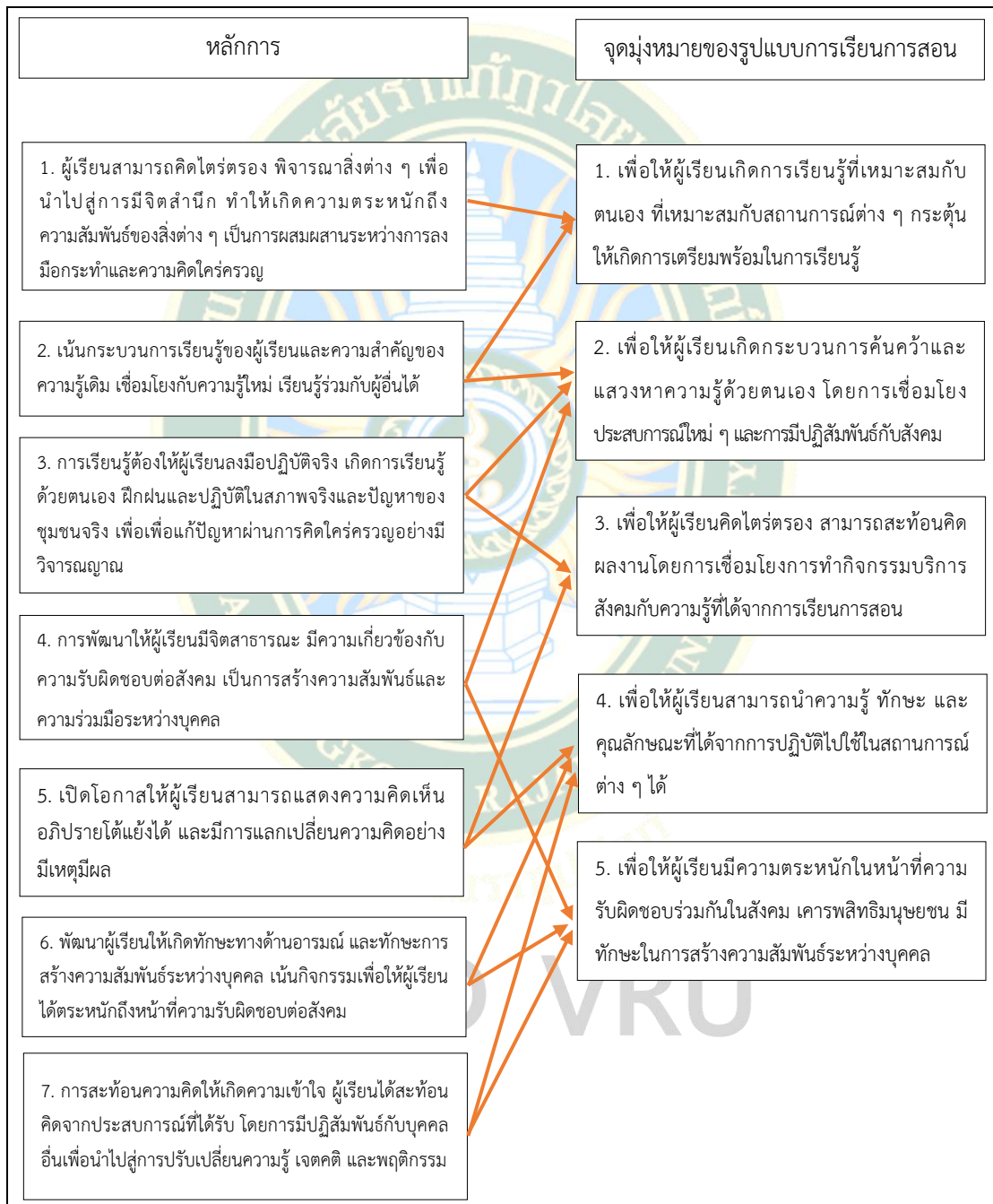
GRAD VRU

ตารางที่ 5 การกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้	หลักการของรูปแบบ
<p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความรู้ด้วยตัวเอง โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซับ และกระบวนการปรับตัวให้เหมาะ โดยการพยายามปรับความรู้ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ภาวะสมดุล สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม</p>	<p>หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง พิจารณาลองผิดลองดี เพื่อนำไปสู่การมีจิตสำนึก ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างการลงมือกระทำและความคิดใคร่ครวญ 2. เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ 3. การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผักผ่อนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อเพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ 4. การพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล 5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งได้ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล 6. พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางด้านอารมณ์ และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เน้นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม 7. การสะท้อนความคิดให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนได้สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม
<p>ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วม ประสบการณ์ใหม่ที่ทำด้วยมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงได้สะท้อนความคิด และอภิปรายร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผูกพัน ความต้องการ และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการลงมือกระทำซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก และความรู้</p>	
<p>ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เน้นการเรียนรู้จากการทำงาน การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา</p>	

จากตารางที่ 5 ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบเน้นประสบการณ์และการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อนำหลักการไปสู่การพัฒนาจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

จากตารางที่ 6 ผลการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

นำไปสู่การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตารางที่ 7 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้

ที่.	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	นักการศึกษา			ผลการสังเคราะห์
		ทิตานา แจมเมณี (2561)	สุรางค์ โค้วตระกูล (2550)	Vygotsky (1987)	
1	กระตุ้นความรู้เดิม	✓	✓		
2	ปฐมนิเทศ/เตรียมบริบท			✓] ชั้นวางแผนและเตรียมการ
3	เชื่อมโยงความคิด	✓			
4	ขั้นการวางแผนและดำเนินการ	✓		✓	
5	ขั้นปฏิบัติการ	✓	✓	✓	
6	ขั้นปฏิสัมพันธ์กลุ่ม			✓] ชั้นปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ผลงาน
7	ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน		✓		
8	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	✓	✓	✓] ชั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง
9	ขั้นสรุปผลนำเสนอผลงาน	✓		✓	
9	ขั้นอภิปรายผล			✓] ชั้นประยุกต์ใช้อภิปรายผล
10	ขั้นประยุกต์ใช้			✓	
11	ขั้นติดตามและประเมินผล	✓	✓	✓] ชั้นประเมินผล

จากตารางที่ 7 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ จากนักการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการเรียนการสอนของผู้วิจัย เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ชั้นวางแผนและเตรียมการ

ขั้นที่ 2 ชั้นปฏิสัมพันธ์ สร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นที่ 3 ชั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง

ขั้นที่ 4 ชั้นประยุกต์ใช้ อภิปรายผล

ขั้นที่ 5 ชั้นประเมินผล

ตารางที่ 8 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์

ที่	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	นักการศึกษา				ผลการสังเคราะห์
		Brandell (1994)	Kolb (1984)	Erickson (1998)	ทิศนา แซงมณี (2561)	
1	กระตุ้นความรู้เดิม	✓				
2	ปฐมนิเทศ/เตรียมบริบท		✓	✓	✓	ขั้นเตรียมบริบท
3	ขั้นปฏิบัติการ	✓	✓	✓	✓	} ขั้นปฏิบัติการสัมพันธ์ กลุ่ม
4	ขั้นปฏิสัมพันธ์กลุ่ม	✓			✓	
5	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	✓	✓	✓	✓	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด
6	ขั้นสรุปผลนำเสนอผลงาน	✓			✓	
7	ขั้นอภิปรายผล			✓		} ขั้นประยุกต์ใช้ อภิปราย ผล
8	ขั้นประยุกต์ใช้	✓	✓	✓		
9	ขั้นติดตามและประเมินผล		✓		✓	ขั้นประเมินผล

จากตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์จากนักการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการเรียนการสอนของผู้วิจัย เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมบริบท

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการสัมพันธ์กลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ อภิปรายผล

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล

ตารางที่ 9 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ที่	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน	นักการศึกษา			ผลการสังเคราะห์
		ทีศนา เขมมณี (2561)	Mark (2001)	Georgia department of Education (1997)	
1	ขั้นเตรียมการ	✓		✓	ขั้นเตรียมการระบุปัญหา
2	ขั้นระบุปัญหา	✓	✓		
3	ขั้นการวางแผนและดำเนินการ	✓			ขั้นวางแผนและปฏิบัติการ
4	ขั้นปฏิบัติการ	✓	✓	✓	
5	ขั้นร่วมมือกันทำงาน		✓		ขั้นร่วมมือทำงาน
6	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	✓	✓	✓	ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด
7	ขั้นสรุปผลนำเสนอผลงาน		✓		ขั้นสรุปผลชื่นชมผลงาน
8	ขั้นชื่นชมผลงาน			✓	

จากตารางที่ 9 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคมจากนักการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการเรียนการสอนของผู้วิจัย เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการระบุปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนและปฏิบัติการ

ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือทำงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลชื่นชมผลงาน

ตารางที่ 10 การสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

ทฤษฎีการสร้างความรู้	ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์	ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม	ผลการสังเคราะห์
ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนและเตรียมการ	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมบริบท	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการระบุปัญหา	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ
ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ผลงาน	ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการสัมพันธ์กลุ่ม	ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนและปฏิบัติการ	ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง	ขั้นที่ 3 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือทำงาน	ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง
ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้อภิปรายผล	ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้อภิปรายผล	ขั้นที่ 4 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล	ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล	ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลชิ้นชมผลงาน	ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน

จากตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันลงพื้นที่สำรวจชุมชนร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง และการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนคิด พิจารณาไตร่ตรอง

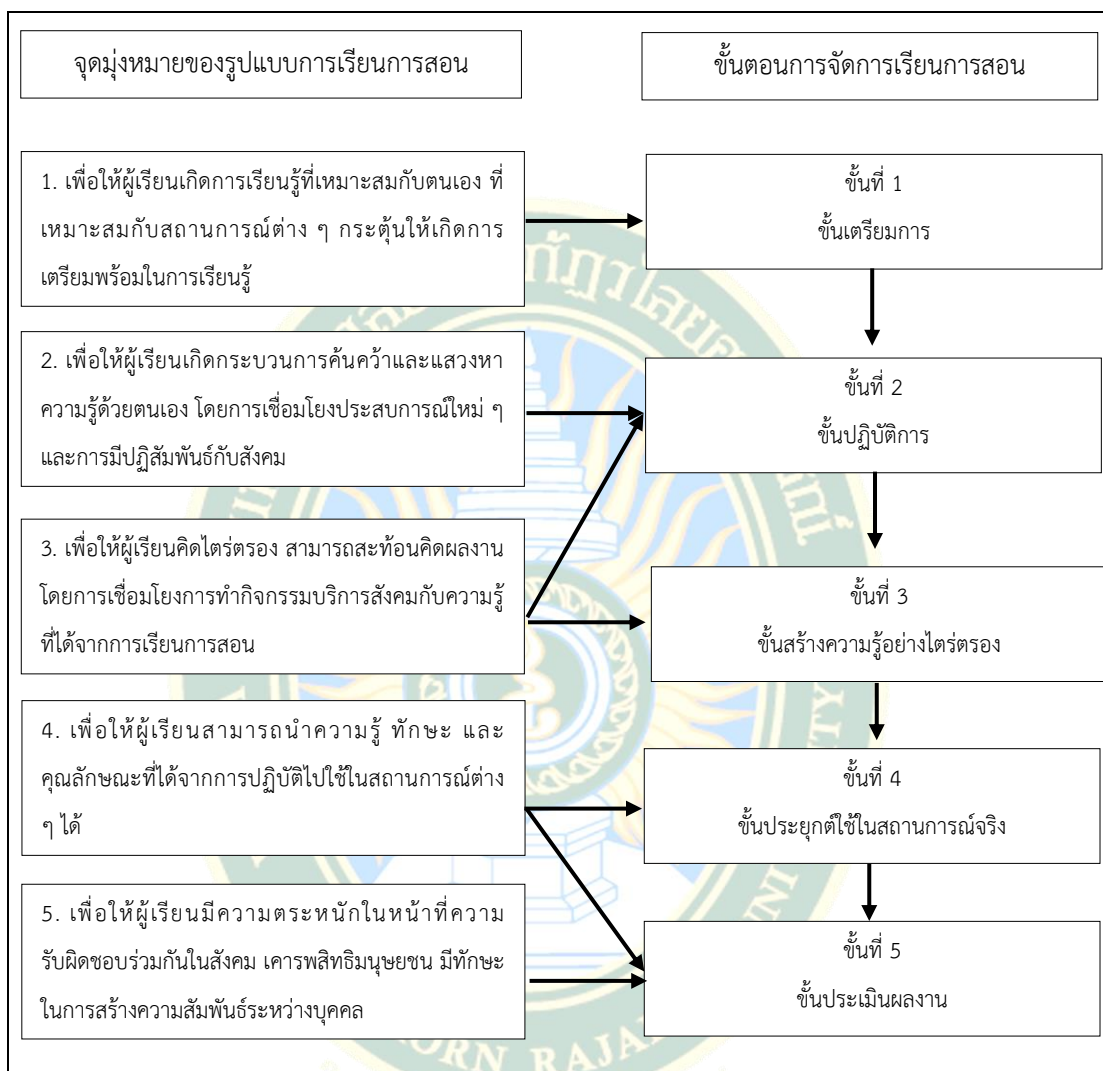
ชั้นที่ 4 ชั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ชั้นที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริง ในขั้นนี้จะเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงชุมชนจริง เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องออกแบบกิจกรรม สร้างวิดีโอการทำงาน และสรุปผลกิจกรรมโดยการเขียนรายงานในรูปแบบวิจัย

ชั้นที่ 5 ชั้นประเมินผลงาน หมายถึง ชั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานในวิจัย และวีดิทัศน์จากการทำงานร่วมกับชุมชน ในขั้นนี้จะเป็นชั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

จากหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน สู่เป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีดังกล่าว สอดคล้องกับขั้นตอนการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ดังภาพที่ 6

GRAD VRU

ภาพที่ 6 ความสัมพันธ์กันระหว่างเป้าหมายและขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบ

2.4 แนวคิดความเป็นพลเมืองดี

2.4.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองดี

ในแต่ละสังคมย่อมมีความต้องการสมาชิกของสังคมที่มีความเป็นพลเมืองดี เพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การจะพัฒนาสังคมให้หรือพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองดีนั้น ขั้นตอนสำคัญจะต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ความเป็นพลเมืองดี” ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้ามีนักวิชาการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า “ความเป็นพลเมือง (Citizenship)” และ คำว่า “ความเป็นพลเมืองดี (Good Citizenship)” ดังนี้

Marshall (2002) อธิบายว่า พลเมือง ประกอบด้วยสิทธิที่จำเป็นสำหรับอิสรภาพของบุคคล เสรีภาพของแต่ละคน อิสรภาพในคำพูด ความคิด สิทธิในการครอบครองทรัพย์สินและการทำสัญญา รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับความยุติธรรม

Cogan and Derricott (1998) ให้คำนิยามว่า พลเมือง คือ สมาชิกที่เป็นส่วนประกอบของ สังคม ในอีกด้านหนึ่งพลเมือง คือ ชุดของคุณลักษณะแห่งการเป็นประชาชน

Woodcock and Mike (1989) ให้ความหมายของพลเมืองว่า ชุดของการปฏิบัติ (เกี่ยวกับ วัฒนธรรม สัญลักษณ์และเศรษฐกิจ) รวมทั้งสิทธิและหน้าที่เกี่ยวกับพลเมือง การเมืองและสังคม ซึ่งเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเป็นสมาชิกในการปกครอง

Marshall (2002) อธิบายว่า ในศตวรรษที่ 18 Marshall ให้ความหมายของ civil citizenship คือ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินสมบัติ เสรีภาพ และความยุติธรรมภายใต้กฎหมายที่บังคับใช้ กับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ในศตวรรษที่ 19 Political Citizenship คือ การเข้าถึงสิทธิในการมีส่วนร่วมที่จะแสดงออกถึงอำนาจทางการเมือง การมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นและการรวมกลุ่ม ในศตวรรษที่ 20 Social Citizenship คือ สิทธิในการเข้าถึง การสงเคราะห์ทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยทางสังคม เช่น การได้รับเงินชดเชยหากว่างงาน การได้รับเงินบำนาญ

Hobson and Rosalyn (2000) อธิบายว่า คำนิยามของพลเมืองประกอบด้วยสี่ส่วน คือ สิทธิ หน้าที่ การมีส่วนร่วมและอัตลักษณ์ สิทธิและหน้าที่ คือ มิติอย่างเป็นทางการของพลเมืองใน ขณะที่การมีส่วนร่วมและอัตลักษณ์ คือ มิติที่ไม่เป็นทางการ

Kivisto and Faist (2007) ให้คำนิยามพลเมืองใน 2 ลักษณะ คือ ความเป็นสมาชิกในรูปแบบการปกครอง และความเป็นสมาชิกที่มีทั้งความรับผิดชอบและหน้าที่ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตาม สถานที่และเวลา หน้าที่ พื้นที่ เช่น การเสียภาษี การเชื่อฟังกฎหมาย

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ให้คำนิยามพลเมือง คือ กำลังของเมือง ความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิ เสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกติกา ในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาในสังคมของตนเอง

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555) อธิบายว่า พลเมือง คือ สมาชิกในชุมชน สังคมที่ใช้สิทธิ เสรีภาพ ควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิของบุคคลอื่น เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล และเคารพกฎ กติกาของสังคม

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ (2548) ให้ความหมายของพลเมืองว่า หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ มีข้อมูล ข่าวสารและมีความคิดในการแสดงออกและมีส่วนร่วมประชาธิปไตย ประเทศชาติต้องการ บุคคลที่มีข้อมูลข่าวสารในระบอบประชาธิปไตยในการสร้างสมรรถนะให้บุคคลทำหน้าที่พลเมืองได้ อย่างสมบูรณ์ ไม่ใช่เป็นผู้ถูกกระทำหรือเป็นผู้ใช้สิทธิในบางครั้ง

ทิพย์พาทร์ ดันติสุนทร (2558) ให้ความหมายของพลเมืองว่าหมายถึง คนที่มีความสามารถ ในการแสดงความรับผิดชอบทั้งต่อตัวเอง และส่วนรวม มีความรู้และช่วยตัดสินใจในปัญหาสำคัญ ๆ ของสังคม ชุมชน และประเทศ มีส่วนร่วมในความคิดอย่างมีอิสระ ทั้งนี้ ประชาชน หมายถึง ผู้ที่รับ คำสั่ง ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ การเปลี่ยนประชาชนให้กลายเป็นพลเมืองที่มีสิทธิกำหนด ทิศทางของประเทศได้

ยุทธนา วรุณปิติกุล (2542) ได้กล่าวไว้ว่า พลเมืองดี คือ ผู้ที่รักษาบ้านเมืองและจงรักภักดี ต่อพระมหากษัตริย์ และได้กล่าวสรุปวิธีแสดงความรักชาติของพลเมืองดี จากในพระบรมราชาบาท ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง ดังนี้

1. เอื้อเฟื้อแก่คนสัญชาติเดียวกัน
2. ต้องไม่ประทุษร้ายต่อคนสัญชาติเดียวกัน
3. ประพฤติตนเป็นพลเมืองดี มีความเคารพต่อพระราชกำหนดกฎหมาย ไม่ประพฤตสิ่งใดที่ จะทำลายสาธารณสุขเลย การประพฤตตนเป็นพลเมืองดีจึงจัดว่าเป็นวิธีแสดงความรักชาติอย่างหนึ่ง โดยแท้
4. ความเต็มใจยอมเสียสละให้แก่ชาติ มุ่งความร่วมมือทั้งการเสียภาษีอากร ทั้งออกทุนทรัพย์ บำรุงสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่บ้านและสาธารณชน อีกทั้งการยอมสละเวลาและความสุขของตนเพื่อทำ การให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองด้วย กิจกรรมที่กล่าวมานี้เรียกว่า “กรณียะ” คือ กิจกรรมที่เป็น หน้าที่ควรกระทำ และเป็นสมบัติอย่างหนึ่งของพลเมืองดี
5. รู้จักหวงแหนและสงวนชาติ คือ ต้องไม่ยอมให้ใครมาทำลาย ไม่ยอมให้ใครแย่งถิ่นที่ตั้งของ ชาติ ใครมารุกรานแดนของเรา เราต้องสู้ต้านทานจนสุดกำลัง ถึงแม้ว่าต้องเสียเลือดเสียเนื้อหรือ เสียชีวิตก็ต้องยอมเสีย เพื่อสงวนไว้เป็นมรดกแก่บุตรหลานของเราสืบไป

ปรีชา ตงมณี (2531) ได้กล่าวว่า พลเมืองดี คือ บุคคลในสังคมยอมรับว่ามีคุณลักษณะเป็นที่ พึงปรารถนาที่คนกล่าวถึงในทางที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง ปฏิบัติตามคุณธรรม กล้าทำความดีโดยไม่ หวังผล เป็นผู้ได้รับการอบรมหรือพัฒนาดีทั้งกาย วาจา ใจ และปัญญา คือ การพัฒนากายเป็นการมี พละนามัยร่างกายให้เข้มแข็ง รู้จักพัฒนาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาวาจาเป็นการตั้งตนอยู่ในศีลมี พุทธิกรรมทางสังคมที่พัฒนาแล้ว การพัฒนาจิตใจเป็นการอบรมจิตใจประกอบด้วยคุณธรรม สุขภาพจิตดี และการพัฒนาปัญญาเป็นการรู้จักไตร่ตรองวินิจฉัยตรงตามความเป็นจริง นอกจากนี้ยัง กล่าวได้ด้วยว่า พลเมืองดี จะต้องทำหน้าที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1. หน้าที่พลเมืองดีต่อตนเอง คือ ต้องมีคุณธรรมประจำตัว
2. หน้าที่พลเมืองดีต่อครอบครัว คือ การนำเอาหน้าที่พลเมืองดีต่อตนเองมาใช้ในการพัฒนา ครอบครัวให้สมาชิกในครอบครัวได้รับความสุข
3. หน้าที่พลเมืองดีต่อชุมชน คือ ช่วยทำให้ชุมชนหรือสังคมสงบสุขและปลอดภัย

4. หน้าที่พลเมืองดีต่อชาติ คือ ต้องรักและหวงแหนชาติ และปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองตามที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ต้องการให้ทุกคนในชาติต้องรู้จักสิทธิหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบของแต่ละคนอย่างจริงจังด้วยจิตสำนึกอย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบด้วยคุณลักษณะพิเศษ เช่น ความขยัน อดทน การประหยัด รวมไปถึงการรักความก้าวหน้าของตนเองเป็นสำคัญ โดยรู้จักสร้างสำนักสร้างตนเองพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความรู้สึกรับรู้การเป็นบุคคลที่มีเลือดนักรู้ สำนึกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างจริงจัง โดยปฏิบัติตนลดความเห็นแก่ตัวให้น้อยลง จึงจะถือว่าเป็นพลเมืองดี

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญา นันทภิกขุ) (2536) ได้ให้ทัศนะโดยสรุปเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีว่า “พลเมืองดี” ก็คือ คนดี ซึ่งหมายถึง คนที่มีวิชา มีความรู้ดีด้วย มีความประพฤติดีหรือคนดี ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ควบคู่กับมีคุณธรรม จะกล่าวได้ว่า คนดีต้องมีคุณลักษณะ 2 ประการ คือ มีคุณวุฒิ หมายถึง ความเจริญด้วยความดี โดยมีวิชาความรู้ปรากฏอย่างชัดเจน จนเป็นที่ยอมรับของคนทั้งหลายว่าดีเด่นในด้านวิชาความรู้ และมีคุณภาพ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความดีในตนให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์อย่างเด่นชัด แจ่มแจ้ง จนเป็นที่ยอมรับของคนทั้งหลายอีกว่ามีความสามารถเหมาะสมทุกประการ คู่ควรกับการงาน ฐานะ ทั้งมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุดและพลเมืองที่จะเป็นจะต้องมีคุณธรรมบางประการ คือ คนดี ต้องมีความรู้ดี มีมารยาทงาม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจ พุทธิ เป็นผู้ขยัน ประหยัด รู้จักรักษาเกียรติตนเองและผู้อื่น รวมถึงสถานที่อันตนทำงาน มีจิตรักสงบ รู้จักปกครองตนเอง และสามารถสร้างตนเองให้เป็นหลักฐานโดยชอบ ถ้าบุคคลใดมีสิ่งเหล่านี้จะสามารถช่วยในการพัฒนาตนให้เป็นคนดี

Good (1973) ได้ให้ความหมายของพลเมืองดีว่า ความเป็นสมาชิกตามลักษณะรูปแบบแห่งการปกครองอันเกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนดำรงอยู่

Remy (1999) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีขึ้นพื้นฐานว่า สมรรถภาพความเป็นพลเมืองดี หมายถึง คุณภาพของความร่วมมือของบุคคลหนึ่ง ๆ ในกระบวนการเกี่ยวกับการปกครองกลุ่ม เช่น การตัดสินใจต่าง ๆ การคุ้มครองผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือการติดต่อสื่อสารกับหัวหน้ากลุ่ม นั่นคือ ความสามารถเฉพาะที่แต่ละบุคคลพึงมีเพื่อที่จะประพฤติตามแนวทางที่จะก่อให้เกิดผลที่ตนต้องการตามบทบาทในฐานะพลเมืองและความเป็นพลเมืองดีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครองในคนกลุ่มต่าง ๆ ฉะนั้นเราสามารถที่จะเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองได้โดยชี้ให้เยาวชนรู้จักสิทธิความรับผิดชอบและงานของความเป็นพลเมืองดีไว้

ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การที่บุคคลเป็นผู้ที่มีทัศนคติ ค่านิยม และความประพฤติที่เหมาะสมตามสภาพของสังคมและทำประโยชน์ให้แก่สังคม ได้แก่ การรู้จักสิทธิหน้าที่ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติ ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเคารพสิทธิและปฏิบัติตนตามกฎหมายของบ้านเมือง ร่วมมือแก้ปัญหาและสร้างประโยชน์ต่อชาติ

เป็นผู้ดำรงไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรม และมีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์หรือหัวหน้าผู้ปกครองประเทศแสดงบทบาทของหน้าที่ที่สังคมยอมรับ เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการพัฒนาประเทศและพัฒนาตนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีความประพฤติดี และมีจิตใจดี มีเหตุผลมีความรับผิดชอบ รักษาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีความสำนึกในความสำคัญของการอยู่ร่วมกันและปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่ตนเองและสังคม

จากความหมายของความเป็นพลเมืองดี ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปความหมายได้ว่า ความเป็นพลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น มีทักษะ ทักษะคิด และค่านิยมที่ดี มีความประพฤติที่เหมาะสมมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบและสันติสุข

2.4.2 หน้าที่พลเมือง

การอธิบายความหมายของหน้าที่พลเมือง พบว่า มีการกล่าวถึงความหมายของหน้าที่พลเมือง ดังนี้

Hobson and Rosalyn (2000) อธิบายว่า หน้าที่พลเมือง คือ การเสียภาษี การเกณฑ์ทหาร และการศึกษาซึ่งเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งทางการ สำหรับหน้าที่ทั่วไปที่ต้องรับผิดชอบต่อสังคม คือ การเคารพกฎหมาย และการออกเสียง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดหน้าที่ของชนชาวไทย ดังนี้ บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รักษาผลประโยชน์ของชาติและปฏิบัติตามกฎหมาย บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และบุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติสาธารณภัย เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พินิจปกป้องและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุปได้ว่า หน้าที่พลเมือง หมายถึง สิ่งที่บุคคลต้องปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบต่อในฐานะสมาชิกของสังคมเพื่อสนับสนุนและผดุงรักษาให้สังคมสามารถดำเนินต่อไปได้ เช่น การเคารพกฎหมาย การเสียภาษี การใช้สิทธิเลือกตั้ง การป้องกันประเทศ การรักษามูลค่าผลประโยชน์ของประเทศชาติ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

ความหมายของพลเมืองและหน้าที่พลเมืองข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าทั้งสองมีความหมายที่แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์ในเชิงแนวคิด คือ พลเมืองเป็นคำที่อธิบายสถานภาพหรือฐานะของประชาชนที่เป็นสมาชิกของสังคม เมื่อประชาชนมีสถานภาพเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมนำไปสู่การมีภาระผูกพันกับสังคมนั้น ๆ ภาระผูกพันดังกล่าว คือ หน้าที่พลเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลจะต้องถือปฏิบัติเพื่อทำให้สังคมที่ตนเป็นสมาชิกสามารถดำรงอยู่ได้ ภายใต้กฎระเบียบและกฎหมายของสังคม

นั้น ในทางกลับกันสังคมมีหน้าที่ที่จะต้องดูแล จัดสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้สมาชิกของสังคมสามารถดำเนินชีวิตร่วมกันได้อย่างมีเสรีภาพและปลอดภัย

2.4.3 แบบของพลเมือง

พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยควรมีคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่มีความเป็นสากลและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ Westheimer and Kahne (2004) จึงได้ศึกษาและพัฒนาแบบของการเป็นพลเมืองออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

2.4.3.1 พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)

การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนในสังคม พลเมืองจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบโดยจะต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติต่อชุมชน เช่น การบริหารจัดการเกี่ยวกับขยะในชุมชน การบริจาคโลหิต การปฏิบัติตามกฎหมาย การชำระภาษี การเป็นอาสาสมัครในยามจำเป็น การสนับสนุนอาหารและเสื้อผ้าแก่คนยากไร้ เป็นต้น ซึ่งคุณลักษณะของพลเมืองที่มีความรับผิดชอบจึงต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์มีระเบียบวินัยในตนเอง และเป็นผู้ลงมือตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง

2.4.3.1.1 คำจำกัดความของความรับผิดชอบ

มีนักการศึกษาและนักวิชาการจำนวนมากได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบต่อที่เกี่ยวข้อกับความรับผิดชอบต่อพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย ไว้ดังนี้

สุวิมล จุลวานิช (2556) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าเป็นความสัมพันธ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ตามสถานภาพและบทบาทที่มีความแตกต่างกัน หากบุคคลได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบของตนได้ดีย่อมเป็นที่ยอมรับของสังคม

เวสาลี ชาติสุทธิพันธุ์ (2550) กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบที่มีต่อสาธารณะว่า เป็นพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเกิดจากการรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมทางสังคมจะก่อให้เกิดความรับผิดชอบและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีหน้าที่ต้องช่วยเหลือด้วยความเต็มใจจนกลายเป็นพฤติกรรมในหน้าที่ต่อสิ่งนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยจิตสำนึกที่ดีต่อสาธารณะชน

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2547) กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีทั้งต่อตนเองและสังคมอย่างเต็มความสามารถ โดยเน้นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และยอมรับผลที่เกิดขึ้นทั้งดีและไม่ดีจากการปฏิบัติหน้าที่การงานของตน

จากการศึกษาความหมายของความรับผิดชอบจากนักวิชาการและนักการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ดังกล่าวไว้ว่า พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ หมายถึง การรับรู้และการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคมสาธารณะด้วยการมีจิตสำนึกที่ดี มีจิตสาธารณะ โดยมุ่งเน้นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

2.4.3.1.2 ลักษณะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้

Karen (2010) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Self-Responsibility and Social Responsibility) เป็นการรับรู้และยอมรับผลจากการกระทำของแต่ละคน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของบุคคลและวัฒนธรรม มีความสามารถในการยอมรับความคิดเห็นและประสบการณ์ที่แตกต่างและแปลกใหม่ เข้าใจความสำคัญของการเป็นอาสาสมัครและการมีส่วนร่วมในสังคมและกิจกรรมของชุมชน ตระหนักในประเด็นของชุมชนโลก ตลอดจนพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือและทักษะสังคม

กรมวิชาการ (2540) ได้กำหนดคุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการมีความรับผิดชอบ ได้แก่ รู้จักหน้าที่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกัน หรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน สามารถบอกผลของการปฏิบัติงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในงานที่กระทำจนสำเร็จปรากฏเป็นผลงานเด่นชัด และสามารถยอมรับผลจากการกระทำของตน รับฟังเหตุผลและข้อวิจารณ์ของผู้อื่น แล้วนำไปปรับปรุงพัฒนาตามข้อเสนอแนะที่ได้รับ ตลอดจนแสวงหาความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานโดยพิจารณาเลือกแหล่งความรู้มาใช้ในการพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ (2548) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนและความยุติธรรมในสังคม รู้จักรวบรวมข้อมูลตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทั้งในเรื่องชุมชนและสาธารณะ รู้จักสำรวจค่านิยม ความเชื่อ และความเห็นของตนเองและผู้อื่น อีกทั้งเคารพในความเชื่อและค่านิยมของผู้อื่น มีส่วนร่วมในชุมชนและกิจกรรมอาสาสมัครในฐานะสมาชิกหรือผู้นำที่มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินชีวิตด้วยความห่วงใยต่อสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงที่มีความรับผิดชอบ หลีกเลี่ยงการเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์ ช่วยแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้งโดยสันติวิธีและมีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนกับบุคคลอื่นด้วยความยุติธรรม

จากการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของพลเมืองที่มีความรับผิดชอบจากนักวิชาการและนักการศึกษา สรุปได้ว่า พลเมืองที่มีความรับผิดชอบจะปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ประพฤติตนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับชุมชน สังคม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และร่วมแก้ปัญหาของสังคมอย่างสันติวิธี

2.4.3.1.3 ประเภทของความรับผิดชอบ

นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประเภทของความรับผิดชอบต่อ ชุตินา ไชยสิทธิ์ (2554) ซึ่งสามารถสรุปได้ 5 ประเภท ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงการดูแลเอาใจใส่สุขภาพอนามัยของตนเอง รักษาดูแลเครื่องใช้ส่วนตัวให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ตั้งใจเรียน ใฝ่หาความรู้ มีความคิดริเริ่ม สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำงานด้วยความตั้งใจ มีความเพียร อดทนในการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงานของตนให้ลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพทันเวลาที่กำหนด และรู้จักยอมรับผลการกระทำของตนเองทั้งผลดีและผลเสีย ตั้งตนอยู่ในศีลธรรม ละเว้นจากความชั่วทั้งปวง ตลอดจนรู้จักปฏิบัติตนต่อสมาชิกในครอบครัวด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ แสดงการนับถือ เคารพเชื่อฟัง ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ให้ความช่วยเหลืองานตามสมควร ดูแลสมาชิกในครอบครัวตามกำลังความสามารถ ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว รักษาและเชิดชูชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

2. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนต่อเพื่อนด้วยการคำนึงถึงสิทธิของเพื่อน ไม่ล่วงละเมิดเรื่องส่วนตัวของเพื่อน ไม่เอาไรต์เอาเปรียบเพื่อน ตักเตือนเมื่อเพื่อนกระทำผิด ให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพื่อนในทางที่เป็นประโยชน์ และรู้จักให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำผิด

3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับของโรงเรียน ให้ความเคารพ เชื่อฟังครู ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลืองานโรงเรียน ช่วยรักษาความสะอาด และดูแลทรัพย์สินของโรงเรียนไม่ให้เสียหาย

4. ความรับผิดชอบต่อชุมชน หมายถึง การปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของสังคม ช่วยกันรักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม เอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยคิดและแก้ปัญหาของชุมชน รู้จักแบ่งปันสิ่งของ ให้บริการ และเสียสละโดยไม่หวังผลตอบแทน ตลอดจนให้ความร่วมมือแก้ไขสิ่งที่จำเป็นอันตรายต่อชุมชนตามความสามารถ

5. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของสังคม เคารพและคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมและร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ไม่ละเลยสิทธิและหน้าที่ของตน เอาใจใส่ในประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2.4.3.2 พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)

สังคมประชาธิปไตยมีหลักการสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน พลเมืองจึงต้องเป็นผู้ประพฤติตนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐและชุมชน เอาใจใส่ดูแลความต้องการจำเป็นในการดำเนินชีวิต สนับสนุนและร่วมวางแผนการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ สร้างความสัมพันธ์อันดี ทำความเข้าใจและสร้างความไว้วางใจระหว่างกันในชุมชน เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดการด้านอาหารแก่คนยากไร้ในสังคม พลเมืองที่มีส่วนร่วมจึงต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการจัดระบบ และโครงสร้างชุมชน

2.4.3.2.1 คำนิยามของการมีส่วนร่วมของพลเมือง

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้นิยามของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ไว้หลายแนวทางดังนี้

Milbrath (1965) อธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า เป็นการกระทำของบุคคลที่พยายามมีอิทธิพลหรือสนับสนุนต่อรัฐบาลและระบบการเมือง รวมถึงบทบาทของประชาชนในการกระทำใด ๆ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อผลทางการเมือง โดยพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น จะเพิ่มความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ

McClosky (1968) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องเป็นกิจกรรมที่กระทำโดยสมัครใจด้วย และเป็นกิจกรรมซึ่งสมาชิกทั้งหลายที่อยู่ในสังคมได้มีส่วนร่วมในการเลือกผู้นำของตน และกำหนดนโยบายของรัฐ ซึ่งการกระทำนั้นอาจกระทำโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้

อเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2556) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของพลเมืองเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐราชการ

สถาบันพระปกเกล้า (2544) ได้นิยามความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติ ตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

จากการศึกษาความหมายจากนักวิชาการและนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของ การมีส่วนร่วมของพลเมือง หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะกับภาครัฐด้วยความสมัครใจ โดยคาดหวังถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

2.4.3.2.2 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง

นักวิชาการได้จำแนกองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง ไว้ดังนี้

ปรัชญา ชุมนานเสียว (2559) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง ดังนี้

1. มีประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการพัฒนา
2. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายาม เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ ทั้งนี้ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2555) กล่าวถึงองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่ง ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
2. มีกิจกรรมเป้าหมาย กรให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่ประชาชนจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่
3. มีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้ประชาชนเข้าร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน ทั้งนี้มักพิจารณาผู้เข้าร่วมจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่อาจได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ในเชิงบวกและเชิงลบ หรืออาจเป็นกลุ่มผู้ที่มีความสนใจ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง จากนักวิชาการและนักการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมของพลเมือง ประกอบด้วย กลุ่มคนเป้าหมาย กิจกรรม และผลที่ได้รับจากการเข้าไปมีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตยได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

2.4.3.3 พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice-Oriented Citizen)

พลเมืองที่สนใจในกิจการของบ้านเมืองในฐานะที่ตนหรือกลุ่มของตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีการตั้งคำถามต่อระบบสังคมที่เกิดขึ้น และแสวงหาแนวทางการดำเนินการเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยเป็นบุคคลที่สามารถประเมิน วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองโดยให้ความสนใจ สืบค้นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความไม่เป็นธรรมทางสังคม และสามารถจัดทำกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น การพัฒนาสังคมพลเมืองในรูปแบบนี้จึงต้องมุ่งเน้นให้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ตั้งคำถามโต้แย้งและมีความกล้าหาญทางจริยธรรมในการเปลี่ยนแปลงระบบและโครงสร้างเมื่อพบความไม่เป็นธรรมในสังคม

2.4.3.3.1 คำจำกัดความของความเป็นธรรม

“ความเป็นธรรม” มีลักษณะเป็นสิ่งที่ไม่เป็นรูปธรรม แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมมักปรากฏแฝงอยู่ในระบบนโยบายของรัฐ และระบบศีลธรรม ความเป็นธรรมทางสังคมจึงอาจไม่มีความเป็นสากลแต่เป็นสิ่งที่ได้รับการกำหนดควบคุมจากผู้มีอำนาจภายใต้ชุดของศีลธรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละสังคมวัฒนธรรม

Wongna (2014) ได้อธิบายว่า การศึกษาแนวคิดและคำจำกัดความของความเป็นธรรมได้มีการศึกษาค้นคว้ามาตั้งแต่ในอดีต โดยเริ่มจากแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมก่อนสมัยคริสตกาล ประกอบด้วย Socrates (469-399 ก่อน ค.ศ.) ที่มุ่งเน้นประเด็นความเป็นธรรมผ่านคุณธรรมของการมีชีวิตที่มีความสุข ซึ่งจะต้องมีคุณธรรมด้านความยุติธรรม ประกอบไปด้วย ความเป็นธรรมในลักษณะดังกล่าวจึงหมายถึงความยุติธรรมของการแสดงการกระทำที่เคารพสิทธิของผู้อื่น และการไม่ยอมทำความชั่วต่อผู้อื่นแม้ว่าผู้อื่นจะทำอันตรายแก่ตน ส่วน Plato (427-347 ก่อน ค.ศ.) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องความเป็นธรรมในลักษณะของการจัดสรรให้ทุกคนตามส่วนที่พึงได้รับ ซึ่งคนแต่ละกลุ่มในสังคมนั้นจะทำหน้าที่แตกต่างกันสมควรได้รับผลตอบแทนต่างกัน จึงเกิดความเป็นธรรมขึ้น ต่อมานักคิดในสมัยคริสตกาล John Stuart Mill (ค.ศ.1806-1873) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นธรรมในลักษณะของการเป็นคุณธรรมอย่างหนึ่ง และเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์ในการดำรงชีพที่ดี โดยจะเกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพอย่างมาก และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เพื่อให้เกิดพันธะและการปฏิบัติต่อกันอย่างเหมาะสม

สรุปได้ว่า ความเป็นธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันในสังคม มีลักษณะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนในสังคมต่าง ๆ หลายอย่างด้วยกัน ซึ่งถ้าอยู่ร่วมกันด้วยความเป็นธรรมแล้ว ย่อมทำให้สังคมนั้น ๆ เกิดความปกติสุขอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ Westheimer and Kahne (2004) ได้สรุปรายละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ดังตารางที่ 11

GRAD VRU

ตารางที่ 11 แบบของพลเมืองดีตามแนวคิด Westheimer and Kahne (2004)

หัวข้อ	พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen)	พลเมืองที่มีส่วนร่วม (Participatory Citizen)	พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม (Justice-Oriented Citizen)
ลักษณะ	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบต่อชุมชน - ทำงานอย่างสุจริตและจ่ายภาษี - เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย - การแยกขยะ - บริจาคโลหิต - อาสาสมัครเพื่อให้ความช่วยเหลือในเวลาวิกฤติ 	<ul style="list-style-type: none"> - เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรหรือชุมชน เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน - บริหารจัดการดูแลให้ชุมชนได้รับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจหรือรักษาสิ่งแวดล้อม - มีความรู้ในกระบวนการทำงานของรัฐ - รู้กลยุทธในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วิพากษ์วิจารณ์เพื่อประเมินโครงสร้างทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ให้เข้าใจถึงปัญหาอย่างลึกซึ้ง - พยายามสืบค้นและจัดการกับความไม่เป็นธรรมในสังคม - รู้เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางสังคมและวิธีการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคม
ตัวอย่างการปฏิบัติ	<ul style="list-style-type: none"> - รมรงค์และให้การสนับสนุนอาหารแก่คนยากจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ช่วยจัดวางระบบอาหารแก่คนยากจน 	<ul style="list-style-type: none"> - สืบหาเพื่อค้นหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการขาดแคลนอาหาร
แนวคิดพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น พลเมืองจะต้องมีความซื่อสัตย์รับผิดชอบ เคารพกติกาของสังคม และปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น พลเมืองจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และเป็นผู้นำในการจัดระบบโครงสร้างของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น พลเมืองจะต้องรู้จักตั้งคำถาม ไต่ถามและเปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างเมื่อเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบของพลเมืองตามแนวคิด Westheimer and Kahne มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและกำหนดคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน และยังสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาในหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจในความหมายและความสำคัญของความเป็นพลเมือง บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่มีคุณธรรมจริยธรรม การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงที่เป็นประโยชน์และรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ความเป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมือง การสร้างความตระหนัก และจิตสำนึกความเป็นไทย จิตอาสาและจิตสาธารณะ เพื่อการเป็นพลเมืองที่ดี และมีคุณค่าของสังคมไทย และสังคมโลก โดยผู้วิจัยได้กำหนดพลเมืองดีของนักศึกษาระดับปริญญา

ตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หมายถึง พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Personally Responsible Citizen) ทั้งต่อชุมชน ต่อตนเอง เคารพกติกาสังคมและเสียสละเพื่อส่วนรวม

2.4.4 คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

การอธิบายคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง พบว่ามีการกล่าวถึงคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

วลัย พานิช (2549) ได้วิเคราะห์ว่า บุคคลที่จะเป็นพลเมืองดีนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี มีความเป็นพลเมืองดีโดยมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีความเป็นพลเมืองดีด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะพื้นฐาน ประกอบด้วย
 - 1.1 รู้และเข้าใจ และรับผิดชอบต่อในฐานะสมาชิกของสังคม
 - 1.2 รู้เข้าใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมและโลก
 - 1.3 รู้และมีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และธรรมะ แก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี
 - 1.4 ใฝ่หาความรู้และมีทักษะ
 - 1.5 มีความรู้ และทักษะในวิชาสามัญ วิชาเฉพาะด้าน วิทยาการและเทคโนโลยี
 - 1.6 ดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม
 - 1.7 มีระเบียบ
 - 1.8 ซื่อสัตย์
 - 1.9 ยุติธรรม
 - 1.10 ประหยัด
 - 1.11 พึ่งตนเองได้
 - 1.12 ไม่เบียดเบียน
 - 1.13 มีความคิดริเริ่ม
 - 1.14 เลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมจากภายนอก
 - 1.15 อุดหนุน
 - 1.16 มีความกล้าทางจริยธรรม
 - 1.17 แก้ปัญหาและประเมินผลได้
 - 1.18 มีมนุษยสัมพันธ์ในระหว่างสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ทั้งสังคมภายในประเทศและในโลก

2. ความเป็นพลเมืองดีด้านการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ประกอบด้วย

- 2.1 รู้และเข้าใจ รับผิดชอบต่อสิทธิของตนในระบอบประชาธิปไตย

- 2.2 รู้ เข้าใจกฎหมายต่าง ๆ ของบ้านเมือง
- 2.3 รักษาความมั่นคงของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2.4 รู้ เข้าใจปัญหาต่าง ๆ และหาแนวทางการแก้ไขในทางการเมืองการปกครอง
- 2.5 ตระหนักในคุณค่าการใช้สิทธิเสรีภาพบนพื้นฐานแห่งกฎหมาย จริยธรรม และศาสนา
3. ความเป็นพลเมืองดีด้านสังคมและวัฒนธรรม
 - 3.1 มีความสำนึกในความเป็นไทย
 - 3.2 รักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม
 - 3.3 อารงไว้ซึ่งสัญลักษณ์ และวัฒนธรรมไทย
 - 3.4 ภูมิใจในผลงานอันดีเด่นของไทย
 - 3.5 รับผิดชอบต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 3.6 ทำประโยชน์ให้สังคมตามบทบาทหน้าที่
 - 3.7 เห็นคุณค่าในวิทยาการศิลปะวัฒนธรรม
 - 3.8 เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
4. ความเป็นพลเมืองดีด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย
 - 4.1 รู้เข้าใจ ในพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ
 - 4.2 เห็นคุณค่าของการรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
 - 4.3 นิยมใช้ผลผลิตของไทย
 - 4.4 รู้และเข้าใจปัญหาด้านเศรษฐกิจและหาแนวทางแก้ไขปัญหา

Davis, Gregory and Riley (1999) (อ้างถึงใน ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์, 2550) ได้สรุปจากการศึกษาวิจัยเรื่อง Good Citizenship and Education Provision ที่มีการสอบถามครูในสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี สามารถสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางสังคม
 - 1.1 ตระหนักและเห็นใจในสวัสดิภาพของผู้อื่น
 - 1.2 มีพฤติกรรมที่มีคุณธรรม
 - 1.3 มีความอดทนในความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม
2. คุณลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการอนุรักษ์ / เชื้อถือในกฎเกณฑ์
 - 2.1 ยอมรับในสิทธิ อำนาจในทางกฎหมาย
 - 2.2 ยอมรับในความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.3 มีความรักชาติ
3. คุณลักษณะด้านความรู้
 - 3.1 มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

3.2 มีความรู้เกี่ยวกับสังคมนานาชาติ

3.3 มีความรู้ความสามารถในการตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2559) ได้กำหนด 8 คุณธรรมพื้นฐานเพื่อพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุขโดยคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการประกอบไปด้วย ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ ดังนี้

1. ขยัน ความหมายคือ ความตั้งใจเพียรพยายาม ทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- ตั้งใจทำงานอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร
- สู้งาน
- มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค
- รักงานที่ทำ
- ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ประหยัด ความหมายคือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของแต่พอควร พอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย
- รู้จักฐานะการเงินของตน
- คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ
- เก็บออม
- ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า
- รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. ซื่อสัตย์ ความหมายคือ พฤติกรรมตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- มีความประพฤติตรงต่อหน้าที่ต่อวิชาชีพ
- ตรงต่อเวลา
- ไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม

- รับผิดชอบต่อตนเอง
- ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และถูกต้อง

4. มีวินัย ความหมายคือ ความยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเอง และวินัยต่อสังคม

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- ปฏิบัติในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา
- ยินดีปฏิบัติตามขอบเขต กฎ ระเบียบอย่างเต็มใจและตั้งใจ
- แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา
- เข้าแถวรับบริการตามลำดับ

5. สุภาพ ความหมายคือ เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- อ่อนน้อม ถ่อมตน ตามสถานภาพและกาลเทศะ
- ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจ ช่มชู้ผู้อื่นโดยทั้งวาจาและท่าทาง
- มีความไม่มั่นใจในตนเอง
- มีมารยาทวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6. สะอาด ความหมายคือ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ
- ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว
- มีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7. สามัคคี ความหมายคือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการเกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาทไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างความหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความสมานฉันท์

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- รับผิดชอบต่อตนเองทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี
- มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

- แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้
- เป็นผู้มีเหตุผล
- ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ
- ปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8. มีน้ำใจ ความหมายคือ ความจริงใจไม่เห็นเพียงแก่ตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ในความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

คุณลักษณะเชิงพฤติกรรม

- เป็นผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม
- รู้จักแบ่งปัน
- เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น
- เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความเดือดร้อน
- อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา
- ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

Sherry and Quest (1991) กล่าวถึง ผู้ที่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ 12 ประการ คือ

1. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อในสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับความเสมอภาคและเสรีภาพ
2. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักเปิดรับความรู้ความคิดใหม่ ๆ และรู้จักปิดไม่รับในสิ่งที่ไม่ดี
3. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่สร้างค่านิยมที่ดี สร้างความเปลี่ยนแปลงโลกไปในทางที่ดี
4. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับรู้ข้อมูลที่มีผลต่อสาธารณชน
5. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาทักษะใฝ่หาความรู้ สนใจในเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม
6. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจในชาติตน ช่วยเหลือในฐานะพลเมืองโลก
7. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความยึดเหนี่ยว ความศรัทธาต่อชาติ
8. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจบ้านเมือง
9. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ และการพัฒนา
10. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีเมตตา ความรู้สึก และความต้องการของเพื่อนมนุษย์
11. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจการอยู่ และการทำงานร่วมกันในสังคม
12. พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตย

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี (2548) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมือง ของเยาวชนไทยมีควรมี 3 มิติ คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจหลักและระเบียบการปกครองประเทศในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น ความรู้ความเข้าใจในความเกี่ยวข้องกันของสถานภาพของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ความรู้ ความเข้าใจระบอบการเมืองการปกครอง และการเมืองภาคประชาชน รวมถึงการเข้าใจเรื่องของสิทธิชุมชน ความหลากหลายของทุนทางสังคม การรู้คิดที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระดับประเทศ และระดับโลกที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศไทย ทักษะและความรู้ในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับวิชาชีพและวิถีไทยปัจจุบัน

2. ด้านความคิดเห็น เจตคติ ได้แก่ มีความคิดเห็น ความเชื่อ และความรู้สึกที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมและการเมืองที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร เป็นผู้มีความคิดเห็นต่อความเป็นไปของบ้านเมือง เห็นคุณค่าของความเป็นไทย วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของไทย มีส่วนร่วมกับผู้อื่นในการรักษาความเป็นชาติไทย และมีความคิดเห็นที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

3. ด้านการประพฤติปฏิบัติตน ได้แก่ การปฏิบัติตนอย่างถูกต้องภายใต้กฎหมาย ศีลธรรมและกฎกติกาของสังคม ชุมชน การปฏิบัติตนตามหลักสิทธิ หน้าที่ของพลเมือง การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นเรื่องของการจรรโลงความถูกต้อง ความเป็นระเบียบ ความดีงามของสังคม

สุวิมล ว่องวานิช (2549) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่ดีของเด็กและเยาวชนไทยที่จำเป็นต้องพัฒนา 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านคุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะความดีงาม ความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ คือ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น การพึ่งพาตนเอง การมีวินัย ฉันทะ สัจจะ ความรับผิดชอบ ความสำนึกในหน้าที่ ความกตัญญู ความมีสติรู้ตน ความรอบคอบ ความตั้งใจที่ดี ความเมตตา ความปรารถนาดีต่อกัน ความเอื้อเฟื้อต่อกัน ความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เอาเปรียบผู้อื่น และความอะลุ่มอล่วยถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน

2) ด้านสังคม หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับการเข้าสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ได้แก่ กิริยาวาจา มารยาท การรู้จักปรับตัว ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความมีสัมมาคารวะ ความสุภาพ พุดจาไพเราะอ่อนหวาน การถ่อมตน

3) ด้านการเรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะเกี่ยวกับการศึกษาหาความรู้ การทำความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความใฝ่เรียน ความสนใจใฝ่รู้ ความรักโรงเรียน ความรักในการอ่าน

กรมพล ท่องธรรมชาติ (2561) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่น และจะช่วยให้จรรโลงให้สังคมประเทศชาติและโลกพัฒนาก้าวหน้า คือ

- 1) การเคารพกฎหมาย
- 2) การเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
- 3) การมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่มีต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก
- 4) การมีเหตุผล ใจกว้าง และรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเสมอ
- 5) การมีคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน
- 6) การมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก หรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่
- 7) การมีความสนใจและการกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมืองการปกครอง

มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาศิลปกรรมศาสตร์ พ.ศ. 2558 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะในสาขาวิชาชีพทางศิลปะ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
- 2) มีความรู้ในหลักของฐานศาสตร์ทางศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อประกอบอาชีพได้
- 3) มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินคุณค่าทางสุนทรียะได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ
- 4) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการทางศิลปกรรม
- 5) สามารถสื่อสาร และนำเสนอแนวความคิดที่เป็นรูปธรรม ผ่านผลงานทางศิลปกรรม
- 6) สามารถใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร และใช้เทคโนโลยีได้ดี
- 7) สามารถแสดงออกและพัฒนาทักษะทางศิลปะได้ตามความถนัดและความสามารถเฉพาะของตน

และได้กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. คุณธรรม จริยธรรม

- 1.1 ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

- 1.2 มีทัศนคติที่ดีเปิดกว้าง ยอมรับฟังแนวคิดของผู้อื่น
- 1.3 มีจิตอาสา จิตสำนึกสาธารณะ
2. ความรู้
 - 2.1 รอบรู้ในศาสตร์ทางศิลปกรรม และศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2 มีความสามารถในการค้นคว้า แก้ปัญหา และพัฒนาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์อย่างเป็นระบบ
 - 2.3 มีความรู้ในทางศิลปะที่สัมพันธ์กับบริบททางสังคม ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม
 - 2.4 มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานหรือธรรมเนียมปฏิบัติในการประกอบอาชีพด้านศิลปกรรมศาสตร์ในสาขาวิชาที่ศึกษา
3. ทักษะทางปัญญา
 - 3.1 สามารถค้นคว้า รวบรวม และประเมินข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างมีวิจารณญาณ
 - 3.2 สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์
 - 3.3 สามารถบูรณาการความรู้กับศาสตร์อื่นเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการและวิชาชีพได้
 - 3.4 มีความคิดสร้างสรรค์ และมีปฏิภาณไหวพริบในการสร้างผลงาน
4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
 - 4.1 มีภาวะผู้นำ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
 - 4.2 มีความรับผิดชอบต่องานของตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 4.3 สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง
5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 5.1 สามารถสื่อสารด้วยการพูด ฟัง อ่าน เขียนในการสื่อสารโดยทั่วไป ตลอดจนใช้วิธีการสื่อสารทางศิลปกรรม และนำเสนองานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 5.2 สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานหรือการนำเสนอผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้เชิงตัวเลข หรือเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับงานศิลปกรรม

6. ทักษะพิสัย

สามารถใช้ทักษะปฏิบัติทางศิลปกรรมศาสตร์ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ (2555) ได้กล่าวว่า การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองต้องเน้นที่คุณสมบัติ ดังนี้

- 1) มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้
- 2) เคารพสิทธิของผู้อื่นควบคู่กับหน้าที่ และความรับผิดชอบ
- 3) เคารพความแตกต่างทางความคิด
- 4) ความเสมอภาค
- 5) เคารพกฎหมาย กติกา
- 6) แก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี
- 7) รับผิดชอบต่อสังคม

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ระบุคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

- 1) รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้
- 2) เคารพสิทธิผู้อื่น
- 3) เคารพความแตกต่าง
- 4) เคารพหลักความเสมอภาค
- 5) เคารพกติกา
- 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

Cogan and Derricott (1998) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง ดังนี้

- 1) เคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น
- 2) รับผิดชอบต่อหน้าที่
- 3) รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้
- 4) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม
- 5) ยอมรับค่านิยมพื้นฐานของสังคม

ตารางที่ 12 การสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี	นักรการศึกษา								
	วลัย พาณิช (2549)	ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์ (2550)	ศักดิ์ชัย นิธิญทวิ (2548)	สุวิมล ว่องวานิช (2549)	กระมล ทองธรรมชาติ (2561)	สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ (2555)	ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555)	Cogan and Derricott (1998)	ผลการสังเคราะห์
พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ									
1. ด้านความรู้									
1) รู้ในหลักสิทธิเสรีภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2) รู้ในกฎระเบียบของสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3) รู้ในหลักการยอมรับเสียงส่วนมาก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4) รู้ในหลักสามัคคี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5) รู้ในหลักการมีส่วนร่วม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. ด้านทักษะ									
1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	✓	✓	✓						✓
2) ความสามารถในการสื่อสาร	✓			✓					✓
3) ความสามารถในการแก้ปัญหา	✓			✓					✓
4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	✓								
3. ด้านคุณลักษณะ									
1) รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	✓	✓	✓		✓				✓
2) ใฝ่เรียนรู้	✓	✓	✓	✓				✓	✓
3) ความรับผิดชอบต่อสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี สำหรับพลเมืองที่มีความรับผิดชอบของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ หมายถึง ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี ที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเป็นคนดี โดยสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1.1) รู้ในหลักสิทธิ

เสรีภาพ 1.2) รู้ในกฎระเบียบของสังคม 1.3) รู้ในหลักการยอมรับเสียงส่วนใหญ่ 1.4) รู้ในหลักความสามัคคี และ 1.5) รู้ในหลักการมีส่วนร่วม

2. ด้านทักษะ หมายถึง ความสามารถที่จำเป็นในยุคปัจจุบันที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเป็นพลเมืองดี โดยสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการปฏิบัติตน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 2.1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2.2) ความสามารถในการแก้ปัญหา และ 2.3) ความสามารถในการสื่อสาร

3. ด้านคุณลักษณะ หมายถึง ทศนคติ ความรู้สึก และความเชื่อ ของผู้เรียนที่สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 3.1) รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 3.2) ใฝ่เรียนรู้ และ 3.3) มีความรับผิดชอบต่อสังคม

2.4.5 พฤติกรรมบ่งชี้ตามคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

1) การทำงานเป็นทีม (Teamwork)

การทำงานเป็นทีมจัดเป็นหนึ่งในคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติซึ่งกำหนดว่า “คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี” ซึ่งจัดอยู่ในทักษะด้านการเรียนรู้และการปรับตัว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) และเป็นหนึ่งในทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) ที่มุ่งพัฒนา “ความร่วมมือกับผู้อื่น (Collaborate With Others)” ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and innovation skills) ตามฐานคิดทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century skills) พัฒนาโดยองค์กรภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Skills) (Trilling & Fadel, 2009) สอดคล้องกับที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ “การให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์” เป็นหนึ่งในพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังในระดับประถมศึกษา และ “การทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย” เป็นหนึ่งในพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังในระดับมัธยมศึกษา ขององค์ประกอบทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นนอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษารอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ยังได้กำหนดให้นักเรียนต้องมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งแม้ว่าในหลายโรงเรียนมีการประเมินคุณภาพมาตรฐานข้อนี้ว่าผ่านและอยู่ในระดับดี แต่ก็ยังมีหลายโรงเรียนที่มีระดับผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำ จึงควรต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานนี้ให้นักเรียนเพิ่มขึ้น

ความหมาย

เรียม ศรีทอง (2540) ได้อธิบายความหมายของการทำงานเป็นทีมว่า หมายถึง กระบวนการทำงานของกลุ่มบุคคลที่ก่อให้เกิดผลงานสูงสุดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้ทำงานมีความพึงพอใจในงานและต่อเพื่อนร่วมงาน

ทิสนา แคมมณี (2561) ได้อธิบายความหมายของการทำงานเป็นทีมว่า หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานบางอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีเป้าหมายร่วมกันและทุกคนในกลุ่มมีบทบาทในการช่วยการดำเนินงานของกลุ่ม มีการติดต่อสื่อสาร ประสานงานและตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้งานสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม

อานนท์ ตูลารักษ์ (2547) ได้อธิบาย ความหมายของการทำงานเป็นทีมว่า หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างจะใกล้ชิดและคงความสัมพันธ์อยู่ค่อนข้างจะถาวร ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้างาน และ เพื่อนร่วมงาน โดยร่วมกันทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีมงาน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นความร่วมมือ ร่วมใจ ของบุคคลเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน โดยมีองค์ประกอบ 3 ประการ (3P) ได้แก่ 1) มีวัตถุประสงค์ (Purpose) ชัดเจน 2) มีการจัดลำดับความสำคัญ (Priority) ในการทำงาน และ 3) มีผลการทำงาน (Performance)

Brill (1976) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หมายถึง การรวมกลุ่มทำงานซึ่งมีความชำนาญเฉพาะแต่ละบุคคล โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสาร มีความร่วมมือกันตัดสินใจร่วมกัน และใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ร่วมกันวางแผนงานให้สำเร็จ Woodcock (1989: 3) กล่าวไว้ว่า การทำงานเป็นทีม คือ กลุ่มบุคคลที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันและกัน ในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

Morgan and Hunt (1994) ได้ระบุถึงพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีความสัมพันธ์กับความล้มเหลวหรือความสำเร็จของทีม โดยแบ่งเป็นมิติ 7 มิติ ได้แก่

1. การให้ข้อเสนอแนะและวิจารณ์ (Giving suggestions or criticisms)
2. การทำงานร่วมกัน (Cooperation)
3. การสื่อสาร (Communication)
4. สปีริตและคติธรรมของทีม (Team spirit and morale)
5. ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability)
6. การทำงานประสานงาน (Coordination)
7. การยอมรับข้อเสนอและคำวิจารณ์ (Acceptance of suggestions or criticism)

criticism)

Trilling and Fadel (2009) และ วิจารณ์ พานิช (2555) ได้กล่าวถึง “ความร่วมมือกับผู้อื่น (Collaborate with Others)” ว่าประกอบด้วย

1. สามารถทำงานกับทีมที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ และเคารพ ให้เกียรติทีมงานที่มีความแตกต่างหลากหลาย
2. ยืดหยุ่นและเต็มใจประนีประนอมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของส่วนรวมร่วมกัน

3. รับผิดชอบต่องานที่ทำเป็นทีมและให้คุณค่าต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก

แต่ละคน

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง “วิธีการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Work creatively with others)” ว่าประกอบด้วย

1. พัฒนา ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารมุมมองความคิดใหม่กับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เปิดใจรับและตอบสนองต่อมุมมองความคิดใหม่ ๆ หากทางได้ข้อคิดเห็นจากกลุ่มรวมทั้งการประเมินผลงานจากกลุ่มเพื่อนำไปปรับปรุง

3. ทำงานด้วยความคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ และเข้าใจข้อจำกัดของโลกในการยอมรับมุมมองความคิดใหม่

4. มองความล้มเหลวเป็นโอกาสในการเรียนรู้ เข้าใจว่าการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นเรื่องระยะยาว เข้าใจวัฏจักรของความสำเร็จเล็ก ๆ และความผิดพลาดที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ว่าจะนำไปสู่การสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรม

Trilling and Fadel (2009) และ วิจารณ์ พานิช (2555) ยังได้กล่าวถึง “วิธีการทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดี (Work effectively in diverse teams)” ว่าประกอบด้วย

1. เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างได้ผลดี

2. เปิดใจกว้างต่อความคิดเห็นและการให้คุณค่าที่แตกต่างหลากหลาย

3. ยกระดับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่วิธีการทำงานแบบใหม่ และคุณภาพของผลงาน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมชี้บ่งตัวชี้วัดเพื่อประเมินทักษะชีวิตในด้าน “การให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์” สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และ “การทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย” สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ไว้ดังนี้ “การให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์” ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ทำงานร่วมกับผู้อื่นบนพื้นฐานความเป็นประชาธิปไตยพฤติกรรมชี้บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีของกลุ่ม ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา 2) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและมีความสำเร็จ พฤติกรรมชี้บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ปราศจากความขัดแย้ง และงานสำเร็จ ลุล่วงตามเป้าหมาย “การทำงานร่วมกับผู้อื่นตามวิถีประชาธิปไตย” ตัวชี้วัดคือทำงานร่วมกับผู้อื่นบน

พื้นฐานของความเป็นประชาธิปไตยได้อย่างราบรื่น พฤติกรรมซึ่งบ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ใช้เหตุผลในการคิดการทำงานร่วมกับผู้อื่นและปราศจากความขัดแย้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดตัวบ่งชี้ของทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ไว้ดังนี้

1. วางแผนการทำงานและดำเนินการจนสำเร็จ
2. ทำงานอย่างมีความสุข มุ่งมั่นพัฒนางาน และภูมิใจในผลงานของตนเอง
3. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการกลุ่มและร่วมกันทำงาน

เป็นทีม

4. ผู้เรียนรับผิดชอบงานที่กลุ่มมอบหมายและจัดความขัดแย้งในการทำงานได้
5. ผู้เรียนสามารถแสดงความชื่นชม หรือตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการทำงานในกลุ่ม

ได้อย่างชัดเจน

WoodCock and Mike (1989) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน
2. มีความเปิดเผยต่อกันและกล้าเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา
3. มีการสนับสนุนและมีความไว้วางใจต่อกัน
4. มีความร่วมมือและแก้ปัญหาคความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์
5. มีกระบวนการทำงานและการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม โดยการประชุมปรึกษา

และหาแนวทางร่วมกัน

6. มีภาวะผู้นำที่เหมาะสม โดยสมาชิกทุกคนสามารถเป็นผู้นำทีมได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

สถานการณ์

7. มีการทบทวนหรือตรวจสอบการทำงานอย่างสม่ำเสมอ
8. มีการพัฒนาตนเองของสมาชิกในกลุ่มในด้านทักษะความรู้ ความสามารถและการ

เพิ่มพูนประสบการณ์

9. มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
10. สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทที่ชัดเจนและสมดุล
11. มีการติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างกัน

- 2) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (effective communication)

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของทักษะชีวิต และเป็นหนึ่งในทักษะชีวิตแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century skills) ด้านการเรียนรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรม (Learning to Learn and Innovate) ที่เน้นเรื่อง “การสื่อสารที่ชัดเจน (Communicate

Clearly)” Trilling and Fadel (2009) เช่นเดียวกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้ “การเป็นผู้ฟังที่ดี” “การใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสมในการสื่อสาร” “รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา” “รู้จักแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความชื่นชม และการกระทำที่ดีงามให้ผู้อื่นรับรู้” “รู้จักปฏิเสธ ต่อรอง และร้องขอความช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง” เป็นพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังในระดับประถมศึกษา และกำหนดให้ “การยืนยันความต้องการของตนเอง ปฏิเสธและต่อรองบนพื้นฐานความถูกต้อง” “กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์” “สร้างสัมพันธ์ภาพดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก” “ให้คำปรึกษาผู้อื่นได้” เป็นพฤติกรรมทักษะชีวิตที่คาดหวังขององค์ประกอบทักษะชีวิตในด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

ความหมาย

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารความคิด อารมณ์ความรู้สึก ความต้องการของตนเองทั้งโดยวัจนภาษา และอวัจนภาษาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และวัฒนธรรม

องค์ประกอบและตัวบ่งชี้

การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย (Trilling & Fadel, 2009; วิจารณ์พานิช, 2555)

1. เรียบเรียงความคิดและมุมมอง และสื่อสารออกมาให้เข้าใจได้ง่ายและมีประสิทธิภาพทั้งโดยการพูด การเขียน สีหน้า ท่าทาง ภายใต้อารมณ์และบริบทที่หลากหลาย
2. ฟังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อทำความเข้าใจความหมาย ความรู้ คุณค่า เจตคติ และความตั้งใจ
3. สื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้ เช่น ให้ข้อมูล สอน ชูใจ หรือชักชวน
4. สื่อสารอย่างได้ผลในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย รวมทั้งในสภาพที่สื่อสารกันด้วยหลาย

นอกจากนี้ Trilling and Fadel (2009) ยังได้กล่าวถึง วิธีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ภาษาอย่างเกิดผลดี (interact effectively with others) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพว่า ประกอบด้วย 1) รู้ว่าเมื่อไรควรฟังและเมื่อไรควรพูด และ 2) แสดงออกอย่างเคารพ ให้เกียรติ และแสดงพฤติกรรมอย่างมีอาชีพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) กำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมชี้บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมินของ "การเป็นผู้ฟังที่ดี" "การใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสมในการสื่อสาร" "รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา" "รู้จักแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความชื่นชม และการกระทำที่ดีงามให้ผู้อื่นรับรู้" "รู้จักปฏิเสธ ต่อรอง และร้องขอความ

ช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง"สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และกำหนดตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมินของ"การยืนยันความต้องการของตนเอง ปฏิเสธและต่อรองบนพื้นฐานความถูกต้อง" "กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์" "สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก" "ให้คำปรึกษาผู้อื่นได้" ดังนี้

1. การเป็นผู้ฟังที่ดี ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัดได้แก่ 1) ฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้พูด พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ ฟังสิ่งที่ผู้อื่นพูดอย่างใส่ใจ บอกได้ว่าผู้พูดมีความรู้สึกหรือมีวัตถุประสงค์ใด รู้ฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ 2) รักษาความลับของเพื่อน พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ ไม่นำเรื่องครอบครัวหรือเรื่องส่วนตัวของเพื่อนไปเล่าให้ผู้อื่นฟัง

2. การใช้ภาษาและกิริยาที่เหมาะสมในการสื่อสาร ตัวชี้วัดและพฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ ใช้ภาษาพูด ภาษากาย ที่ทำให้ผู้อื่นผ่อนคลายสบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือรุนแรง

3. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตัวชี้วัดคือ แสดงออกหรือสะท้อนความรู้สึกหรือการกระทำของตนเองที่แสดงว่าเข้าใจและใส่ใจผู้อื่น พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ แสดงกิริยาท่าทางคำพูดที่บ่งบอกว่ารับรู้ความสุข ความทุกข์ ความกังวลของเพื่อน และพร้อมให้ความช่วยเหลือ

4. รู้จักแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความชื่นชม และการกระทำที่ดีงามให้ผู้อื่นรับรู้ ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ชื่นชมความสำเร็จ ความสามารถ และการกระทำที่ดีของเพื่อน ด้วยคำพูดภาษากาย หรือสัญลักษณ์ได้ พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ พูดแสดงอาการชื่นชมหรือแสดงความยินดีในความสำเร็จหรือการกระทำที่ดีของเพื่อน เขียนหรือใช้สัญลักษณ์แสดงความชื่นชมยินดี 2) กล้ายืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้ได้ พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ พูด/เขียน/แสดงออกเพื่อยืนยันความคิด ความรู้สึก และเหตุผลที่ดีให้ผู้อื่นรับรู้

5. รู้จักปฏิเสธ ต่อรอง และร้องขอความช่วยเหลือในสถานการณ์เสี่ยง ประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) หลีกเสี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของตนเอง พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ หลีกเสี่ยงสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อความปลอดภัยของตนเอง ขอความช่วยเหลือในภาวะวิกฤติได้ 2) ปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธโดยไม่เสียสัมพันธภาพหรือเสียน้ำใจ พฤติกรรมที่บ่งตัวชี้วัดเพื่อการประเมิน ได้แก่ มีวิธีการปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธได้อย่างเหมาะสม

6. การยืนยันความต้องการของตนเอง ปฏิเสธและต่อรองบนพื้นฐานความถูกต้องประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ยืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานความถูกต้อง

พฤติกรรมซึ่งบ่งตัวชีวิตเพื่อการประเมิน ได้แก่ พุดหรือแสดงพฤติกรรมเพื่อยืนยันความต้องการของตนเองบนพื้นฐานความถูกต้อง 2) ปฏิเสธและต่อรองบนพื้นฐานความถูกต้อง พฤติกรรมซึ่งบ่งตัวชีวิตเพื่อการประเมิน ได้แก่ แสดงพฤติกรรมปฏิเสธและใช้คำพูดต่อรองอย่างจริงจังเพื่อให้รอดปลอดภัย

7. กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ตัวชี้วัดคือ กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อสถานการณ์ต่าง อย่างมีเหตุผลและหลักวิชาการที่เหมาะสม พฤติกรรมซึ่งบ่งตัวชีวิตเพื่อการประเมินได้แก่ กล้าพูดหรือเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและถูกต้อง

8. สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นด้วยการสื่อสารเชิงบวก ตัวชี้วัดพฤติกรรมซึ่งบ่งตัวชีวิตเพื่อตามหลักวิชาการการประเมิน ได้แก่ มีวิธีการสื่อสารกับผู้อื่นทั้งด้านภาษาพูด ภาษากาย ด้วยความสุภาพและเป็นมิตร

9. ให้คำปรึกษาผู้อื่นได้ ตัวชี้วัดคือ ให้คำปรึกษาแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้อื่น พฤติกรรมซึ่งบ่งตัวชีวิตเพื่อการประเมิน ได้แก่ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอทางเลือกที่ถูกต้องแก่ผู้อื่นได้

นอกจากนี้ ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสำหรับผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นไว้ดังนี้
 ช่วงชั้นที่ 1 นำความคิดไปใช้อธิบายสื่อสารความต้องการของตนเองได้ ช่วงชั้นที่ 2 มีทักษะการสื่อสารเข้าใจคนต่างประเพณีและวัฒนธรรมในภูมิภาคและอาเซียน ช่วงชั้นที่ 3 สื่อสารภาษาต่าง ๆ ในภูมิภาคและอาเซียนได้อย่างน้อย 3 ภาษาช่วงชั้นที่ สื่อสารกับผู้คนได้อย่างเข้าใจทั้งในภูมิภาคและต่างภูมิภาคที่มีความซับซ้อนทางความคิดประเพณีและวัฒนธรรม เคารพและเข้าใจความต่างของผู้คน

3) คุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติ" หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของคนไทย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งยึดเป็นกรอบสำหรับสร้างคนไทย 4.0 ที่แม้แตกต่างตามบริบทของท้องถิ่นและของสถานศึกษา แต่มีจุดหมายร่วมคือ "ธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก" สามารถเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติการเมือง ต่อไปนี้ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2564 กฎหมาย ยุทธศาสตร์และแผนงานทั้งหลายเหล่านี้ ต่างมีอุดมการณ์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติสามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและความสามารถสูง พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งยังคาดหวังให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทาง

การศึกษา สามารถเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศสู่ ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่ง ยึดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้เรียนไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา และให้หน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษา โดยการกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เหมาะสมตามช่วงวัยในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา และใช้เป็นเป้าหมายในการสนับสนุนสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามหลักการในการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ในรูปของผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดทำมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำที่จำเป็นของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา เพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ขึ้นกับผู้เรียนทั้งในระหว่างที่กำลังศึกษา และเพื่อวางรากฐานให้ผู้เรียนในระหว่างที่กำลังศึกษาเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งถือเป็น "คุณลักษณะของคนไทย 4.0" ที่สามารถสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศ

ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education, DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้อง อารงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

1) ผู้เรียนรู้

เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม

3) พลเมืองที่เข้มแข็ง

เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ โดยผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงและสะสมตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา

4) คุณลักษณะตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 15 ปี เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาการศึกษา โดยการศึกษาปัญหาของการศึกษาไทยที่เกิดขึ้นมานาน ซึ่งมีปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ดังนั้นแล้วกรอบทิศทางวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2574 มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ได้กำหนดคุณลักษณะไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. คุณลักษณะนิสัย/พฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมที่พลเมืองปฏิบัติให้เป็นนิสัยที่ติดตัวไปตลอดชีวิต ประกอบด้วย การดูแลสุขภาพอนามัยของร่างกายให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามวัย การสร้างลักษณะนิสัยในการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ มีความกระตือรือร้น (Active Citizen) ในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมและมีค่านิยมของความเป็นพลเมือง

2. มีองค์ความรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เป็นความรู้เบื้องต้นที่สำคัญของการดำรงชีวิตอย่างรอบด้านในสังคมอย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการแข่งขันอย่างเสรี และไร้พรมแดน

3. มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21th Century Skills) เป็นทักษะการเรียนรู้ของพลเมืองที่ต้องติดตัวไปตลอดชีวิต ตั้งแต่อยู่ในวัยเรียนและเข้าสู่กำลังแรงงาน ประกอบด้วยความรู้ความสามารถและสมรรถตามมาตรฐานหลักสูตร ซึ่งเป็นความรู้พื้นฐาน (Basic Literacy) ตามระดับและประเภทการศึกษา

4. มีทักษะการดำรงชีวิต (Life Skills) เป็นทักษะที่บ่งบอกถึงศักยภาพ ความสามารถ และสมรรถนะที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข โดยไม่เป็นภาระกับสังคมประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทักษะทางสังคมในการสร้างจินตนาการ ทักษะการทำงานและความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Progress) ทักษะในการสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และทักษะการสร้างงาน สร้างอาชีพด้วยตนเอง

5) คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ที่มีการพูดถึงมากที่สุดคือทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st century skills) ซึ่งจัดได้ว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับความสำเร็จในการศึกษา การทำงาน และการดำรงชีวิต การกำหนดความหมายของและองค์ประกอบของคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 Education for Life and Work Developing Transferable Knowledge and Skill in 21th Century ของ National Research Council. 2012, Exploring the Intersection of Science Education and 21st Century Skills: A Workshop Summary ของ National Research Council. 2010 และ Assessing 21st Century Skills: Integrating Research Finding ของ NCME Vancouver, B.C.2012. ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานได้ในความหลากหลายของความเป็นพลเมือง สถานที่ทำงาน หรือบริบททางครอบครัวที่ต่างกัน

โดยในการกำหนดนิยามของทักษะในศตวรรษที่ 21 จะให้ความสำคัญกับคำว่า สมรรถนะ (Competencies) มากกว่าคำว่า ทักษะ (Skills) เนื่องจากเป็นรวมทั้งส่วนของความรู้และทักษะ โดยการกำหนดองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 จะกำหนดไว้เป็น 3 Domain ได้แก่

1. Cognitive Domain ประกอบด้วย ทักษะการคิด ทักษะการให้เหตุผล และทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. Intrapersonal Domain ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการ (Self – management) ประกอบไปด้วยความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง

3. Interpersonal Domain ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแสดงออก การสื่อสารกับบุคคลอื่น จะรวมถึงการแปลความหมายด้วยข้อความอื่น และการตอบสนองกับบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม

6) ความสามารถในการแก้ปัญหา

ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา

นักวิชาการและนักการศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของความสามารถในการแก้ปัญหา ไว้ดังนี้

ประสาธ อิศรปรีดา (2538) ได้ให้ความหมายของ ความสามารถในการแก้ปัญหา คือ กระบวนการที่ซับซ้อนที่ต้องอาศัยการคิด ประสบการณ์และการรับรู้ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

Guilford (1967) ได้อธิบายว่า ทักษะการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการความสามารถ ทางสมอง ด้านความจำ ความรู้ความเข้าใจ การคิดแบบอเนกนัย การคิดแบบเอกนัย และการประเมินค่า

Good (1973) ได้อธิบายว่า การแก้ปัญหา เป็นวิธีการที่สภาวะบุคคลพบความ ยากลำบาก ยุ่งยาก และต้องพยายามโดยหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหา มีการตั้งสมมติฐาน และ ตรวจสอบสมมติฐานภายใต้การควบคุม มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ของสมมติฐาน

อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (2555) ได้กล่าวสรุปว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา คือ กระบวนการที่บุคคลใช้ก่อนที่จะได้มาซึ่งความรู้ ทักษะและความเข้าใจในสภาพการณ์ที่ไม่คุ้นเคย โดย กระบวนการแก้ปัญหาเริ่มต้นจากการเผชิญหน้ากับปัญหา และยุติลงเมื่อได้คำตอบที่บรรลุ วัตถุประสงค์ และสามารถแก้ปัญหาได้

Nickleson (1984) (อ้างถึงใน อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์, 2555) ได้สรุปว่าการแก้ปัญหา คือ กิจกรรมที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา เมื่อแก้ไขปัญหาก็จะต้องคิดหาและดึงความรู้เก่า ที่สามารถนำมาทำความเข้าใจกับปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาได้มาใช้ การที่บุคคลมีความรู้ มากไม่ได้เป็นการประกันว่าจะแก้ปัญหาสำเร็จ แต่หากบุคคลไม่มีความรู้ บุคคลก็จะไม่สามารถ แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้และความสามารถจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาที่ส่งเสริม กันและสัมพันธ์กัน คนเราแก้ปัญหาไม่ได้หากไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น และเมื่อคนเราสามารถ แก้ปัญหาได้ก็จะทำให้ความรู้ในเรื่องนั้นแตกฉานมากขึ้น

จากการนำเสนอความหมายของนักวิชาการและนักการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหา หมายถึง การที่บุคคลเมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคแล้ว สามารถใช้ ความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์เดิมที่มามีมาประยุกต์ใช้ในการคิดพิจารณาไตร่ตรองปัญหา เพื่อ ตัดสินใจในการหาทางเลือกหรือทางออกของปัญหาที่เหมาะสมที่สุด

องค์ประกอบของความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการแก้ปัญหาก็จะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่างมาช่วยในการ ส่งเสริม

Stollburg (1956) ได้อธิบายว่าความสามารถในการแก้ปัญหาก็เป็นลักษณะเฉพาะ แยกบุคคล การแก้ปัญหาของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน ไม่มีขั้นตอนที่แน่นอน และไม่เป็นลำดับอาจมี การสลับก่อนหลัง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

1. ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล
2. วุฒิภาวะทางสมอง
3. สภาพการณ์ที่แตกต่าง

4. ความสนใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อปัญหา

รุ่งชีวา สุขดี (2551) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของบุคคลขึ้นอยู่กับหลายองค์ประกอบ เช่น

1. ประสบการณ์และความรู้เดิมของแต่ละบุคคล
2. วุฒิภาวะทางสมองและความสามารถทางสติปัญญา
3. สภาพการณ์ที่แตกต่าง
4. ความน่าสนใจของแต่ละบุคคลที่มีต่อปัญหา
5. ความสามารถในการมองเห็นสิ่งร่วมกันของสิ่งเร้าทั้งหมด

Morgan and Hunt (1994) ได้อธิบายว่า การแก้ปัญหาของแต่ละบุคคลแตกต่างกัน ดังนี้ขึ้นอยู่กับ

1. สติปัญญา ผู้ที่มีสติปัญญาดี จะแก้ปัญหาได้ดี
2. แรงจูงใจในการที่จะทำให้เกิดแนวทางในการแก้ปัญหา
3. ความพร้อมในการแก้ปัญหาใหม่ ๆ
4. การเลือกวิธีการในการแก้ปัญหอย่างเหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบด้วยประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เดิม ความสามารถทางสมองหรือสติปัญญา และความสนใจและแรงจูงใจของผู้เรียน จะเห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้มีส่วนในการส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนั้นในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา จะต้องพิจารณาองค์ประกอบเหล่านี้

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหา

1. แนวคิดการแก้ปัญหาของกรมวิชาการ

กรมวิชาการ (2540) ได้อธิบายกระบวนการในการแก้ปัญหาสามารถสรุปขั้นตอนได้ดังนี้

- 1) กำหนดประเด็นปัญหา จากการสังเกต การศึกษาข้อมูล รับรู้และทำความเข้าใจปัญหา จนสามารถสรุปและกำหนดปัญหาขึ้นได้

2) วิเคราะห์ปัญหา โดยอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อแยกแยะประเด็นปัญหา สภาพ สาเหตุ และลำดับความสำคัญของปัญหา

- 3) สร้างทางเลือกใหม่ด้วยการตั้งสมมติฐาน
- 4) ตรวจสอบสมมติฐานเพื่อลงมือปฏิบัติ
- 5) สรุปผล สังเคราะห์ความรู้ด้วยตนเอง

2. แนวคิดการแก้ปัญหาของอุดมศักดิ์ ณะกิจรุ่งเรือง

อุดมศักดิ์ ณะกิจรุ่งเรือง (2546) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาแต่ละขั้นตอนดังนี้

1) ทำความเข้าใจปัญหา ผู้แก้ปัญหาจะต้องทำความเข้าใจปัญหาที่พบให้ถ่องแท้ในประเด็นต่าง ๆ คือ ปัญหาตามอย่างไร มีข้อมูลใดแล้วบ้าง และมีเงื่อนไขหรือต้องการข้อมูลใดเพิ่มเติมอีกหรือไม่

2) วางแผนและออกแบบวิธีในการแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นการคิดหาวิธีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลจากปัญหาที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว

3) ดำเนินการแก้ปัญหาและประเมินผล ขั้นนี้เป็นการลงมือแก้ปัญหาและประเมินว่าวิธีการแก้ปัญหาและผลที่ได้ถูกต้องหรือได้ผลเป็นอย่างไร

4) ตรวจสอบการแก้ปัญหา เป็นการประเมินภาพรวมของการแก้ปัญหาทั้งในด้านวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา และการตัดสินใจรวมทั้งการนำมาประยุกต์ใช้

3. แนวคิดการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของ Torrance

ทฤษฎีการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของ Torrance (1984) มีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลที่แก้ปัญหาดำเนินด้วยความยุ่งเหยิง สับสน ไปสู่การแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ โดยมีกระบวนการทั้งหมด 5 ขั้นตอนดังนี้

1) การค้นหาความจริง (Fact-finding) ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดความรู้สึกกังวล สับสน วุ่นวาย (mess) เกิดขึ้นในจิตใจแต่ไม่สามารถบอกว่าเป็นอะไร จากจุดนี้ต้องพยายามตั้งสติและหาข้อมูลพิจารณาว่าความยุ่งยาก วุ่นวาย สับสนว่าสิ่งนั้นเกิดจากอะไร

2) การค้นพบปัญหา (Problem-finding) ขั้นนี้เกิดขึ้นเมื่อพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว สรุปได้ว่าความกังวล ความสับสน วุ่นวายในใจคือปัญหาอะไร

3) การตั้งสมมติฐาน (Idea-finding) ขั้นนี้เกิดขึ้นเมื่อรู้ว่าปัญหาเกิดขึ้นก็จะพยายามคิดและตั้งสมมติฐานขึ้น และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการทดสอบสมมติฐานในขั้นต่อไป

4) การค้นพบคำตอบ (Solution-finding) ขั้นนี้จะพบคำตอบจากการทดสอบสมมติฐานในขั้นที่ 3

5) การยอมรับผลจากการค้นพบ (Acceptance-finding) ขั้นนี้เป็นการยอมรับคำตอบที่ได้รับจากการพิสูจน์เรียบร้อยแล้วว่าจะแก้ปัญหาได้สำเร็จอย่างไร และผลที่ได้รับจะนำไปสู่หนทางที่ทำให้เกิดแนวคิดหรือสิ่งใหม่

4. แนวคิดการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ของ John Dewey

Dewey (1993) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) สรุปขั้นตอนในการแก้ปัญหาคือเป็นดังนี้

1) กำหนดปัญหา

2) ตั้งสมมติฐานการแก้ปัญหา

3) ทดลองและรวบรวมข้อมูล

4) วิเคราะห์ข้อมูล

5) สรุปผล

5. แนวคิดการแก้ปัญหาของ Bruner

Bruner (1965) ได้เสนอกระบวนการคิดในการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนไว้ดังนี้

1. ขั้นรู้จักปัญหา (Problem Isolation) เป็นขั้นตอนที่บุคคลรับรู้ว่ามีสิ่งเร้าที่เราเผชิญหน้าอยู่ว่าเป็นปัญหา
2. ขั้นแสวงหา (Search for Crucial) เป็นขั้นที่บุคคลใช้ความพยายามในการระลึกถึงประสบการณ์เดิมของตนเอง
3. ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง (Confirmation Check) เป็นขั้นในการจัดประเภทปัญหา หรือแยกเนื้อหาปัญหา
4. ขั้นการตัดสินใจ (Decision making) เป็นขั้นตอนในการตัดสินใจสิ่งที่สอดคล้องและเหมาะสม เป็นขั้นในการลงมือปฏิบัติ

ตารางที่ 13 ขั้นตอน/กระบวนการในการแก้ปัญหาจากนักวิชาการและนักการศึกษา

นักวิชาการและนักการศึกษา	ขั้นตอน / กระบวนการสำคัญ
1. แนวคิดการแก้ปัญหาของกรมวิชาการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กำหนดประเด็นปัญหา 2. วิเคราะห์ปัญหา 3. สร้างทางเลือกใหม่ด้วยการตั้งสมมติฐาน 4. ตรวจสอบสมมติฐานเพื่อลงมือปฏิบัติ 5. สรุปผล สังเคราะห์ความรู้ด้วยตนเอง
2. แนวคิดการแก้ปัญหาของอุดมศักดิ์ ธารกิจรุ่งเรือง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำความเข้าใจปัญหา 2. วางแผนและออกแบบวิธีในการแก้ปัญหา 3. ดำเนินการแก้ปัญหาและประเมินผล 4. ตรวจสอบการแก้ปัญหา
3. แนวคิดการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของ Torrance	<p>เน้นการแก้ปัญหาโดยใช้จินตนาการในการหาทางเลือกที่หลากหลายก่อนนำมาใช้แก้ปัญหา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การค้นหาความจริง 2. การค้นพบปัญหา 3. การตั้งสมมติฐาน 4. การค้นพบคำตอบ 5. การยอมรับผลจากการค้นพบ

ตารางที่ 13 (ต่อ)

นักวิชาการและนักการศึกษา	ขั้นตอน / กระบวนการสำคัญ
4. แนวคิดการแก้ปัญหาแบบ วิทยาศาสตร์ของ John Dewey	1. กำหนดปัญหา 2. ตั้งสมมติฐานการแก้ปัญหา 3. ทดลองและรวบรวมข้อมูล 4. วิเคราะห์ข้อมูล 5. สรุปผล
5. แนวคิดการแก้ปัญหาของ Bruner	1. ขั้นรู้จักปัญหา (Problem Isolation) 2. ขั้นแสวงหา (Search for Crucial) 3. ขั้นตรวจสอบความถูกต้อง (Confirmation Check) 4. ขั้นการตัดสินใจ (Decision making)

7) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)

ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม

นักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบต่อสังคม ไว้ดังนี้
กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล (2531) ได้นำเสนอลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงถึง

ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่

1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสังคม
2. แนะนำให้ประชาชนปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี
3. ให้ความช่วยเหลือกับทางราชการในการพัฒนาสังคม
4. มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง
5. ติดตามความเคลื่อนไหวทางสังคม
6. ยอมเสียสละเวลาส่วนหนึ่งเพื่อทำประโยชน์แก่สังคม
7. เป็นพยานรู้เห็นเหตุการณ์กระทำผิด
8. ไม่กระทำในสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม
9. ระงับการกระทำที่เป็นผลเสียหายต่อส่วนรวม
10. ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม
11. รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม
12. ควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ
13. ช่วยรักษาสาธารณสมบัติ

14. ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

กรมวิชาการ (2540) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อสังคม โดยปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อสังคม

ยุวรี ผลพันธ์ (2551) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การรู้จัก ปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของสังคม ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติส่วนรวม ร่วมมือในการทำงาน เพื่อส่วนรวม ช่วยคิดแก้ปัญหาให้ชุมชน ให้ความร่วมมือแก้ไขในสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชุมชนและสังคม ตามความสามารถ ช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคม บำเพ็ญประโยชน์ สร้างสรรค์ความเจริญให้ชุมชนอย่างเต็มความสามารถ สอดส่องพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อชุมชน ให้ความรู้แก่ประชาชนตามความสามารถของตน ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ละเลยสิทธิและหน้าที่ของตน

ธวัช หันโตภาส (2551) ได้อธิบายวิธีการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่มีความ รับผิดชอบต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติ ไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามขั้นตอน ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติงานตาม ขั้นตอนและกำหนดการที่วางแผนไว้อย่างมีมานะและอดทน และตั้งใจเพื่อให้มีคุณภาพและบรรลุผล ตามเป้าหมาย
2. การปฏิบัติตามกฎหมาย ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติตนถูกต้อง ตามกฎหมายและระเบียบของหมู่คณะ ตลอดจนคำนึงสัญญาและข้อตกลงต่าง ๆ
3. การปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องปฏิบัติตน ให้ถูกต้องตามสิทธิและหน้าที่โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
4. การรักษาทรัพย์สินสมบัติ ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องรักษาทรัพย์สินสมบัติ ของตนเอง ผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และไม่นำสมบัติ ส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน
5. การยอมรับผลการกระทำของตน ผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องยอมรับผล การกระทำของตนทั้งด้านความผิดและความชอบ ถ้าเผชิญกับปัญหา และพยายามหาหนทางในการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความตั้งใจ

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ (2548) ได้ยกตัวอย่างคุณลักษณะของพลเมืองที่มี ความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. บังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติทั้งในด้านสิทธิมนุษยชนและ ความยุติธรรมในสังคม
2. รู้จักรวบรวมข้อมูล ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลทั้งในเรื่องสาธารณะและเรื่อง ในชุมชน

3. รู้จักสำรวจค่านิยม ความเชื่อ และความเห็นของตนเองและผู้อื่น อีกทั้ง
เคารพในความเชื่อและค่านิยมของผู้อื่น

4. มีส่วนร่วมในชุมชนและกิจกรรมอาสาสมัครในฐานะสมาชิกหรือผู้นำที่มี
ประสิทธิภาพ

5. ดำเนินชีวิตด้วยความหวังโยต่อสิ่งแวดล้อม

6. ปฏิบัติตนเป็นผู้ลงคะแนนเสียงที่มีความรับผิดชอบ หลีกเลี่ยงการ
เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองที่ไม่ซื่อสัตย์

7. ช่วยแก้ไขปัญหาหรือความขัดแย้งโดยสันติวิธีและมีความรับผิดชอบ

8. ปฏิบัติตนกับบุคคลอื่นด้วยความยุติธรรม

Karen (2010) ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (Self-Responsibility
and Social Responsibility) ว่าประกอบไปด้วยพฤติกรรมดังนี้

1. การรับรู้และยอมรับผลจากการกระทำของแต่ละคน

2. การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3. การยอมรับความแตกต่างและความหลากหลายของบุคคลและ
วัฒนธรรม

4. ความสามารถในการยอมรับความคิดเห็นและประสบการณ์ที่แตกต่าง
และแปลกใหม่

5. ความเข้าใจความสำคัญของการเป็นอาสาสมัครและการมีส่วนร่วมใน
สังคมและกิจกรรมของชุมชน

6. ความตระหนักในประเด็นของชุมชนและโลก

7. การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้นำการติดต่อสื่อสาร การร่วมมือ
และทักษะสังคม

GRAD VRU

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	นักการศึกษา													
	Morgan and Hunt (1994)	Trilling and Fadel (2009)	วิจารณ์ พานิช (2555)	อุดมศักดิ์ ชนะกิจรุ่งเรือง (2546)	WoodCock and Mike (1989)	Stollburg (1956)	กรมวิชาการ (2540)	Dewey (1993)	Bruner (1965)	กมลรัตน์ วิชาชาติวิทยากุล (2531)	ธวัช ทัศนโสภาส (2551)	ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ (2548)	Karen (2010)	ผลการสังเกต
3) ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และ ความเข้าใจของตนเองได้อย่าง ถูกต้อง		✓	✓	✓										✓
4) รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา				✓										
5) สื่อสารอย่างได้ผลใน สภาพแวดล้อมที่หลากหลาย		✓	✓											
6) เลือกใช้ภาษาในการสื่อสารและ การแสดงออกด้วยท่าทางที่เหมาะสม และสุภาพ		✓	✓	✓										✓
7) กล้าแสดงความคิดเห็นเห็นอย่าง สร้างสรรค์		✓	✓	✓										✓
ความสามารถในการแก้ปัญหา														
1) วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง						✓	✓	✓	✓					✓
2) สามารถระบุ ปัญหาได้จาก สถานการณ์						✓	✓	✓	✓					✓
3) สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการ ที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา						✓	✓	✓	✓					✓
6) สามารถประเมิน ปรับปรุง และ สรุปลงผลการแก้ปัญหาได้						✓	✓	✓	✓					✓
7) ใช้กระบวนการที่หลากหลายใน การแก้ไขปัญหา							✓		✓					
7) สอดส่องพฤติกรรมที่เป็นภัย										✓				

ตารางที่ 14 (ต่อ)

พฤติกรรมบ่งชี้	นักการศึกษา													
	Morgan and Hunt (1994)	Trilling and Fadel (2009)	วิจารณ์ พานิช (2555)	อดัมส์ คี ธนะกิจรุ่งเรือง (2546)	Woodcock and Mike (1989)	Stollburg (1956)	กรมวิชาการ (2540)	Dewey (1993)	Bruner (1965)	กมลรัตน์ วิชาชาติวิทยากุล (2531)	รัชช ทัศนภาส (2551)	ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ (2548)	Karen (2010)	ผลการสังเคราะห์
8) การประสานงานทำงานเป็นระบบตามแผน						✓								
ความรับผิดชอบต่อสังคม														
1) รักษาสาธารณสมบัติ									✓	✓				✓
2) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวม/ชุมชน มีจิตอาสา									✓		✓	✓		✓
3) ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม										✓		✓		✓
4) ปฏิบัติตนตามกฎหมายข้อบังคับ										✓	✓			✓
5) สละเวลาเพื่อประโยชน์ส่วนรวม/บำเพ็ญประโยชน์									✓			✓		✓
6) ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น										✓	✓			✓
7) สอดส่องพฤติกรรมที่เป็นภัย									✓					

จากตารางที่ 14 ผลการสังเคราะห์พฤติกรรมบ่งชี้ของคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีจากนักการศึกษาหลายท่าน และผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ดังนี้

1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย และมีขั้นตอนการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน

2) ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของตนเอง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบจนสำเร็จ

3) ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย หมายถึง ความตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นภายในเวลาที่กำหนด

2. ความสามารถในการสื่อสาร ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพทุกครั้ง

2) แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ หมายถึง การแสดงออกด้วยการวิเคราะห์และมีเหตุผลตามข้อเท็จจริง ไม่ก่อให้เกิดปัญหา

3) สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้ภาษาและท่าทางในการถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองเข้าใจโดยใช้เหตุผลและความถูกต้องเป็นหลัก

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ 3 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่

1) สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง หมายถึง การวิเคราะห์ และระบุ สาเหตุ ประเภท ระดับของปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้

2) สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา หมายถึง การเสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ และอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน

3) สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้ หมายถึง การสรุป ประเมินผล บันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน และแสดงถึงการนำข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น

4. ความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้วิจัยได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ 3 พฤติกรรม ได้แก่

1) ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม หมายถึง การมีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ

2) ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่ส่งผลให้เกิดผลดีต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม

3) ดูแลรักษาสาธารณสมบัติด้วยความเต็มใจ หมายถึง การไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดี

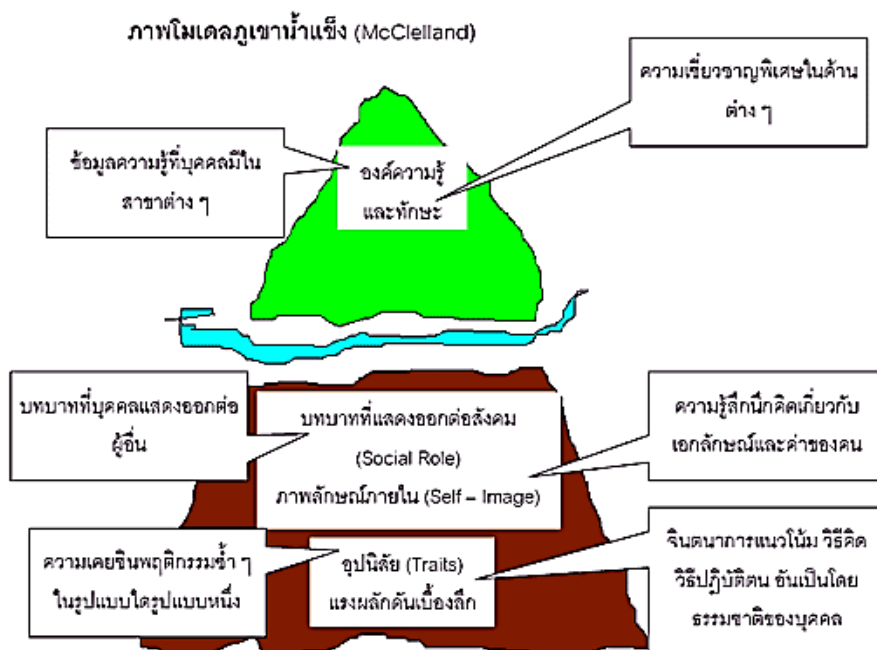
2.5 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

2.5.1 สมรรถนะ (Competency)

ศาสตราจารย์ McClelland (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548) นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ โดยพัฒนาแบบทดสอบทางบุคลิกภาพเพื่อศึกษาว่าบุคคลที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีทัศนคติและนิสัยอย่างไร McClelland ได้ใช้ความรู้ในเรื่องเหล่านี้ช่วยแก้ไขปัญหาการคัดเลือกบุคคลให้แก่หน่วยงานของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ได้แก่ กระบวนการคัดเลือกที่เน้นการวัดความถนัดที่ทำให้คนผิวดำและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ไม่ได้รับการคัดเลือก (ซึ่งผิดกฎหมาย) และปัญหาผลการทดสอบความถนัดที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานน้อยมาก (ซึ่งแสดงว่าการทดสอบความถนัดไม่สามารถทำนายผลการปฏิบัติงานได้) McClelland ได้เก็บข้อมูลของกลุ่มผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานโดดเด่น และผู้ที่ไม่ได้มีผลงานโดดเด่นด้วยการสัมภาษณ์ ซึ่งพบว่าสมรรถนะที่เกี่ยวกับความเข้าใจข้อแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันกับผลการปฏิบัติงานไม่ใช่การทดสอบด้วยแบบทดสอบความถนัด บทความเรื่อง Testing for Competence Rather Than for Intelligence ของ McClelland ที่ตีพิมพ์ในปี 1973 ได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย McClelland ได้ทำให้สมรรถนะได้รับความสนใจ ศึกษาและใช้กันต่อ ๆ มาจนถึงทุกวันนี้

แนวคิดสมรรถนะอธิบายด้วยโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ดังภาพที่แสดงด้านล่างซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเปรียบเทียบกับภูเขาน้ำแข็ง โดยมีส่วนที่เห็นได้ง่าย และพัฒนาได้ง่ายคือ ส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ นั่นคือองค์ความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่บุคคลมีอยู่ และส่วนใหญ่ที่มองเห็นได้ยาก อยู่ใต้อผิวน้ำ ได้แก่ แรงจูงใจ อุปนิสัย ภาพลักษณ์ภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคม ส่วนที่อยู่ใต้น้ำนี้มีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานของบุคคลอย่างมากและเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยาก

GRAD VRU

ภาพที่ 7 โมเดลภูเขาน้ำแข็ง Iceberg Model

ที่มา: Iceberg Model (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548)

2.5.1.1 ความหมายของสมรรถนะ

Boyatzis (1982) ได้ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ คือ สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อมขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

Mitrani, Dalziel, and Fitt (1992) กล่าวถึง สมรรถนะ คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีความเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพหรือผลการปฏิบัติงานในการทำงาน

Spencer and Spencer (1993) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม และรวมถึงคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละบุคคล (Underlying characteristic) ที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลจากความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ (Criterion reference) และ/หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลงานสูงกว่ามาตรฐาน

Dale and Hes (1995) กล่าวถึง สมรรถนะว่า เป็นการค้นหาสิ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Excellence) หรือการปฏิบัติงานที่เหนือกว่า (Superior performance) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของสมรรถนะในด้านอาชีพ (Occupational competency) ว่า

หมายถึง ความสามารถ (Ability) ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสายอาชีพเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ถูกต้องคาดหวังไว้

McClelland (1993) สมรรถนะ คือ บุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในปัจเจกบุคคล ซึ่งสามารถผลักดันให้ปัจเจกบุคคลสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานที่ตนรับผิดชอบ (จิรประภา อัครบวร, 2549) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attributes) ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง (Job Roles) ให้ประสบความสำเร็จและมีความโดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ ในเชิงพฤติกรรม

ชัชวาลิต สรวารี (2552) กล่าวถึง สมรรถนะ คือ ความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ และพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร สามารถที่จะปฏิบัติตนเองไปตามกฎและประสบความสำเร็จ

ชูชัย สมितिไกร (2552) กล่าวถึง สมรรถนะ คือ คุณลักษณะที่จำเป็นของผู้ปฏิบัติของบุคคลคือ ทักษะ ความรู้ ความสามารถ อุปนิสัย ทักษะคิด และ บุคลิกภาพ เพื่อให้ได้ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ

อนันต์ นามทองตัน (2553) กล่าวถึง สมรรถนะ คือ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ค่านิยม และจริยธรรม ที่จำเป็น เพื่อสอดคล้อง ที่มีความเหมาะสมกับองค์กร ซึ่งสามารถจำแนกได้ของผู้มีประสบการณ์ทำต้องมีคุณลักษณะเด่น ๆ และสำคัญ

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกเชิงพฤติกรรมของบุคคลในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะมาใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถวัดได้และต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2.5.1.2 ประเภทของสมรรถนะ

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์ (2553) ได้อธิบายการจัดแบ่ง Competency ที่ใช้กันอยู่ในองค์กร โดยส่วนใหญ่จะแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. Core Competency (CC) หมายถึง ความสามารถหลักหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์หลักที่คาดหวัง ต้องการให้พนักงานทุกคนมีเหมือนกัน ซึ่งความสามารถหลักที่กำหนดขึ้นนั้นจะวิเคราะห์มาจากวิสัยทัศน์ ภารกิจ/พันธกิจ หรือนโยบายขององค์กร ผู้ที่ทำหน้าที่กำหนดความสามารถหลัก เพื่อใช้เป็นกรอบในการแสดงพฤติกรรมของพนักงาน ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กร และผู้บริหารระดับสูงแต่ละสายงานหรือกลุ่มงานต่าง ๆ จะร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดความสามารถหลักที่เหมาะสมของแต่ละองค์กร ทั้งนี้ ความสามารถหลัก ที่กำหนดขึ้นนั้นจะมีจำนวนไม่มากนัก ไม่เกิน 5 ข้อ ซึ่งความสามารถหลักของแต่ละสายงานหรือองค์กรที่กำหนดขึ้นนั้นจะไม่เหมือนกัน

2. Managerial Competency (MC) หมายถึง ความสามารถด้านบริหารจัดการองค์กรหรือ Professional Competency (PC) หรือ Structural Competency (SC)

อย่างไรก็ตามถึงแม้จะเรียกชื่อไม่เหมือนกัน แต่แนวคิดเหมือนกัน คือ เป็นความสามารถที่คาดหวังจากผู้บริหาร หรือหัวหน้างานขึ้นไปที่ต้องดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ความสามารถด้านบริหารจัดการ เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์และคาดหวังจากผู้บริหารขององค์กร ทั้งนี้ ความสามารถด้านบริหารจัดการ ที่กำหนดขึ้นในองค์กรจะมีจำนวนไม่มากนักประมาณไม่เกิน 5 ข้อ ผู้ที่ทำหน้าที่วิเคราะห์ความสามารถด้านบริหารจัดการ ที่คาดหวังจากผู้บริหารขององค์กร ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรและผู้บริหารระดับสูงของแต่ละกลุ่มงานหรือสายงานต่าง ๆ พบว่า โดยส่วนใหญ่ความสามารถด้านบริหารจัดการ ที่กำหนดขึ้นสำหรับผู้บริหารขององค์กร เช่น ความเป็นผู้นำ การแก้ไขปัญหาและตัดสินใจ การวางแผนงาน วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ การบริหารเปลี่ยนแปลง การสอนและการพัฒนาทีมงาน ความคิดเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น

3. Functional Competency (FC) หมายถึง ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับงานเฉพาะด้าน ตำแหน่งที่มีหน้าที่ต่างกัน FC ของแต่ละตำแหน่งงานจะไม่เหมือนกันพบว่าการกำหนด FC สามารถแบ่งแยกได้ 2 ส่วน ได้แก่

3.1 Common Functional Competency เป็นความสามารถตามสายงาน/สายวิชาชีพ ทั้งนี้องค์กรจะกำหนดสายงาน/สายวิชาชีพ โดยพิจารณาลักษณะงานที่เหมือนกันจัดให้อยู่ในสายงาน/สายวิชาชีพเดียวกัน เช่น สายงานผลิต สายงานบุคคลและธุรการ สายงานบัญชีและการเงิน สายงานขายและการตลาด เป็นต้น หลังจากนั้น จึงกำหนดความสามารถที่เหมาะสมกับสายวิชาชีพ โดยทุกตำแหน่งงานที่อยู่ในสาขาวิชาชีพนั้นจะมี Common Functional Competency ที่เหมือนกัน ซึ่งจะมีจำนวนข้อไม่มากนักประมาณ 2-3 ข้อ อาทิ Common Functional Competency ของสายงานบุคคลและธุรการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายแรงงาน การติดต่อประสานงาน และการมีมนุษยสัมพันธ์

3.2 Specific Functional Competency เน้นความสามารถเฉพาะงานที่ไม่เหมือนกันแตกต่างกันตามขอบเขตที่รับผิดชอบ (Job Description JD) ของแต่ละตำแหน่งงาน พบว่า Specific Functional Competency จะมีจำนวนข้อไม่มากนักประมาณ 2-3 ข้อ ตามขอบเขตที่แตกต่างกันไปในแต่ละตำแหน่งงาน ผู้ปฏิบัติงานจะเป็นผู้วิเคราะห์หา Specific Functional Competency ก่อน หลังจากนั้น จึงให้ผู้บังคับบัญชาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ดังตัวอย่าง ตำแหน่งพนักงานฝึกอบรมจะมีความสามารถเฉพาะงานตามตำแหน่ง ได้แก่ ความรู้ด้านการฝึกอบรม ทักษะการบริหารงานฝึกอบรม ความละเอียดรอบคอบ ซึ่งแตกต่างจากพนักงานสรรหาจะมีความสามารถเฉพาะงาน ได้แก่ ความรู้ด้านการสรรหาคัดเลือก ทักษะการสัมภาษณ์งาน และการควบคุมอารมณ์และบุคลิกภาพ

ดังนั้น ในการกำหนด Competency ทั้ง 3 ประเภทของแต่ละองค์การจะแตกต่างกันพบว่า Competency เป็นปัจจัยที่สำคัญที่องค์การหลายแห่งได้นำมาใช้ประเมินผลการปฏิบัติงาน

ของผู้ได้บังคับบัญชา โดยกำหนดให้น้ำหนักรวมมีค่าเท่ากับ 100% และมีน้ำหนักรวมมากระจายแบ่งสัดส่วนของ Competency ทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ Core Competency Managerial Competency และ Functional Competency ซึ่งน้ำหนักของ Competency ทั้ง 3 แบบนี้ในแต่ละองค์กรจะไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับว่าองค์กรให้ความสำคัญกับประเภทใดมากกว่ากัน

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2547) ได้อธิบายการการแบ่งสมรรถนะ (Competency) ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) หมายถึง บุคลิกของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวม ที่จะช่วยสนับสนุนให้องค์กรบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Job Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัย ที่จะช่วยส่งเสริมให้คน ๆ นั้นสามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้น ๆ ได้สูงกว่ามาตรฐาน

3. สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competency) หมายถึง บุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัย ที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ดีโดดเด่นกว่าคนทั่วไป

Hall et al (1970) ได้จำแนกสมรรถนะออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. สมรรถนะเชิงความรู้ (Cognitive Competencies) เป็นความรู้เฉพาะ ความเข้าใจ ความสามารถ

2. สมรรถนะเชิงเจตคติ (Affective Competencies) จะเกี่ยวกับค่านิยม เจตคติ และความสนใจที่แสดงออกในการปฏิบัติงาน

3. สมรรถนะเชิงปฏิบัติ (Performance Competencies) พฤติกรรมที่แสดงออกที่เน้นทักษะปฏิบัติที่แสดงออกให้เห็นว่ามีการลงมือทำจริง

4. สมรรถนะเชิงผลผลิต (Product Competencies) เป็นการกระทำเพื่อแสดงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทำให้เกิดสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาหรือทำงานอาชีพได้อย่างประสบผลสำเร็จ

5. สมรรถนะเชิงแสดงออก (Expressive Competencies) เป็นการแสดงถึงการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้เพื่อพัฒนางาน

2.5.1.3 องค์ประกอบของสมรรถนะ

ตามแนวคิดของ McClelland (1973) แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน คือ

1. ความรู้ (Knowledge) ความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ ความรู้ด้านการก่อสร้าง

2. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะการถ่ายทอดความรู้ ทักษะที่เกิดขึ้นได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้ และสามารถปฏิบัติได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) คือ เจตคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง

4. บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ

5. แรงจูงใจ/เจตคติ (Motives / Attitude) เป็นแรงจูงใจ หรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมาย หรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น

ณรงค์วิทย์ แสันทอง (2547) กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะแตกต่างกันไปตามความสำคัญที่วางไว้ ดังนี้

1. คุณลักษณะ เนื่องจากสมรรถนะเป็นคุณลักษณะภายในของบุคคล ดังนั้นการจำแนกถึงแนวทางพฤติกรรม การคิด หรือความเห็นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ สามารถกระทำได้โดยการพิจารณาถึงคุณลักษณะของขีดความสามารถใน 5 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1.1 แรงจูงใจ (Motives) เป็นสิ่งที่บุคคลต้องการหรือตรงกันในการกระทำที่จะเป็นแรงขับหรือเลือกพฤติกรรมที่แสดงออกหรือเป้าหมายแล้วทำให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แสดงออก

1.2 คุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นลักษณะนิสัยทั่วไปที่จะตอบสนองต่อข้อมูลหรือสถานการณ์ที่เผชิญ โดยสามารถพิจารณาได้จากความสามารถในการเรียนรู้ความกระตือรือร้นและความร่วมมือ

1.3 แนวคิดต่อตนเอง (Self – concept) เป็นทัศนคติ คุณค่าและความคิดฝันของบุคคลซึ่งสิ่งเหล่านี้ของบุคคลจะทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อแรงจูงใจ และทำนายพฤติกรรมของสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

1.4 ความรู้ (Knowledge) เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีเนื้อหาแตกต่างกันเฉพาะด้านของบุคคล

1.5 ทักษะ (Skill) เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งทางร่างกาย ความคิด และจิตใจของบุคคลในระดับที่สามารถคิด วิเคราะห์ ใช้ความรู้กำหนดเหตุและผล หรือการวางแผนในการจัดการรวมถึงการตระหนักในความซับซ้อนของข้อมูลได้

Mitrani et al. (1992) กล่าวถึงข้อเสนอของ ฟิทท์ (Fitt) ที่เสนอว่า องค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 5 ส่วนสำคัญ ได้แก่ เหตุจูงใจ ลักษณะเฉพาะ มโนภาพของตนเอง ความรู้ และทักษะ

Virtanen (1996) เป็นกลุ่มนักจิตวิทยาการบริหารการจัดการสมัยใหม่กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะว่าประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นสมรรถค่านิยม (Value competency) ซึ่งเป็นการแสดงถึงเป้าหมายของการกระทำ ได้แก่ มุมเหตุจูงใจ ลักษณะเฉพาะทางและมโนภาพของตนเอง และส่วนที่เป็นสมรรถนะการทำงาน (Instrumental competency) แสดงถึงแนวทางและวิธีการในการกระทำ ได้แก่ ทักษะความรู้ และความชำนาญ

Spencer and Spencer (1993) เสนอกรอบในการพิจารณาองค์ประกอบของสมรรถนะสามารถแบ่งการพิจารณาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มสมรรถนะที่มองเห็นได้ยาก (Hidden group) ได้แก่ มุมเหตุจูงใจ ลักษณะเฉพาะ และมโนภาพของตนเอง ซึ่งยากต่อการเข้าถึง เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคล และกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่สมารถมองเห็นได้ (Visible group) ได้แก่ ความรู้ และทักษะ ซึ่งเป็นสิ่งที่สเปอนเซอร์ และสเปอนเซอร์ (Spencer and Spencer) มองว่าสามารถผลักดันให้เกิดพฤติกรรมและก่อให้เกิดการปฏิบัติงาน

GRAD VRU

ตารางที่ 15 การสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะ

แนวคิด	องค์ประกอบของสมรรถนะ				
	ความรู้ (Knowledge)	ทักษะ (Skill)	ความคิดเห็น เกี่ยวกับตนเอง (Self- concept)	บุคลิกลักษณะ ประจำตัวของ บุคคล (Traits)	แรงจูงใจ / เจตคติ (Motives / Attitude)
McClelland (1973)	✓	✓	✓	✓	✓
ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2545)	✓	✓	✓	✓	✓
Mitrani et al. (1992)	✓	✓	✓	✓	✓
Virtanen (1996)	✓	✓	✓	✓	✓
Spencer and Spencer (1993)	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้วิจัย	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางที่ 15 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะจะเห็นได้ว่ามีนักการศึกษา กำหนดไว้หลากหลาย แต่ผู้วิจัยขอกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของสมรรถนะประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักศึกษามาเป็นแนวทางในการกำหนด สมรรถนะเพื่อออกแบบกระบวนการเรียนการสอนแบบบริการสังคมตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบเน้นประสบการณ์และการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2.5.2 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการรับผิดชอบต่อสังคม โดยการบูรณาการทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และปรับใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ในการบริการสังคม โดยวัดประเมินจากรายงานการวิจัยของผู้เรียน ซึ่งมีเกณฑ์วัดจากพฤติกรรมบ่งชี้เป็นแบบรูปบิกกำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยการประเมินเป็นระยะ

ตารางที่ 16 การสังเคราะห์สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

ตารางสังเคราะห์สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	
สมรรถนะ	พฤติกรรมบ่งชี้
1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	1) กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน 2) ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น 3) ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
2. ความสามารถในการสื่อสาร	1) ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม 2) แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ 3) สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	1) สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง 2) สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา 3) สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม	1) ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม 2) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น 3) ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ

จากตารางที่ 16 ผลการสังเคราะห์สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประกอบไปด้วย 4 สมรรถนะ ได้แก่

1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้
2. ความสามารถในการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้
4. ความรับผิดชอบต่อสังคมประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้

2.5.3 การประเมินสมรรถนะ

ขจรศักดิ์ ศิริมัย (2554) ได้อธิบายการประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) หมายถึง กระบวนการในการประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในขณะนั้นเปรียบเทียบกับระดับสมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในตำแหน่งงานนั้น ๆ ว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด การประเมินสมรรถนะควรมีลักษณะดังนี้

1. ประเมินอย่างเป็นระบบ (Systematic)
2. มีวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน (Objective)

3. เป็นกระบวนการที่สามารถวัดประเมินได้ (Measurable)
4. เครื่องมือมีความเที่ยง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability)
5. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบ (Test: Knowledge & Skill) เป็นเทคนิคการประเมินสมรรถนะโดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้หรือทักษะตามสมรรถนะที่กำหนด เช่น แบบปรนัยเลือกตอบ แบบอัตนัยโดยให้ผู้เข้าทดสอบเขียนอธิบายคำตอบ แบบทดสอบประเภทนี้ออกแบบมาเพื่อวัดความสามารถของบุคคล (Can do) ภายใต้งานหรือสถานการณ์ที่กำหนด ตัวอย่างของแบบทดสอบประเภทนี้ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถทางสมองโดยทั่วไป (General Mental Ability) แบบทดสอบที่วัดความสามารถเฉพาะ เช่น Spatial Ability หรือความเข้าใจด้านเครื่องยนต์กลไกและแบบทดสอบที่วัดทักษะ หรือความสามารถทางด้านร่างกาย
6. การประเมินพฤติกรรมจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่สำคัญ ๆ (Critical Incident) เป็นเทคนิคการประเมินสมรรถนะที่มุ่งเน้นให้ผู้ประเมินพฤติกรรมบันทึกพฤติกรรมหลัก ๆ จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ผู้ถูกประเมินแสดงพฤติกรรม และนำมาเปรียบเทียบกับระดับสมรรถนะที่คาดหวังว่าสูงหรือต่ำกว่า
7. การเขียนเรียงความ (Written Essay) เป็นวิธีการประเมินที่ง่ายที่สุด โดยให้ผู้ถูกประเมินเขียนบรรยายผลการปฏิบัติงานในช่วงเวลาที่ผ่านมามีว่า ตนใช้ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมอะไรบ้าง หลังจากนั้นผู้ประเมินจะวิเคราะห์พฤติกรรมจากเรียงความว่าผู้ถูกประเมินมีสมรรถนะแต่ละตัวอยู่ระดับใด
8. การประเมินโดยการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเทคนิคที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ประเมินทำการสัมภาษณ์ผู้ใต้บังคับบัญชาตามสมรรถนะที่กำหนด และประเมินว่าเขามีสมรรถนะอยู่ระดับใด การใช้เทคนิคนี้มีข้อจำกัด คือต้องใช้เวลามากในกรณีที่ผู้ใต้บังคับบัญชามากต้องเสียเวลามากวิธีการนี้เหมาะสมสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเลื่อนตำแหน่งงาน หรือสัมภาษณ์คนเข้าทำงาน เป็นต้น
9. การประเมินโดยใช้แบบสอบถาม (Rating Scale) เป็นเทคนิคการประเมินสมรรถนะที่สร้างแบบประเมินโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งแบบประเมินพฤติกรรมสามารถสร้างได้หลายแบบแบบที่นิยมกันแพร่หลาย ได้แก่ แบบประเมินที่ใช้ความถี่หรือปริมาณกำหนดระดับ (Likert Scale)
10. การประเมินจากพฤติกรรมที่ปฏิบัติ (Behaviorally Anchored Rating: BARS) เป็นเทคนิคการประเมินสมรรถนะที่มุ่งประเมินพฤติกรรมหลักที่คาดหวัง (Key Result Areas) ในสมรรถนะตัวนั้น ๆ โดยแบ่งช่วงการให้คะแนนของแต่ละพฤติกรรมที่แสดงออกระหว่าง 1-9 ช่วงตามแนวตั้งลงมา สำหรับผู้ประเมินอาจเป็นได้ทั้งผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย เพื่อประเมินสมรรถนะของบุคลากร
11. การประเมินแบบสามร้อยหกสิบองศา (360 Evaluation) การประเมินสมรรถนะแบบ 360 นี้ เป็นการประเมินโดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม (Rating Scale) หรือแบบประเมินจาก

พฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงาน (Behaviorally Anchored Rating: BARS) โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกประเมินเป็นผู้ประเมินสมรรถนะ เช่น ผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง ลูกค้า และเมื่อทุกคนประเมินเสร็จแล้วก็หาข้อสรุปว่าผู้ถูกประเมินมีสมรรถนะอยู่ในระดับใด ข้อดีของการประเมินแบบนี้ คือ การประเมินโดยบุคคลหลายคนหลายระดับทำให้มีหลายมุมมอง ลดอคติจากการประเมินโดยบุคคลคนเดียว ข้อจำกัดคือ มีภาระเอกสารจำนวนมาก บางครั้งผู้ประเมินมีความเกรงใจทำให้ประเมินสูงกว่าความเป็นจริง หรือเกิดพฤติกรรมฮั้วซึ่งกันและกันเป็นต้น

12. การประเมินแบบศูนย์ทดสอบ (Assessment Center) เป็นเทคนิคการประเมินที่ใช้เทคนิคหลาย ๆ วิธีร่วมกันและใช้บุคคลหลายคนร่วมกันประเมิน เช่น แบบสอบถาม การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ การทดสอบ การใช้แบบวัดทางจิตวิทยา กรณีศึกษา ข้อดีของการประเมินแบบนี้คือผลการประเมินมีความเที่ยง และความเชื่อถือได้สูงเพราะใช้เทคนิคหลายวิธีร่วมกันใช้คนหลายคนช่วยกันประเมิน ส่วนข้อจำกัดก็คือ ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงใช้เวลามาก เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการกล่าวถึงการประเมินสมรรถนะผู้เรียนว่า ก่อนการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ให้ผู้สอนพิจารณาว่า

1. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน อันประกอบด้วยความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นเป้าหมายการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างจากตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่

2. การประเมินผลการเรียนรู้ที่ท่านใช้อยู่ในปัจจุบันเน้นการประเมินแบบใด ใช้เครื่องมือประเภทให้ผู้เรียนเลือกตอบ หรือใช้เครื่องมือประเภทให้ผู้เรียนสร้างคำตอบเอง

จากการพิจารณาประเด็นข้อที่ 1 จะเห็นว่าสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เป็นตัวแทนตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในการพัฒนาผู้เรียนนั่นเอง ดังนั้น จึงอยู่ที่ประเด็นข้อ 2 การออกแบบภาระงานการประเมินตอบสนองให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนตามตัวชี้วัด/มาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ ผู้เรียนได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้หรือไม่ และในกระบวนการเรียนการสอนได้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปให้ผู้เรียนได้พัฒนาครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนอย่างเพียงพอหรือไม่ จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงใดอีก เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน จึงควรใช้วิธีการประเมินที่เน้นการปฏิบัติและบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนแล้ว ไม่ควรแยกประเมินต่างหากอีก แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนต้องตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามมาตรฐานตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่าการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี หมายถึง การประเมินความสามารถของผู้เรียนในด้านการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมาประยุกต์ใช้ในการ

บริการสังคม โดยใช้เครื่องมือในการประเมินแบบรูปิก กำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ ประเมินจากโครงการในรูปแบบรายงานการวิจัยของผู้เรียน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยในประเทศ

กานต์รวี บุญญานุสิทธิ์ (2554) ได้พัฒนาและศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งความเคารพและจิตแห่งจริยธรรมตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยการบริการสังคมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการคือ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เรียนรู้ผ่านการร่วมมือในการปฏิบัติ สามารถคิดไตร่ตรอง มีการพัฒนาจิตและการฝึกปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดปัญญา และมีจิตสาธารณะ มีชั้นการเรียนการสอน 5 ชั้น ได้แก่ 1) ปัญหาชวนคิด (Challenging Problem) 2) คิดอย่างไตร่ตรอง (Reflective thinking) 3) กระจ่างค่านิยม (Value Clarification) 4) จิตอาสา (Volunteer Mind) และ 5) สนทนาที่บันดาลใจ (Inspired Dialogue) การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการวัดและประเมินที่เกิดขึ้นทั้งในระหว่างการเรียนการสอนและภายหลังการเรียนการสอนตามรูปแบบโดยผู้ประเมินประกอบด้วยตัวผู้เรียน เพื่อน และผู้สอน ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จิตแห่งเคารพและจิตแห่งจริยธรรมสูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 พฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุขในวิชาศิลปะการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ปฏิมาภรณ์ ธรรมเดชะ (2558) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสานเสวนาและการสืบสอบเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองและความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีหลักการ 5 ประการ คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์และมุมมองของบุคคลอื่น การคิดอย่างเสรี การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ การแสวงหาความรู้และสร้างความเข้าใจ และกระบวนการกลุ่ม ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นสนทนาเพื่อสร้างความสนใจและกระตุ้นการคิด 2) ขั้นกำหนดประเด็นค้นคว้าและสร้างความเข้าใจ 3) ขั้นวินิจฉัยสถานการณ์ และ 4) ขั้นสื่อสารแลกเปลี่ยนมุมมองเพื่อขยายความคิด ประสิทธิภาพหลังการทดลองใช้พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญญาภา คงมาลัย (2556) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต ประกอบด้วย 9 สมรรถนะ ได้แก่ (1) มีความรู้ด้านหลักการจัดการความรู้ (2) มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (3) มีทักษะด้านการบ่งชี้ความรู้ (4) มีทักษะในการจัดการความรู้ (5) มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล (6) มีทักษะในการแบ่งปันความรู้ (7) มีทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (8) มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์ในการจัดการความรู้ และ (9) มีความรับผิดชอบในการแบ่งปันความรู้ 2) สมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.89) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะการมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.57) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการประเมินหลังการทดลองสูงกว่าผลการประเมินก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p=.018$) โดยค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการจัดการความรู้ในภาพรวมก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42) ค่าเฉลี่ยสมรรถนะด้านการจัดการความรู้ในภาพรวมหลังการทดลองอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.92)

พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์ (2556) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการรูปแบบการสืบสอบแบบโต้แย้งและแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์และควมามีเหตุผลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์และควมามีเหตุผล โดยมีหลักการ 2 ประการ ได้แก่ (1) การใช้แบบจำลองจะช่วยส่งเสริมศักยภาพในการโต้แย้งโดยใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอย่างมีเหตุผล (2) การนำแบบจำลองไปประกอบการโต้แย้งจะช่วยให้การโต้แย้งมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นแนวทางในการตรวจสอบข้อโต้แย้ง ข้อสรุป และควมามีเหตุผลได้ง่าย การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขึ้นตั้งประเด็นคำถาม (2) ขึ้นสร้างแบบจำลองเบื้องต้น (3) ขึ้นสำรวจตรวจสอบแบบจำลอง (4) ขึ้นปรับปรุงแบบจำลอง (5) ขึ้นสร้างข้อสรุปและคำอธิบาย (6) ขึ้นขยายความรู้ โดยการอภิปรายโต้แย้งอยู่ในทุก ๆ ชั้น 2) (1) นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ร้อยละ 60.23 ซึ่งยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70 อย่างไรก็ตามคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยสมรรถนะการรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการอุดมศึกษาสูงกว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยความมีเหตุผลสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยความมีเหตุผลระหว่างนักเรียนกลุ่มโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่แตกต่างกัน และผลการสังเกตพฤติกรรมความมีเหตุผลระหว่างนักเรียน พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นแสดงพฤติกรรมความมีเหตุผลสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 9 พฤติกรรม จาก 10 พฤติกรรม

ประเสริฐ ลีอำนตกุล (2553) ได้พัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ตามรูปแบบการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบ สำหรับเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์ มีองค์ประกอบ 9 องค์ประกอบ คือ 1) วิสัยทัศน์ของหลักสูตร 2) พันธกิจ 3) มาตรฐานและตัวชี้วัด 4) สารระของหลักสูตร 5) คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ย่อย คาบเวลาเรียน โครงสร้างเวลาเรียน 6) การจัดกระบวนการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 8) แหล่งเรียนรู้ และ 9) การประเมินคุณภาพ เอกลักษณ์ของหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นเยาว์เป็นสาระซึ่งพัฒนาขึ้นจากความต้องการของผู้เรียนและสภาพการปฏิบัติงานทางธุรกิจ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงตามแนวคิดการฝึกทางปัญญาจากต้นแบบและปรัชญาการศึกษาที่พัฒนามิมีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมสมรรถนะทางธุรกิจตามแนวคิดการฝึกปัญญาจากต้นแบบ เนื้อหาประกอบด้วยสาระผู้ประกอบการธุรกิจ 5 สารระ คือ 1) เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ 2) ก้าวสู่การประกอบการธุรกิจ 3) การดำเนินงานประกอบการธุรกิจ 4) การเงินและบัญชีประกอบการธุรกิจ 5) การเจริญเติบโตประกอบการธุรกิจ ผลการทดลองใช้พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางธุรกิจและความสามารถในการประกอบการธุรกิจมีค่าคะแนนเฉลี่ยความรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีแรงขับเคลื่อนต่อการประกอบการธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

สุจิตรา วันทอง (2554) ได้วิจัยและพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน คือ (1) ครูมีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนและมีความสำเร็จอยู่ในระดับสูง โดยการจัดการกิจกรรมใช้สื่อที่หลากหลายปัญหาที่ครูพบคือ ความไม่พร้อมของนักเรียนและงบประมาณสนับสนุนการจัดการกิจกรรมที่ไม่เพียงพอ และ (2) ครูมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย และมีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัย และขาดทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย 2) แผนการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ (1) การตีความและการกำหนดปัญหา (2) การวางแผนงาน (3) การดำเนินงานตามแผน และ (4) การนำผลที่ได้ไปใช้แก้ปัญหา ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยคือ เรียนรู้ประชาธิปไตย ใฝ่ใจส่วนรวม และร่วมสืบสานความเป็นไทย 3) นักเรียนที่เรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมฯ ที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยของคะแนนของคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยด้านพุทธิพิสัยและด้านจิตพิสัยสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามแผนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรินทร์ คล้ายรามัญ (2543) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเพื่อเสริมสร้างความรู้เจตคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี ศึกษาผู้นำสตรี จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 คน ผลการวิจัยแสดงว่า กระบวนการอบรมมีขั้นตอนดังนี้ 1) รวบรวมประสบการณ์เดิมของผู้เข้ารับการอบรม 2) ให้ประสบการณ์ใหม่ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3) ให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนความคิดและอภิปราย 4) ให้ผู้เข้าอบรมสรุปความคิดรวบยอด 5) ให้ผู้เข้ารับการอบรมประยุกต์ความรู้โดยการวางแผนการบริการสังคม 6) ให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติกิจกรรมการบริการสังคม 7) ให้ผู้เข้ารับการอบรมสะท้อนความคิดและวิเคราะห์ประสบการณ์จากการบริการสังคม 8) ให้ผู้เข้ารับการอบรมรายงานผลการเรียนรู้ 9) ประเมินผลการอบรม 10) ติดตามผลการอบรม ผลการทดลองใช้พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความรู้สูงกว่าก่อนอบรม ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติทางการเมืองไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางการเมือง เจตคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองหลังการอบรม และจากการติดตามผลการอบรมไม่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ทางการเมืองหลังการอบรมสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนค่าเฉลี่ยเจตคติทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยความรู้ทางการเมือง เจตคติทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากกาติดตามผลการอบรมไม่แตกต่างกัน

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Limpart and Wenger (1998) ทำการศึกษากระบวนการบูรณาการการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมกับหลักสูตรในระดับ K – 12 โดยเน้นโครงสร้างของสถาบันเพื่อการประยุกต์ใช้และแนวนโยบายที่อาจส่งเสริมหรือขัดขวางกระบวนการ ผลพบว่า 1) ต้องยึดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงองค์กรมมาประยุกต์ใช้เพิ่มเติมโครงการ 2) โครงสร้างขององค์กรมีผลกระทบโดยตรงต่อการนำการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมมาใช้ 3) การออกแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมต้องมีกรอบแนวคิดที่ชัดเจน ของปรัชญาการศึกษา โครงสร้าง และหัวข้อโครงการ 4) นโยบายการจัดการต้องชัดเจนเพื่อสามารถประเมินผลที่มีต่อสังคม 5) การฝึกสอนเป็นเรื่องสำคัญแต่มีองค์ประกอบที่สำคัญ

ของการเรียนรู้แบบบริการสังคม6) การอุทิศอย่างเอาใจจริงเอาใจขององค์กร เป็นกุญแจสำคัญต่อความสำเร็จ

Guilford (1967) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการรู้ (Cognition) การจำ (Memory) การคิดแบบอเนกนัย (Convergent Thinking) การประมาณค่า(Evaluation) ขั้นตอนการคิดของตัวอี้ ผลปรากฏว่าความสามารถด้านการรับรู้มีความเกี่ยวข้องกับขั้นในการคิดวิเคราะห์ กิลฟอร์ดยังได้อธิบายต่อว่าความสามารถด้านการรู้นี้หมายถึง พฤติกรรม ด้านความรู้-ความคิด สี่อย่างของกลุ่ม ได้แก่ ความรู้-ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์พฤติกรรมทั้งสี่ประเภทนี้กลุ่มจัดเป็นส่วนหนึ่งของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาและสามารถฝึกฝนให้เกิดได้จากการเรียนการสอนพฤติกรรมดังกล่าวจึงจัดเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาหรือทางการเรียน

Terry Alice Wickersham (2000) ทำการศึกษาเรื่อง กรณีศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของวัยรุ่นที่มีความสามารถพิเศษกับชุมชน เป็นการศึกษารับรู้ของวัยรุ่นจำนวน 28 คนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการบริการสังคม ตั้งแต่ปี 1998-2000 การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า การร่วมในโครงการการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทำให้นักเรียนมีโอกาสเติบโตในด้านสติปัญญา ด้านบุคคล ความริเริ่ม และด้านสังคม มีความตระหนักและความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองดี

Mauricio and Collen (1998) ทำการศึกษานักเรียนตั้งแต่เกรด 9 ถึงเกรด 12 ในโรงเรียนเอกชนหญิง โดยทำการวิจัยเชิงคุณลักษณะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม มีผลต่อการเรียนรู้ ความเป็นตัวของตนเอง และความเข้าใจต่อความรับผิดชอบต่อสังคม นอกนั้นยังทำให้นักเรียนรู้ว่าตนมีทักษะอะไร ได้มีโอกาสพิจารณาค่านิยม และมีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในชุมชน นอกนั้นยังมีการพัฒนาความเข้าใจต่อภาวะผู้นำในชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงด้วย

Marbury and Evelyn (1998) ทำการประเมินโครงการการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมโดยใช้รูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิลปิม (CIPP) เนื่องจากโรงเรียนที่ผู้วิจัยทำการศึกษาได้ริเริ่มในการบูรณาการการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เข้าในวิชาภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องการทราบผลของโครงการ เพราะนักเรียนจะต้องใช้เวลาที่เป็นการบูรณาการทั้ง 2 วิชาสัปดาห์ละหนึ่งวันไปทำกิจกรรมการบริการสังคม ผลการประเมินคือ องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นเรื่องสำคัญต่อประสิทธิผลของโครงการ โครงการที่มีประสิทธิผลต้องคำนึงถึงรูปแบบของโครงการ ผลประโยชน์ต่อนักเรียน และผลประโยชน์ต่อชุมชน ในแต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยหลายประการ ขอเสนอแนะที่เกี่ยวข้องคือ นักเรียนทำกิจกรรมการบริการสังคมในโรงเรียนน้อยไป และโครงการไม่มีการต่อเนื่อง

Dorman and Kristine (1997) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในนักเรียนกับการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในห้องเรียน โดยการเก็บข้อมูลทั้งด้านปริมาณและคุณลักษณะ ผลพบว่า นักเรียนทุกคนเชื่อว่าทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้ว่า การเป็นผู้นำเป็นอย่างไร ผู้นำไม่ใช่ผู้ที่มีตำแหน่ง และความสำคัญของการมีศีลธรรมของผู้นำและทุกคนรับรู้ว่าคุณลักษณะการเป็นผู้นำมากขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ตามแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิซึม ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม และการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียน พบว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีนั้น ต้องพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติในสภาพจริงโดยการมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความตระหนักและความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสามารถในวิเคราะห์และระบุปัญหา ก่อให้เกิดองค์ความรู้และสามารถสร้างนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนและสังคมได้ ตลอดจนสามารถพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้อย่างต่อเนื่อง

GRAD VRU

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

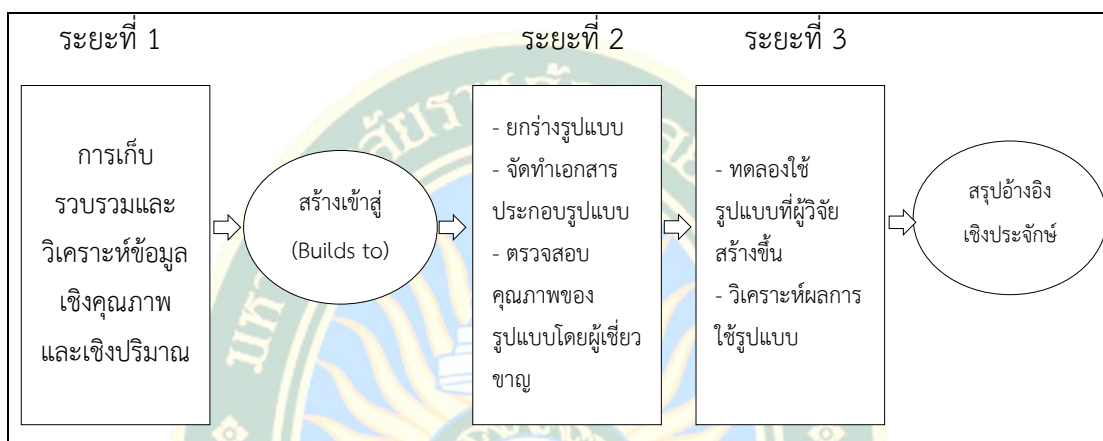
- 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- 2) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และ
- 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. การวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.1 รูปแบบการดำเนินการวิจัย

ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้แบบแผนแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Exploratory Sequential Design) ซึ่งเริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตำรา บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนารูปแบบ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน หลังจากนั้นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน สร้างและพัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งการศึกษาในลักษณะนี้ให้ความสำคัญทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาสนับสนุนข้อมูล

เชิงปริมาณในการแปลผลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องหรือทำให้ผลการวิจัยสมบูรณ์มากขึ้น (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561)

ภาพที่ 8 การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research)

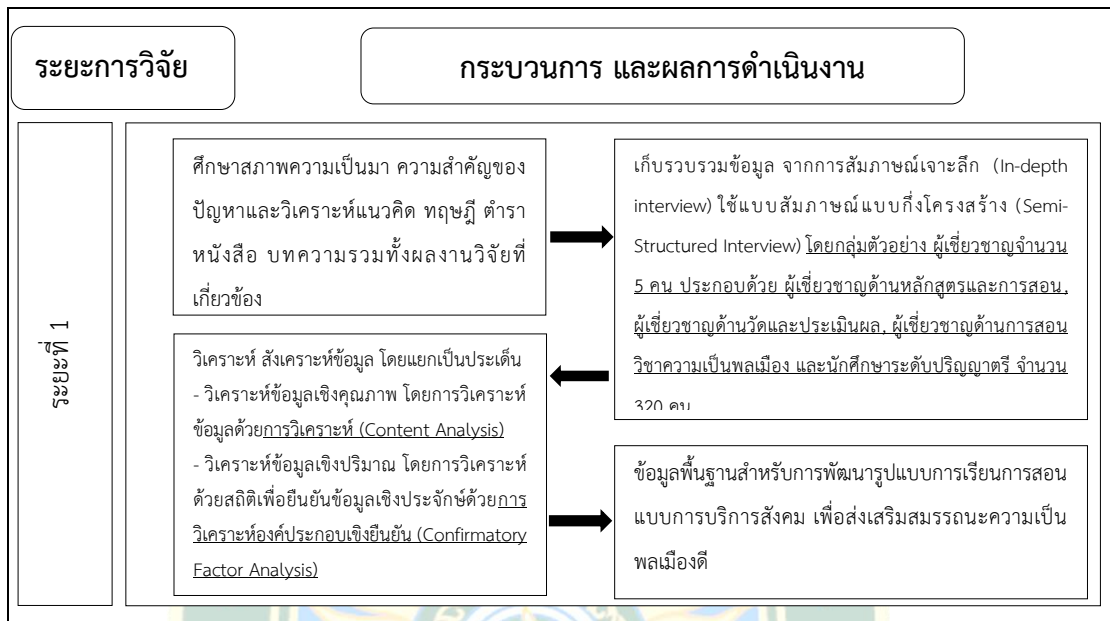
ที่มา : Mixed Methods Research กันต์ฤทัย คลังพหล (2561)

3.2 ขั้นตอนการวิจัย

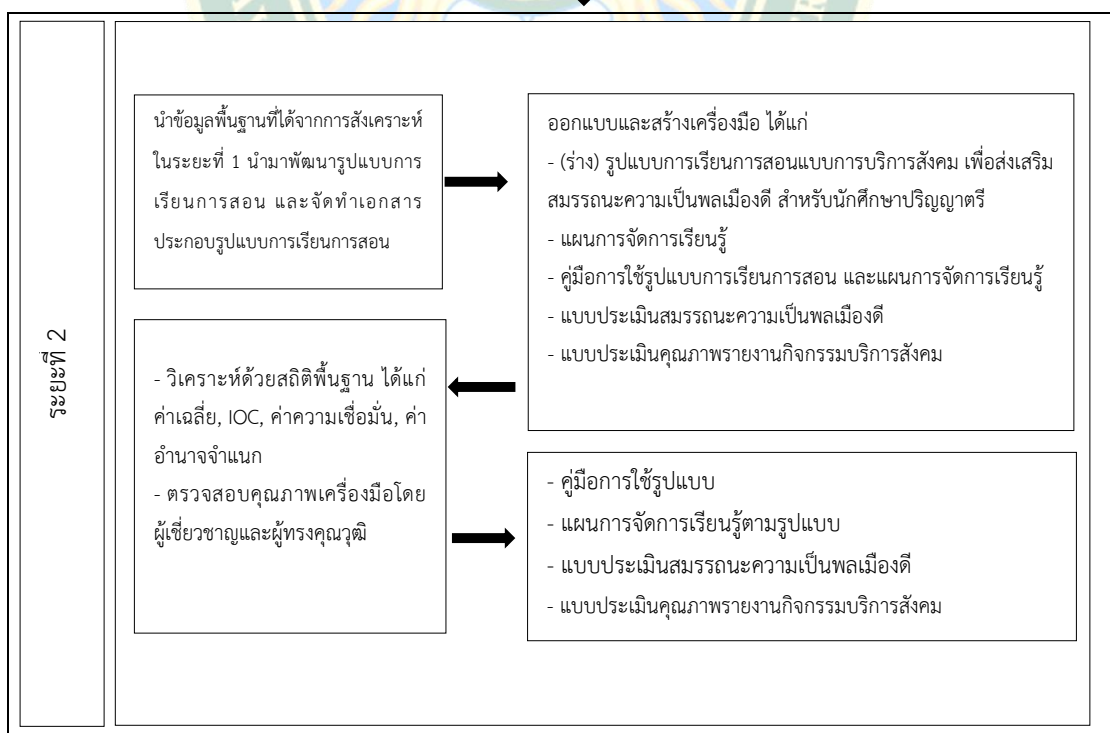
สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามภาพประกอบ ดังนี้

ภาพ 3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยของของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

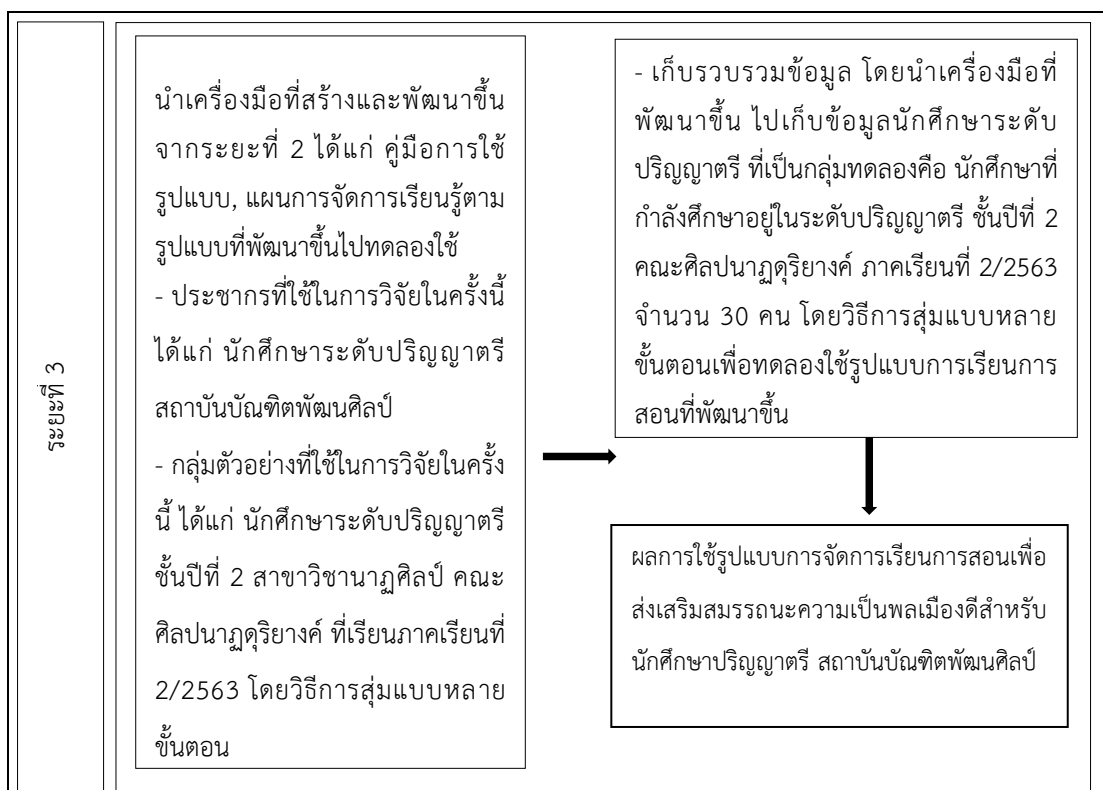
GRAD VRU

ภาพที่ 9 การวิจัยระยะที่ 1

ภาพที่ 10 การวิจัยระยะที่ 2

ภาพที่ 11 การวิจัยระยะที่ 3

3.3 การดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1: การศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการ
สังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์

ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง
ดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1. จุดมุ่งหมาย

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

2. แหล่งข้อมูล

2.1 ข้อมูลเอกสาร แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.1.1 หลักสูตรศิลปบัณฑิต

2.1.2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2.1.3 ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism)

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

2.1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)

2.1.5 แนวคิดความเป็นพลเมืองดี

2.1.6 สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน, ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาความเป็นพลเมือง จำนวน 5 คน

2.3 นักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 20 เท่า ต่อตัวแปรที่สังเกตได้ 1 ตัวแปร (Hair et al., 2006) โดยในงานวิจัยมีตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด 16 ตัวแปรสังเกตได้ ดังนั้นจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจริง 320 คน ใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two Stage Random) ประกอบด้วย 1) การสุ่มเลือกสถานศึกษาในสังกัดโดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม 2) การสุ่มเลือกนักศึกษาระดับปริญญาตรีของแต่ละสถานศึกษา โดยใช้นักศึกษาเป็นหน่วยการสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีพื้นฐานมาจากการศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านประเมิน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 - 1.00

3.2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

3.2.1 การศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จากเอกสาร แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.2.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนเพื่อยืนยันองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยผู้เชี่ยวชาญได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยการพิจารณาคุณสมบัติด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ในการสอนวิชาความเป็นพลเมือง หรือมีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัยและด้านหลักสูตรและการสอนหลังจากนั้นนำ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมา
สังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อสมรรถนะ
ความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การประเมินกำหนด ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.3 แบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยมี
ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 - 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ
โดยได้ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดทำหนังสือ
แล้วนำไปมอบให้กับผู้เชี่ยวชาญเพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 320 คน

4.3 การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้ยื่นการรับรองจริยธรรมการวิจัย
ของข้อเสนอการวิจัยกับคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
และได้รับใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วม
การวิจัยและใบยินยอม หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ว.142/2563 วันที่ให้การรับรอง 16 ธันวาคม
2563 วันหมดอายุใบรับรอง 16 ธันวาคม 2564

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

2) วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัวเป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานบรรยายให้ทราบค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) สัมประสิทธิ์การกระจาย ของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

3) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (Confirmatory Factor Analysis: First Order) เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงหรือความสอดคล้องขององค์ประกอบย่อยที่วัดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีในแต่ละด้าน คือ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาและ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (Confirmatory Factor Analysis: Second Order) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เป็นการตรวจสอบความเที่ยงตรงหรือความสอดคล้องของโมเดลองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นโมเดลสมมติฐานทางทฤษฎีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measure) เป็นค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความเที่ยงตรงในภาพรวมทั้งหมดของโมเดลโดยพิจารณาจากค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ลิสเรลวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

(1) ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Statistics: χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานที่ว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็นศูนย์ ถ้าค่าไคสแควร์มีค่าต่ำมาก ยิ่งเข้าใกล้ศูนย์ แสดงว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(2) ค่าดัชนีอัตราส่วนไคสแควร์สัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio: χ^2/df) เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไคสแควร์กับองศาอิสระ (ไคสแควร์หารด้วยองศาอิสระ) สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่าควรมีค่าน้อยกว่า 2

(3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index: GFI) ดัชนี GFI จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และเป็นค่าที่ไม่ขึ้นกับขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ลักษณะการแจกแจงขึ้นอยู่กับขนาดกลุ่มตัวอย่าง ถ้ามีค่าดัชนีมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์กลมกลืนดี

(4) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjust Goodness of Fit Index: AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้โดยคำนึงถึงขนาดขององศาอิสระซึ่งรวมทั้งจำนวนตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ค่าดัชนี AGFI มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับดัชนี GFI ถ้ามีค่าดัชนีมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.95 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

(5) Comparative Fit Index (CFI) ค่า CFI มีค่าระหว่าง 0 -1 ซึ่งใกล้ 1 หมายถึง เกิดความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และถ้าค่า $CFI > 0.90$ จะถือว่าเกิดความกลมกลืน (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561)

(6) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (Root Mean Square Error of Approximation: RMSEA) แสดงถึงค่าเฉลี่ยของความแตกต่าง (ความไม่กลมกลืน) ต่อองศาอิสระ ดังนั้น RMSEA ของโมเดลที่กลมกลืนควรมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และมีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้ (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561)

(7) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน Standardized Root Mean Square Residual: SRMR) ค่าดัชนี SRMR เป็นดัชนีที่ใช้เปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดล ถ้าค่าดัชนีมีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กล่าวโดยสรุปค่าดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีเกณฑ์ในการพิจารณาดังตารางต่อไปนี้

GRAD VRU

ตารางที่ 17 สรุปค่าดัชนีที่ใช้ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ค่าสถิติ	เกณฑ์การพิจารณา	การแปลผล
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญ ($p > 0.05$)	สอดคล้องกลมกลืน
χ^2/df	< 2	สอดคล้องกลมกลืนดี
GFI	≥ 0.95	สอดคล้องกลมกลืนดี
AGFI	≥ 0.95	สอดคล้องกลมกลืนดี
CFI	≥ 0.95	สอดคล้องกลมกลืนดี
RMSEA	< 0.05	สอดคล้องกลมกลืนดี
SRMR	< 0.05	สอดคล้องกลมกลืนดี
RMR	< 0.05	สอดคล้องกลมกลืนดี

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) สถิติพื้นฐาน

สถิติพื้นฐานที่ผู้วิจัยใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในขั้นตอนยืนยันองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยผู้เชี่ยวชาญ การหาคุณภาพ และการหาความเชื่อมั่น ดังนี้

(1) หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิไล ทองแผ่, 2547)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

(2) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ (วิไล ทองแผ่, 2547)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน ข้อมูลหรือคะแนนแต่ละตัว

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

n แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

(6) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficients) โดยมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้ (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ สุภมาส อังศุโชติ และอัจฉรา ชานีประศาสน์, 2562)

$$r_{XY} = \frac{N\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N\sum X^2 - (\sum X)^2][N\sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{XY} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

X แทน คะแนนรายข้อของแต่ละคน

Y แทน คะแนนรวมทุกข้อของแต่ละคน

2) สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

(1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยประเมินความสอดคล้องด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนน โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้ ดังนี้ (วิไล ทองแม่, 2547)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 : พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (วิจัยเชิงปริมาณ Quantitative Research)

ดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1. จุดมุ่งหมาย

1.1 เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และคู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน

2. แหล่งข้อมูล

2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน, ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาความเป็นพลเมือง จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

3.2 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

3.3 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.4 แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และแบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม

ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. การสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้วยการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้รูปแบบของการเรียนการสอน ประกอบไปด้วยความสำคัญหลักการ เป้าหมาย กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีวิธีการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรศิลปบัณฑิต

2. ศึกษาคำอธิบายรายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบ

ต่อสังคม

3. ศึกษาเทคนิคและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จำนวน 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 45 ชั่วโมง ที่ประกอบไปด้วย

- 4.1 มาตรฐานการเรียนรู้รายวิชา
- 4.2 จุดประสงค์การเรียนรู้
- 4.3 สาระสำคัญ
- 4.4 สมรรถนะ
- 4.5 ภาระงานหรือชิ้นงาน
- 4.6 กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
- 4.7 สื่อการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้
- 4.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 4.9 แหล่งเรียนรู้

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในด้านการใช้ภาษาในการเขียน จากนั้นแก้ไขปรับปรุงแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน, ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาความเป็นพลเมือง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.14)

6. แก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5.1 แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้การประเมินแบบรูบริก (Rubric) กำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ โดยนำผลการศึกษามากำหนดรายการประเมินโดยให้ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จากนั้นกำหนดรายละเอียดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงระดับความสามารถ 4 ระดับ ของรายการประเมิน

2) นำแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่สร้างขึ้น โดยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้หน้านักคะแนนโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item-Objective Congruence) พิจารณาคะแนนแต่ละข้อ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2550) ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่า แบบประเมินสอดคล้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
 - 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า แบบประเมินสอดคล้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
 - 1 เมื่อแน่ใจว่า แบบประเมินไม่สอดคล้องกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
- โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 - 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

3) นำแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) นำแบบประเมินที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

5) นำผลที่ได้จากการทดลองใช้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Crobach's Alpha Coefficient)

3.5.2 แบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม โดยใช้การประเมินแบบรูบิค (Rubric) โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ แล้วนำแบบคุณภาพรายงานวิจัยที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาที่สร้างขึ้น โดยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้หน้านักคะแนนโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Indexes of Item-Objective Congruence) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80 - 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1.1 ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้ที่ในกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม และยื่นขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

1.2 แจกแบบสอบถามโดยขอความร่วมมือและอธิบายรายละเอียดในการตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์กำหนด เพื่อทำการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณสถิติและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่

1.1) สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำสถิติเชิงพรรณนา มาใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ระยะที่ 3 ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ดำเนินการทดลองใช้และประเมินผลปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนและเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งในระยะนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ที่มีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม ให้ตัวแปรทดลองระยะหนึ่งและทดสอบหลังการทดลอง (The Single – Group, Posttest Only Design) (กันต์ฤทัย คลังพหล, 2561) ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังนี้

กลุ่ม (Group)	ตัวแปรจัดทดลอง	การวัดหลังการทดลอง
กลุ่มทดลอง	X	O

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

○ คือ ผลที่วัดได้หลังการทดลอง ด้วยแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของกลุ่มทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้กลุ่มประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในเขตภาคกลาง จำนวน 840 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ที่เรียนภาคเรียนที่ 2/2563 จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มแบบ 3 ขั้นตอน (3-Stage sampling) (กัณฑ์ทัย คลังพหล, 2561) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มจากคณะวิชา วิทยาลัยช่างศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทั่วประเทศ จาก 16 แห่ง เลือกมา 1 ภาค คือภาคกลาง จำนวน 7 แห่ง ประกอบไปด้วยคณะวิชา 3 คณะ, วิทยาลัยช่างศิลป์, วิทยาลัยนาฏศิลป์ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ (ศาลายา) วิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มจากภาคกลาง 8 แห่ง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มจากภาคกลาง ได้มา 1 แห่ง คือ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ ที่มีนักศึกษาที่ศึกษาในภาควิชานาฏศิลป์ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 30 คน ซึ่งกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่

- การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่

- สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่
1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม

4. ข้อเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหาสาระการเรียนรู้รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม (Citizenship and Responsibility) ระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2560 คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

1. พลเมืองดี
 2. พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
 3. คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็นพลเมือง
 4. จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง
5. ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม
 6. มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร
 7. การทุจริต และการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต
- 3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก เวลาเรียน 12 ชั่วโมง
8. พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 และในสังคมยุคดิจิทัล
 9. การสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่ดี

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 4 แผน สัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 แผน รวมเป็นเวลา 42 ชั่วโมง

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

6.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6.2.1 แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

6.2.2 แบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม

7. การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

7.1 วิธีดำเนินการทดลองก่อนใช้รูปแบบการสอน

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีแก่นักศึกษาโดยดำเนินการ ดังนี้

7.1.1 ประสานงานและนัดหมายกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพร้อมจัดเตรียมเอกสารและสื่อการจัดการเรียนรู้ให้มีความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ครบทุกคน

7.1.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบและวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอน อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผล

7.1.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่ผู้เรียนใช้ประกอบการเรียนการสอนและวิธีใช้เอกสารดังกล่าว ได้แก่ ใบความรู้ และแบบวัดต่าง ๆ

7.1.4 จัดผู้เรียนเข้ากลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยแต่ละกลุ่มประกอบด้วย โดยความสามารถ และการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนทุกคนจะต้องอยู่ประจำกลุ่มเดิม และให้ความช่วยเหลือกันในการทำกิจกรรม

7.2 วิธีดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะทดลองจริง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

7.2.1 ขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารในการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

7.2.2 นัดหมายและปฐมนิเทศนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

7.2.3 จัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เพียงพอแก่นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง

7.2.4 ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และดำเนินการเก็บคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีในระหว่างดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบด้วยแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองด้วยการวิเคราะห์ซ้ำ

2) ดำเนินการเก็บคะแนนของนักศึกษาตามแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีในระหว่างดำเนินการเรียนการสอนตามรูปแบบ และการทำกิจกรรมบริการสังคมร่วมกับชุมชนของนักศึกษา

3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีหลังเรียนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวัดซ้ำทางสถิติต่อไป

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

8.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติคำนวณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยการ

วิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA)

8.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

8.2.1 สถิติพื้นฐาน

1) ค่าเฉลี่ย (\bar{x})

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{x} แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม
N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่ม

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง

8.3 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน

1) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One - way Repeated Measures ANOVA) ในการเปรียบเทียบคะแนนจากพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี โดยการคำนวณจากสูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553)

$$\text{สูตร } F = \frac{MS_{Tr}}{MS_E} ; df = k - 1, (k - 1)(n - 1)$$

เมื่อ MS_{Tr} = ความแปรปรวนระหว่างการจัดการทดลอง

และ MS_E = ความแปรปรวนภายในการจัดการทดลอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.1.1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการศึกษาของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยการศึกษา 1) หลักสูตรศิลป์ บัณฑิต คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2) การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน 3) ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ 4) แนวคิดของความเป็นพลเมืองดี 5) สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี 6) เอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นปฏิบัติการ (3) ขั้นสร้างความรู้เข้าใจตรง (4) ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (5) ขั้นประเมินผลงาน และ 5) การวัดประเมินผล ดังตารางที่ 18, 19 และ 20

ตารางที่ 18 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน	นักการศึกษา					
	Joyce and Wiel (1986)	Anderson (1997)	Kemp, Morrison, and Ross (1998)	ทีศนา แซมมณี (2561)	Arends (1997)	ผู้วิจัย
1. หลักการของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. เนื้อหา	✓		✓	✓		✓
4. กระบวนการเรียนการสอน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
5. การวัดประเมินผล	✓	✓	✓			✓

จากตารางที่ 18 ตารางการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของนักศึกษามาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ ซึ่งจะเป็แนวคิดและพื้นฐานความเชื่อในการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนถึงสิ่งที่มุ่งพัฒนา คุณลักษณะที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนนั้นว่ามุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะอย่างไร
3. เนื้อหาที่ใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบเป็นการอธิบายถึงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบที่เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน ตลอดจนรายละเอียดของกิจกรรมหรือกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมถึงบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนที่จะบอกถึงประสิทธิภาพของรูปแบบ หรือการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนนั้น

ตารางที่ 19 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน

ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน	นักการศึกษา			
	Joyce and Wiel (1986)	ทีศนา แซมมณี (2561)	Dick & Carey (1996)	ผู้วิจัย
1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานและสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓
2. กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมาย	✓	✓		
3. กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ	✓	✓		
4. การออกแบบและการพัฒนา	✓		✓	✓
4. การจัดกลุ่มองค์ประกอบ		✓		
5. การวัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ		✓		
6. การทดลองใช้ / ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ	✓	✓	✓	✓
7. การประเมินผลรูปแบบ		✓	✓	✓
8. การปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น	✓	✓		✓

จากตารางที่ 19 ตารางการสังเคราะห์ขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักการศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน รวมถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาทั้งทฤษฎี หลักการ แนวคิด เอกสารเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนต่าง ๆ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน

2. ขั้นการออกแบบและพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอน โดยการออกแบบร่างรูปแบบการเรียนการสอนจากการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนจากทฤษฎี หรือแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

3. ขั้นการตรวจสอบคุณภาพ และการทดลองใช้ โดยการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

4. ขั้นการทดลองใช้รูปแบบ โดยการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและหาประสิทธิภาพของรูปแบบก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. ขั้นการประเมินและปรับปรุง โดยการประเมินและแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 20 สรุปสาระสำคัญแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้	สาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎี
ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ▶	<p>การสร้างความรู้ของผู้เรียนมีพื้นฐานของการสร้างความรู้ 2 ทาน จึงแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (Cognitive Constructivism) และ 2) แนวคิดการสร้างความรู้ทางสังคม (Social Constructivism)</p> <p>1. แนวคิดการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ</p> <p>ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน ผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนกับสื่อ เป็นต้น โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความรู้ด้วยตัวเอง โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซับ (Assimilation) และกระบวนการปรับตัวให้เหมาะ (Accommodation) โดยการพยายามปรับความรู้ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ภาวะสมดุล สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้</p> <p>2. แนวคิดการสร้างความรู้ทางสังคม</p> <p>กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ข้อมูล และสื่อที่เป็นจริง พัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของผู้เรียนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่รอบข้างหรือการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลายจากผู้อื่น</p>

ตารางที่ 20 (ต่อ)

แนวคิดและ ทฤษฎีที่ใช้	สาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎี
ทฤษฎีการ เรียนรู้แบบ เน้น ประสบการณ์ (Experientia l Learning)	การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทายด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงได้สะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นมีความหมายต่อตนเอง และทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกผูกพัน ความต้องการ และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการลงมือกระทำซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behaviour) อารมณ์ ความรู้สึก (Attitude) และความรู้ (Knowledge)
ทฤษฎีการ เรียนรู้ด้วย การบริการ สังคม (Service Learning)	เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน (Internal Tacit Knowledge) เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา

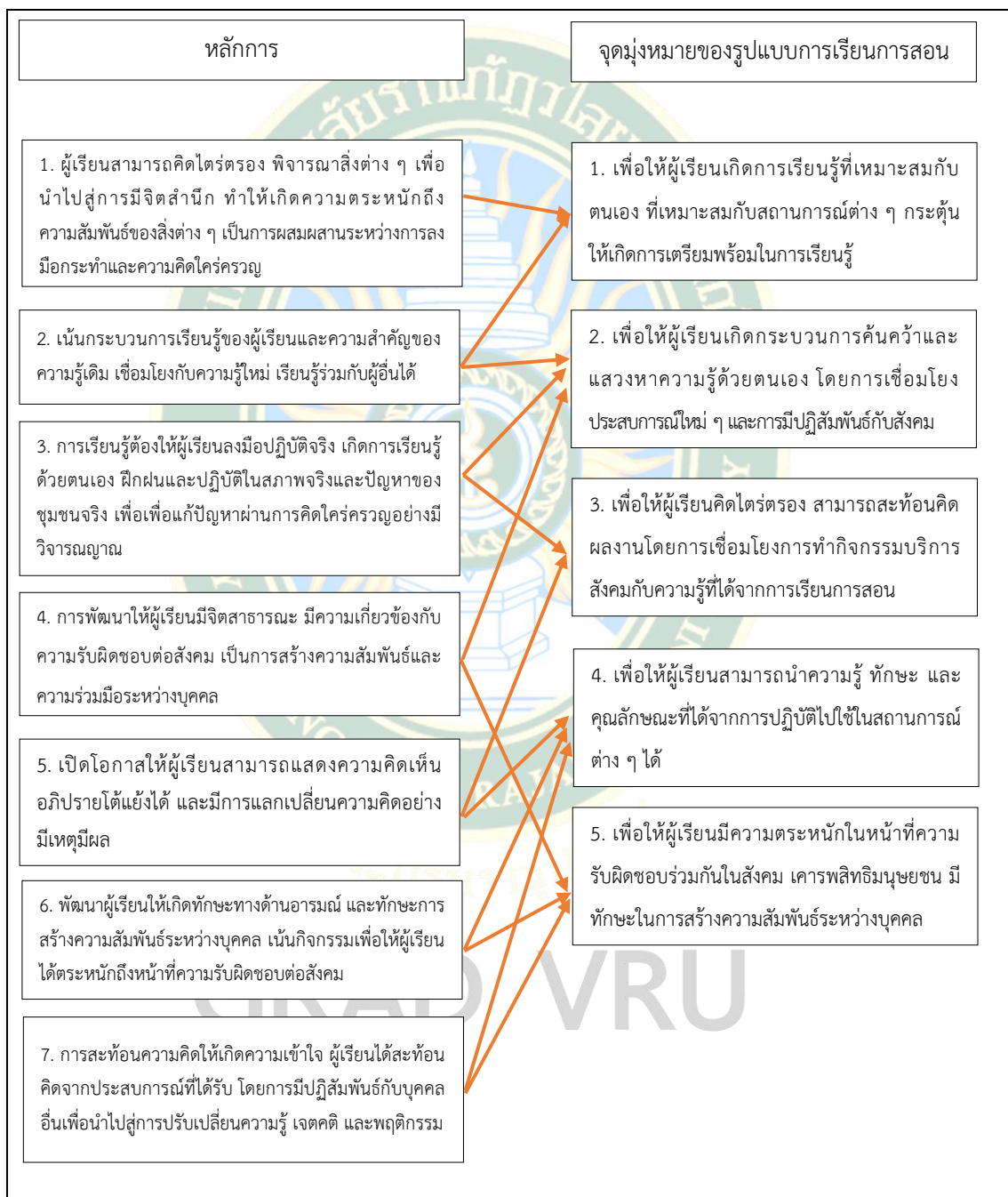
จากตารางที่ 20 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดในแต่ละทฤษฎีมาวิเคราะห์และกำหนดเป็นสาระสำคัญในแต่ละทฤษฎี ประกอบไปด้วยทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) เมื่อได้สาระสำคัญในแต่ละทฤษฎีแล้วผู้วิจัยได้นำสาระสำคัญมากำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ แบบเน้นประสบการณ์และการสร้างความรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการสังเคราะห์หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

ทฤษฎีการเรียนรู้	หลักการของรูปแบบ
<p>ทฤษฎีการสร้างความรู้ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความรู้ด้วยตัวเอง โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซับ และกระบวนการปรับตัวให้เหมาะ โดยการพยายามปรับความรู้ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ภาวะสมดุล สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม</p>	<p>หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง พิจารณาส่งต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การมีจิตสำนึก ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างการลงมือกระทำและความคิดใคร่ครวญ 2. เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้อื่นๆ เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ 3. การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อเพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ 4. การพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับ ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล 5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งได้ และมี การแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุมีผล 6. พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางด้านอารมณ์ และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เน้นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม 7. การสะท้อนความคิดให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนได้สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม
<p>ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ใหม่ที่ทำด้วย การลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงได้สะท้อนความคิด และอภิปรายร่วมกัน ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผูกพัน ความต้องการ และความรับผิดชอบต่อที่จะเรียนรู้ต่อไป การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการลงมือกระทำซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก และความรู้</p>	
<p>ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เน้นการเรียนรู้จากการทำงาน การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา</p>	

จากตารางที่ 21 ผู้วิจัยสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ และสังเคราะห์เป็นหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อนำหลักการไปสู่การพัฒนาจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอน

ตารางที่ 22 ผลการสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

จากตารางที่ 22 ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

นำไปสู่การกำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการสังเคราะห์ขั้นตอนการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

ทฤษฎีการสร้างความรู้	ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์	ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม	ผู้วิจัย
ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนและเตรียมการ	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมบริบท	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการระบุปัญหา	ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ
ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิสัมพันธ์สร้างสรรค์ผลงาน	ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการสัมพันธ์กลุ่ม	ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนและปฏิบัติการ	ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง	ขั้นที่ 3 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	ขั้นที่ 3 ขั้นร่วมมือทำงาน	ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง
ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้อภิปรายผล	ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้อภิปรายผล	ขั้นที่ 4 ขั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด	ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล	ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล	ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปผลชื่นชมผลงาน	ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน

จากตารางที่ 23 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สอดคล้องกับหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ หมายถึง ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันลงพื้นที่สำรวจชุมชนร่วมกัน เพื่อค้นหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาให้กับชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง และการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนคิด พิจารณาไตร่ตรอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริง ในขั้นนี้จะเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงชุมชนจริง เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องออกแบบกิจกรรม สร้างวิถีการทำงาน และสรุปผลกิจกรรมโดยการเขียนรายงานในรูปแบบวิจัย

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน หมายถึง ขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานในวิจัย และวีดิทัศน์จากการทำงานร่วมกับชุมชน ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

4.1.2 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1.2.1 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนค่าสถิติ

1) \bar{x}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย
2) S.D.	หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3) B	หมายถึง น้ำหนักองค์ประกอบ
4) SE	หมายถึง ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน
5) R^2	หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย
6) df	หมายถึง ค่าองศาอิสระ
7) t	หมายถึง ค่าสถิติที (t-value)
8) p	หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
9) n	หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
10) χ^2	หมายถึง ค่าสถิติไคสแควร์
11) GFI	หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน
12) AGFI	หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว
13) CFI	หมายถึง ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ
14) RMSEA	หมายถึง ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน
15) SRMR	หมายถึง ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน

- 16) RMR หมายถึง ดัชนีราคาของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ
 17) * หมายถึง มินิยสำคัญที่ระดับ 0.05

4.1.2.2 สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรสังเกตได้

ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (F_TW)

- 1) (1t01) หมายถึง สามารถกำหนดเป้าหมายในการทำงานเป็นทีมได้
- 2) (2t02) หมายถึง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 3) (3t03) หมายถึง สามารถทำงานได้อย่างสร้างสรรค์
- 4) (4t04) หมายถึง สามารถเข้าใจและยอมรับฟังผู้อื่น
- 5) (5t05) หมายถึง สามารถบอกหน้าที่ของตนเองได้
- 6) (6t06) หมายถึง สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้

ความสามารถในการสื่อสาร (F_CO)

- 7) (7c01) หมายถึง สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารที่เข้าใจง่าย
- 8) (8c02) หมายถึง สามารถใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมและหลากหลาย
- 9) (9c03) หมายถึง สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
- 10) (10c04) หมายถึง สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์
- 11) (11c05) หมายถึง สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของ

ตนเองได้อย่างถูกต้อง

- 12) (12c06) หมายถึง สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของ

ตนเองได้อย่างเหมาะสม

ความสามารถในการแก้ปัญหา (F_PR)

- 13) (13p01) หมายถึง สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง
- 14) (14p02) หมายถึง สามารถระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง
- 15) (15p03) หมายถึง สามารถเสนอทางเลือกในการแก้ปัญหาได้
- 16) (16p04) หมายถึง สามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา
- 17) (17p05) หมายถึง สามารถประเมินแนวทางการแก้ปัญหาได้
- 18) (18p06) หมายถึง สามารถสรุปผลและปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาได้

ความรับผิดชอบต่อสังคม (F_AC)

- 19) (19a01) หมายถึง สามารถช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องร้องขอ
- 20) (20a02) หมายถึง สามารถทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ
- 21) (21a03) หมายถึง สามารถอธิบายกฎระเบียบได้

- ผู้อื่นได้
- 22) (22a04) หมายถึง สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่ละเมิดสิทธิ
- ผู้อื่นได้
- 23) (23a05) หมายถึง สามารถร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสาธารณ
- สมบัติ
- 24) (24a06) หมายถึง สามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์
- ส่วนรวม

4.1.3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับ นักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.1.3.1 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จากเอกสาร แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า

1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบไปด้วย การกำหนด เป้าหมายการทำงานร่วมกัน ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น และตระหนักในบทบาทหน้าที่ และ รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

2) ความสามารถในการสื่อสาร ประกอบไปด้วย การใช้ภาษาและวิธีการ สื่อสารที่ การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ และสามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย สามารถวิเคราะห์และ ระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และสามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้

4) ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบไปด้วย ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสา ทำงานเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ

4.1.3.2 ผลการประเมินเพื่อยืนยันองค์ประกอบองค์ประกอบสมรรถนะความเป็น พลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 24-28

ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์

องค์ประกอบองค์ประกอบสมรรถนะความเป็น พลเมืองดี	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ความสามารถในการสื่อสาร	4.93	0.15	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	4.93	0.15	เห็นด้วยมากที่สุด
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม	4.87	0.18	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.93	0.12	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 24 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.00) รองลงมาด้านความสามารถในการสื่อสาร กับความสามารถในการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.15) และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.38)

ตารางที่ 25 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการ
ทำงานเป็นทีม

องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการทำงาน เป็นทีม	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
1. กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับมอบหมาย	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 25 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 1 ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากันทุกด้าน ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00)

ตารางที่ 26 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร

องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
1. ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์	4.80	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมงานที่ได้รับมอบหมาย	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.93	0.15	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 26 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 2 ด้านความสามารถในการสื่อสารในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยด้านการใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม กับการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และด้านการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมงานที่ได้รับมอบหมายมีคะแนนต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ตารางที่ 27 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
1. สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
2. สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3. สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้	4.80	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.93	0.15	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 27 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 3 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.15) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยด้านความสามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง กับความสามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และความสามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้มีคะแนนต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

ตารางที่ 28 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบที่ 5 ความรับผิดชอบต่อสังคม	\bar{X}	S.D.	ความคิดเห็น
1. ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม	4.80	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด
2. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	5.00	0.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3. ดูแลรักษาสาธารณสมบัติด้วยความเต็มใจ	4.80	0.45	เห็นด้วยมากที่สุด
รวม	4.87	0.18	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 28 พบว่า คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี องค์ประกอบที่ 4 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวมกับดูแลรักษาสาธารณสมบัติด้วยความเต็มใจ มีคะแนนรองลงมา ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

4.1.4 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนขององค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์กับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.1.4.1 การตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ การวิเคราะห์ในขั้นนี้เพื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงองค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่ศึกษาเพื่อยืนยันว่าตัวแปรที่ศึกษามีความสัมพันธ์ร่วมกันหรือไม่ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 29

GRAD VRU

ตารางที่ 29 เมทริกซ์ค่าสหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรสังเกตได้ของ
องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

ความเป็น พลเมืองดี (GC)	ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (F_TW)						ความสามารถในการสื่อสาร (F_CO)						ความสามารถในการแก้ปัญหา (F_PR)						ความรับผิดชอบต่อสังคม (F_AC)							
	1t01	2t02	3t03	4t04	5t05	6t06	7c01	8c02	9c03	10c04	11c05	12c06	13p01	14p02	15p03	16p04	17p05	18p06	19a01	20a02	21a03	22a04	23a05	24a06		
F_T	1t01	.953																								
W	2t02	0.573	.964																							
	3t03	0.612	0.547	.963																						
	4t04	0.430	0.466	0.626	.927																					
	5t05	0.453	0.639	0.563	0.554	.965																				
	6t06	0.484	0.540	0.431	0.768	0.442	.868																			
	F_C	7c01	0.499	0.413	0.597	0.534	0.640	0.337	.815																	
O	8c02	0.678	0.424	0.649	0.475	0.697	0.439	0.357	.835																	
	9c03	0.497	0.753	0.594	0.664	0.678	0.635	0.622	0.392	.870																
	10c04	0.679	0.341	0.612	0.359	0.472	0.665	0.347	0.680	0.655	.967															
	11c05	0.564	0.459	0.494	0.701	0.566	0.318	0.477	0.390	0.593	0.434	.962														
	12c06	0.497	0.768	0.594	0.664	0.678	0.635	0.622	0.392	0.674	0.655	0.503	.954													
	F_P	13p01	0.581	0.427	0.516	0.325	0.490	0.609	0.511	0.348	0.492	0.322	0.631	0.492	.909											
R	14p02	0.525	0.430	0.452	0.505	0.411	0.791	0.384	0.334	0.401	0.589	0.489	0.401	0.569	.923											
	15p03	0.431	0.625	0.412	0.708	0.423	0.698	0.353	0.547	0.339	0.726	0.438	0.339	0.476	0.723	.964										
	16p04	0.560	0.301	0.557	0.386	0.521	0.367	0.469	0.455	0.513	0.433	0.484	0.513	0.602	0.689	0.637	.960									
	17p05	0.504	0.556	0.555	0.678	0.424	0.422	0.414	0.371	0.420	0.587	0.466	0.420	0.540	0.642	0.638	0.712	.960								
	18p06	0.471	0.369	0.458	0.788	0.347	0.530	0.454	0.397	0.407	0.735	0.474	0.407	0.592	0.460	0.496	0.521	0.535	.973							
	F_A	19a01	0.461	0.447	0.505	0.690	0.509	0.445	0.481	0.386	0.524	0.319	0.541	0.524	0.506	0.413	0.441	0.553	0.568	0.634	.936					
C	20a02	0.470	0.329	0.547	0.384	0.574	0.560	0.495	0.688	0.516	0.324	0.523	0.516	0.517	0.439	0.428	0.567	0.478	0.512	0.634	.973					
	21a03	0.519	0.448	0.512	0.406	0.452	0.429	0.524	0.560	0.526	0.325	0.556	0.526	0.597	0.486	0.434	0.494	0.529	0.662	0.618	0.538	.860				
	22a04	0.525	0.430	0.452	0.505	0.411	0.791	0.384	0.334	0.401	0.589	0.489	0.401	0.569	0.763	0.723	0.689	0.642	0.460	0.413	0.439	0.486	.801			
	23a05	0.431	0.625	0.412	0.708	0.423	0.397	0.353	0.547	0.339	0.726	0.438	0.339	0.476	0.723	0.785	0.637	0.638	0.496	0.441	0.428	0.434	0.723	.836		
	24a06	0.525	0.430	0.452	0.505	0.411	0.791	0.384	0.334	0.401	0.589	0.489	0.401	0.569	0.758	0.723	0.689	0.642	0.460	0.413	0.439	0.486	0.725	0.723	.852	
	M	4.441	4.569	4.444	4.375	4.488	4.388	4.353	4.563	4.488	4.528	4.591	4.488	4.431	4.100	4.213	4.231	4.309	4.422	4.497	4.563	4.519	4.100	4.213	4.100	
S.D.	0.706	0.682	0.693	0.813	0.738	0.721	0.749	0.610	0.726	0.685	0.651	0.726	0.682	0.769	0.712	0.749	0.718	0.713	0.721	0.696	0.657	0.769	0.712	0.769		

จากตารางที่ 29 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (F_TW) มีตัวบ่งชี้ 6 ตัว ประกอบด้วย (1t01) (2t02) (3t03) (4t04) (5t05) (6t06) องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร (F_CO) มีตัวบ่งชี้ 6 ตัว ประกอบด้วย (7c01) (8c02) (9c03) (10c04)

(11c05) (12c06) องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา (F_PR) มีตัวบ่งชี้ 6 ตัว ประกอบด้วย (13p01) (14p02) (15p03) (16p04) (17p05) (18p06) องค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม (F_AC) มีตัวบ่งชี้ 6 ตัว ประกอบด้วย (19a01) (20a02) (21a03) (22a04) (23a05) (24a06) โดยมีข้อมูลการนำเสนอตามลำดับ จากการนำเสนอข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำตัวบ่งชี้ของความเป็นพลเมืองดี จำนวน 24 ตัวบ่งชี้ มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความเป็นพลเมืองดีมีค่าอยู่ระหว่าง 0.30 – 0.80 และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายองค์ประกอบของตัวบ่งชี้พบว่า ทุกตัวบ่งชี้ในทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.1.4.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง (Confirmatory Factor Analysis: First Order) ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อแสดงว่าสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีในแต่ละด้าน คือ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเที่ยงตรงมากน้อยเพียงใด

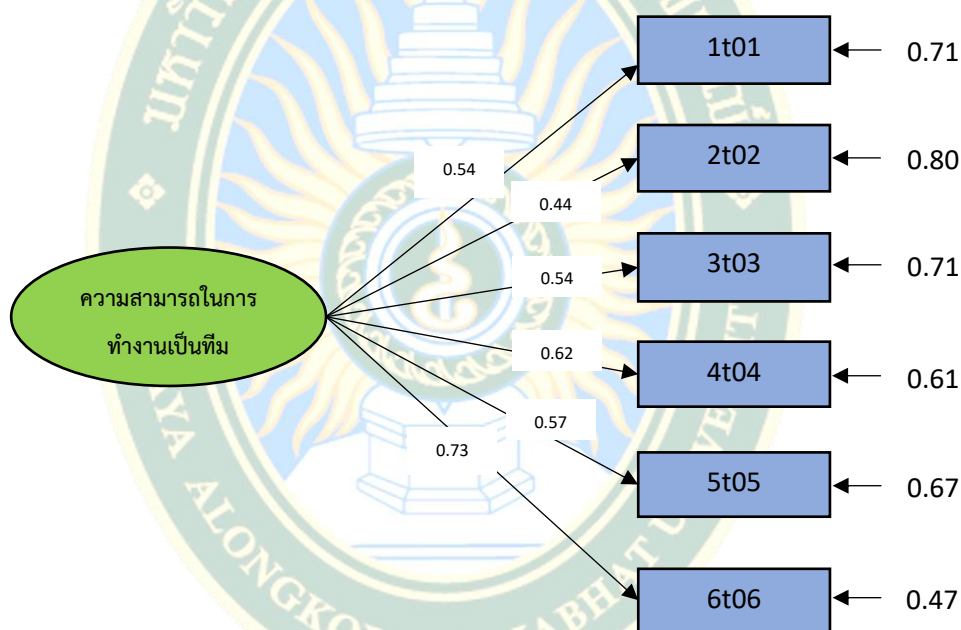
ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม

องค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง)	ตัวบ่งชี้ (ตัวแปรที่สังเกตได้)	b	SE	t	FS	R ²
ความสามารถ ในการทำงาน เป็นทีม (F_TW)	สามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานได้ (1t01)	0.50	0.05	9.35	0.03	0.26
	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (2t02)	0.48	0.06	8.57	0.12	0.24
	สามารถทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ (3t03)	0.51	0.05	9.59	0.03	0.27
	สามารถเข้าใจและยอมรับฟังผู้อื่น (4t04)	0.68	0.06	10.76	0.19	0.34
	สามารถบอกหน้าที่ของตนเองได้ (5t05)	0.53	0.06	9.50	0.03	0.26
	สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้ (6t06)	0.53	0.06	9.40	0.01	0.27

จากตารางที่ 30 พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมพบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.48–0.68 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

(Standard Error: SE) มีค่าตั้งแต่ 0.05-0.60 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) มีค่าตั้งแต่ 8.57-10.76 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล (Coefficient of Determination: R²) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตั้งแต่ 0.24-0.34

จากผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมดังกล่าว สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

Chi-Square=12.85, df=7, P-value=0.07591, RMSEA=0.051

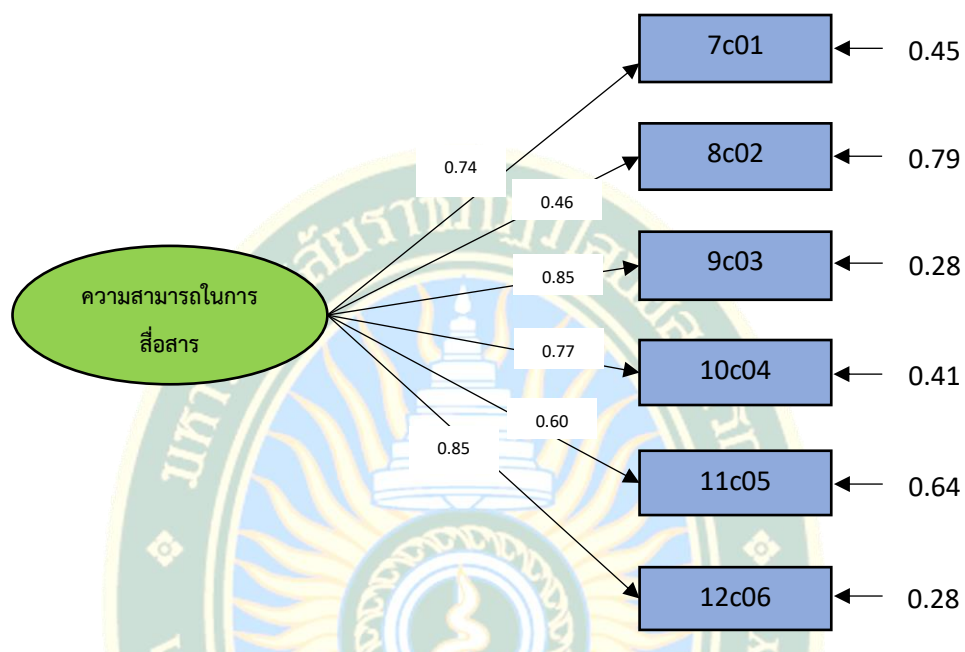
ภาพที่ 12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการสื่อสาร

องค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง)	ตัวบ่งชี้ (ตัวแปรที่สังเกตได้)	b	SE	t	FS	R ²
ความสามารถ ในการสื่อสาร (F_CO)	สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารที่เข้าใจง่าย (7c01)	0.51	0.06	8.33	0.10	0.23
	สามารถใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมและหลากหลาย (8c02)	0.40	0.05	8.39	0.04	0.22
	สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (9c03)	0.57	0.06	10.22	0.03	0.31
	สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ (10c04)	0.59	0.06	10.56	0.36	0.34
	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้อง (11c05)	0.43	0.05	8.48	0.06	0.22
	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนได้อย่างเหมาะสม (12c06)	0.57	0.06	10.21	0.03	0.31

จากตารางที่ 31 พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการสื่อสาร พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.40-0.59 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) มีค่าตั้งแต่ 0.05-0.60 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) มีค่าตั้งแต่ 8.99-10.56 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล (Coefficient of Determination: R²) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตั้งแต่ 0.22-0.34

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการสื่อสารดังกล่าว สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

Chi-Square=2.17, df=6, P-value=0.90312, RMSEA=0.000

ภาพที่ 13 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการสื่อสาร

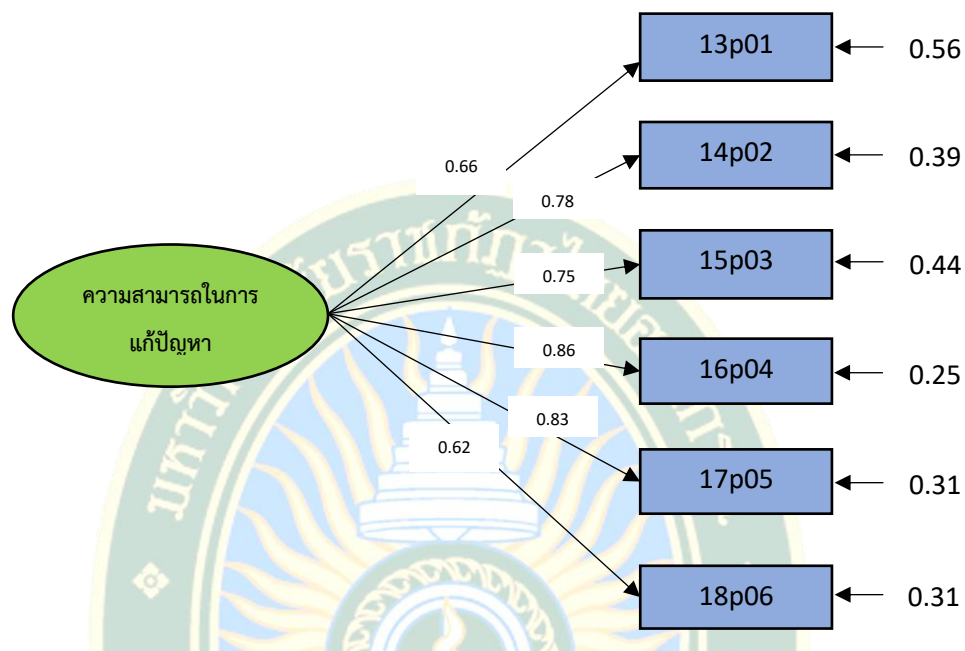
GRAD VRU

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

องค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง)	ตัวบ่งชี้ (ตัวแปรที่สังเกตได้)	b	SE	t	FS	R ²
ความสามารถ ในการ แก้ปัญหา (F_PR)	สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง (13p01)	0.48	0.05	9.00	0.13	0.25
	สามารถระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง (14p02)	0.61	0.06	10.17	0.09	0.31
	สามารถเสนอทางเลือกในการปัญหาได้ (15p03)	0.58	0.06	10.59	0.10	0.33
	สามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา (16p04)	0.64	0.06	10.93	0.17	0.36
	สามารถประเมินแนวทางการแก้ปัญหาได้ (17p05)	0.59	0.06	10.53	0.10	0.33
	สามารถสรุปผลและปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาได้ (18p06)	0.47	0.06	8.17	0.02	0.21

จากตารางที่ 32 พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.47-0.64 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) มีค่าตั้งแต่ 0.05-0.06 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) มีค่าตั้งแต่ 8.17-10.93 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล (Coefficient of Determination: R²) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตั้งแต่ 0.21-0.36

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาดังกล่าว สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

Chi-Square=10.63, df=6, P-value=0.10057, RMSEA=0.049

ภาพที่ 14 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

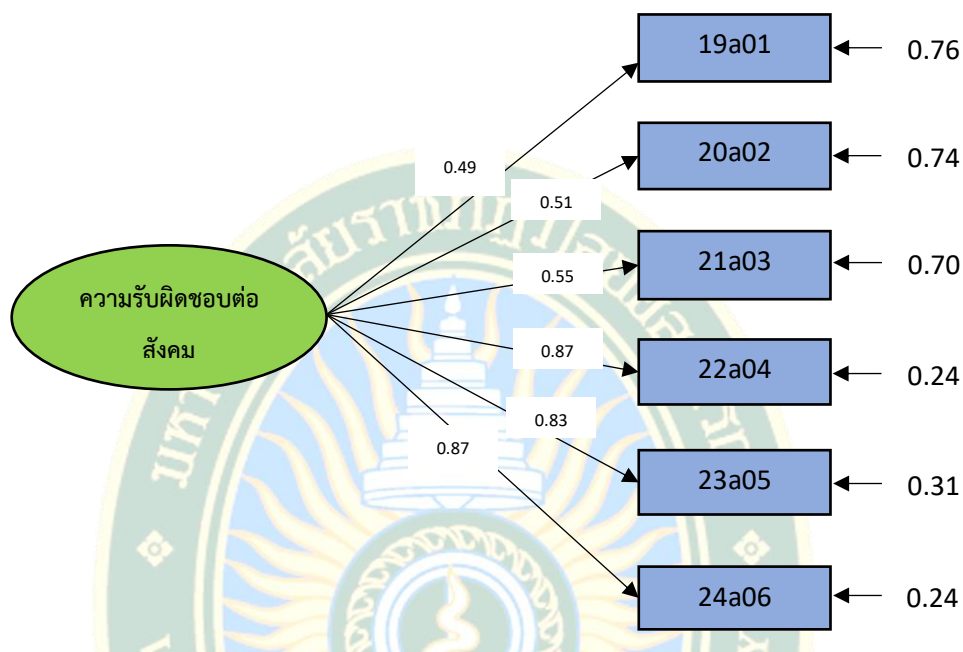
GRAD VRU

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบ (ตัวแปรแฝง)	ตัวบ่งชี้ (ตัวแปรที่สังเกตได้)	b	SE	t	FS	R ²
ความรับผิดชอบต่อสังคม (F_AC)	สามารถช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องร้องขอ (19a01)	0.49	0.06	8.52	0.08	0.23
	สามารถทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ (20a02)	0.44	0.06	7.97	0.08	0.02
	สามารถอธิบายกฎระเบียบได้ (21a03)	0.43	0.05	8.21	0.08	0.22
	สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นได้ (22a04)	0.61	0.06	10.09	0.10	0.31
	สามารถร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสาธารณสุขสมบัติ (23a05)	0.57	0.06	10.33	0.09	0.32
	สามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (24a06)	0.60	0.06	10.08	0.10	0.31

จากตารางที่ 33 พบว่าผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 6 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.43-0.61 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error: SE) มีค่าตั้งแต่ 0.05-0.60 ค่าการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (t Values) มีค่าตั้งแต่ 7.97-10.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) ค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล (Coefficient of Determination: R²) มีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ตั้งแต่ 0.02-0.32

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมดังกล่าว สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

Chi-Square=5.92, df=6, P-value=0.43191, RMSEA=0.000

ภาพที่ 15 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งรายองค์ประกอบของของโมเดลการวัดเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

4.1.3.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Confirmatory Factor Analysis: The Second Order) องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองเป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงว่าองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งทั้ง 4 ด้านนั้นสามารถรวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวได้อย่างมีความเที่ยงตรงหรือไม่

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลการวัดองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

องค์ประกอบ	b	SE	t	R ²
ความสามารถในการทำงานเป็นทีม (F_TW)	1.01	0.11	9.32	0.98
ความสามารถในการสื่อสาร (F_CO)	0.96	0.12	8.26	0.96
ความสามารถในการแก้ปัญหา (F_PR)	0.95	0.10	9.23	0.95
ความรับผิดชอบต่อสังคม (F_AC)	0.94	0.11	8.52	0.94
ผลการทดสอบความเหมาะสม χ^2 เท่ากับ 288.74, df=216, p=0.063, GFI=0.94, AGFI0.92, RMSEA=0.022, RMR=0.043				

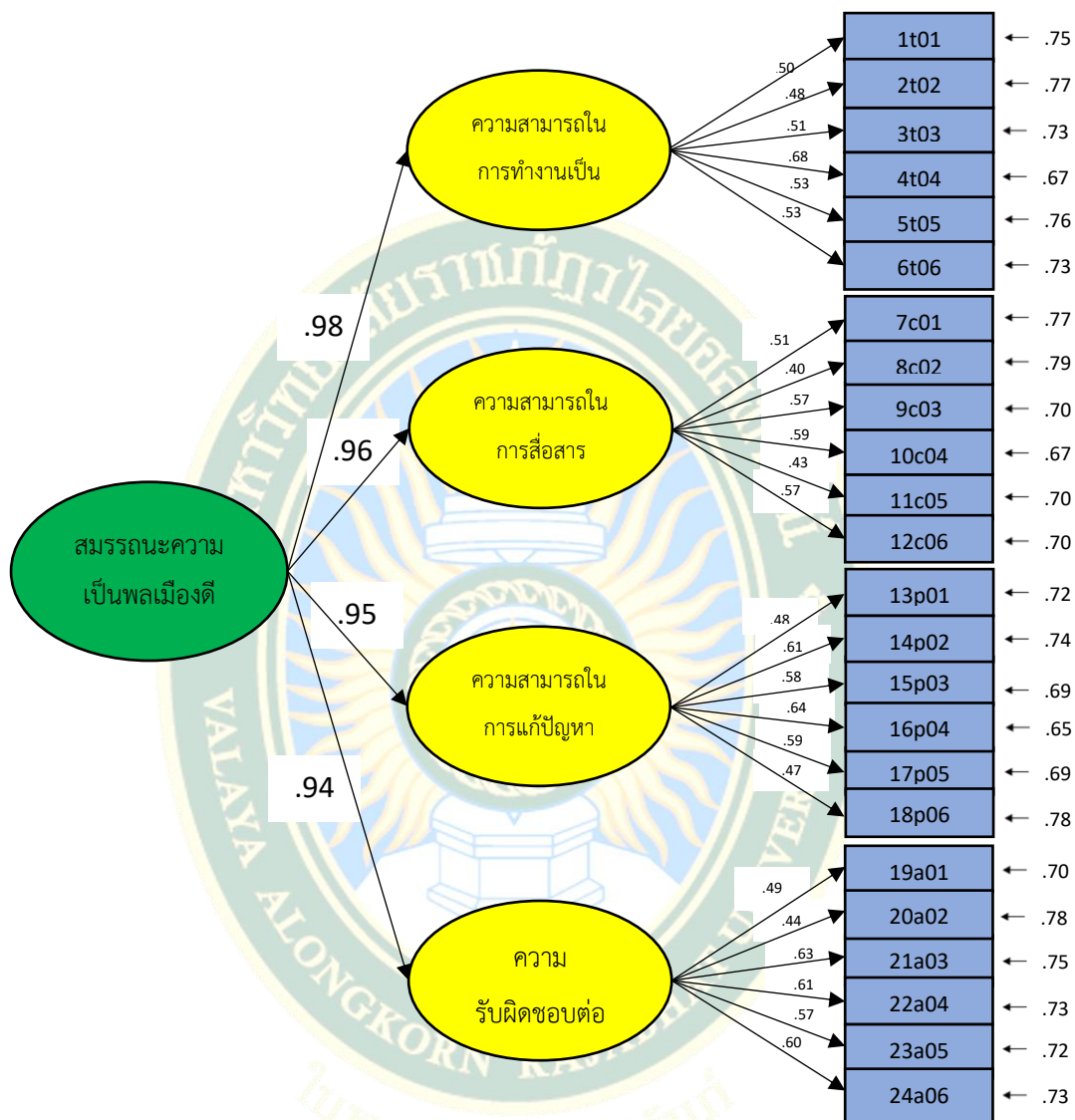
จากตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า โมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $df=216$, $p=0.063$, $RMSEA=0.022$, $CFI=1.00$, ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) (χ^2) 248.74 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา และองค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกทุกค่าอยู่ที่ระหว่าง 0.46 – 0.62 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (R^2) มีค่าระหว่าง 0.94 – 0.98 โดยผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบสรุปผลเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 102 2) ด้านความสามารถในการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 93 3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 91 4) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 89

ตารางที่ 35 ค่าดัชนีความสอดคล้องและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

ดัชนี	เกณฑ์วัด	ค่าสถิติในโมเดล	ผลการพิจารณา
ค่าสถิติไค-สแควร์ Chi-Square (χ^2)	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือสัดส่วน χ^2/df ไม่เกิน 3	$P=.062, \chi^2/df= 1.151$	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.90	0.94	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.92	ผ่านเกณฑ์
CFI	> 0.90	1.00	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.022	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.05	0.043	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 35 พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า โมเดลการวัดองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ขององค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 288.74 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P value=.062) ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.4151 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.022 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.043 ทั้งหมดผ่านเกณฑ์ทุกดัชนี นั้นแสดงให้เห็นว่าข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับรูปแบบโมเดลตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แสดงในภาพที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

GRAD VRU

Chi-Square=248.74, df=216, P-value=0.06257, RMSEA=0.022

ภาพที่ 16 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.2.1 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่นำหลักการและแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ของนักการศึกษาต่าง ๆ แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นพลเมือง สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี หลักสูตรศิลปบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) งานวิจัยและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาเป็นพื้นฐานสำหรับการสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มอบคุณ์ประกอบครบถ้วนตามทฤษฎีที่กำหนดไว้ โดยมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ ได้สังเคราะห์ขึ้นผ่านกระบวนการสร้างบนพื้นฐานของทฤษฎีระบบ (System Approach) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 นำข้อมูลที่ได้มาร่างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ 4 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน และขั้นที่ 5 ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.1 ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง พิจารณาสິงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การมีจิตสำนึก ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างการลงมือกระทำและความคิดใคร่ครวญ

1.2 เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้

1.3 การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อเพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ

1.4 การพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล

1.5 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งได้ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุมีผล

1.6 พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางด้านอารมณ์ และทักษะการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เน้นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม

1.7 การสะท้อนความคิดให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนได้สะท้อนคิดจาก ประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้ เจตคติ และ พฤติกรรม

2. จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

2.1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้

2.2 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม

2.3 เพื่อให้ผู้เรียนคิดได้ตรงตรง สามารถสะท้อนคิดผลงานโดยการเชื่อมโยง การทำกิจกรรมบริการสังคมกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน

2.4 เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้จากการ ปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

2.5 เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในสังคม เศรษฐกิจ มนุษยชน มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3. เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

โครงสร้างเนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริม สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นไปตาม หลักการ วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี มีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม

- 1) พลเมืองดี
- 2) พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
- 3) คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็นพลเมือง
- 4) จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม

- 5) ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม
- 6) มนุษย์สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร
- 7) การทุจริต และการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก

8) พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 และในสังคมยุคดิจิทัล

9) การสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่ดี

4. กระบวนการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ก่อนดำเนินการ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามรูปแบบแก่ผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานงานและนัดหมายกับกลุ่มนักศึกษา พร้อมจัดเตรียมเอกสาร

2) ดำเนินการให้ความรู้พื้นฐานที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาทางด้านความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีจำนวน 42 ชั่วโมง

3) อาจารย์ผู้สอนจำแนกคำอธิบายและเนื้อหาของรายวิชา เค่าโครงการสอน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์การเรียนการสอนและขอบเขตเนื้อหาอย่างชัดเจน

4) ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสอนตามรูปแบบและวิธีการดำเนินการสอนในแต่ละขั้นตอน อธิบายบทบาทของผู้สอน บทบาทผู้เรียน รวมทั้งวิธีการประเมิน

5) แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน และวิธีการศึกษา ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน

6) จัดนักศึกษา 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยคละความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) โดยตลอดการเรียนการสอนนักศึกษาทุกคนต้องประจำกลุ่มเดิม และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน

4.2 การดำเนินการ

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีส่วนที่แสดงถึงแนวทาง วิธีการที่ผู้สอนดำเนินการในขั้นตอนการสอน โดยแบ่งขั้นตอนการสอนออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 36 ขั้นตอนการเรียนการสอน กับบทบาทของผู้สอนและนักศึกษา

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
<p>ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ</p> <p>เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ 2. อาจารย์ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักศึกษาทราบ 3. อาจารย์ผู้สอนบรรยายตามเอกสารประกอบการสอน และยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคม 4. อาจารย์ให้นักศึกษาอธิบายและยกตัวอย่าง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาร่วมสนทนากับอาจารย์ตามสถานการณ์ หรือคำถามที่อาจารย์กำหนด 2. ตรวจสอบความรู้เดิมของนักศึกษาเองว่ามีความเข้าใจหรือเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่มากน้อยเพียงใด 3. นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและความรู้พื้นฐานที่อาจารย์สอน 4. นักศึกษาสนทนา อธิบายหรือตอบคำถามต่าง ๆ ที่อาจารย์กำหนด
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ</p> <p>เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถกำหนดประเด็นปัญหาและร่วมกันวางแผนกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน 2. ให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม 3. อาจารย์ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาแนะนำให้กับนักศึกษา และสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยคละความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) 2. นักศึกษาร่วมพูดคุยปัญหา ร่วมกับกลุ่มถึงประเด็นปัญหาที่นักศึกษาสนใจและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม 3. นักศึกษานำปัญหาที่ได้มาร่วมกันระดมความคิด แสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่ม

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่าง ไตร่ตรอง</p> <p>เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเองจากการศึกษา และการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์กำหนดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนคิด พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างไตร่ตรอง</p>	<p>1. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการวิเคราะห์ปัญหา</p>	<p>1. นักศึกษาในแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์จากสภาพปัญหาที่</p> <p>2. นักศึกษาเรียนรู้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม</p> <p>3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่กลุ่มสนใจ</p>
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง</p> <p>เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้กระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในขั้นนี้จะ เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงโดยการร่วมมือกับกลุ่มและชุมชน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และผ่านการนำเสนอผลงานในรูปแบบโครงงานวิจัย</p>	<p>1. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการสรุปประเด็น</p> <p>2. อาจารย์ผู้สอนคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการทำงานร่วมกับกลุ่ม</p>	<p>1. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลหรือความรู้ได้ศึกษาร่วมกันมาร่วมกันสรุปและค้นคว้าเพิ่มเติม</p> <p>2. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเขียนสรุปประเด็นปัญหา โดยให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน</p> <p>3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน</p>

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
<p>ขั้นที่ 5</p> <p>ขั้นประเมินผลงาน</p> <p>เป็นขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานกิจกรรมบริการสังคม ในขั้นนี้จะเป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม</p>	<p>1. อาจารย์ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาแต่ละคน โดยนำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ยเพื่อนำไปเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา</p>	<p>1. นักศึกษาแต่ละกลุ่ม นำเสนอประเด็นปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มอื่น ๆ สามารถเสนอแนะความคิดเห็นที่แตกต่างเพิ่มเติมได้</p>

4.3 การวัดและประเมินผล

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการประเมินความสามารถของตามสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และ ความรับผิดชอบต่อสังคมหลังการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบงานวิจัย โดยการใช้แบบประเมินสมรรถนะที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ ซึ่งการวัดประกอบด้วย ประเมินเป็นระยะ

1) ในขณะที่ดำเนินการสอนตามแผนการเรียนการสอนซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แผนการสอนทั้งหมดจำนวน 9 แผน ใช้เวลา 14 สัปดาห์ จำนวน 42 ชั่วโมง อีกทั้งผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในประเด็นการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อดูว่าผู้เรียนมีปัญหาในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือไม่ หากมีผู้สอนจะได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือต่อไป

2) หลังเรียน ดำเนินการประเมินความสามารถของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการ

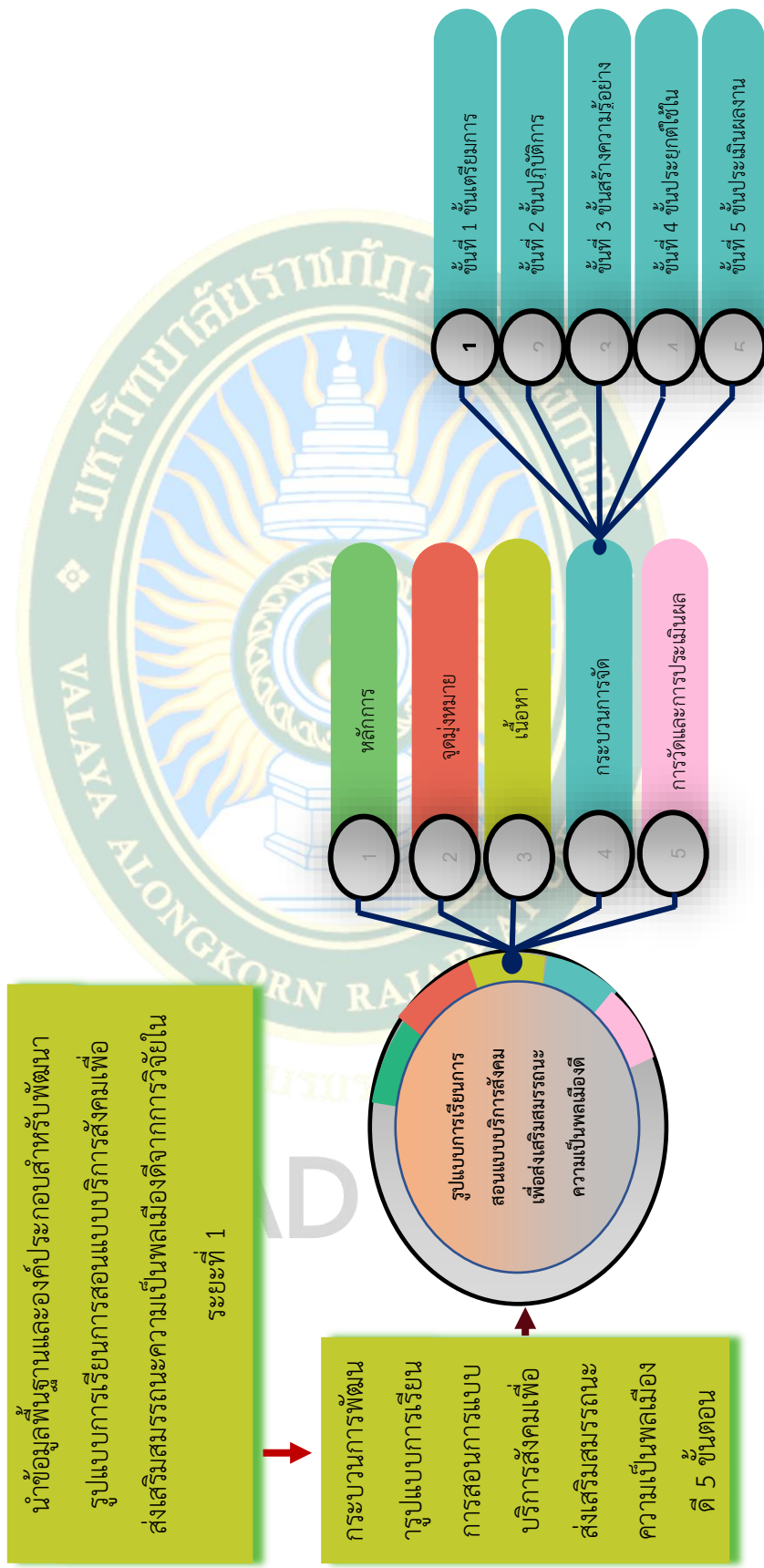
แก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบงานวิจัย โดยพิจารณาคะแนนจากการใช้แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ,แบบประเมินผลงานวิจัย และตรวจให้คะแนนโดยกำหนดตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค (Scoring Rubrics)

ดังนั้น สามารถสรุปรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังแสดงดังภาพที่ 16

GRAD VRU

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาพที่ 17 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมือง

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับ
นักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ภาพที่ 18 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

4.2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพ และความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน และได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษ วงศ์วิเชียร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพ็ญฟู ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 4) อาจารย์ ดร.วิศัลพร จิโรจน์พันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา 5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนีนาฏ ฤ สุนทร ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

4.2.2.1 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลปรากฏดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.		
		1	2	3	4	5					
1	ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน										
	1) ความชัดเจนในการบรรยายความเป็นมาของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5	0.00	มากที่สุด	
	2) ความเหมาะสมของเหตุผลในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด	

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	3) การใช้ภาษาและการเรียบเรียงความเป็นมาของรูปแบบการเรียนการสอน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 1		5	5	4.67	4.67	5	24	4.87	0.18	มากที่สุด
2	ทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน									
	1) ความชัดเจนในการบรรยายแนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) ความเหมาะสมในการนำแนวคิดมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3) การใช้ภาษาในการอธิบายเกี่ยวกับแนวคิดต่างๆ	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 2		4.67	5	5	5	5	25	4.93	0.15	มากที่สุด
3	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน									
	1) หลักการ									
	1.1 ความชัดเจนของหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.2 ความสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานที่นำมาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.		
		1	2	3	4	5					
3	1.3 แสดงให้เห็น จุดเน้นของการจัดการ เรียนรู้	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด	
	1.4 สามารถเป็นกรอบใน การกำหนดเนื้อหาการ เรียนรู้และวิธีการจัดการ เรียนรู้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด	
	1.5 การใช้ภาษาและ การเรียงลำดับหลักการ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	5	4.60	5	5	24	4.88	0.18	มากที่สุด	
	2) จุดมุ่งหมาย										
	2.1 ความสอดคล้อง ระหว่างจุดมุ่งหมายกับ หลักการ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2.2 ความชัดเจนแสดงถึง สิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดขึ้นใน ตัวผู้เรียน	5	5	5	5	4	24	4.80	0.45	มากที่สุด	
	2.3 มีความเป็นไปได้ที่จะ บรรลุวัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด	
	2.4 การใช้ภาษาและ การเรียบเรียงถ้อยคำมี ความเหมาะสมเข้าใจ ง่าย	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด	
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.75	5	5	5	4.75	25	4.90	0.14	มากที่สุด	

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
3	3) เนื้อหา									
	3.1 ความสอดคล้องและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.2 ขอบเขตของเนื้อหา มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5	5	4.50	5	5	25	4.90	0.22	มากที่สุด
	4) กระบวนการจัดการเรียนรู้									
	4.1 ความชัดเจนของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.2 ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน	5	4	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.3 ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผล	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5	4.67	5	4.67	5	24	4.87	0.18	มากที่สุด

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{X}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
3	5) การวัดและการประเมินผล									
	5.1 มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.2 ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และแนวทางการวัดและการประเมินผล	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.3 ความชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5	5	4.67	4.67	5	24	4.87	0.18	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 3	4.91	4.93	4.75	4.87	4.95	24	4.88	0.18	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด							4.89	0.17	มากที่สุด

จากตารางที่ 37 สอบคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพและความเป็นไปได้ของรูปแบบการเรียนการสอนภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.89, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.93, S.D. = 0.15) รองลงมาคือด้านองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X} = 4.88, S.D. = 0.18) และด้านความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.18) และเมื่อแยกแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนพบว่า ด้านจุดมุ่งหมาย กับด้านเนื้อหา มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} = 4.90, S.D. = 0.14 และ 0.22) รองลงมาคือด้านหลักการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X} = 4.88,

S.D. = 0.18) และด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ กับด้านการวัดและการประเมินผล มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อย (\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.18) แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

4.2.2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลปรากฏดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ผลการตรวจสอบคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปลความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{X}	S.D.		
		1	2	3	4	5					
1	คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน										
	1) รายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเพียงพอที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด	

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	2) แนวทางใน การศึกษาเอกสาร ก่อนการจัดการ เรียน การสอน แสดงถึงความ	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค า ด ห ว้ ง ที่ ต้องการให้เกิดกับ ผู้ที่ศึกษาคู่มือ อย่างชัดเจน									
	3) รายละเอียดใน คู่มือบอกเกี่ยวกับ การจัดเตรียมสิ่งที่ จำเป็นในการ จัดการเรียนการ สอนได้อย่าง ครบถ้วน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	4) แผนภูมิแสดง แนวทางการวัด และ การ ประเมินผล สมรรถนะความ เป็นพลเมืองดีของ ผู้เรียนมีความ ชัดเจน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 38 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	5) การสรุป เกี่ยวกับสิ่งที่ต้อง จัดเตรียมสำหรับ การวัด และ ประเมินผลมี ความชัดเจน และ ง่ายต่อการเตรียม	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	6) การกล่าวถึง วิธีการคิดคะแนน การพิจารณา ตัดสินผลการ เรียนรู้มีความ ชัดเจนเข้าใจง่าย	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	7) ข้อเสนอแนะ ด้านบทบาท ผู้สอนบทบาท ผู้เรียนและการจัด สภาพการเรียนรู้มี ความชัดเจนนำไป ปฏิบัติได้	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		5.00	5.00	4.67	4.67	5.00	24	4.87	0.18	มากที่สุด

จากตารางที่ 38 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ
บริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพและความเป็นไปได้ของ

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.18) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านรายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเพียงพอที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพกับด้านแผนภูมิแสดงแนวทางการวัดและการประเมินผลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนมีความชัดเจน และด้านการสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องจัดเตรียมสำหรับการวัดและประเมินผลมีความชัดเจนและง่ายต่อการเตรียม มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) และด้านแนวทางในการศึกษาเอกสารก่อนการจัดการเรียนการสอนแสดงถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้ศึกษา คู่มืออย่างชัดเจน, ด้านรายละเอียดในคู่มือบอกเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วนการกล่าวถึงวิธีการคิดคะแนนการพิจารณาตัดสินผลการเรียนรู้มีความชัดเจนเข้าใจง่าย, และด้านข้อเสนอแนะด้านบทบาทผู้สอนบทบาทผู้เรียนและการจัดสภาพการเรียนรู้มีความชัดเจนนำไปปฏิบัติได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45)

4.2.2.3 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผลปรากฏดังตารางที่ 39

ตารางที่ 39 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

ข้อ	รายการที่ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปลความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{X}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้									
	1) การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	2) การเรียบเรียงลำดับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมช่วยให้เข้าใจง่าย	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	3) องค์ประกอบภายในแผนการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อ 1		5.00	5.00	4.67	5.00	5.00	25	4.93	0.15	มากที่สุด
2	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้									
	1) ชื่อของแผนการจัดการเรียนรู้ น่าสนใจ และเหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) สาระสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	3) จุดประสงค์การเรียนรู้									
	3.1 จุดประสงค์ของ แผนการจัดการ เรียนรู้สอดคล้อง และสัมพันธ์กับ วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนฯ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 จุดประสงค์ของ แผนการจัดการ เรียนรู้มีความชัดเจน สามารถแสดงถึงสิ่งที่ มุ่งหวังให้เกิดขึ้นกับ ตัวผู้เรียน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 จุดประสงค์การ จัดการเรียนรู้ที่กำหนด มีความเป็นไป	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	4) สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี									
	4.1 สมรรถนะความ เป็นพลเมืองดีที่ ส่งเสริมให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ชื่อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	5) เนื้อหา									
	5.1 เนื้อหาสอดคล้อง กับการส่งเสริม สมรรถนะความเป็น พลเมืองดีในแต่ ละ แผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปสู่การ บรรลุวัตถุประสงค์ของ รูปแบบการเรียนการ สอนฯ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	6) การจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้									
	6.1 ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	6.2 ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ	5	5	5	5	4	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	6.3 ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้ อย่างไตร่ตรอง	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	6.4 ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริง	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	6.5 ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน ประเมินผลงาน	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.60	5.00	4.60	4.60	4.40	23	4.64	0.22	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ชื่อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	7) การวัดและประเมินผล									
	7.1 การวัดผลและ ประเมินผลสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ฯ	4	5	5	5	4	22	4.60	0.55	มากที่สุด
	7.2 การวัดผลและ ประเมินผลมี สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้ ในแผนการจัดการ เรียนรู้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	7.3 ใช้วิธีการวัดและ ประเมินผลที่ หลากหลาย	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	7.4 มีวิธีการวัดผล เครื่องมือในการวัด และเกณฑ์ในการ ประเมินสมรรถนะ ความเป็นพลเมือง ดีของแต่ละ แผนการจัดการ เรียนรู้ชัดเจน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.75	5.00	4.60	4.60	4.40	23	4.64	0.22	มากที่สุด

ตารางที่ 39 (ต่อ)

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	8) สื่อการเรียนรู้									
	8.1 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ จุดประสงค์การ เรียนรู้	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	8.2 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการ เรียนรู้มีความ เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	8.3 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการ เรียนรู้มีความ เหมาะสมกับ กิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	8.4 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการ เรียนรู้ตอบสนอง ต่อความแตกต่าง ของผู้เรียน	5	5	5	4	4	22	4.60	0.55	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.25	5.00	4.50	4.50	4.50	23	4.55	0.27	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมข้อ 2	4.86	5.00	4.73	4.83	4.83	24	4.85	0.13	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ							4.89	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 39 ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคุณภาพและความเป็นไปได้ของแผนการจัดการเรียนรู้ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการประเมินค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยด้านการกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.15) รองลงมาเป็นด้านองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.13)

4.3 ผลการวิจัยระยะที่ 3 ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยทำการศึกษาพัฒนาการด้านสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

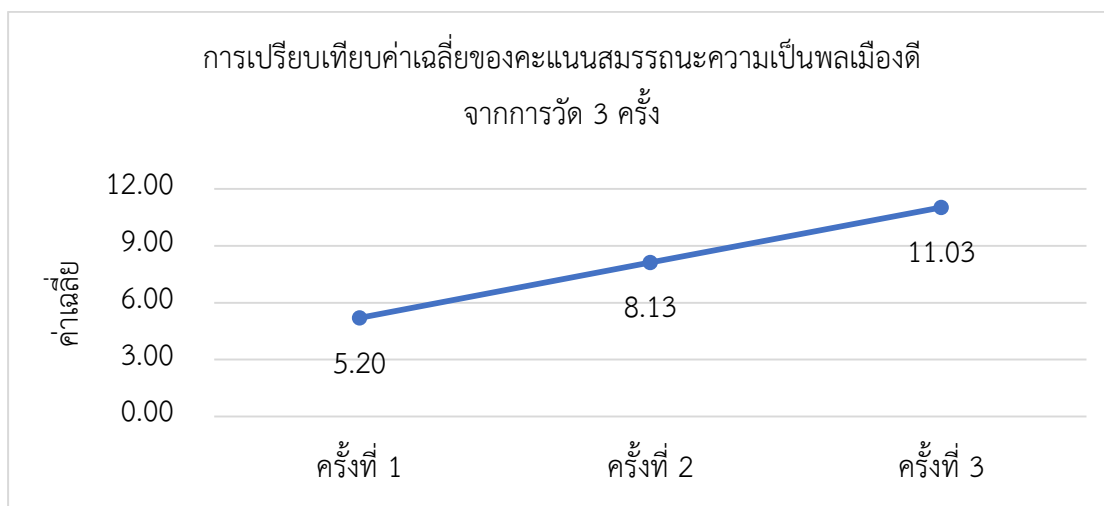
4.3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ตารางที่ 40 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาปริญญาตรี จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี (ครั้งที่)	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ระดับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
1	30	12	5.20	0.41	พอใช้
2	30	12	8.13	0.43	ดี
3	30	12	11.03	0.32	ดีมาก

จากตารางที่ 40 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 5.20$, 8.13 และ 11.03) ตามลำดับ แสดงว่านักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็น

พลเมืองดีเพิ่มขึ้นตามลำดับการวัด และจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 19

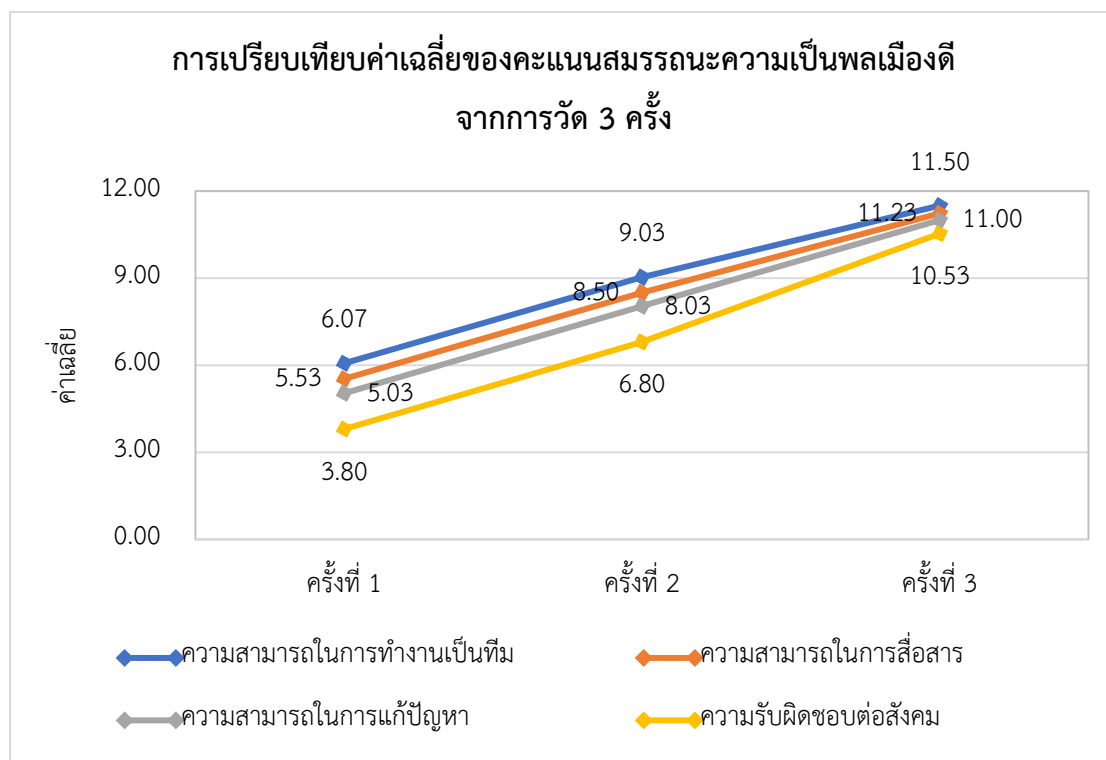
ภาพที่ 19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จากการวัด 3 ครั้ง

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาปริญญาตรีรายด้าน จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

ครั้งที่	สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี							
	ความสามารถในการทำงานเป็นทีม		ความสามารถในการสื่อสาร		ความสามารถในการแก้ปัญหา		ความรับผิดชอบต่อสังคม	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.
1	6.07	0.58	5.53	0.51	5.03	0.49	3.80	0.81
2	9.03	0.49	8.50	0.57	8.03	0.67	6.80	0.71
3	11.50	0.51	11.23	0.73	11.00	0.64	10.53	0.94

จากตารางที่ 41 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์รายด้าน จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง เพิ่มขึ้นตามลำดับการวัด และจากการวิเคราะห์ครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยรายด้านจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็น

พัฒนาการของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สูงขึ้นตลอดระยะเวลาของการทดลอง แสดงดังภาพที่ 20

ภาพที่ 20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีเป็นรายด้านจากการวัด 3 ครั้ง

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ

4.3.2.1 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้งด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA) ดังแสดงในตารางที่ 42

ตารางที่ 42 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลัง สองค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
F_GC	510.422	2	255.211	1953.375	.001
Error	7.578	58	.131		
Mauchly's W = .947, Chi-Square = 1.514, df = 2.00, Sig = .469; Sphericity Assumed					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 42 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยรวม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีอย่างน้อย 1 คู่ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 43

ตารางที่ 43 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 5.20$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 8.13$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 11.03$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 5.20$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 8.13$)	2.933*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 11.03$)	5.833*	2.900*	-

จากตารางที่ 43 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 3 ครั้งสูงขึ้นเป็นลำดับ โดยครั้งที่สาม มากกว่า ครั้งที่สอง และครั้งที่หนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสูงขึ้นในแต่ละระยะ

4.3.2.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีรายด้าน จากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA)

1) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม

GRAD VRU

ตารางที่ 44 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลัง สองค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
F_TW	444.067	2	222.033	775.779	.001
Error	16.600	58	.286		
Mauchly's W = .881, Chi-Square = 3.549, df = 2.000, Sig = .170; Sphericity Assumed					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 44 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม

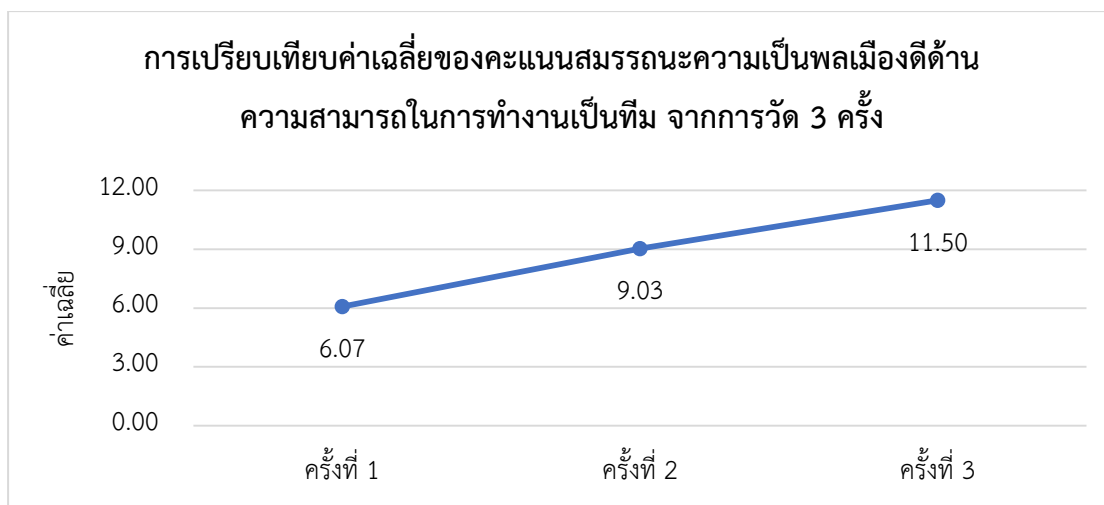
ตารางที่ 45 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม

ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	ครั้งที่ 1 ($\bar{x} = 6.07$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 9.03$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{x} = 11.50$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{x} = 6.07$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 9.03$)	2.967*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{x} = 11.50$)	5.433*	2.467*	-

จากตารางที่ 45 พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 21

GRAD VRU

ภาพที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม จากการวัด 3 ครั้ง

2) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการสื่อสาร

ตารางที่ 46 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการสื่อสาร จากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลัง สองค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
F_CO	487.622	2	243.811	769.464	.001
Error	18.378	58	.317		

Mauchly's W = .953, Chi-Square = 1.348, df = 2, Sig = .510; Sphericity Assumed

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 46 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการสื่อสาร

ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ที่ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการสื่อสารในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการสื่อสาร

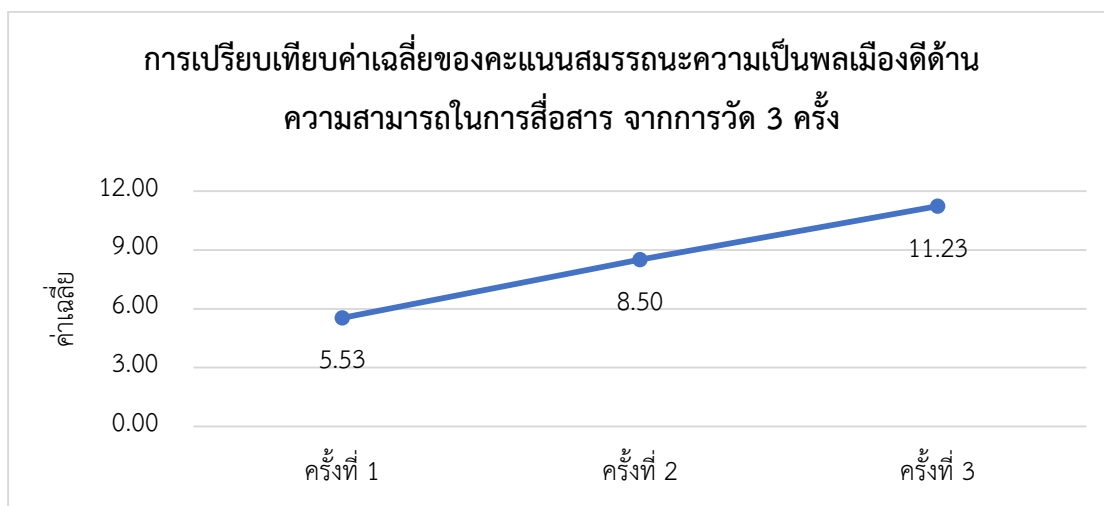
ตารางที่ 47 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการสื่อสาร

ความสามารถในการสื่อสาร	ครั้งที่ 1 ($\bar{x} = 5.53$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 8.50$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{x} = 11.23$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{x} = 5.53$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 8.50$)	2.967*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{x} = 11.23$)	5.700*	2.733*	-

จากตารางที่ 47 พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีด้านความสามารถในการสื่อสารที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการสื่อสาร ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้นำ

ค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการสื่อสาร ที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 22

ภาพที่ 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการสื่อสาร จากการวัด 3 ครั้ง

3) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

GRAD VRU

ตารางที่ 48 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
F_PR	534.022	2	267.011	683.905	.001
Error	22.644	58	.390		
Mauchly's W = .864, Chi-Square = 4.083, df = 2, Sig = .130; Sphericity Assumed					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 48 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

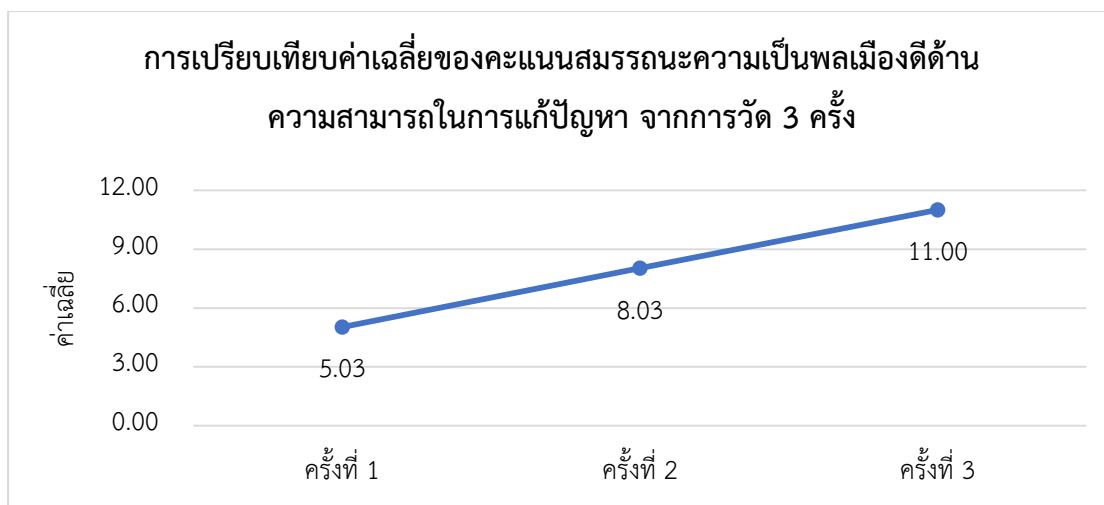
ตารางที่ 49 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการแก้ปัญหา

ความสามารถในการสื่อสาร	ครั้งที่ 1 ($\bar{x} = 5.03$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 8.03$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{x} = 11.00$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{x} = 5.03$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{x} = 8.03$)	3.000*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{x} = 11.00$)	5.967*	2.967*	-

จากตารางที่ 49 พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 23

GRAD VRU

ภาพที่ 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา จากการวัด 3 ครั้ง

4) ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 50 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านรับผิดชอบต่อสังคมจากการวัดซ้ำ 3 ครั้ง

Source (แหล่งความแปรปรวน)	SS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเบี่ยงเบน)	df	MS (ผลรวมกำลังสอง ค่าเฉลี่ย)	F	Sig.
ภายในกลุ่ม					
F_AC	682.756	2	341.378	551.359	.001
Error	35.911	58	.619		

Mauchly's W = .996, Chi-Square = .124, df = 2, Sig = .940; Sphericity Assumed

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ($p < .05$)

จากตารางที่ 50 พบว่า ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วย

การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำ ซึ่งก่อนการวิเคราะห์ได้ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ One-way ANOVA Analysis of Variance with Repeated Measures โดยใช้สถิติ Mauchly's Test of Sphericity พบว่า ความแปรปรวนมีลักษณะเป็น Compound Symmetry ซึ่งหมายถึง ความแปรปรวนของการวัดแต่ละครั้งมีขนาดเท่า ๆ กัน ซึ่งถือว่าไม่เป็นการละเมิดข้อตกลงเบื้องต้น จึงสามารถนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนมีหนึ่งตัวประกอบแบบวัดซ้ำได้ และใช้วิธี Sphericity Assumed

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ในการวัดแต่ละครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

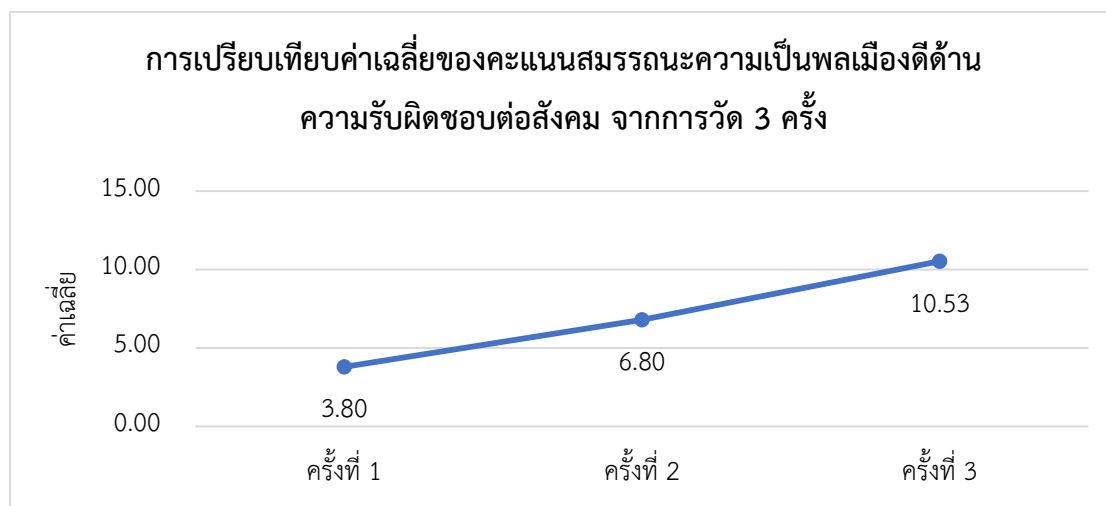
ตารางที่ 51 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

ความสามารถในการสื่อสาร	ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 3.80$)	ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 6.80$)	ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 10.53$)
ครั้งที่ 1 ($\bar{X} = 3.80$)	-		
ครั้งที่ 2 ($\bar{X} = 6.80$)	3.000*		
ครั้งที่ 3 ($\bar{X} = 10.53$)	6.733*	3.733*	-

จากตารางที่ 51 พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ทั้งนี้ในแต่ละคู่มีค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่เพิ่มขึ้นทุกคู่

เพื่อให้เห็นความชัดเจนถึงการพัฒนาของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้นำ

ค่าเฉลี่ยจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง มาแสดงเป็นกราฟเพื่อให้เห็นพัฒนาการของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 24

ภาพที่ 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จากการวัด 3 ครั้ง

โดยสรุป ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สามารถส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคมให้เพิ่มสูงขึ้นได้

4.3.3 ผลการวิเคราะห์คุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม

ผลการประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคม การนำเสนอนี้เป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นรายงานจากรูปแบบการเรียนการสอนที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้นโดยการบริการสังคม ประกอบไปด้วย 6 กลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 52 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษา
ภาพรวม

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1. เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม	3.11	0.72	ดีมาก
2. เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนวัดดาวดึงษาราม	3.16	0.49	ดีมาก
3. เรื่อง ผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม	3.79	0.41	ดีมาก
4. เรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วม ของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม	3.00	0.56	ดี
5. เรื่อง ปัญหามลภาวะฝุ่น pm2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม	3.58	0.50	ดีมาก
ภาพรวม	3.33	0.14	ดีมาก

จากตารางที่ 52 คุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาซึ่งเป็นผลงานจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 กลุ่ม มีผลการรายงานกิจกรรมบริการสังคมทั้งหมด 5 เรื่อง ในภาพรวมรายงานกิจกรรมบริการสังคมทั้ง 5 เรื่องของนักศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.14) เมื่อพิจารณาเป็นเรื่องทั้งหมด 5 เรื่อง พบว่ามีผลรายงานกิจกรรมบริการสังคมอยู่ในระดับดีมากจำนวน 4 เรื่อง ประกอบไปด้วย เรื่อง ผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือเรื่อง ปัญหามลภาวะฝุ่น pm2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนวัดดาวดึงษาราม มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.49) และเรื่อง ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.72) ส่วนผลรายงานวิจัยที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี มี 1 เรื่อง คือเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษารามมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.56)

ตารางที่ 53 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษา
รายข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจนน่าสนใจ	3.80	0.41	ดีมาก
2	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษา	3.60	0.50	ดีมาก
3	วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	3.40	0.50	ดีมาก
4	กำหนดขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมได้อย่างเหมาะสม	3.40	0.50	ดีมาก
5	ความรู้ความเข้าใจและการให้คำนิยามความหมายเฉพาะเรื่อง	3.60	0.50	ดีมาก
6	การกำหนดกรอบกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสมชัดเจน	2.40	0.50	ดี
7	การศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล	3.60	0.50	ดีมาก
8	การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม	3.00	0.64	ดี
9	ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจน	3.20	0.41	ดีมาก
10	การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด	3.60	0.50	ดีมาก
11	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ	3.60	0.50	ดีมาก
12	กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและเหมาะสม	3.20	0.41	ดีมาก
13	การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล	2.80	0.76	ดี
14	การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน	2.80	0.41	ดี
15	ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม	3.40	0.50	ดีมาก
16	การอภิปรายผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม	3.00	0.64	ดี
17	ข้อเสนอแนะมีความชัดเจน	2.80	0.41	ดี
18	การนำไปใช้ประโยชน์	4.00	0.00	ดีมาก
19	รูปแบบการเขียนรายงานถูกต้อง	3.80	0.41	ดีมาก

จากตาราง 53 คุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีข้อที่อยู่ในระดับดีมากจำนวน 13 ข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ (\bar{X} = 3.20 – 4.00, S.D. = 0.00 - 0.76)

ประกอบไปด้วย การนำไปใช้ประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจนน่าสนใจ และรูปแบบการเขียนรายงานถูกต้อง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษา, ความรู้ความเข้าใจและการให้คำนิยามความหมายเฉพาะเรื่อง, การศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล, การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง, กำหนดขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมได้อย่างเหมาะสม และผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.50) และขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจน และกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.41) มีข้อที่อยู่ในระดับดีจำนวน 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.40 – 3.00 ประกอบไปด้วยการออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม และการอภิปรายผล สอดคล้องกับผลของกิจกรรมบริการสังคม ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 0.64) รองลงมาคือวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล, การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน และข้อเสนอแนะมีความชัดเจน ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 0.41) และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือการกำหนดกรอบกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสมชัดเจน ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.50)

โดยสรุปแล้วผลงานของนักศึกษาที่เป็นรายงานกิจกรรมบริการสังคมภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นเรื่อง พบว่า มีรายงานกิจกรรมบริการสังคมอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก 4 เรื่องและระดับคุณภาพดีอีก 1 เรื่อง ซึ่งสะท้อนว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ช่วยพัฒนาให้นักศึกษาทำผลงานได้อยู่ในระดับดีมาก และสร้างผลงานที่เป็นรายงานกิจกรรมบริการสังคมจากผลการบริการสังคมตามรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้เป็นอย่างดี

GRAD VRU

ตารางที่ 54 ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาปริญญาตรีสถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	การแปลผล
1	การติดต่อประสานงาน	4.83	0.38	มากที่สุด
2	การกำหนดประเด็นปัญหาของนักศึกษาทั้งหมดทั้ง 5 ปัญหา	4.69	0.46	มากที่สุด
	1) ปัญหาอาชญากรรม	4.73	0.45	มากที่สุด
	2) การจัดการขยะมูลฝอย	4.70	0.47	มากที่สุด
	3) ผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19)	4.73	0.45	มากที่สุด
	4) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.73	0.45	มากที่สุด
	5) ปัญหามลภาวะฝุ่น pm2.5	4.57	0.50	มากที่สุด
3	การเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา	4.80	0.41	มากที่สุด
4	การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน	4.73	0.45	มากที่สุด
5	ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของนักศึกษา	4.77	0.43	มากที่สุด
6	ท่านได้รับความรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	4.73	0.45	มากที่สุด
7	กิจกรรมบริการสังคมตอบสนองความต้องการของชุมชน	4.73	0.45	มากที่สุด
8	การให้บริการของนักศึกษามีความสุภาพ	4.73	0.45	มากที่สุด
9	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสม	4.73	0.45	มากที่สุด
10	ท่านคิดว่ากิจกรรมบริการสังคมที่นักศึกษาดำเนินการเป็นประโยชน์ต่อชุมชน	4.73	0.45	มากที่สุด
ภาพรวม		4.73	0.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 54 ความพึงพอใจของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดดาวดึงษารามที่มีต่อกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ การประเมินความพึงพอใจในภาพรวมของประชาชนที่มีต่อกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนี้ การติดต่อประสานงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) การเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.41) ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.43) การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน, ท่านได้รับความรู้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้, กิจกรรมบริการสังคมตอบสนองความต้องการของชุมชน, การให้บริการ

ของนักศึกษามีความสุภาพ, ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสม และท่านคิดว่ากิจกรรมบริการสังคมที่นักศึกษาดำเนินการเป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.45) และการกำหนดประเด็นปัญหาของนักศึกษารวมทั้ง 5 ปัญหา (\bar{X} = 4.69, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นปัญหาพบว่า ปัญหาอาชญากรรม, ผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19), การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.45) การจัดการขยะมูลฝอย (\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.47) และปัญหามลภาวะฝุ่น pm2.5 (\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.50)

GRAD VRU

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และ 3) เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

5.1.1.1 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการศึกษาของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ชั้นเตรียมการ (2) ชั้นปฏิบัติการ (3) ชั้นสร้างความรู้เข้าใจตรง (4) ชั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (5) ชั้นประเมินผลงาน และ 5) การวัดประเมินผลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม และประเมินคุณภาพรายงานวิจัย

5.1.1.2 ผลการศึกษาขององค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

องค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการทำงาน

เป็นทีม องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา และองค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยค่าสถิติไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 288.74 และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (P value=.062) ค่า χ^2/df เท่ากับ 1.4151 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.94 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของการประมาณค่าความคลาดเคลื่อน (RMSEA) เท่ากับ 0.022 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.043 และเมื่อพิจารณาน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า มีค่าเป็นบวกทุกค่าอยู่ที่ระหว่าง 0.46 – 0.62 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุยกกำลังสอง (R²) มีค่าระหว่าง 0.94 – 0.98 โดยผลการวิเคราะห์หึ่งองค์ประกอบสรุปผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้ (1) ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.98 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 100 (2) ด้านความสามารถในการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 93 (3) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 91 และ (4) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 โดยสามารถอธิบายความผันแปรร่วมกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีได้ร้อยละ 89

5.1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน มี 7 ข้อ ได้แก่ (1) ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง พิจารณาสິงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การมีจิตสำนึก ทำให้เกิดความตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นการผสมผสานระหว่างการลงมือกระทำและความคิดใคร่ครวญ (2) เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ (3) การเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณ (4) การพัฒนาให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะ มีความเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างบุคคล (5) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งได้ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุมีผล (6) พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางด้านอารมณ์ และทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เน้นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียน

ได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม (7) การสะท้อนความคิดให้เกิดความเข้าใจ ผู้เรียนได้สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มี 5 ข้อ ได้แก่ (1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้ (2) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม (3) เพื่อให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง สามารถสะท้อนคิดผลงานโดยการเชื่อมโยงการทำกิจกรรมบริการสังคมกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน (4) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้จากการปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (5) เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในสังคม เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) เนื้อหาของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน มี 3 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม 2) หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม และ 3) หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นเตรียมการ (2) ขั้นปฏิบัติการ (3) ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง (4) ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (5) ขั้นประเมินผลงาน และ 5) การประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน

5.1.3 ผลการศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

5.1.3.1 ผลการทดสอบความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยใช้ผลการเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ทั้ง 3 ครั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษา

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแปรปรวนร่วมทางเดียวแบบวัดซ้ำของคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีรายด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า คะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตลอดช่วงเวลาการทดลอง และคะแนนเฉลี่ยของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

รายด้านทั้ง 3 ครั้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า การเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีมมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

5.1.3.2 ผลประเมินคุณภาพรายงานการวิจัยของนักศึกษาซึ่งเป็นผลงานจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 กลุ่ม มีผลการรายงานวิจัยทั้งหมด 5 เรื่อง ในภาพรวมรายงานการวิจัยทั้ง 5 เรื่องของนักศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.14)

5.2 การอภิปรายผล

5.2.1 ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1) ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า องค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบการเรียนการสอนฯ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) เนื้อหา 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 5) การวัดและการประเมินผล ซึ่งองค์ประกอบและรายละเอียดของรูปแบบได้มาโดยการศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จาก Joyce and Wiel (1986), Anderson (1997), Kemp et al. (1994), Arends (1997) และ ทิศนา ขัมมณี (2561) อีกทั้งศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism), ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) และการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของนักการศึกษาหลายท่าน แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบของร่างรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ Joyce and Wiel (1986) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ และการวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนจะเป็นตัวชี้้นำกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการเรียนการสอน ส่วนการวัดและประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน สอดคล้องกับแอนเดอสัน Anderson (1997) ที่กล่าวว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่หลักการ วัตถุประสงค์ หลักฐานที่แสดงการ

ยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบนั้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2561) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญที่รูปแบบการเรียนการสอนจำเป็นต้องประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนนั้น

การจัดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์กันจะทำให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) หลักการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เน้นการฝึกฝนและผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ซึ่งสอดคล้องกับ Piaget (1970) กล่าวว่า หลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และความสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ สหัทธยา พลปัดพี (2548) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ และสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2547) กล่าวว่า หลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ฝึกฝนและปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสร้างความรู้ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ 2) จุดมุ่งหมายเป็นเป้าหมายของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเพื่อให้แสดงถึงเป้าหมาย ที่ต้องการให้เกิดขึ้น คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ที่ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันในสังคม 3) เนื้อหา ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตรศิลปบัณฑิต (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560)

ผู้วิจัยได้จัดลำดับเนื้อหา โดยเรียงเนื้อหาที่ต้องศึกษาก่อนหลัง และเนื้อหาที่มีความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี 4) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง 4) ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง 5) ขั้นประเมินผลงาน 5) การวัดและการประเมินผล เป็นการวัดผลและประเมินผลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่แสดงถึงพฤติกรรมที่เกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีตามรูปแบบการเรียนการสอน ด้วยแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ขจรศักดิ์ ศิริมัย (2554) ได้อธิบายการประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) ว่าเป็นกระบวนการในการประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในขณะนั้นเปรียบเทียบกับระดับสมรรถนะที่คาดหวังว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2) ผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งให้เห็นว่าองค์ประกอบเชิงยืนยันสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา และด้านความรับผิดชอบ ต่อสังคม โดยอภิปรายผลองค์ประกอบรายด้านตามลำดับ ดังนี้ ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม เป็นองค์ประกอบแรกของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม สามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ทำงานอย่างสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นของตนเอง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2555) ที่ได้กล่าวถึง “วิธีการทำงานในทีมที่แตกต่าง หลากหลายอย่างได้ผลดี (Work effectively in diverse teams)” ว่าประกอบด้วย การเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างได้ผลดี เปิดใจกว้างต่อความคิดเห็นและการให้คุณค่าที่แตกต่างหลากหลาย และยกระดับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่วิธีการทำงานแบบใหม่ และคุณภาพของผลงาน

ด้านความสามารถในการสื่อสาร เป็นองค์ประกอบที่สองของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพทุกครั้ง สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ โดยการแสดงออกด้วยการวิเคราะห์และมีเหตุผลตามข้อเท็จจริง ไม่ก่อให้เกิดปัญหา ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้ภาษาและท่าทางในการถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองเข้าใจโดยใช้เหตุผลและความถูกต้องเป็นหลัก สอดคล้องกับ Trilling and Fadel (2009) ที่ได้กล่าวว่า วิธีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นภาษาอย่างเกิดผลดี (interact effectively with others) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพว่า ต้องรู้ว่าเมื่อไรควรฟัง และเมื่อไรควรพูด และแสดงออกอย่างเคารพให้เกียรติ และแสดงพฤติกรรมอย่างมีอาชีพ

ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหา เป็นองค์ประกอบที่สามของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง หมายถึง การวิเคราะห์และระบุ สาเหตุ ประเภท ระดับของปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการ

แก้ไขปัญหาก็ สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ และอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างชัดเจน และสามารถประเมิน สรุป และบันทึกผลการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน และแสดงถึงการนำข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาคือ กิจกรรมที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับปัญหา เมื่อแก้ไขปัญหาก็จะต้องคิดหาและดึงความรู้เท่าที่สามารถนำมาทำความเข้าใจกับปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาได้มาใช้ การที่บุคคลมีความรู้มากไม่ได้เป็นการประกันว่าจะแก้ปัญหาสำเร็จ แต่หากบุคคลไม่มีความรู้บุคคลก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้และความสามารถจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาที่ส่งเสริมกันและสัมพันธ์กัน

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นองค์ประกอบที่สี่ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบสุดท้ายโดยผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องให้ผู้อื่นมาร้องขอ สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น โดยการปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่ส่งผลให้เกิดผลดีต่อตนเองตลอดจนสังคมส่วนรวม และสามารถดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น ชวนีย์ พงศาพิชญ์ (2560) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นความรู้สึกของนักศึกษาในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่มีต่อส่วนรวมเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความเจริญก้าวหน้าของสังคม โดยการปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบของสังคม การระงับการกระทำที่เป็นภัยต่อสังคม การมีส่วนร่วมในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม และการติดตามความเคลื่อนไหวของสังคม ซึ่งถ้านักศึกษามีจิตสำนึกในเรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคมและปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอก็จะช่วยให้องคาพยพทุกระดับทั้งในระดับของตนเอง ครอบครัว สถานศึกษา สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก ขับเคลื่อนไปได้อย่างมั่นคงและสมดุล

5.2.2 ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผล ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาจากหลักการ แนวคิด และทฤษฎี รวม 7 แนวคิด เป็นกรอบในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 2) รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม 3) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) 4) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) 5) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) 6) แนวคิดของความเป็น

พลเมืองดี และ 7) สมรรถนะความเป็นพลเมือง นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนการสอนได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยที่พัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ซึ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียน โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ตามแบบการเรียนรู้ของตนเอง ค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและชุมชน ได้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

ในกระบวนการดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางจัดการเรียนการสอน และสะท้อนความคิดจากการปฏิบัติทุกขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ ก่อนดำเนินการในแต่ละขั้นตอนทำให้รูปแบบการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce and Weil (1986) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ คือ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ และการวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะเป็นตัวขึ้นำกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอน การดำเนินการในรูปแบบการเรียนการสอน ส่วนการวัดและประเมินผล เป็นส่วนหนึ่งของประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Anderson (1997) ที่กล่าวว่ารูปแบบ การจัดการเรียนรู้จะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่หลักการ วัตถุประสงค์ หลักฐานที่แสดงการยอมรับประสิทธิภาพของรูปแบบนั้น สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2561) ที่กล่าวว่าองค์ประกอบสำคัญที่รูปแบบการจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลักการของรูปแบบการเรียนสอนนั้น การจัดองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์กันจะทำให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

5.2.3 ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า ผู้เรียนมีสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ อยู่ในระดับดีมาก และมีพัฒนาการดีขึ้นตามลำดับจากการวัดซ้ำจำนวน 3 ครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง 4) ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และ 5) ขั้นประเมินผลงาน เป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริม

สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาหรือความสามารถของนักศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ มาใช้ในการสร้างผลงานในการแก้ปัญหาสังคมร่วมกับบุคคลอื่น และชุมชน และยังสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ด้วย โดยการได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดเอง ทำเอง ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดี ควรเป็นกระบวนการที่เน้นกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์จากชีวิตจริงที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนท้องถิ่น กล่าวโดยวิธีการสร้างการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองไทย พลเมืองอาเซียน และพลเมืองโลก เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบใหม่ ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หรือลงมือทำ ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ บนพื้นฐานของการสร้างทักษะการเรียนรู้ทั้งด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา และทักษะการสื่อสารและการร่วมมือทำงาน อีกทั้ง การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้เชิงรุก

นอกจากนี้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน ได้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติในสภาพจริง ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนศึกษาปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน สามารถสร้างผลงานหรือชิ้นงานได้ด้วยการทำงานร่วมกันกับเพื่อนได้ ที่เป็นดังนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับ Piaget (อ้างถึงใน บุปผชาติ ทัฬหิกรณ์, 2552) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสำคัญของความรู้เดิม เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ สหัทยา พลภักดิ์ (2548) กล่าวว่าหลักการสำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองได้ และสอดคล้องกับ วรภัทร์ ภูเจริญ (2548) กล่าวว่า เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) ต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงจึงจะเข้าใจได้เองและเป็นทักษะภายใน (Internal tacit Knowledge) ซึ่งเน้นการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติ เช่น พัฒนาให้มีสติ เป็นตนเองตามความเป็นจริง รักเพื่อนมนุษย์ รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง การเกิดจิตอาสา โดยการบริการสังคมอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของสถานศึกษาและชุมชน รวมถึงการบูรณาการเข้าในหลักสูตรรายวิชาการของผู้เรียน และมีการจัด

เวลาที่แน่นอนผู้เรียนสามารถคิด พูด และเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้กระทำ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ สามารถส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนสูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้สอนสามารถนำกระบวนการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาได้จริง และส่งผลให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ สิ่งสำคัญคือส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติในสภาพจริง จะช่วยให้นักศึกษาตระหนักต่อปัญหาและเกิดความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถนำความรู้และไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ ผู้สอนควรจัดเตรียมสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้พร้อม แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเฉพาะชุมชนที่จะให้นักศึกษาได้ลงทำกิจกรรมเรียนรู้ในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาชุมชน รวมทั้งความพร้อมของผู้สอนเอง ในบทบาทของการเป็นสนับสนุนและผู้ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาทั้งระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยกำหนดระยะเวลาในการลงบริการสังคมให้มากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะส่งเสริมสมรรถนะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมได้ดียิ่งขึ้นไป

3) เนื้อหาที่เหมาะสมกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีควรเป็นเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และสามารถนำความรู้ทักษะและคุณลักษณะที่เกิดจากการเรียนรู้ในเนื้อหานั้น ๆ มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และสร้างความตระหนักให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบต่อสังคม

4) ในการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีการดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะความแตกต่างของผู้เรียนและนำข้อมูลมาพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษารายบุคคลต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของบัณฑิตในทุกระดับการศึกษา เช่น ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมือง เป็นต้น

2) ควบคู่การศึกษาติดตามผล (follow-up study) พัฒนาการเกี่ยวกับสมรรถนะความ
เป็นพลเมืองดีของนักศึกษาปริญญาตรีเมื่ออยู่ในระดับชั้นปีที่สูงขึ้น

GRAD VRU

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล. (2531). การวิเคราะห์องค์ประกอบของความรับผิดชอบของนิสิตปริญญาตรี สาขาสังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตามการรับรู้ของนิสิตและอาจารย์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร
- กรมวิชาการ. (2540). แนวทางการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมพล ทงธรรมชาติ. (2561). คู่มือครูสำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ วิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมชั้นมัธยมปีที่ 4-6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- กันต์ฤทัย คลังพหล. (2561). วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา. ปทุมธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2553). การวิเคราะห์เชิงปริมาณ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กานต์รวี บุญญานุสิทธิ์. (2554). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจิตแห่งความเคารพและจิตแห่งจริยธรรมตามแนวคิดการเรียนการสอนโดยการบริการสังคม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์คุุฎบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขจรศักดิ์ สิริมัย. (2554). เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับสมรรถนะ. สืบค้นจาก <http://competency.rmutp.ac.th/.doc>
- จิระประภา อัครบวร. (2549). สร้างคนสร้างผลงาน. กรุงเทพฯ: ก. พลพิมพ์.
- ชวนีย์ พงศาพิชณ์. (2560). ความรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐในกรุงเทพมหานคร : ปัญหาและแนวทางการส่งเสริม. วารสารมหาจุฬาริชาการ, 6(1), 33-49.
- ชัชวาลิต สรวารี. (2552). สมรรถนะเชิงพฤติกรรมเพื่อการจัดคนให้ตรงกับงาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช และคณะ. (2548). คู่มือการเรียนการสอนพลเมือง-พลโลก: การบูรณาการเรียนรู้ออกจากประสบการณ์จริงตามแนวทางรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชุตินา ไชยสิทธิ์. (2554). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชูชัย สมितिไกร. (2552). การสรรหาคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: วีพรีน.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2547). **มารู้จัก COMPETENCY กันเถอะ**. กรุงเทพฯ: เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2554). อาจารย์มหาวิทยาลัยกับการใช้คอมพิวเตอร์ในการสอน. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2555). **ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย**. ในรายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13, กรุงเทพฯ 22–24 มีนาคม 2555.
- ทิพย์พาพร ตันติสุนทร. (2558). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.
- ทศนา เขมมณี. (2561). **ศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช ทันโตภาส. (2551). **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ม.3**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- นันทิยา ตันศรีเจริญ. (2546). **Service Learning: เรียนรู้จากการช่วยเหลือสังคม**. กรุงเทพฯ: สำนักเรียนรู้.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2550). **ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม Participatory democracy**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- บุปผชาติ ทัพหิกรณ์. (2552). **การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร.
- เบญญาภา คงมาลัย. (2556). **รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการความรู้ของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ปฎิมาภรณ์ ธรรมเดชะ. (2558). **การพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดพื้นที่เสรีสำหรับการสานเสวนาและการสืบสอบเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ด้านความเป็นพลเมืองและความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ประเวศ วะสี. (2535). **แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยในอนาคต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- ประสาธ อิศรปรีดา. (2538). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการฝึก. มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ประเสริฐ ลีอำนาจกุล. (2553). การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ ตามแนวคิด
การฝึกทางปัญญาจากต้นแบบเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางธุรกิจของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตร การ
สอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ปรัชญา ชุ่มนาเสียว. (2559). สมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบประชาธิปไตย.
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์ นานมีบุ๊คส์
พลีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จำกัด.
- ปรีชา ตงมณี. (2531). หน้าที่พลเมืองกับสภาพและการแก้ไขปัญหาสังคม. วารสารพัฒนาหลักสูตร, 19-24.
- ปลินธร เพ็ชรฤทธิ์. (2550). สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนมัธยมศึกษาของครูสังคัมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคัมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พรเทพ จันทราอุกฤษฏ์. (2556). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการรูปแบบการสืบ
สอบแบบโต้แย้งและแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ
การรู้วิทยาศาสตร์และความมีเหตุผลของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- พระเทพวิสุทธีเมธี (ปัญญา นันทภิกขุ). (2536). กัตถัญญกตเวทีเป็นเครื่องหมายคนดี. กรุงเทพมหานคร:
ธรรมสภา.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2550). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: เฮาส์ออฟ
เคอร์มิสท์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2547). การเรียนการสอนที่มีการวิจัยเป็นฐาน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: คณะครุ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธนา วรอุณปิติกุล. (2542). สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- ยุวรี ผลพันธิน. (2551). การวิเคราะห์สภาพและแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน
: กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- รุ่งชีวา สุขดี. (2551). การศึกษาผลการฝึกออกแบบการทดลองในการสอนวิทยาศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

- เรียม ศรีทอง. (2540). **มนุษย์สัมพันธ์: มิติใหม่แห่งการสร้างสัมพันธ์อันยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2548). **Learning Organization & Knowledge Management**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: อริยชน.
- วลัย พานิช. (2549). **ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี - สฤษดิ์
วงศ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2545). **พัฒนาหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไล ทองแผ่. (2547). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วิวัฒน์ชัย หล่มศรี และภาณุวัฒน์ ภักดิ์วงศ์. (2559). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็น
พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. *Academic
Journal: Uttaradit Rajabhat University*, 11(2), 287-302.
- เวสาลี ชาตีสุทธิพันธุ์. (2550). **การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบริการ เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ
สาธารณะของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจระดับปริญญาบัณฑิต**. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2548). **รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมือง
ดี**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่องการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม Service
learning**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร.
- สังต์ อุทรานันท์. (2537). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: วงเดือนการพิมพ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2544). **ความหมายและความสำคัญของการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมือง
(Civic Education)**. การประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 2 การมีส่วนร่วมของ
ประชาชน ความยั่งยืนของประชาธิปไตย นนทบุรี, 87-120.
- สมพงษ์ จิตระดับ และคณะ. (2555). **คู่มือการสร้างความเป็นพลเมืองดีในสถานเด็กและเยาวชนระดับ
ท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- สหทัย พลปัดพี. (2548). **การนำเสนอแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **ตัวชี้วัด
และสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา**

ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). **คู่มือสมรรถนะราชการพลเรือนไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **รายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุจิตรา วันทอง. (2554). **การวิจัยและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

สุมาลี ชัยเจริญ. (2551). **เทคโนโลยีการศึกษาและการพัฒนาระบบการสอน.** ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2550). **จิตวิทยาการศึกษา.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรินทร์ คล้ายรามัญ. (2543). **การพัฒนากระบวนการอบรมโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์และการเรียนรู้โดยการรับใช้สังคมเพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำชุมชนที่เป็นสตรี.** วิทยานิพนธ์ ปร.ด. หลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

สุวิมล จุลวานิช. (2556). **การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพมหานคร.

สุวิมล ว่องวานิช. (2549). **การประเมินอภิमान.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนันต์ นามทองตัน. (2553). **การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะการบริหารจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

อเนก เหล่าธรรมทัศน์. (2556). **การเมืองของพลเมืองสู่สหสวรรคใหม่.** พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ/มูลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา.

อานนท์ ตูลารักษ์. (2547). **แนวความคิดเรื่องสมรรถนะ (Competency) : เรื่องเก่าที่เรายังหลงทาง.** วารสารจุฬาลงกรณ์ปริวิ, 16(61), 57-72.

- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์. (2553). **กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: Strategic Human Resource Development**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- อุดมศักดิ์ ณะกิจรุ่งเรือง. (2546). แนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. *วารสารวิชาการ*, 6(5).
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2555). **การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง : Developing Higher Level of Thinking Skills**. นครปฐม: ไอ คิว บুকเซ็นเตอร์.
- American Association for Higher Education. (1993). AAHE's new agenda on school/college collaboration. *AAHE Bulletin*, 45(9), 10-13.
- Anderson, T. P. (1997). **Using Models of Instruction**. In C. R. Dills and A. J. Romiszowski (eds). *Instructional Development Paradigms*. Englewood Cliffs, NJ: Educational Technology Publications.
- Arends, R. I. (1997). **Classroom Instruction and Management**. New York: McGraw Hill.
- Boyatzis, R. E. (1982). **The Competent Manager: A model of Effective Performance**. New York: John Wiley and Sons Inc.
- Brandell, J. L. (1994). Helping students write paragraph proofs in geometry. *The Mathematics Teacher*, 87(7), 498-502.
- Brill, N. I. (1976). **Teamwork: Working Together In the Human Service**. New York: Harper & Row.
- Bruner, J. S. (1965). **Toward a Theory of Instruction**. New York: Norton.
- Cogan & Derricott. (1998). **Citizenship for the 21st Century An International Perspective on Education**. London: Kogan Page.
- Cooper & Mark. (1996). **What is service learning**. Retrieved from <http://csf.colorado.edu/sl.html>
- Dale & Hes. (1995). **Creating Training Miracles**. Sydney: Prentice Hall.
- Daniels. (2001). **Creating Sustainable Community Programs: Examples of Collaborative Public Administration**. London: West port Connecticut.
- Delve, Cecilia, Suzanne, Mintz, & Greig. (1990). **Community Service as values education**. San Francisco: Jossey – Bass.
- Dewey, J. (1993). **How we think: a restatement of the relation of reflective thinking to the education process**. Boston: Heath.
- Dick, W. & Carey, L. (1996). **The systematic design of instruction** (4th ed.). New York: Longman.

- Dorman & Kristine, A. (1997). **Critical Leadership in Service-Learning In Classrooms**. UMI ProQuest Digital Dissertation: ATT9807397.
- Duke, D. (1990). Developing Teacher Evaluation Systems that Promote Professional Growth. **Journal of Personnel Evaluation in Education**, 4(2), 60-65.
- Eggen, P. & Kauchak, D. (2001). **Educational psychology windows on classrooms** (5th ed.). Columbus: Prentice-Hall.
- Ehrlich, T. (1996). **Service learning in higher education: Concepts and practices**. San Francisco, C.A: Jossey-Bass.
- Erickson, H. L. (1998). **Concept-based curriculum and instruction**. CA: Corwin Press Inc.
- Freire, P. (1998). **Pedagogy of freedom : ethics, democracy, and civic courage**. Lanham Rowman Littlefield Publishers.
- Gardner. (2006). **Five Minds for the Future**. Boston: Harvard Business School.
- Georgia department of Education. (1997). **Service Learning Making a World of Difference for Students**. Retrieved from http://www.tennessee.gov/education/ci/service/add_info.shtml
- Good, C. V. (1973). **Dictionary of Education**. New York: McGraw-Hill Inc.
- Guilford, J. (1967). **The Nature of Human Intelligence**. McGraw-Hill: Book Company.
- Hair, Black, Babin, Anderson, & Tatham. (2006). **Multivariate data analysis** (6 ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Hall, et al. (1970). **Theory of Personality**. New York: John Willey & Son.
- Hobson & Rosalyn. (2000). **The Changing Face of Classroom Instructional Methods: Service Learning and Design in a Robotics Course**. Virginia Commonwealth University, ASEE/IEEE.
- Johnson, Johnson, & Holubec. (1994). **The Nuts and Bolts of Cooperative Learning**. Minnesota: Interaction Book Company.
- Joyce, B. & Wiel, M. (1986). **Model of Teaching**. Englewood Cliffs NJ: Prentice - Hall.
- Karen, H. (2010). **Self Responsibility and Social Responsibility**. Retrieved from <http://www.unce.unr.edu/publications/files/cy/other/fs9396>
- Kemp, Morrison, & Ross. (1994). **Designing Effective Instruction**. New York: Mcmillan College.

- Kingsley, D. (1986). **Human Society**. New York: The Macmillan.
- Kivisto, P. & Faist, T. (2007). **Citizenship: discourse, theory and transnational prospects**. Oxford and Malden: Blackwell.
- Kolb, D. (1984). **Experiential learning: Experience as the source of learning process**. City: Prentice Hall.
- Kraft, Michae, & FurlongScott. (2004). **Public Policy: Politics Analysis and Alternatives**. Washington D.C: CQ Press.
- Limpart & Wenger. (1998). **The Process of Integrating a Service Learning Program into Grade K-12 Curriculum at Elizabethtown Area School District. A Case Study**. (Digital Dissertation ATT 9724250). UMI ProQuest,
- Marbury & Evelyn, C. (1998). **Program Evaluation of One Service Learning Program**. (Digital Dissertation ATT9829440). UMI ProQuest
- Marshall, T. H. (2002). **Citizenship and social class** In B.S. Turner and P. Hamiton (Eds.) **Citizenship**. Paper presented at the Citical concept volum II, New York.
- Mauricio & Collen, L. (1998). **Voices of Personnel Growth: High School Girl Respond to Community Service and Learning**. (Digital Dissertation. ATT9805063). UMI ProQuest
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than intelligence. **American Psychologist**, 28(1), 1-14.
- McClelland, D. C. (1993). **The Achievement Motive**. New York: Appleton-Century-Crofts.
- McClosky. (1968). **Political inquir: The nature and uses of survey research**. London:: The Macmillan Company.
- Milbrath, L. W. (1965). **Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics**. Chicago: Rand McNally.
- Mitrani, A., Dalziel, M., & Fitt, D. (1992). **Competency based human resource management: Value driven strategies for recruitment, development, and reward**. London: McGraw-Hill.
- Morgan & Hunt. (1994). The Commitment - Trust Theory of Relationship Marketing. **Journal of Marketing**, 58(7), 20-30.
- National Center for Education Statistics. (1999). **Service-Learning and Community**

- Service in K-12 Public School.** U.S. Department of Education.
- Piaget, J. (1970). **Science of Education and the Psychology of the Child.** New York: Orion Press.
- Remy, M. N. (1999). **The Relationship of Principal Leadership Style and School Site Conditions to Stress Level of Elementary School Teachers.** Doctor's Thesis University of San Diego.
- Rhoads, R. A., & Jeffrey, P. E. (1998). **Academic Service Learning: A Pedagogy of Action and Reflection.** *New Directions For Teaching And Learning.* San Francisco: Jossey Bass.
- Saylor, J. G., Alexander, W., & Lewis, A. J. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning.** New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Sherry & Quest. (1991). **Education, Management, and Participation.** Boston: Allyn and Bacon.
- Spencer, & Spencer. (1993). **Competency at Work: Model for Superior Performance.** New York: Wily & Sons.
- Stollburg, R. J. (1956). "Problem Solving, The Process Games in Science Teaching". **The Science Teacher**, 225-228.
- Wickersham, T. A. (2000). **A Case study of Community Action Service Learning on Yong, Gifted Adolescent and Their Community.** Dissertation Abstract International (61-08A).
- Torney-Purta, J., & Wilkenfeld, B. S. (2009). **Paths to 21st Century Competencies through Civic Education Classrooms: An Analysis of Survey Results from Ninth-Graders (A Technical Assistance Bulletin).** Chicago, IL: American Bar Association Division for Public Education.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). **21st Century Skills Learning for Life in Our Times.** Francisco: Jossey-Bass.
- Virtanen, T. (1996). **The competencies of new public managers In New public managers in Europe: Public servants in transition.** Chippenham: Antony Rowe.
- Vygotsky, L. S. (1987). **Thinking and speech.** New York: Plenum Press.
- Weigert, & Mass, K. (1998). **Academic service learning: its meaning and relevance,**

academic service learning. San Francisco: Jossey Bass.

Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. **American educational research journal**, 41(2), 237-269.

Wongna, T. (2014). Fairness: various perspectives leading to the creation of fairness index. **Thammasat Journal**, 33(2), 131-150.

WoodCock, & Mike. (1989). **Team development manual r.** Worceste: Billing and Sons.

GRAD VRU

ภาคผนวก

GRAD VRU

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

GRAD VRU

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน
คุณวุฒิการศึกษา ค.ด. การวัดและประเมินผลการศึกษา
ค.ม. จิตวิทยาการศึกษา
ค.บ. การบริหารการศึกษา
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุรี วงศ์วิเชียร
คุณวุฒิการศึกษา ศษ.ด. การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา
ศษ.ม. การวิจัยทางการศึกษา
บธ.บ. สาขาวิชาการตลาด
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพ็องฟู
คุณวุฒิการศึกษา ประ.ด. หลักสูตรและการสอน
ศษ.ม. หลักสูตรและการสอน
คบ. สุขศึกษา
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
4. ชื่อ – สกุล อาจารย์ ดร.วิสัฬพร จิโรจพันธ์
คุณวุฒิการศึกษา ศษ.ม. การสอนคณิตศาสตร์
ศษ.บ. การสอนคณิตศาสตร์
สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
5. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนีนาฏ ณ สุนทร
คุณวุฒิการศึกษา ค.ด. บริหารอุดมศึกษา
ศษ.ม. อุดมศึกษา
ศศ.บ. นาฏศิลป์ไทย
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๖๕๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประจวบคีรีขันธ์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการ
เรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔
เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์กัญญา คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๖๕๙๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุรี วงศ์วิเชียร

ด้วยนายปรเมศวร์ พิซผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิซผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์อุทัย คลิ่งพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๐๕๙๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิษฐา ณ สุนทร

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ทัตย์ คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๒๕๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

กัณยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพ็องฟู

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา
รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา
จួយทอง เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบ
การทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔
เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ทัย คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ว ๕๙๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ. ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๒ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน อาจารย์ ดร.วิศพร จิโรจน์พันธุ์

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง บัณฑิตวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้า มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ทัตย์ คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

1. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนีนาฏ ฌ สุนทร
ตำแหน่ง อธิการบดีมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
2. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน
ตำแหน่ง รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
3. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐริ วังศ์วิเชียร
คุณวุฒิการศึกษา ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
4. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร พันเพ็องฟู
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
5. ชื่อ – สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช
ตำแหน่ง อุปนายกฝ่ายวิชาการ สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย /
อาจารย์พิเศษสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
สถานที่ทำงาน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

GRAD VRU

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๕๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนีนาฏ ฌ สุนทร

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบ การเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๕๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ
การเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์
ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้
นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กันตฤทัย คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๕ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๕ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๓ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภุรี วงศ์วิเชียร

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบ การเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กันตฤทัย คลั่งพล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๕ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐- ๒๕๒๕ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/ ๕๕๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ทัตย์ คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐- ๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๒/๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปณจ.ประตุน้ำพระอินทร์
จ.ปทุมธานี ๑๓๑๘๐

๑๗ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โพธิพันธ์ พานิช

ด้วยนายปรเมศวร์ พิษผักหวาน รหัสนักศึกษา ๖๐B๗๔๖๘๐๑๐๑ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ซึ่งอยู่ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนา รูปแบบ การเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณา จุ้ยทอง เป็นประธานที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ มีความจำเป็นต้องทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ท่านเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์แก่นักศึกษา ทั้งนี้ได้มอบหมายให้ นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน หมายเลขโทรศัพท์ ๐๙๔-๙๒๑๕๔๖๔ เป็นผู้ประสานงานโดยตรง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.กนต์ฤทัย คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

บัณฑิตวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๑, ๔๐๒, ๔๐๓

โทรสาร ๐-๒๕๒๙ ๑๖๓๘ ต่อ ๔๐๖

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

GRAD VRU

- แบบสัมภาษณ์การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- แบบสอบถามเรื่อง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- แบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
- แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
- แบบประเมินคุณภาพรายงานการวิจัย
- คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ ความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- แผนการจัดการเรียนรู้

GRAD VRU

แบบสัมภาษณ์

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเบื้องต้น ซึ่งประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย 7 ข้อคำถาม ในทุกข้อคำถามผู้วิจัยใคร่ขอความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับ/เปลี่ยน/เพิ่มเติม/ตัดทิ้ง/ปรับลด/ผสมผสาน เป็นแนวทางให้ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ต่อไป

1. ท่านคิดว่าองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ควรประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผล หรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

ควรปรับลดผสมผสาน.....

2. ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) ที่ใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

 ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

 ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

 ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

3. ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หมายถึง สิ่งที่มีมุ่งพัฒนา คุณลักษณะที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

 ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

 ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

 ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

4. ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ หมายถึง เนื้อหาการเรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปบัณฑิต ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม รู้จักเคารพสิทธิ เคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม มีจิตสาธารณะ 2) ด้านความรู้ สามารถนำความรู้ หลักการ ทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม 3) ด้านทักษะทางปัญญา สามารถบูรณาการและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองเชื่อมโยงสู่สังคม 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 5) ด้านทักษะวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเชิงตัวเลข และภาษาจากเอกสารและแหล่งความรู้อื่น เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

 ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....
 ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....
 ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

5. ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นส่วนที่ระบุถึงการดำเนินการกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นเตรียมการ ขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการแก้ปัญหาสังคม เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

.....

ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

.....

.....

5.2 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับ
ผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันลงพื้นที่สำรวจชุมชนร่วมกันเพื่อ
ค้นหาปัญหาที่แท้จริงของชุมชน และร่วมกันกำหนดกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหา
ให้กับชุมชน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

.....

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

.....

ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

.....

5.3 ขั้นสร้างความรู้เข้าใจตรง หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการ
เรียนรู้ของผู้เรียนเอง และการลงพื้นที่ชุมชนในการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่าง
สร้างสรรค์วิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนคิด พิจารณาไตร่ตรอง เหมาะสมหรือไม่หรือควร
ปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

.....

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

.....

5.4 ชั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง หมายถึง ชั้นที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ผ่านการปฏิบัติจริง ในชั้นนี้จะเป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงชุมชนจริง เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

.....

5.5 ชั้นประเมินผลงาน หมายถึง ชั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นรายงานในวิจัย และวีดิทัศน์จากการทำงานร่วมกับชุมชน ในชั้นนี้จะเป็นชั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

.....

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

.....

6. ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบ
บริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์ เป็นส่วนที่ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการ
จุดมุ่งหมาย ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการวัดและประเมินผลรูปแบบการเรียนการ
สอนและพฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะ
ความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ 1)ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3)
ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม และแบบประเมินผลงาน เหมาะสม
หรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

.....

ควรปรับ/เปลี่ยน.....

.....

ควรเพิ่ม/ควรตัดทิ้ง.....

.....

ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

.....

7. จากเอกสารท่านคิดว่า พฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ควรประกอบไปด้วย 4 สมรรถนะ 15 พฤติกรรมบ่งชี้ หรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร

พฤติกรรมบ่งชี้ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ข้อเสนอแนะ / ปรับปรุง
1. สมรรถนะความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 พฤติกรรมบ่งชี้	
1.1 กำหนดเป้าหมายและการทำงานร่วมกัน	ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....
1.2 ร่วมมือกันทำงานอย่างสร้างสรรค์	ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....
1.3 ยอมรับฟังข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน	ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

<p>พฤติกรรมบ่งชี้ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์</p>	<p>ข้อเสนอแนะ / ปรับปรุง</p>
<p>1.4 มีการสื่อสารและสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>1.5 รับผิดชอบต่องานที่กลุ่มมอบหมาย ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. สมรรถนะความสามารถในการสื่อสาร ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมบ่งชี้</p>	
<p>2.1 แสดงออกอย่างเคารพ และฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

<p>พฤติกรรมบ่งชี้ สมรรถนะความเป็น พลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์</p>	<p>ข้อเสนอแนะ / ปรับปรุง</p>
<p>2.2 เลือกใช้ภาษาในการสื่อสารและการ แสดงออกด้วยท่าทางที่เหมาะสมและสุภาพ</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p>
<p>3. สมรรถนะความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 4 พฤติกรรมบ่งชี้</p>	
<p>3.1 วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p>
<p>3.2 สามารถระบุปัญหาได้จากสถานการณ์</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p>

<p>พฤติกรรมบ่งชี้ สมรรถนะความเป็น พลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์</p>	<p>ข้อเสนอแนะ / ปรับปรุง</p>
<p>3.3 สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่ เหมาะสมในการแก้ปัญหา</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p>
<p>3.4 สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผล การแก้ปัญหาได้</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p>
<p>4. สมรรถนะความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 4 พฤติกรรมบ่งชี้</p>	
<p>4.1 อาสาทำงานทำงานเพื่อส่วนรวม และ ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน</p>	<p>ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....</p>

พฤติกรรมบ่งชี้ สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์	ข้อเสนอแนะ / ปรับปรุง
4.2 ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....
4.3 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติด้วยความเต็มใจ	ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....
4.4 ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เพื่อแก้ปัญหาแก่ชุมชน และสังคม	ควรปรับ/เปลี่ยน..... ควรเพิ่ม/ตัดทิ้ง..... ควรปรับลด/ผสมผสาน.....

GRAD VRU

ลงชื่อ.....

(นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน)

ผู้บันทึกการสัมภาษณ์

วันที่.....

แบบสอบถาม

เรื่อง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ใช้สำหรับการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามกับผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความเห็นท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาเกณฑ์การเลือกตอบ ดังนี้

5 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

GRAD VRU

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือของท่าน

นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ข้อ	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการทำงานเป็นทีม						
1	กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน					
2	ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น					
3	ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร						
1	ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม					
2	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์					
3	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา						
1	สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง					
2	สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา					
3	สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้					
องค์ประกอบที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม						
1	ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม					
2	ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น					
3	ดูแลรักษาสาธารณสมบัติด้วยความเต็มใจ					

GRAD VRU

แบบสอบถามเพื่อการวิเคราะห์

เรื่อง การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษา
ปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมบ่งชี้เกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีเพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. ขอความร่วมมือให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง ซึ่งในแต่ละข้อไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุดคือ คำตอบที่ตรงกับสภาพแท้จริงของนักศึกษาเอง
3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อเพื่อนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป โดยแบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ ชาย หญิง

2. สังกัด.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นด้านสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับพฤติกรรมการปฏิบัติของนักศึกษามากที่สุดเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาเกณฑ์การเลือกตอบ ดังนี้

5 หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติตามข้อความสม่ำเสมอ
4 หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติตามข้อความนั้นบ่อย
3 หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติตามข้อความนั้นเป็นบางครั้งบางคราว
2 หมายถึง	นักศึกษาปฏิบัติตามข้อความนั้นนาน ๆ ครั้ง
1 หมายถึง	นักศึกษาไม่เคยปฏิบัติตามข้อความนั้นเลย

ขอขอบใจนักศึกษาทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน

นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ข้อ	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม						
1	สามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานได้					
2	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
3	สามารถทำงานได้อย่างสร้างสรรค์					
4	สามารถเข้าใจและยอมรับฟังผู้อื่น					
5	สามารถบอกหน้าที่ของตนเองได้					
6	สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้					
2 ความสามารถในการสื่อสาร						
7	สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารที่เข้าใจง่าย					
8	สามารถใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมและหลากหลาย					
9	สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล					
10	สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์					
11	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้อง					
12	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนได้อย่างเหมาะสม					
3 ความสามารถในการแก้ปัญหา						
13	สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง					
14	สามารถระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง					
15	สามารถเสนอทางเลือกในการปัญหาได้					
16	สามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา					
17	สามารถประเมินแนวทางการแก้ปัญหาได้					
18	สามารถสรุปผลและปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาได้					
4 ความรับผิดชอบต่อสังคม						
19	สามารถช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องร้องขอ					
20	สามารถทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ					
21	สามารถอธิบายกฎระเบียบได้					
22	สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นได้					
23	สามารถร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสาธารณสุขสมบัติ					
24	สามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					

แบบประเมินสมรรถนะ ความเป็นพลเมืองดีของนักศึกษาปริญญาตรี

ชื่อ.....รหัสนักศึกษา.....

คำชี้แจง

1. ให้ผู้สอนประเมินพฤติกรรมของนักศึกษา แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน
 2. ให้นักศึกษาประเมินพฤติกรรมของตนเอง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน
- เกณฑ์การให้คะแนน 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ปรับปรุง

สมรรถนะ	รายการประเมิน	ผลการให้คะแนน				รวม
		4	3	2	1	
1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม	1) กำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกัน					
	2) ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น					
	3) ตระหนักในบทบาทหน้าที่และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย					
2. ความสามารถในการสื่อสาร	1. ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม					
	2. แสดงความเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์					
	3. ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม					
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	1. สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง					
	2. สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา					
	3. สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา					
4. ความรับผิดชอบต่อสังคม	1. ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม					
	2. ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น					
	3. ดูแลรักษาสาธารณสมบัติด้วยความเต็มใจ					
รวมคะแนน						

เกณฑ์ระดับคะแนนคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
10 - 12	ดีมาก
7 - 9	ดี
4 - 6	พอใช้
1 - 3	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

GRAD VRU

แบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษาปริญญาตรี
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อ.....รหัสนักศึกษา.....

คำชี้แจง

1. ให้ผู้สอนประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษา แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนน

เกณฑ์การให้คะแนน 3 = ดีมาก 2 = ดี 1 = พอใช้ 0 = ปรับปรุง

ข้อ	ลักษณะงานวิจัยที่ประเมิน	ผลการให้คะแนน				รวม
		3	2	1	0	
1	ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจนน่าสนใจ					
2	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษา					
3	วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง					
4	กำหนดขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมได้อย่างเหมาะสม					
5	ความรู้ความเข้าใจและการให้คำนิยามความหมายเฉพาะเรื่อง					
6	การกำหนดกรอบกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสมชัดเจน					
7	การศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล					
8	การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม					
9	ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจน					
10	การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด					
11	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ					
12	กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและเหมาะสม					
13	การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล					
14	การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องชัดเจน					
15	ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม					

16	การอภิปรายผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม					
17	ข้อเสนอแนะมีความชัดเจน					
18	การนำไปใช้ประโยชน์					
19	รูปแบบการรายงานถูกต้อง					

เกณฑ์ระดับคะแนนคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
68 - 76	ดีมาก
59 - 67	ดี
50 - 58	พอใช้
0 - 49	ปรับปรุง

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

GRAD VRU

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น พลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น
พลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นประกอบไปด้วย
3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 จุดประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

2.4 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

2.5 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

2.6 เนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอน

2.7 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ส่วนที่ 3 การเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล

ส่วนที่ 1 จุดประสงค์ของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

1. เพื่อให้ผู้สอนใช้เป็นแนวทางสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น
พลเมืองดี

2. เพื่อให้ผู้สอนได้ศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็น
พลเมืองดี

3. เพื่อนำเสนอวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีนำไปสู่
การปรับปรุง การพัฒนาเพื่อสร้างมาตรฐานการเรียนการสอนความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบ
ต่อสังคม

ส่วนที่ 2 รูปแบบการเรียนการสอน

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

เป้าหมายหลักของการศึกษาของชาติ คือ คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 (แผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2560 – 2579) โดยเฉพาะการพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโลกในยุคศตวรรษที่ 21 นำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีความสุขสนองผลประโยชน์ของประเทศชาติในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นไปตามแนวคิดการจัดการศึกษา 4.0 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำองค์ความรู้มาบูรณาการและสามารถประยุกต์ใช้ ในการแสดง ออกถึงการรับผิดชอบต่อสังคม แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดี ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ความว่า “การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียนมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดีเป็นหน้าที่ของทุกคน สถานศึกษาและสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่พลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี หมายถึง มีความเอื้ออาทร ต้องทำงานอาสาสมัครงานบำเพ็ญประโยชน์ เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ”

การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีนั้นต้องพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (คณะอนุกรรมการ กนป.ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี, 2554: 21-22) ได้ระบุไว้ว่าจะต้องอาศัยการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติเพื่อการเป็นพลเมือง มหาวิทยาลัยควรปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนจากเดิมมาเป็นการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) โดยให้นักศึกษาลงชุมชนรอบ ๆ มหาวิทยาลัยและให้ประมวลความรู้ตามสาขาวิชาที่ได้เรียนมามาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุ เสนอวิธีแก้ไขและลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดจริยธรรมในการประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคมและการเป็น “พลเมือง” โดยการลงมือปฏิบัติหรือกล่าวได้ว่า การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองนั้นควรเน้นที่ “ความคิด” หรือ “การคิด” มากกว่า “ความรู้” ดังนั้น วิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมจึงควรเน้นที่ “กิจกรรม” เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองดี และเสริมสร้างคุณลักษณะและคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองดีให้กับนักศึกษา ทั้งในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพหลักความเสมอภาค กตिका/กฎหมาย จัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการร่วมกับชุมชน

ดังนั้นการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี เนื่องจากการเรียนการสอนด้วยการบริการสังคมเป็นประสบการณ์ด้านการศึกษา โดยที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งวรภัทร ภูเจริญ (2552 : 67) กล่าวว่า เป็นความรู้

ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) ต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงจึงจะเข้าใจได้เองและเป็นทักษะภายใน (Internal tacit Knowledge) ซึ่งเน้นการพัฒนาจิตใจของผู้ปฏิบัติ เช่น พัฒนาให้มีสติเป็นตนเองตามความเป็นจริง รักเพื่อนมนุษย์ รักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง การเกิดจิตอาสา โดยการบริการสังคมอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์รับใช้ที่มีการจัดเตรียมอย่างดีเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้เรียนรู้ในสถานการณ์จริง การปฏิบัตินอกห้องเรียนจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา สนับสนุนให้เกิดความเป็นผู้นำ สร้างทักษะการทำงานเป็นทีม การบริการสังคมทำให้เกิดความรับผิดชอบ เกิดความรู้สึกร่วมกันและคำนึงถึงผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว ตลอดจนการบริการสังคมสอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner, 2006: 127) ที่กล่าวว่า การบริการสังคมเป็นการสร้างผลงานที่ดี ทำให้เกิดความเชี่ยวชาญ เกิดความรับผิดชอบ เป็นผลงานที่ทำให้ได้รับการยกย่องชื่นชมความน่าดึงดูดใจ มีความหมายและก่อให้เกิดกำลังใจเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ท้าทาย เป็นการศึกษาที่เตรียมความพร้อมให้ชีวิต เพื่อชีวิตที่ดี ผู้สอนควรเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนเพื่อก้าวไปสู่ชีวิตที่ดี แม้กระทั่งในสังคมในที่ทำงานก็ควรสนับสนุนให้เกิดผลงานที่ดี และรักษาผลงานที่ดีเหล่านี้เอาไว้ การเรียนการสอนแบบรับใช้สังคมสามารถพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ด้านจริยธรรมและความสามารถในการให้เหตุผลและจริยธรรม 3) ความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองดีในสังคม 4) เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมุ่งมั่นและเห็นอกเห็นใจ 5) ความสามารถทางด้านการเมือง 6) ความอดทนอดและการยอมรับในความแตกต่าง และการสำรวจความถนัดในอาชีพของตนเอง และยังสอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2 มาตรฐานได้แก่ คุณธรรมจริยธรรม และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นำไปสู่คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้ที่มีจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสูงในทั้งบริบทของวิชาการ ในวิชาชีพและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2552) เป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาคือต้องการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความรู้ความสามารถในด้านวิชาการควบคู่ไปกับการเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

จากความสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนด้วยการบริการสังคมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเพื่อความเป็นพลเมืองดีของสังคมและของชาติ โดยนำแนวคิดและทฤษฎี การสร้างความรู้ การบริการสังคม การเรียนรู้โดยเน้นประสบการณ์ มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาซึ่งเรียกรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์”

2.2 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ โดยสามารถสรุปแนวคิดที่เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้ ดังนี้

2.2.1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

- 1) ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน
- 2) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน
- 3) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

2.2.2 ทฤษฎีการเรียนรู้

1) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism)

การสร้างความรู้ของผู้เรียนมีพื้นฐานของการสร้างความรู้ 2 ท่าน จึงแบ่งออกเป็น 2 ทฤษฎี คือ 1) แนวคิดการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ (Cognitive Constructivism) และ 2) แนวคิดการสร้างความรู้ทางสังคม (Social Constructivism)

1.1 แนวคิดการสร้างความรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ

ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการสร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน ผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนกับสื่อ เป็นต้น โดยการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของความรู้ด้วยตัวเอง โดยบุคคลพยายามปรับตัวโดยใช้กระบวนการดูดซับ (Assimilation) และกระบวนการปรับตัวให้เหมาะสม (Accommodation) โดยการพยายามปรับความรู้ความคิดเดิมกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ซึ่งทำให้บุคคลอยู่ภาวะสมดุล สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

1.2 แนวคิดการสร้างความรู้ทางสังคม

กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นจะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ข้อมูล และสื่อที่เป็นจริง พัฒนาการทางเขาวนปัญญาของผู้เรียนจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่อยู่รอบข้างหรือการแลกเปลี่ยนมุมมองที่หลากหลายจากผู้อื่น

2) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)

การจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทายด้วยการลงมือปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวของผู้เรียนเอง รวมถึงได้สะท้อนความคิด (Reflect) และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมาหรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง และทำให้

นักเรียนเกิดความรู้สึกผูกพัน ความต้องการ และความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ต่อไป การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลจากการลงมือกระทำซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behaviour) อารมณ์ความรู้สึก (Attitude) และความรู้ (Knowledge)

3) ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning)

เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) การเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์และความสนใจของผู้เรียนที่มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประสบการณ์จริง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนลงมือกระทำเอง ความรู้ที่เกิดขึ้นมาจากการค้นพบ (Tacit Knowledge) เกิดจากการปฏิบัติ และเป็นทักษะภายใน (Internal Tacit Knowledge) เน้นการพัฒนาจิตใจของผู้เรียน เช่น การพัฒนาให้มีสติ เห็นตนเองตามความเป็นจริง การเกิดจิตอาสา

2.3 องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สร้างขึ้นโดยมีองค์ประกอบซึ่งมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ โดยองค์ประกอบต่าง ๆ มีดังนี้

2.3.1 หลักของรูปแบบการเรียนการสอน

2.3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

2.3.3 โครงสร้างเนื้อหา

2.3.4 ขั้นตอนการเรียนการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นเตรียมการ
- 2) ขั้นปฏิบัติการ
- 3) ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง
- 4) ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
- 5) ขั้นประเมินผลงาน

2.3.5 ประเมินผลสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีหลังเรียนด้วยแบบประเมิน

สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีโดยมีเกณฑ์การประเมินแบบ Rubric Score (4 สมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคม) และแบบประเมินผลงาน

2.4 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เป็นการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดไตร่ตรอง เน้นกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกับผู้อื่นได้ ฝึกฝน

และปฏิบัติในสภาพจริงและปัญหาของชุมชนจริง เพื่อแก้ปัญหาผ่านการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็น อภิปรายโต้แย้งได้ และมีการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุมีผล และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

2.5 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ กระตุ้นให้เกิดการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้
2. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนคิดไตร่ตรอง สามารถสะท้อนคิดผลงานโดยการเชื่อมโยงการทำกิจกรรมบริการสังคมกับความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอน
4. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ได้จากการปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกันในสังคม เศรษฐกิจ มนุษยชน มีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.6 เนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอน

โครงสร้างเนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอนแบบการบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย จำนวน 42 ชั่วโมง ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

1. พลเมืองดี
2. พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย
3. คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็นพลเมือง
4. จิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง พลเมืองกับการมีส่วนร่วม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง

5. ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม
6. มนุษยสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร

7. การทุจริต และการเสริมสร้างแนวทางป้องกันการทุจริต
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พลเมืองไทย พลเมืองโลก เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

8. พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 และในสังคมยุคดิจิทัล

9. การสร้างความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลกที่ดี

การจัดการเรียนการสอนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 4 แผน เวลา 15 ชั่วโมง	1. พลเมืองดี	1) สามารถอธิบายความหมาย ความสำคัญ และคุณลักษณะของพลเมืองดีได้ 2) สามารถอธิบายและยกตัวอย่าง สิทธิและเสรีภาพของพลเมืองต่อตนเองและผู้อื่นได้ 3) สามารถอธิบายบทบาทและหน้าที่ต่อการเป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลกได้ 4) สามารถอธิบายและนำเสนอแนวทางการพัฒนาตนเป็นพลเมืองดีของประเทศและสังคมโลกได้	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) สามารถในการแก้ปัญหา	3
	2. พลเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย	1) สามารถอธิบายแนวคิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ 2) สามารถอธิบายความหมายของคำว่า สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และคุณลักษณะของพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยได้ 3) สามารถอธิบายความเป็นไทยกับการสร้างความเป็นพลเมือง และนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ 6) นักศึกษาสามารถอธิบาย และนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) สามารถในการแก้ปัญหา	3
	3. คุณธรรม จริยธรรมกับความเป็น	1) สามารถอธิบายความหมายของคุณธรรมและจริยธรรมได้ 2) สามารถอธิบายการส่งเสริม	1) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการ	3

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
	พลเมือง	จริยธรรมภาคสาธารณะได้ 3) สามารถอธิบายอธิบายการเป็นคนดี ควรคู่กับการทำได้ 4) อธิบายคุณธรรมและจริยธรรมกับการ เป็นพลเมืองดี และยกตัวอย่างประกอบ ได้	การสื่อสาร 3) สามารถในการ แก้ปัญหา	
	4. จิตสาธารณะ กับ ความ รับผิดชอบต่อ สังคม	1) สามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมได้ 2) สามารถอธิบายบทบาทของ พลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อ สังคมและนำไปประยุกต์ใช้ได้ 3) สามารถอธิบาย แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ ความหมายและ ความสำคัญของจิตอาสา และจิต สาธารณะได้ 4) สามารถอธิบาย อธิบายลักษณะ พฤติกรรมของจิตอาสาและจิต สาธารณะ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ 7) นักศึกษาสามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยที่ ก่อให้เกิดจิตอาสาและจิตสาธารณะนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร	1) ความสามารถ ทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถใน การสื่อสาร 3) ความสามารถใน การแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อ สังคม	6
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พลเมืองกับการ มีส่วนร่วม จำนวน 3 แผน เวลา 15 ชั่วโมง	5. ภาวะผู้นำ และการทำงาน เป็นทีม	1) ความหมายของภาวะผู้นำ บทบาท และหน้าที่ของภาวะผู้นำได้อย่าง ถูกต้อง 2) สามารถบอกคุณสมบัติของผู้นำใน ศตวรรษที่ 21 พร้อมยกตัวอย่าง ประกอบได้อย่างชัดเจน 3) สามารถอธิบายอธิบายความหมาย ของทีมงาน วัตถุประสงค์ของการ สร้างทีมงาน ความสำคัญ และ ประโยชน์ของการสร้างทีมงานได้ อย่างชัดเจนและถูกต้อง 4) ประเภทของทีมงานและลักษณะ	1) ความสามารถใน การทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถใน การสื่อสาร 3) สามารถในการ แก้ปัญหา	3

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
		<p>ของทีมงานที่มีประสิทธิภาพได้</p> <p>5) บอกเทคนิคการสร้างทีมงานและยกตัวอย่างประกอบได้</p>		
	<p>6. มนุษย์สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร</p>	<p>1) สามารถอธิบายความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลของไทยและสากลได้</p> <p>2) สามารถอธิบายแนวคิด ความหมาย ประเภทของสันติวิธี และแนวทาง การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีได้</p> <p>3) สามารถอธิบายหลักธรรมาภิบาล และการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีกับชีวิตประจำวันได้</p> <p>4) สามารถอธิบายความหมาย และความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารได้</p> <p>5) สามารถอธิบายองค์ประกอบของมนุษย์สัมพันธ์ และหลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ได้</p> <p>6) สามารถอธิบายกระบวนการสื่อสาร ประเภทของการสื่อสาร อุปสรรค การเพิ่ม ประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสารได้</p>	<p>1) ความสามารถทำงานเป็นทีม</p> <p>2) ความสามารถในการสื่อสาร</p> <p>3) ความสามารถในการแก้ปัญหา</p> <p>4) ความรับผิดชอบต่อสังคม</p>	6
	<p>7. การทุจริตและ การเสริมสร้างแนวทางการป้องกันการทุจริต</p>	<p>1) สามารถอธิบายความหมาย และประเภทของการทุจริตได้</p> <p>2) สามารถบอกปัญหาและสาเหตุของการทุจริตได้</p> <p>3) สามารถอธิบายผลกระทบในเรื่องการทุจริต และบทบาทของพลเมืองในการมีส่วนร่วมการป้องกันการทุจริตได้</p> <p>4) สามารถอธิบายต้นแบบความสำเร็จของการต่อต้านการทุจริตและยกตัวอย่างประกอบได้</p>	<p>1) ความสามารถทำงานเป็นทีม</p> <p>2) ความสามารถในการสื่อสาร</p> <p>3) ความสามารถในการแก้ปัญหา</p> <p>4) ความรับผิดชอบต่อสังคม</p>	6

หน่วยการเรียนรู้	แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้	สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี	เวลา ชั่วโมง
		5) สามารถอธิบายสถานการณ์ทุจริตและหน่วยงานตรวจสอบการทุจริตในประเทศไทย และยกตัวอย่างประกอบได้ 6) สามารถอธิบายแนวทาง และการสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองดีในป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้		
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 พลเมืองไทย พลเมืองโลก จำนวน 2 แผน เวลา 12 ชั่วโมง	8. พลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 และในสังคมยุคดิจิทัล	1) สามารถอธิบายพลเมืองและสิทธิดิจิทัลได้ 2) สามารถบอกองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ 3) สามารถบอกทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมยกตัวอย่างประกอบได้ 4) สามารถอธิบายความหมายของดิจิทัลและ “การแบ่งแยกทางดิจิทัล” ได้ 5) สามารถอธิบายพลเมืองและสิทธิดิจิทัลได้	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	6
	9. การสร้างความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกที่ดี	1) สามารถอธิบายและระบุปัจจัยในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองได้ 2) สามารถอธิบายรูปแบบการสร้างพลเมืองสำหรับสังคมไทยได้ 3) สามารถอธิบายกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และยกตัวอย่างประกอบได้	1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม	6

2.7 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบการบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่สอดคล้องกับ

หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา ของการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเรียนการสอนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาทางสังคม โดยการนำเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่ม แล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

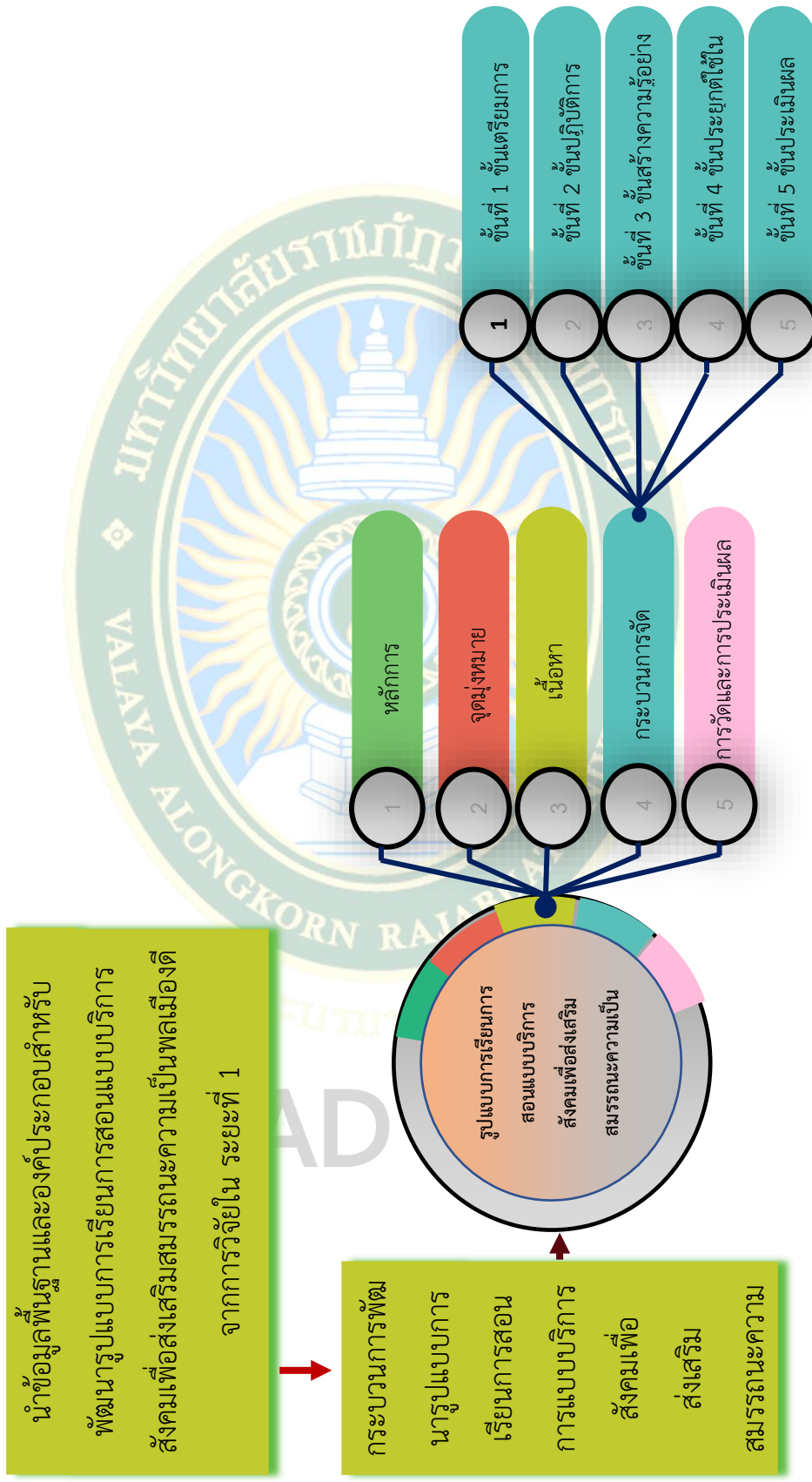
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง จากการศึกษา และการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ กำหนดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการสะท้อนคิด พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาย่างไตร่ตรอง

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในขั้นนี้จะป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงโดยการร่วมมือกับกลุ่มและชุมชน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และผ่านการนำเสนอผลงานในรูปแบบโครงงานวิจัย

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน เป็นขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นโครงงานวิจัย ในขั้นนี้จะป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม

ดังนั้น สามารถสรุปรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แสดงดังภาพ

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาพที่ 25 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ภาพที่ 26 รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ส่วนที่ 3 การเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนการเตรียมการก่อนจัดกิจกรรมตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนดำเนินการ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดการปฐมนิเทศเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามรูปแบบแก่ผู้เรียน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ประสานงานและนัดหมายกับกลุ่มนักศึกษา พร้อมจัดเตรียมเอกสาร

1.2 ดำเนินการให้ความรู้พื้นฐานที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาทางด้านความเป็นพลเมืองกับความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อให้เกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี จำนวน 42 ชั่วโมง

1.3 อาจารย์ผู้สอนจำแนกคำอธิบายและเนื้อหาของรายวิชา ค่าโครงการสอน เพื่อให้ผู้เรียนทราบถึงจุดประสงค์การเรียนการสอนและขอบเขตเนื้อหาอย่างชัดเจน

1.4 ให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสอนตามรูปแบบและวิธีการดำเนินการสอนในแต่ละขั้นตอน อธิบายบทบาทของผู้สอน บทบาทผู้เรียน รวมทั้งวิธีการประเมิน

1.5 แนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน และวิธีการศึกษา ได้แก่ เอกสารประกอบการสอน ใบงาน

1.6 จัดนักศึกษา 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยลดความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน) โดยตลอดการเรียนการสอนนักศึกษาทุกคนต้องประจำกลุ่มเดิม และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงานร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนด้วยการบริการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยมีส่วนที่แสดงถึงแนวทาง วิธีการที่ผู้สอนดำเนินการในขั้นตอนการสอนโดยแบ่งขั้นตอนการสอนออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหา	1. อาจารย์ผู้สอนเตรียมสื่อการสอนต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ 2. อาจารย์ผู้สอนชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้	1. นักศึกษาร่วมสนทนากับอาจารย์ตามสถานการณ์ หรือคำถามที่อาจารย์กำหนด 2. ตรวจสอบความรู้เดิมของนักศึกษาเองว่ามีความเข้าใจ

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
<p>ทางสังคม โดยการนำเสนอ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันผ่านสื่อการสอน เช่น การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ หรือเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม</p>	<p>นักศึกษาทราบ</p> <p>3. อาจารย์ผู้สอนบรรยายตามเอกสารประกอบการสอน และยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางสังคม</p> <p>4. อาจารย์ให้นักศึกษาอธิบายและยกตัวอย่าง</p>	<p>หรือเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่มากขึ้นน้อยเพียงใด</p> <p>3. นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและความรู้พื้นฐานที่อาจารย์สอน</p> <p>4. นักศึกษาสนทนา อธิบายหรือตอบคำถามต่าง ๆ ที่อาจารย์กำหนด</p>
<p>ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ</p> <p>เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ โดยการร่วมมือทั้งกับผู้สอน เพื่อน และชุมชน โดยขั้นนี้จะให้ผู้เรียนรวมกลุ่มแล้วร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น สามารถกำหนดประเด็นปัญหา และร่วมกันวางแผนกิจกรรมและเขียนโครงการที่จะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้</p>	<p>1. อาจารย์ผู้สอนให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน</p> <p>2. ให้นักศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ ๆ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม</p> <p>3. อาจารย์ผู้สอนคอยให้คำปรึกษาแนะนำให้กับนักศึกษา และสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักศึกษา</p> <p>4. อาจารย์ผู้สอนให้ความรู้เกี่ยวกับการทำรายงานวิจัย</p>	<p>1. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยความสามารถ (นักศึกษากลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน</p> <p>2. นักศึกษาร่วมพูดคุยปัญหา ร่วมกับกลุ่มถึงประเด็นปัญหาที่นักศึกษาสนใจและการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม</p> <p>3. นักศึกษานำปัญหาที่ได้มาร่วมกันระดมความคิด แสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดเป็นประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่ม</p>
<p>ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง</p> <p>เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนเองจากการศึกษา และการทำกิจกรรม มาผ่านกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์กำหนดวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมถึง</p>	<p>1. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการวิเคราะห์ปัญหา</p>	<p>1. นักศึกษาในแต่ละกลุ่มระดมความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์จากสภาพปัญหาที่</p> <p>2. นักศึกษาเรียนรู้แสดงความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่ม</p> <p>3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับประเด็น</p>

ขั้นตอนการเรียนการสอน	บทบาทของอาจารย์ผู้สอน	บทบาทของนักศึกษา
การสะท้อนคิด พิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างไตร่ตรอง		ปัญหาที่กลุ่มสนใจ
<p>ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง</p> <p>เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ในขั้นนี้จะ เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงโดยการร่วมมือกับกลุ่มและ ชุมชน เพื่อที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสามารถนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และผ่านการนำเสนอผลงานในรูปแบบโครงงานวิจัย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์คอยแนะนำให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะกับนักศึกษาในการสรุปประเด็น 2. อาจารย์ผู้สอนคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในการทำงานร่วมกับกลุ่ม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลหรือความรู้ที่ศึกษาร่วมกันมา ร่วมกันสรุปและค้นคว้าเพิ่มเติม 2. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเขียนสรุปประเด็นปัญหา โดยให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน 3. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน
<p>ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน</p> <p>เป็นขั้นการแสดงผลงานของผู้เรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผลงานที่เป็นโครงงานวิจัย ในขั้นนี้จะ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และประเมินผลงานร่วมกัน และผู้สอนอาจจะให้กำลังใจหรือให้รางวัลกับผลงานที่ผู้เรียนได้ทำจนสำเร็จร่วมกับผู้อื่น ชุมชน และสังคม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. อาจารย์ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาแต่ละคน โดยนำคะแนนที่ได้มาเฉลี่ยเพื่อนำไปเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอประเด็นปัญหา เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มอื่น ๆ สามารถเสนอแนะความคิดเห็นที่แตกต่างเพิ่มเติมได้

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล

การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน เป็นการประเมินความสามารถของตามสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคมหลังการเรียนรู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบงานวิจัย โดยการใช้แบบประเมินสมรรถนะที่เหมาะสม กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นเกณฑ์ระดับคุณภาพ ซึ่งการวัดประกอบด้วย ประเมินเป็นระยะ

1) ในขณะที่ดำเนินการสอนตามแผนการเรียนการสอนซึ่งผู้วิจัยได้ใช้แผนการสอนทั้งหมดจำนวน 9 แผน ใช้เวลา 14 สัปดาห์ จำนวน 42 ชั่วโมง อีกทั้งผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของผู้เรียนในประเด็นการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อดูว่าผู้เรียนมีปัญหาในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือไม่ หากมีผู้สอนจะได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือต่อไป

2) หลังเรียน ดำเนินการประเมินความสามารถของผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วย ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคมของผู้ที่ผู้เรียนนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการลงบริการสังคม และสามารถสร้างผลงานในรูปแบบงานวิจัย โดยพิจารณาคะแนนจากการใช้แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ,แบบประเมินผลงานวิจัย และตรวจให้คะแนนโดยกำหนดตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubrics) ดังนี้

1. แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย

1.1.1 กำหนดเป้าหมายและการทำงานร่วมกัน

1.1.2 ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น

1.1.3 ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับ

มอบหมาย

1.2 ความสามารถในการสื่อสาร

1.2.1 ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม

1.2.2 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์

1.2.3 ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนเองได้

อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

1.3.1 สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง

แก้ปัญหา

1.3.2 สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการ

1.3.3 สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้

1.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม

1.4.1 ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม

1.4.2 ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น

1.4.3 ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

GRAD VRU

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
ของนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการทำงานเป็นทีม

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				ปรับปรุง (1)
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)	
1) กำหนดเป้าหมายและการทำงานร่วมกัน	มีการกำหนดเป้าหมาย และมีขั้นตอนการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน	มีการกำหนดเป้าหมาย มีขั้นตอนการทำงานร่วมกันแต่ไม่ชัดเจน	มีการกำหนดเป้าหมาย แต่ไม่มีขั้นตอนการทำงานร่วมกัน	ไม่มีการกำหนดเป้าหมาย แต่ไม่มีขั้นตอนการทำงานร่วมกัน	ไม่มีการกำหนดเป้าหมาย และขั้นตอนการทำงานร่วมกัน
2) ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบจนสำเร็จ	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ปฏิบัติงานที่ตนรับผิดชอบไม่สำเร็จ	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ แต่ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ทำงานอย่างสร้างสรรค์ แต่ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น	ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน
3) ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในเวลาที่กำหนด	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	ตั้งใจและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จเป็นบางครั้ง	ไม่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการสื่อสาร

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1) ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพทุกครั้ง	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน และแสดงออกด้วยความสุภาพในบางครั้ง	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับการทำงาน	เลือกใช้ภาษา วิธีการสื่อสารที่ไม่เหมาะสมกับการทำงาน
2) แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุม เนื้อหา และสะท้อนประเด็นสำคัญของเนื้อหา	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุม เนื้อหา แต่ไม่สะท้อนประเด็นสำคัญของเนื้อหา	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังได้บ้าง ครอบคลุมเนื้อหาบางส่วน	แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่ฟังไม่ถูกต้อง และไม่ครอบคลุมเนื้อหา
3) ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้เข้าใจง่าย ถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะข้อมูล	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ ถูกต้อง และเหมาะสมกับลักษณะข้อมูล	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ ถูกต้อง แต่ไม่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูล	ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเองได้ไม่ถูกต้อง และไม่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูล

สมรรถนะที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1) สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระดับประเภทของปัญหา และขั้นตอนของการวิเคราะห์ปัญหาได้	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระดับประเภทของปัญหาได้	วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ไม่สามารถระบุประเภทของปัญหา ระดับของปัญหาได้	ไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และไม่สามารถระบุประเภทของปัญหา ระดับของปัญหาได้
2) สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ และอธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ แต่อธิบายวิธีการแก้ไขปัญหาไม่ได้	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ ได้บางส่วน	เสนอทางเลือกและวิธีการในการแก้ปัญหาให้สำเร็จไม่ได้เลย
3) สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้	มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผล การปฏิบัติงานทุกขั้นตอนอย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน และแสดงถึงการนำข้อค้นพบที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่น	มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผล การปฏิบัติงานทุกขั้นตอน อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ ชัดเจน	มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผล การปฏิบัติงาน ทุกขั้นตอน	ไม่มีการสรุป ประเมินผล บันทึกผล การปฏิบัติงาน ทุกขั้นตอน

สมรรถนะที่ 4 ความรับผิดชอบต่อสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1) ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม	มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ	มีจิตอาสา อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม และช่วยเหลือผู้อื่นบางครั้ง	บำเพ็ญประโยชน์ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม แต่ไม่ช่วยเหลือผู้อื่น	บำเพ็ญประโยชน์ อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมเมื่อถูกร้องขอ
2) ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น	ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามหน้าที่ที่ส่งผลให้เกิดผลดีต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม	ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ของสังคม ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามหน้าที่ที่ส่งผลให้เกิดผลดีต่อตนเอง	ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ระเบียบ ของสังคม แต่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และเลขาธิการปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กติกา ระเบียบ ของสังคม และละเมิดสิทธิของผู้อื่น
3) ดูแลรักษาธารณะสมบัติ ด้วยความเต็มใจ	ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่น และส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดี	ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนเอง ดูแลทรัพย์สินของผู้อื่นและส่วนรวม	ไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นของตนเอง และดูแลทรัพย์สินของผู้อื่น	ไม่นำทรัพย์สินของตนเอง เป็นของตนเอง

2. แบบประเมินคุณภาพรายงานกิจกรรมบริการสังคมประกอบไปด้วยรายการ
ประเมิน ดังนี้

ศึกษา

บริการสังคม

- 1) ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจนน่าสนใจ
- 2) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
- 3) วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
- 4) กำหนดขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมได้อย่างเหมาะสม
- 5) ความรู้ความเข้าใจและการให้คำนิยามความหมายเฉพาะเรื่อง
- 6) การกำหนดกรอบกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสมชัดเจน
- 7) การศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล
- 8) การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม
- 9) ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจน
- 10) การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด
- 11) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ
- 12) กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและเหมาะสม
- 13) การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล
- 14) การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้อง
- 15) ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม
- 16) การอภิปรายผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการ
- 17) ข้อเสนอแนะมีความชัดเจน
- 18) การนำไปใช้
- 19) รูปแบบการรายงานถูกต้อง

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนคุณภาพงานวิจัย
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	คุณภาพมาก (3)	คุณภาพปานกลาง (2)	คุณภาพน้อย (1)
1. ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจนน่าสนใจ	ชื่อเรื่อง 1) มีความกระชับ 2) แสดงถึงตัวปัญหาสังคม และ 3) สอดคล้องกับประเด็นในการแก้ปัญหา / บริการสังคม	ชื่อเรื่อง 1) มีความกระชับ 2) แสดงถึงปัญหาสังคม และ 3) ไม่สอดคล้องกับประเด็นในการแก้ปัญหา / บริการสังคม	ชื่อเรื่องฟุ้งเฟ้อ ไม่แสดงถึงปัญหาสังคม และไม่สอดคล้องกับประเด็นในการแก้ปัญหา / บริการสังคม
2. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาชัดเจน สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษา	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญในการทำกิจกรรมบริการสังคมครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา โดยมีเหตุผลสนับสนุนกระชับตรงประเด็น	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาแสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญในทำกิจกรรมบริการสังคมแต่ยังไม่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษาเมื่อความไม่ต่อเนื่องสอดคล้อง	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมบริการสังคม ไม่ได้ระบุให้เห็นประเด็นของปัญหาและความสำคัญในการบริการสังคม
3) วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง	วัตถุประสงค์ มีความสอดคล้องกับเรื่อง ระบุกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา และระเบียบวิธีที่ศึกษา	วัตถุประสงค์ มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ระบุตัวแปรสำคัญที่ศึกษา	วัตถุประสงค์ไม่มีความสอดคล้องกับชื่อเรื่อง
4) กำหนดขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมได้อย่างเหมาะสม	ระบุขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมที่ประกอบไปด้วย กรอบความคิดตามทฤษฎี ตัวแปรในการทำกิจกรรมบริการสังคม	ระบุขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคมที่ประกอบไปด้วย กรอบความคิดตามทฤษฎี แต่ไม่ระบุตัวแปรในการทำกิจกรรม	ไม่ระบุขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคม

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			คุณภาพน้อย (1)
	คุณภาพมาก (3)	คุณภาพปานกลาง (2)	คุณภาพน้อย (1)	
5) ความรู้ความเข้าใจและการให้คำนิยามความหมายเฉพาะเรื่อง	มีการนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการ เฉพาะตัวแปรสำคัญที่ศึกษาอย่างครบถ้วน	มีการนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการ เฉพาะตัวแปรสำคัญที่ศึกษาแต่ไม่ครบถ้วน	มีการนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการ เฉพาะตัวแปรสำคัญที่ศึกษาแต่ไม่ครบถ้วน	ไม่มีการนิยามศัพท์เฉพาะ
6) การกำหนดกรอบกิจกรรมบริการสังคมมีความเหมาะสมชัดเจน	ระบุกรอบแนวคิดของกิจกรรมบริการสังคมโดยมีการสังเคราะห์ สรุปกรอบแนวคิด แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างถูกต้อง	ระบุกรอบแนวคิดของกิจกรรมบริการสังคมโดยมีการสังเคราะห์ สรุปกรอบแนวคิด แสดงแผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างถูกต้อง	ระบุกรอบแนวคิดของกิจกรรมบริการสังคม แต่ไม่มีการสังเคราะห์กรอบแนวคิดให้เห็น	ไม่ระบุกรอบแนวคิดของกิจกรรมบริการสังคม และที่มาของกรอบแนวคิด
7) การศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูล	เอกสารและแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกับปัญหา มีรายละเอียดชัดเจน มีการสังเคราะห์สรุปเนื้อหาทุกหัวข้อ กระชับอ่านเข้าใจง่าย	เอกสารและแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกับปัญหา มีรายละเอียดชัดเจน มีการสังเคราะห์สรุปเนื้อหาในบางเล่ม	เอกสารและแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกับปัญหา แต่ให้รายละเอียดไม่ชัดเจน ไม่มีการสังเคราะห์สรุปเนื้อหา	เอกสารและแหล่งข้อมูลมีความสอดคล้องกับปัญหา แต่ให้รายละเอียดไม่ชัดเจน ไม่มีการสังเคราะห์สรุปเนื้อหา
8) การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม	การออกแบบกิจกรรมบริการสังคมทำให้ได้แนวทางที่จะได้คำตอบตรงประเด็นในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน	การออกแบบกิจกรรมบริการสังคมทำให้ได้แนวทางที่จะได้คำตอบตรงประเด็นในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน	การออกแบบกิจกรรมบริการสังคมทำได้แต่แนวทางการวิจัยที่จะได้คำตอบไม่ตรงประเด็นในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน	การออกแบบกิจกรรมบริการสังคมไม่ตรงกับปัญหาที่ศึกษา
9) ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมบริการสังคมมีความชัดเจน	อธิบายวิธีการดำเนินงานกิจกรรมบริการสังคมเป็นขั้นตอนอย่างเหมาะสมและชัดเจนทุกขั้นตอน	อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมบริการสังคมเป็นขั้นตอนแต่ไม่ชัดเจนทุกขั้นตอน	อธิบายขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมบริการสังคมไม่ครบถ้วน	อธิบายวิธีการดำเนินงานกิจกรรมบริการสังคมไม่ครบถ้วน
10. การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด	ปฏิบัติตามถูกต้อง มีการปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ	ปฏิบัติตามได้โดยมีอาจารย์เป็นผู้แนะนำบางส่วน มีการปรับปรุง	ปฏิบัติตามส่วนหนึ่งมีการปรับปรุงแก้ไข	ปฏิบัติตามส่วนน้อยมีการปรับปรุงแก้ไข

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			คุณภาพน้อย (1)
	คุณภาพมาก (3)	คุณภาพปานกลาง (2)	คุณภาพน้อย (1)	
11. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีความเหมาะสมและมีคุณภาพ	ระบุที่มา/วิธีสร้างเครื่องมืออย่างชัดเจน เป็นขั้นตอน นอกวิธีตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือบางส่วน	ระบุที่มา/วิธีสร้างเครื่องมือ แต่ไม่บอกคุณภาพ หรือวิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	ไม่ระบุที่มาของเครื่องมือ	
12. กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนและเหมาะสม	ระบุถึงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเหมาะสม ใช้ข้อความกระชับเข้าใจง่าย	ระบุถึงกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอน แต่วิธีการให้รายละเอียดไม่ชัดเจน	ระบุถึงกระบวนการเก็บข้อมูลบางส่วน ไม่ระบุเป็นขั้นตอน อ่านแล้วสับสน	
13. การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะของข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระดับข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์	การวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์บางส่วน	การวิเคราะห์ข้อมูลไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	
14. การแปลความหมายและสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้อง	มีการแปลความหมายหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลครบทุกส่วน และถูกต้องสอดคล้องกับผลวิเคราะห์ที่ได้	มีการแปลความหมายหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลบางส่วนเท่านั้น และสอดคล้องกับผลวิเคราะห์ที่ได้	มีการแปลความหมายหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลบางส่วนเท่านั้น และไม่ถูกต้องตามผลที่ได้	
15. ผลสรุปที่ได้มีความครอบคลุมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม	สรุปผลกิจกรรมบริการสังคมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทุกหัวข้ออย่างชัดเจน ใช้ข้อความกระชับอ่านเข้าใจง่าย	สรุปผลกิจกรรมบริการสังคมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์บางส่วน ไม่ครอบคลุมทุกหัวข้อ	สรุปผลกิจกรรมบริการสังคมไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้จากการค้นพบ	
16. การอภิปรายผล	มีการอภิปรายผลของกิจกรรมบริการ	มีการอภิปรายผลของกิจกรรม	ไม่มีการอภิปรายผลของกิจกรรมบริการสังคม	

ระดับคุณภาพ			
รายการประเมิน	คุณภาพมาก (3)	คุณภาพปานกลาง (2)	คุณภาพน้อย (1)
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมบริการสังคม	สังคมที่ได้อย่างสมเหตุสมผล และครอบคลุมทุกประเด็นปัญหาของกิจกรรมบริการสังคม	บริการสังคมที่ได้ อย่างสมเหตุสมผล และไม่ครอบคลุมทุกประเด็นปัญหา	ที่ได้กับผลงานวิจัยในอดีต
17. ข้อเสนอแนะมีความชัดเจน	มีข้อเสนอแนะถึงการนำผลการศึกษามาใช้ในการแก้ปัญหาไปใช้มาจากการสังเกต การทำกิจกรรมบริการสังคม มีเหตุผลรองรับ	มีข้อเสนอแนะถึงการนำผลการศึกษามาแนวทางการแก้ปัญหาไปใช้ไม่สมเหตุสมผล เป็นข้อคิดเห็นส่วนตัว	มีข้อเสนอแนะแต่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกิจกรรมบริการสังคม
18. การนำไปใช้ประโยชน์	ผลการทำกิจกรรมบริการสังคมสร้างองค์ความรู้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้กับชุมชน	ผลการทำกิจกรรมบริการสังคมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้กับชุมชน	ผลการทำกิจกรรมบริการสังคมไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับชุมชนได้
19. รูปแบบการรายงานถูกต้อง	การจัดองค์ประกอบและรูปแบบรายงานถูกต้อง ครบถ้วน เป็นลำดับขั้นตอน	การจัดองค์ประกอบและรูปแบบรายงานถูกต้อง แต่ขาดความครบถ้วน	การจัดองค์ประกอบและรูปแบบรายงานไม่ถูกต้อง ไม่เป็นลำดับขั้นตอน

คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอน

เอกสารฉบับนี้เป็นคำแนะนำการใช้ “รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์” ซึ่งในเอกสารฉบับนี้จะอธิบายให้ผู้สอนได้ทราบถึงสิ่งที่ควรศึกษาและควรจัดเตรียม ตลอดจนวิธีการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนที่มีได้กล่าวถึงในตัวรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดำเนินไปอย่างราบรื่นและได้ผลดี สามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ โปรดศึกษาและทำความเข้าใจแต่ละหัวข้อและปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านั้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอน มีดังนี้

1. รูปแบบการสอน
2. คำแนะนำการใช้รูปแบบการสอน
3. แผนการจัดการเรียนรู้

ข้อควรปฏิบัติก่อนการจัดการเรียนการสอน

โปรดปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านี้ก่อนการสอน

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 ศึกษารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ทราบความเป็นมาและความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน ทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้มองเห็นภาพโดยรวมของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และมองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ

1.2 ศึกษาคำแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนการสอนอย่างละเอียด

1.3 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้มีลักษณะสำเร็จรูป โดยได้กำหนดสิ่งที่จำเป็นในการสอนไว้อย่างครบถ้วนแล้วทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน เวลาที่ใช้ในการสอนและแนวการวัดและประเมินผล ผู้สอนเพียงทำความเข้าใจ จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ และปฏิบัติตามการสอนตามกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้เท่านั้น

2) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนมีองค์ประกอบเหมือนกัน คือ ชื่อแผน สมรรถนะการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เวลาที่ใช้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และภาคผนวกซึ่งประกอบไปด้วยใบกิจกรรม ทั้งนี้แต่ละแผนใช้เวลา 3 ชั่วโมง

3) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนเป็นการสอนให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากการศึกษาค้นคว้า สืบค้น ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มผ่านการปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอภิปรายระดับกลุ่ม จนได้ข้อสรุปขององค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นปฏิบัติการ 3) ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง 4) ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง 5) ขั้นประเมินผลงาน โดยรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอน นั้นสามารถศึกษารายละเอียดได้จากรูปแบบการเรียนการสอน

2. การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการเรียนการสอนนั้นเป็นการจัดเตรียมตามที่ได้ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน ดังนั้นก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียดก่อนที่จะดำเนินจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 จัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอนแต่ละครั้งให้พร้อมและเพียงพอสำหรับผู้เรียน ซึ่งสื่อหลัก ๆ ที่เสนอไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ครบถ้วน

2.3 จัดเตรียมเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล โดยศึกษาจากคำแนะนำเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลในตอนท้ายของเอกสารฉบับนี้ และจัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ซึ่งเป็นการประเมินหลังเรียน ดำเนินการทดสอบและประเมินความสามารถของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา และความรับผิดชอบต่อสังคม และผลงานวิจัยของนักศึกษาที่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และการบริการสังคม ชุมชน โดยการตรวจให้คะแนนกำหนดตามเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubrics)

3. แนวปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

การที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรพิจารณา ดังนี้

3.1 บทบาทของอาจารย์

1) ในการเรียนการสอนตามรูปแบบการสอนนี้ อาจารย์มีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกที่จะต้องจัดสภาพให้เอื้อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นแล้วอาจารย์ผู้สอนจะต้องจัดกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันไป แล้วแบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน คณะความสามารถ

2) อาจารย์เป็นผู้แนะนำในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ให้นักศึกษาร่วมกันอภิปราย

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากการศึกษาค้นคว้า สืบค้นในประเด็นต่าง ๆ จนได้ข้อมูลหรือองค์ความรู้ใหม่ ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการอย่างละเอียด การฝึกฝนตนเองจนเกิดความชำนาญ ค่อยลดบทบาทเป็นเพียงแค่ผู้สอนให้ความช่วยเหลือเท่านั้น

3) อาจารย์ผู้สอนจะต้องเข้าใจจุดประสงค์ในการส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี และสามารถกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีทุกด้าน

4) อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีทักษะในการตั้งคำถามและกระตุ้นความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักศึกษา สร้างแรงจูงใจและความมั่นใจของนักศึกษาเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ร่วมกันและความกล้าแสดงออก รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนจะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมและประเมินผลเป็นระยะ

3.2 บทบาทของผู้เรียน

ในการเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนี้ นักศึกษามีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) นักศึกษาจะต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำงานร่วมกับกลุ่ม เพราะจะต้องเข้าใจถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี และวิธีการทำงานร่วมกับกลุ่ม แทนการให้อาจารย์บอกหรือกำหนดวิธีการทำงานให้ นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในห้องเรียน และสังคม ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำกิจกรรม/งานกลุ่ม

2) นักศึกษาต้องรู้การใช้ทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และสามารถแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่สืบค้นหรือศึกษาค้นคว้าไปสู่ความคิดรวบยอดและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม

3) นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในกลุ่มภายในห้อง เข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น มีความตั้งใจ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ดำเนินกิจกรรมร่วมกับกลุ่มจนสามารถสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบงานวิจัย รับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการเรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม

3.3 การจัดสภาพการเรียนการสอน

1) สภาพการเรียนการสอนต้องจัดให้ลักษณะแบบกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ให้การช่วยเหลือ สมาชิกภายในกลุ่มต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม เกิดความคิดริเริ่ม และผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้จากเพื่อนได้

2) การจัดให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น และทักษะในการทำกิจกรรมหรือการบริการสังคม ดังนั้นบรรยากาศการเรียนรู้อาจต้องเป็นกันเอง เป็นบรรยากาศแห่งกัลยาณมิตร เป็นบรรยากาศที่เอื้อต่อการค้นคว้า อาจจะเป็นห้องที่มีสื่อการเรียนรู้อาจจะเป็นแหล่ง

เรียนรู้อื่น ๆ สภาพแวดล้อมของชุมชนจริง ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กระตุ้นความคิดและได้สัมผัสกับการเรียนในพื้นที่จริง

3.4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1) ผู้สอนควรพยายามสอนให้ได้ตามขั้นตอนและเวลาที่กำหนดไว้ การศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดในแต่ละขั้นตอน และจัดเตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อม จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น

2) แผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนที่ทำไว้มีจุดประสงค์ให้ผู้สอนนำไปใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม หลักสูตรศิลปะบัณฑิต คณะศิลปะนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้กำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง และพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถด้านความรู้ ความสามารถด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดี ผู้สอนอาจเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมหรือการบริการสังคม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ ทักษะ และมีพฤติกรรมบ่งชี้และคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีมากขึ้น

GRAD VRU

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รหัสวิชา 300-11003 รายวิชา ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม หน่วยกิต 3(3-0-6)
 ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เวลาเรียน 15 ชั่วโมง
 เรื่อง จิตสาธารณะ กับการรับผิดชอบต่อสังคม เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

ประเทศชาติหรือสังคมในระดับต่าง ๆ จะพัฒนาหรือมีความก้าวหน้าไปได้มากได้น้อยเพียงใด นั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร เนื่องจากการอยู่ร่วมกันในสังคมทุกระดับ ประชากรหรือพลเมือง ในสังคมนั้นย่อมมีบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบต่อที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับคุณวุฒิและวัยวุฒิ ทั้งนี้ หากพลเมืองสามารถปฏิบัติตนโดยมีความรับผิดชอบต่อ ชุมชน และประเทศชาติแล้ว สังคมในทุก ระดับชั้นก็จะพัฒนาหรือมีความเจริญก้าวหน้าไปด้วย

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) สามารถอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมได้
- 2) สามารถอธิบายบทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคมและนำไปประยุกต์ใช้ได้
- 3) สามารถอธิบาย แนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบ ความหมายและความสำคัญของจิตอาสา และจิตสาธารณะได้
- 4) สามารถอธิบาย อธิบายลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสาและจิตสาธารณะ และนำไปประยุกต์ใช้ได้

3. สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

- 1) ความสามารถทำงานเป็นทีม
- 2) ความสามารถในการสื่อสาร
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม

4. เนื้อหา

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม ความรับผิดชอบของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

- 2) บทบาทของพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคม
- 3) แนวคิด ทฤษฎี ความหมาย องค์ประกอบ รูปแบบและความสำคัญของจิตอาสา และจิตสาธารณะ
- 4) ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสาและจิตสาธารณะ
- 5) ลักษณะพฤติกรรมของจิตอาสาและจิตสาธารณะ

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สัปดาห์ที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ชั่วโมงที่ 1)

1. อาจารย์ผู้สอนบรรยายเกี่ยวกับจิตสาธารณะ กับความรับผิดชอบต่อสังคม ความหมายของจิตอาสาและจิตสาธารณะ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิตอาสาและจิตสาธารณะ บทบาทของการเป็นพลเมืองดีกับความรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างความตระหนักรู้ให้นักศึกษาโดยการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน
2. ให้นักศึกษาเข้ากลุ่มตามที่แบ่งไว้ในสัปดาห์ที่ 1
3. เตรียมการในการเรียนรู้ก่อนลงปฏิบัติการร่วมกับชุมชน โดยอาจารย์สอนกระบวนการในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานให้กับนักศึกษา โดยใช้กระบวนการ P-D-C-A เพื่อให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับชุมชนอย่างเป็นระบบ
4. อาจารย์ให้นักศึกษาเตรียมการจดบันทึกหรือเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาประกอบรายงานการวิจัยการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่แต่ละกลุ่มได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (ชั่วโมงที่ 2-3)

5. อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มลงชุมชน ซึ่งอาจารย์ได้เลือกชุมชนเป็นชุมชนใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยแล้วเพื่อความสะดวกในการเดินทางและการร่วมมือในการแก้ไขปัญหา
6. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเริ่มสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนในประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษาและได้กำหนดหัวข้อไว้ (ตามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้ออกแบบไว้) ในสัปดาห์ที่ผ่านมา
7. อาจารย์ผู้สอนร่วมลงพื้นที่ชุมชน และสังเกตการณ์ให้ข้อเสนอในการสัมภาษณ์แก่นักศึกษา

สัปดาห์ที่ 2

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง (ชั่วโมงที่ 4)

8. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเข้าประจำกลุ่ม โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ชุมชนในการสำรวจและสัมภาษณ์ถึงประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มสนใจศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียงและจัดทำข้อมูล โดยต้องประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์ และรูปภาพจากการลงสำรวจชุมชน เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบรูปเล่มรายงานกิจกรรมบริการสังคม

9. อาจารย์ผู้สอนกำหนดเค้าโครงของรายงานกิจกรรมบริการสังคมให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มได้ทำงานได้ครบทุกประเด็นที่นักศึกษาเรียนรู้ โดยอาจารย์นำเสนอโครงสร้างของรูปแบบรายงานกิจกรรมบริการสังคมให้มีส่วนประกอบตามใบงานที่ 4.1 โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม

10. อาจารย์ผู้สอนสังเกตการณ์ ตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำแก่นักศึกษา

11. อาจารย์ผู้สอนนัดหมายให้นักศึกษานำเสนอรายงานการวิจัยหน้าชั้นเรียน โดยนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ตามศักยภาพของนักศึกษา

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (ชั่วโมงที่ 5)

12. อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน (กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที) โดยนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ พร้อมกันสรุป และให้ข้อคิดเห็น และสร้างแรงกระตุ้นในทางบวกให้กับนักศึกษาโดยการชื่นชมผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะต้องวางโครงสร้างของการนำเสนอตามรูปแบบรายงานกิจกรรมบริการสังคมให้ครบตามประเด็นที่อาจารย์ให้นำเสนอพร้อมแบ่งหน้าที่การทำงานในกลุ่มและการนำเสนอ

13. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มอื่น ถามคำถามหรือข้อสงสัยจากกลุ่มที่ออกมา นำเสนอ และสุ่มให้กลุ่มที่ไม่ได้ออกมานำเสนอกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกล่าวชมเชยกลุ่มเพื่อนที่ออกมา นำเสนอ

14. อาจารย์ผู้สอนให้ข้อคิดเห็นและสรุปประเด็นสำคัญจากการนำเสนอรายงานและหัวข้อปัญหาของแต่ละกลุ่มที่ออกมานำเสนอ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน (ชั่วโมงที่ 6)

15. อาจารย์ผู้สอนประเมินรายงานกิจกรรมบริการสังคมที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอโดยใช้แบบประเมินรายงานกิจกรรมบริการสังคมที่พัฒนาขึ้น โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มต้องส่งรายงานที่นำเสนอให้กับอาจารย์ผู้สอนด้วย

16. อาจารย์ผู้สอนประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบไปด้วย 1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และประเมินชิ้นงานของนักศึกษา

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัด
1. การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	1. แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบความถูกต้องของชิ้นงาน	2. แบบประเมินใบงานที่ 4.1	ระดับดีขึ้นไป

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักศึกษา
2. ตรวจสอบผลการสัมภาษณ์ของนักศึกษาที่ได้สัมภาษณ์จากการลงชุมชน
3. ตรวจสอบรูปแบบรายงานการวิจัยที่อาจารย์ผู้สอนให้จัดทำ

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอน รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
2. แบบวัดความเป็นพลเมือง
3. ใบงานที่ 4.1 โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม

แหล่งการเรียนรู้

1. ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย
2. เว็บไซต์

GRAD VRU

ใบงานที่ 4.1 โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มอภิปรายตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่องกิจกรรมบริการสังคม

.....

.....

2. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

.....

.....

.....

.....

3. วัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

4. ขอบเขตของกิจกรรมบริการสังคม

.....

.....

.....

.....

5. การนิยามศัพท์เฉพาะ

.....

.....

.....

GRAD VRU

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

รหัสวิชา 300-11003 รายวิชา ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม หน่วยกิต 3(3-0-6)
 ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 พลเมืองกับการมีส่วนร่วม เวลาเรียน 15 ชั่วโมง
 เรื่อง มนุษย์สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร เวลาเรียน 6 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

แนวโน้มของประเทศไทยที่กำลังดำเนินไปในทุกวันนี้ การเพิ่มขึ้นของการให้มึกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการที่ประชาชนพลเมืองกระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของพลเมือง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) สามารถอธิบายหมาย ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลของไทยและสากลได้
- 2) สามารถอธิบายแนวคิด ความหมาย ประเภทของสันติวิธี และแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีได้
- 3) สามารถอธิบายหลักธรรมาภิบาล และการแก้ไขปัญหโดยสันติวิธีกับชีวิตประจำวันได้
- 4) สามารถอธิบายความหมาย และความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสารได้
- 5) สามารถอธิบายองค์ประกอบของมนุษย์สัมพันธ์ และหลักการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ได้
- 6) สามารถอธิบายกระบวนการสื่อสาร ประเภทของการสื่อสาร อุปสรรค การเพิ่มประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสารได้

3. สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

- 1) ความสามารถทำงานเป็นทีม
- 2) ความสามารถในการสื่อสาร
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม

4. เนื้อหา

- 1) ความหมาย ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลของไทยและสากล
- 2) แนวคิด ความหมาย ประเภทของสันติวิธี และแนวทางการแก้ไขปัญหโดยสันติวิธี
- 3) หลักธรรมาภิบาล และการแก้ไขปัญหโดยสันติวิธี
- 4) ความหมาย และความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร

5) องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์ และหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์

6) กระบวนการสื่อสาร ประเภทของการสื่อสาร อุปสรรค การเพิ่มประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสาร

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สัปดาห์ที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ชั่วโมงที่ 1)

1. อาจารย์ผู้สอนบรรยายเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสาร หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ แนวคิด ความหมาย ประเภทของสันติวิธี และแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี และสร้างความตระหนักรู้ให้นักศึกษาโดยการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการสอน

2. ให้นักศึกษาเข้ากลุ่มตามที่แบ่งไว้ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

3. เตรียมการในการเรียนรู้ก่อนลงปฏิบัติการร่วมกับชุมชนเดิมที่นักศึกษาเคยลงไปในสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยอาจารย์สอนกระบวนการในการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงานเพิ่มเติมตามประเด็นที่ต้องการในการลงพื้นที่ให้กับนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทำงานร่วมกับชุมชนอย่างเป็นระบบ

4. อาจารย์ให้นักศึกษาเตรียมการจดบันทึกหรือเตรียมอุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาประกอบรายงานกิจกรรมบริการสังคม การศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อของแต่ละกลุ่มที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (ชั่วโมงที่ 2-3)

5. อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มลงชุมชน โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องลงพื้นที่ร่วมกับนักศึกษาด้วย

6. นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในสัปดาห์ที่ผ่านมาพร้อมแลกเปลี่ยนกับผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนในประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษาและได้กำหนดหัวข้อไว้ ตามแบบใบงานที่ 1 แบบบันทึก ร่วมกับชุมชน

7. อาจารย์ผู้สอนร่วมลงพื้นที่ชุมชน และสังเกตการณ์ให้ข้อเสนอในการสัมภาษณ์แก่นักศึกษา

สัปดาห์ที่ 2

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้อย่างไตร่ตรอง (ชั่วโมงที่ 4)

8. นักศึกษาแต่ละกลุ่มเข้าประจำกลุ่ม โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ชุมชนในการร่วมแลกเปลี่ยนกับผู้นำชุมชนและสมาชิกของชุมชนในประเด็นปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษาที่แต่ละกลุ่มสนใจศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียงและจัดทำข้อมูล โดยต้องประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จากแบบบันทึก และรูปภาพจากการลงสำรวจชุมชน เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประกอบรูปเล่มรายงานกิจกรรมบริการสังคม

9. อาจารย์ผู้สอนกำหนดเค้าโครงของรายงานกิจกรรมบริการสังคมให้กับนักศึกษาในแต่ละกลุ่มได้ทำงานได้ครบทุกประเด็นที่นักศึกษาเรียนรู้ โดยอาจารย์นำเสนอโครงสร้างของรูปแบบรายงานกิจกรรมบริการสังคมให้มีส่วนประกอบตามเอกสาร โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม ตามใบงานที่กำหนด

10. อาจารย์ผู้สอนสังเกตการณ์ ตอบข้อสงสัยและให้คำแนะนำแก่นักศึกษา

11. อาจารย์ผู้สอนนัดหมายให้นักศึกษานำเสนอรายงานกิจกรรมบริการสังคมหน้าชั้นเรียน โดยนำเสนอในรูปแบบใดก็ได้ตามศักยภาพของนักศึกษา

ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง (ชั่วโมงที่ 5)

12. อาจารย์ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน (กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที) พร้อมกันสรุป และให้ข้อคิดเห็น และสร้างแรงกระตุ้นในทางบวกให้กับนักศึกษาโดยการชื่นชมผลงานของแต่ละกลุ่ม โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มจะต้องวางโครงสร้างของการนำเสนอตามรูปแบบรายงานให้ครบตามประเด็นที่อาจารย์ให้นำเสนอพร้อมแบ่งหน้าที่การทำงานในกลุ่มและการนำเสนอ

13. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มอื่น ถามคำถามหรือข้อสงสัยจากกลุ่มที่ออกมานำเสนอ และสุ่มให้กลุ่มที่ไม่ได้ออกมานำเสนอกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกล่าวชมเชยกลุ่มเพื่อนที่ออกมานำเสนอ

14. อาจารย์ผู้สอนให้ข้อคิดเห็นและสรุปประเด็นสำคัญจากการนำเสนอรายงานและหัวข้อปัญหาของแต่ละกลุ่มที่ออกมานำเสนอ

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผลงาน (ชั่วโมงที่ 6)

15. อาจารย์ผู้สอนประเมินรายงานกิจกรรมบริการสังคมที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอโดยใช้แบบประเมินรายการวิจัยที่พัฒนาขึ้น โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มต้องส่งรายงานที่นำเสนอให้กับอาจารย์ผู้สอนด้วย

16. อาจารย์ผู้สอนประเมินสมรรถนะการเรียนรู้ของนักศึกษา ประกอบไปด้วย 1) ความสามารถทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา และ 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม และประเมินชิ้นงานของนักศึกษา

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัด
1. การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน	1. แบบสังเกตพฤติกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบความถูกต้องของชิ้นงาน	2. แบบประเมินใบงานที่ 6.1	ระดับดีขึ้นไป

1. สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักศึกษา
2. ตรวจสอบผลการสัมภาษณ์ของนักศึกษาที่ได้สัมภาษณ์จากการลงชุมชน
3. ตรวจสอบรูปแบบรายงานการวิจัยที่อาจารย์ผู้สอนให้จัดทำ

7. สื่อ / แหล่งการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการสอน รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
2. แบบวัดความเป็นพลเมือง
3. ใบงานที่ 6.1 โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม (ต่อจาก 4.1)

แหล่งการเรียนรู้

1. แหล่งสารสนเทศ
2. ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย

GRAD VRU

ใบงานที่ 6.1 โครงร่างกิจกรรมบริการสังคม (ต่อจาก 4.1)

คำชี้แจง : ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มอภิปรายตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. กรอบแนวคิดในการบริการสังคม

.....

.....

2. เอกสารและแหล่งข้อมูล

.....

.....

.....

3. การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม

.....

.....

.....

4. การดำเนินการตามแผนในการทำกิจกรรมบริการสังคม

.....

.....

.....

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

.....

.....

.....

GRAD VRU

ภาคผนวก ค
ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

GRAD VRU

**ผลประเมินความสอดคล้องแบบสัมภาษณ์การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบ
บริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์**

ข้อ	ข้อความ / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์							
	1.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ควรประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) ขั้นตอนการเรียนการสอน 5) การวัดและประเมินผล หรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์							
	2.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
3	องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์							
	3.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เหมาะสมหรือไม่ หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	องค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์							
	4.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 3 เนื้อหาของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เหมาะสมหรือไม่ หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	องค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์							
	5.1 ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 4 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้ อย่างไต่รตรง ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ใน	+1	+1	+1	+1	0	0.80	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
5	สถานการณ์จริง และชั้นที่ 5 ชั้นประเมินผลงาน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร							
6	องค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์							
6.1	ท่านคิดว่าองค์ประกอบที่ 5 การวัดและประเมินผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมบ่งชี้ของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ได้แก่ 1)ความสามารถในการทำงานเป็นทีม 2) ความสามารถในการสื่อสาร 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความรับผิดชอบต่อสังคม และแบบประเมินผลงาน เหมาะสมหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	สมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งประกอบด้วย 4 สมรรถนะ 15 พฤติกรรมบ่งชี้							
7.1	จากเอกสารท่านคิดว่า พฤติกรรมบ่งชี้สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ควรประกอบด้วย 4 สมรรถนะ 12 พฤติกรรมบ่งชี้ ได้แก่ 1. ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้ 1.1 กำหนดเป้าหมายและการทำงานร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	<p>1.2 ทำงานอย่างสร้างสรรค์และรับฟังผู้อื่น</p> <p>1.3 ตระหนักในบทบาทหน้าที่ และรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>2. ความสามารถในการสื่อสาร ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้</p> <p>2.1 ใช้ภาษาและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม</p> <p>2.2 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์</p> <p>2.3 สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความเข้าใจของตนอย่างถูกต้องและเหมาะสม</p> <p>3. ความสามารถในการแก้ปัญหา ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้</p> <p>3.1 สามารถวิเคราะห์และระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง</p> <p>3.2 สามารถเสนอทางเลือกและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา</p> <p>3.3 สามารถประเมิน ปรับปรุง และสรุปผลการแก้ปัญหาได้</p> <p>4. ความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบไปด้วย 3 พฤติกรรมบ่งชี้ดังนี้</p> <p>4.1 ช่วยเหลือผู้อื่นและอาสาทำงานทำงานเพื่อส่วนรวม</p> <p>4.2 ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น</p>							

ข้อ	ข้อความ / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
	4.3 ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติด้วยความเต็มใจหรือไม่หรือควรปรับเปลี่ยนอย่างไร							

GRAD VRU

แบบประเมินความสอดคล้องแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี
สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ข้อ	ข้อความ / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
ด้านความสามารถในการทำงานเป็นทีม								
1	สามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	สามารถทำงานได้อย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	สามารถเข้าใจและยอมรับฟังผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	สามารถบอกหน้าที่ของตนเองได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านความสามารถในการสื่อสาร								
7	สามารถใช้ภาษาในการสื่อสารที่เข้าใจง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	สามารถใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมและหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10	สามารถแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
12	สามารถถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา								
13	สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14	สามารถระบุปัญหาได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	สามารถเสนอทางเลือกในการปัญหาได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	สามารถเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความคำถาม / ประเด็นสัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
17	สามารถประเมินแนวทางการแก้ปัญหาได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	สามารถสรุปผลและปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม								
19	สามารถช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ต้องร้องขอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	สามารถทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ	+1	+1	+1	0	+1	0.8	ใช้ได้
21	สามารถอธิบายกฎระเบียบได้	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้
22	สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่นได้	+1	+1	+1	+1	0	0.8	ใช้ได้
23	สามารถร่วมมือกับชุมชนในการรักษาสาธารณสมบัติ	0	+1	+1	0	+1	0.6	ใช้ได้
24	สามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	0	+1	+1	+1	+1	0.8	ใช้ได้

GRAD VRU

**ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการ
สังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์**

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน									
	1) รายละเอียดในคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนมีความชัดเจนเพียงพอที่จะนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) แนวทางในการศึกษาเอกสารก่อนการจัดการเรียนการสอนแสดงถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดกับผู้ศึกษาคู่มืออย่างชัดเจน	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	3) รายละเอียดในคู่มือบอกเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
1	4) แผนภูมิแสดง แนวทางการวัดและ การประเมินผล สมรรถนะความเป็น พลเมืองดี ของ ผู้เรียน มีความ ชัดเจน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	5) การสรุปเกี่ยวกับ สิ่งที่ต้องจัดเตรียม สำหรับการวัดและ ประเมินผลมีความ ชัดเจน และง่ายต่อ การเตรียม	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	6) การกล่าวถึง วิธีการคิดคะแนน การพิจารณาตัดสิน ผลการเรียนรู้มีความ ชัดเจนเข้าใจง่าย	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	7) ข้อเสนอแนะด้าน บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียนและ การจัดสภาพการ เรียนรู้มีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		5.00	5.00	4.67	4.67	5.00	24	4.87	0.18	มากที่สุด
2	ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอน									
	1) ความชัดเจนใน การบรรยายความ เป็นมาของการ	5	5	5	5	5	25	5	0.00	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ							แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{X}		S.D.
		1	2	3	4	5				
2	พัฒนารูปแบบการ เรียนการสอน									
	2) ความเหมาะสม ของเหตุผลในการ พัฒนารูปแบบการ เรียนการสอน	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	3) การใช้ภาษาและ การเรียบเรียงความ เป็นมาของรูปแบบ การเรียนการสอน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 2		5	5	4.67	4.67	5	24	4.87	0.18	มากที่สุด
3	ทฤษฎีหรือแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน									
	1) ความชัดเจนใน การบรรยายแนวคิด ที่ใช้เป็นพื้นฐานใน การพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) ความเหมาะสมใน การนำแนวคิดมาใช้ ในการพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3) การใช้ภาษาในการ อธิบายเกี่ยวกับแนวคิด	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 3		4.67	5	5	5	5	25	4.93	0.15	มากที่สุด
4	องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน									
	1) หลักการ									
	1.1 ความชัดเจนของ หลักการของรูปแบบ การเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
4	1) หลักการ									
	1.2 ความสอดคล้อง กับแนวคิดพื้นฐานที่ นำมาพัฒนารูปแบบ การเรียนการสอน	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.3 แสดงให้เห็น จุดเน้น ของ การ จัดการเรียนรู้	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.4 สามารถเป็น กรอบในการกำหนด เนื้อหาการเรียนรู้อะ วิธีการจัดการเรียนรู้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.5 การใช้ภาษา และการเรียงลำดับ หลักการ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	5	4.60	5	5	24	4.88	0.18	มากที่สุด
	2) จุดมุ่งหมาย									
	2.1 ความสอดคล้อง ระหว่างจุดมุ่งหมาย กับหลักการ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.2 ความชัดเจน	5	5	5	5	4	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวัง ให้ เกิด ขึ้น ใน ตัว ผู้เรียน									
	2.3 มีความเป็นไปได้ ที่ จะ บ ร ร ลู วัตถุ ประสงค์ หรือ จุดมุ่งหมายที่กำหนด ไว้	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
4	2.4 การใช้ภาษา และการเรียบเรียง ถ้อยคำมีความ เหมาะสมเข้าใจง่าย	4	5	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.75	5	5	5	4.75	25	4.90	0.14	มากที่สุด
	3) เนื้อหา									
	3.1 ความสอดคล้อง และนำไปสู่การบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.2 ขอบเขตของเนื้อหา มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5	5	4.50	5	5	25	4.90	0.22	
	4) กระบวนการ จัดการเรียนรู้									
	4.1 ความชัดเจน ของกิจกรรมการ เรียนรู้ที่กำหนดไว้ ในรูปแบบการ จัดการเรียนการ สอน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.2 ความสอดคล้อง ของกิจกรรมการ เรี ย น รู้ กั บ วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการจัดการ เรียนการสอน	5	4	5	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.3 ความเหมาะสม ของกิจกรรมการ เรียนรู้สามารถทำให้	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
4	การจัดการเรียนการ สอนบรรลุผล									
	ค่าเฉลี่ยรวม	5	4.67	5	4.67	5	24	4.87	0.18	มากที่สุด
	5) การวัดและการ ประเมินผล									
	5.1 มีความสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ ของ รูปแบบการเรียนการ สอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.2 ความเหมาะสม ของหลักเกณฑ์และ แนวทางการวัดและ การประเมินผล	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.3 ความชัดเจนและ สามารถนำไปสู่ การ ปฏิบัติ	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	5	5	4.67	4.67	5	24	4.87	0.18	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อที่ 3		4.91	4.93	4.75	4.87	4.95	24	4.88	0.18	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด								4.89	0.17	มากที่สุด

GRAD VRU

ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
ความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ							แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{X}		S.D.
		1	2	3	4	5				
1	การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้									
	1) การกำหนดองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครอบคลุมความต้องการจำเป็นของการเรียนการสอน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	2) การเรียงลำดับองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมช่วยให้เข้าใจง่าย	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	3) องค์ประกอบภายในแผนการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวมข้อ 1	5.00	5.00	4.67	5.00	5.00	25	4.93	0.15	มากที่สุด
2	องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้									
	1) ชื่อของแผนการจัดการเรียนรู้ น่าสนใจและเหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	2) สาระสำคัญของ แผนการจัดการ เรียนรู้มีความ เหมาะสมกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3) จุดประสงค์การเรียนรู้									
	3.1 จุดประสงค์ของ แผนการจัดการ เรียนรู้สอดคล้อง และสัมพันธ์กับ วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการจัดการ เรียนการสอนฯ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.2 จุดประสงค์ของ แผนการจัดการเรียนรู้ มีความชัดเจนสามารถ แสดงถึงสิ่งที่มุ่งหวัง ให้เกิดขึ้นกับตัว ผู้เรียน	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 จุดประสงค์การ จัดการเรียนรู้ที่ กำหนดมีความเป็นไปได้	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	4) สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี									
4.1 สมรรถนะความ เป็นพลเมืองดีที่ ส่งเสริมให้กับผู้เรียน ผู้เรียนสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด	

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	5) เนื้อหา									
	5.1 เนื้อหาสอดคล้อง กับการส่งเสริม สมรรถนะความเป็น พลเมืองดีในแต่ละ แผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถนำไปสู่ การบรรลุ วัตถุประสงค์ของ รูปแบบการเรียนการ สอนฯ	5	5	5	5	5	25	5.00	0.00	มากที่สุด
	6) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้									
	6.1 ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	6.2 ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ	5	5	5	5	4	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	6.3 ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างความรู้ อย่างไตร่ตรอง	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	6.4 ขั้นที่ 4 ขั้นประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริง	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	6.5 ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินประเมินผล งาน	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.60	5.00	4.60	4.60	4.40	23	4.64	0.22	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ							แปล ความหมาย	
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}		S.D.
		1	2	3	4	5				
2	7) การวัดและประเมินผล									
	7.1 การวัดผลและ ประเมินผลสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้ฯ	4	5	5	5	4	22	4.60	0.55	มากที่สุด
	7.2 การวัดผลและ ประเมินผลมี สอดคล้องกับ จุดประสงค์การ เรียนรู้ในแผนการ จัดการเรียนรู้	5	5	4	5	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	7.3 ใช้วิธีการวัด และประเมินผลที่ หลากหลาย	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	7.4 มีวิธีการวัดผล เครื่องมือในการวัด และเกณฑ์ในการ ประเมินสมรรถนะ ความเป็นพลเมืองดี ของแต่ละแผนการ จัดการเรียนรู้ชัดเจน	5	5	5	4	5	24	4.80	0.45	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.75	5.00	4.60	4.60	4.40	23	4.64	0.22	มากที่สุด
	8) สื่อการเรียนรู้									
	8.1 สื่อการเรียนรู้และ แหล่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ จุดประสงค์การเรียนรู้	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด

ข้อ	รายการที่ ตรวจสอบ	ระดับค่าคะแนนคุณภาพ								แปล ความหมาย
		ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	\bar{x}	S.D.	
		1	2	3	4	5				
2	8.2 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการ เรียนรู้มีความ เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชา	4	5	4	5	5	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	8.3 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการ เรียนรู้มีความ เหมาะสมกับ กิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	4	4	23	4.60	0.55	มากที่สุด
	8.4 สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการ เรียนรู้ตอบสนองต่อ ความแตกต่างของ ผู้เรียน	5	5	5	4	4	22	4.60	0.55	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.25	5.00	4.50	4.50	4.50	23	4.55	0.27	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมข้อ 2		4.86	5.00	4.73	4.83	4.83	24	4.85	0.13	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ								4.89	0.14	มากที่สุด

GRAD VRU

ภาคผนวก ง
ผลงานของนักศึกษา

GRAD VRU

1. ผลรายงานกิจกรรมบริการสังคมของนักศึกษา จากกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี ผู้สอนได้ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มจำนวน 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน และให้นักศึกษาทำรายงานผลการบริการสังคมของนักศึกษาซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 5 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่อง ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยตรง ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ร้ายแรงและเป็นอันตรายต่อสังคม มีผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นมีมากควบคู่กับความเจริญก้าวหน้าของสังคมและเทคโนโลยี สังคมที่มีความเจริญเติบโตขึ้นเท่าใด อาชญากรรมก็เจริญเติบโตเป็นเงาตามตัว ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมหรือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งของสังคม อาชญากรรมในยุคปัจจุบันมีรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ที่ผู้กระทำความผิดทั้งหลาย ต่างคิดหาวิถีหาช่องทางหลบเลี่ยงกฎหมายพยายามร่วมกันคิดเบียดเบียนคนอื่นด้วยการรวมกลุ่มจึงทำให้อาชญากรรมเป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงยากแก่การปราบปราม การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นเป็นภารกิจหลักและสำคัญที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องรับผิดชอบ เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่รับผิดชอบ การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา การให้ความคุ้มครองป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของชาติ เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างมีความสุขสามารถดำเนินชีวิตและประกอบกิจการอยู่ได้อย่างเสรี การมุ่งให้บรรลุเป้าหมายของการลดอาชญากรรมนั้นตำรวจควรใช้ยุทธวิธีเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ เช่น การป้องกันอาชญากรรม การสร้างศรัทธาความเชื่อมั่น การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนโดยเฉพาะผู้นำชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยให้ชุมชนมีแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าอาชญากรรมเป็นภัยร้ายของทุกสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ในด้านความสงบเรียบร้อยของสังคมในส่วนรวม ความสูญเสียและความเสียหายอันเกิดจากอาชญากรรม รวมทั้งมีผู้บาดเจ็บล้มตายเนื่องจากการก่ออาชญากรรมเป็นจำนวนมาก ดังนั้น นักศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและจัดทำกิจกรรมบริการสังคม เรื่อง ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและเป็นแนวทางด้านการเสริมสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพื่อประชาชนได้เป็นกำลังในการร่วมกันพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

ราม

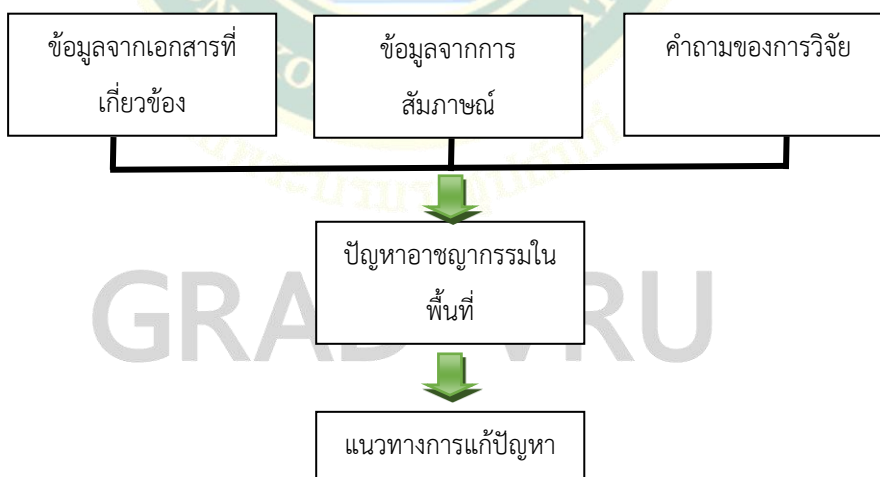
1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ด้านเนื้อหา โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากเอกสารและรายงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง
- 2) ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะในเรื่องที่ศึกษา

- 1) อาชญากรรม หมายถึง การกระทำที่มีลักษณะความผิดที่รุนแรง หรือการกระทำโดยเจตนาที่ฝ่าฝืนหรือขัดต่อกฎหมายที่วางไว้และเป็นอันตรายต่อสังคม
- 2) การป้องกันอาชญากรรม หมายถึง ความพยายามที่จะตัดช่องโอกาสของอาชญากรรมที่จะกระทำอาชญากรรมขึ้น หรือลด หรือมิให้เกิดซ้ำอีก ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

1.5 กรอบแนวคิดของการศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ทราบถึงสาเหตุของการเกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมได้อย่างถูกวิธี
- 2) ได้ทราบถึงแนวทางป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม เพื่อประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมได้อย่างถูกวิธี

1.7 เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) ความหมายของอาชญากรรม
- 2) คำจำกัดความของคดีอาชญากรรม
- 3) ปัจจัยของการเกิดอาชญากรรม
- 4) การป้องกันและการควบคุมอาชญากรรม
- 5) ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

1.8 การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม

ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม เขตบางยี่ขัน เป็นกิจกรรมบริการสังคมโดยการเก็บข้อมูลครั้งเดียว ณ เวลาหนึ่ง (Cross Sectional Study) ด้วยการสัมภาษณ์ และลงทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน

1.9 ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคม

- 1) ศึกษาเอกสารและข้อมูลรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดวิธีการและขั้นตอนในการทำกิจกรรมบริการสังคม
- 3) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การสรุปและอภิปรายผล

1.10 การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด

โดยได้ศึกษาและกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

1.11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์, แบบสอบถามความพึงพอใจ

1.12 กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

1.13 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

1.14 การสรุปผลการวิเคราะห์

โดยการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ

- 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

ราม

1.15 สรุปผลกิจกรรมบริการสังคม

จากการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนวัดดาวดึงษาราม ยังมีอาชญากรรมเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี พฤติกรรมการกระทำผิดทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม จะเป็นรูปแบบการทำร้ายร่างกายเพื่อชิงทรัพย์ ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากการเมาสุราแล้วขาดสติยั้งชั่งใจตัวเองแล้วไปก่อเหตุตามชอยที่มีลักษณะเปลี่ยวแสงไฟเข้าไม่ถึงมากนัก ผู้ที่เป็นเหยื่อส่วนมากจะเป็นนักศึกษา ปัญหาที่พบบ่อยรองลงมา คือ การลักทรัพย์ ตั้งแต่ทรัพย์ขนาดเล็ก เช่น การขโมยของในร้านขายของชำ ในร้านสะดวกซื้อ จึงไปถึงการลักทรัพย์ขนาดใหญ่ คือ การขโมยรถจักรยานยนต์ ฉะนั้นการแสวงหามาตรการหรือแนวทางในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการลดปัญหาอาชญากรรมในชุมชนวัดดาวดึงษารามเพื่อให้ปัญหาอาชญากรรมลดน้อยลงที่สุด

2) แนวทางการแก้ปัญหา การใช้มาตรการการนำความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นมาตรการที่จะช่วยให้ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนลดลงไม่มากนักน้อย ความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับประชาชนเป็นวิธีการเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนในพื้นที่ให้เข้าถึงสาเหตุที่มาของปัญหาโดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตลอดจนการบูรณาการการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีการเสนอปัญหาาร่วมกัน ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมวางแผน การสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกกับประชาชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการควบคุมและป้องกันอาชญากรรมรวมทั้งการนำทรัพยากรในพื้นที่เข้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเน้นกิจกรรมที่สร้างความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

3) สรุปผลความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษารามที่มีต่อการบริการสังคมในเรื่อง ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.45$)

1.16 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาอาชญากรรมในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

- 1) ร่วมรับรู้ถึงปัญหาในชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 2) ร่วมแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
- 3) ร่วมสอดส่องดูแลตรวจตราและเฝ้าระวังบริเวณชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 4) ร่วมเข้าอบรมเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมตามที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดให้ เช่น สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม อาสาสมัครตำรวจชุมชน เป็นต้น

- 5) ร่วมดำเนินการให้ความรู้การป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ กับประชาชนในพื้นที่
- 6) ร่วมติดตามประเมินผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จที่แท้จริงของทางเลือกของแนวทางการแก้ปัญหา คือ การให้ความสำคัญของการร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้ามาร่วมวางแผน เสนอแนะแนวทางในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในชุมชนวัดดาวดึงษาราม เพื่อให้ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ลดลงไม่มากนัก

2. เรื่อง ผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (Covid 19) ได้สร้างความยากลำบากให้แก่ทุกคนบนโลก แม้แต่ในประเทศไทยก็ได้รับผลกระทบจากระบาดครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจและคนทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และการบิน การส่งออก ธุรกิจบันเทิง ภาวการณ์จ้างงานลดลง ด้านสุขภาพ เป็นต้น ซึ่ง ณ ตอนนี้ได้เกิดการระบาดขึ้นอีกครั้งที่ จ.สมุทรสาคร ทำให้เกิดการแพร่กระจายไปทั่วแทบทุกจังหวัดในประเทศไทย ทำให้ส่งผลกระทบต่อในทุก ๆ รายได้ของครัวเรือนที่ลดลง ท่ามกลางภาระค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ มีเงินออมลดลง หลังดึงเงินที่เก็บออมมาใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพ ครัวเรือนมีความกังวลต่อภาวะเศรษฐกิจและการครองชีพของตนเอง โดยเฉพาะประเด็นเรื่องรายได้และการมีงานทำ

จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ของประเทศไทยประสบกับภาวะหยุดชะงักลง แม้ว่าจะได้มีการเยียวยาช่วยเหลือจากภาครัฐ หรือแม้แต่ในท้องถิ่นเองก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม และการปรับตัวที่จะรับกับสถานการณ์วิถีชีวิตใหม่ (New Normal Behavior) ของประชาชนเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายต้องมีความตระหนักและรีบดำเนินการหามาตรการเพื่อเป็นแนวทางในการรับมือกับการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น อันจะทำให้วิถีชีวิตของประชาชนกลับมาอยู่ในภาวะปกติพร้อมกับปรับตัวเองกับการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ (New Normal Behavior) ได้อย่างเหมาะสมและปลอดภัยจากโรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกเมื่อใดก็ตาม

2.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาการปรับตัวกับการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ (New Normal Behavior) หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

2) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ที่เหมาะสมกับบริบทของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

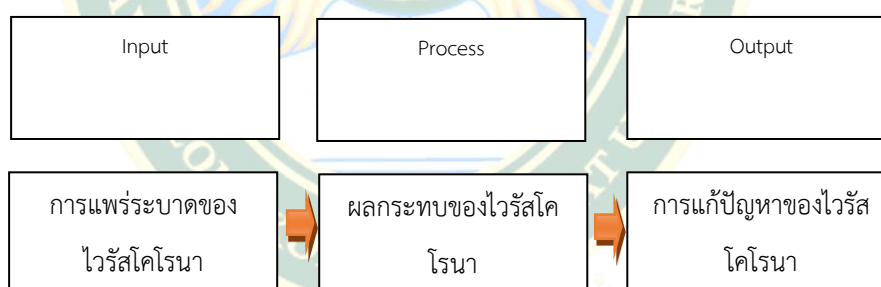
2.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม
- 2) ด้านเนื้อหา รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
- 3) ด้านระยะเวลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

2.4 นิยามศัพท์เฉพาะในเรื่องที่ศึกษา

- 1) ไวรัส หมายถึง สิ่งมีชีวิตขนาดเล็ก เล็กกว่าแบคทีเรียหลายเท่า ขนาดของไวรัสเท่ากับ 20 ถึง 300 นาโนเมตร (Nanometre) และสามารถทำให้เกิดโรคในคนได้หลายโรค
- 2) โคโรนา หมายถึง เป็นไวรัสในวงศ์ใหญ่ที่เป็นสาเหตุของโรคทั้งในคนและสัตว์ ในคนนั้น ไวรัสโคโรนาหลายสายพันธุ์ทำให้เกิดโรกระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงโรคที่มีอาการรุนแรง

2.5 กรอบแนวคิดของการศึกษา

2.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อนำไปปรับใช้ในการรับมือการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19)
- 2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบให้กับประชาชน

2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1) ความเป็นมาของไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19)
- 2) ผลกระทบหลังโควิด
- 3) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

2.8 การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม

การทำกิจกรรมบริการสังคมเพื่อศึกษาผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019(COVID-

2.9 ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคม

- 1) ศึกษาเอกสารและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดขั้นตอนและวิธีการจัดกิจกรรมบริการสังคม
- 3) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การสรุปและอภิปรายผล

2.10 การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด

การเลือกพื้นที่ในการทำกิจกรรมบริการสังคมโดยเลือกประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

2.11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

2.12 กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

2.13 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

2.14 การสรุปผลการวิเคราะห์

โดยการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ

1) เพื่อศึกษาการปรับตัวกับการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ (New Normal Behavior) หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

2) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ที่เหมาะสมกับบริบทของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

2.15 สรุปผลกิจกรรมบริการสังคม

จากการศึกษาพบว่า

ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์โควิด-19 ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม การปรับตัวกับการดำเนินวิถีชีวิตใหม่ ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษารามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ พบว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ประชาชนมีการปรับตัวโดยการสวมหน้ากากอนามัย เพื่อไม่ให้รับเชื้อโควิด19 ล้างมือด้วยสบู่ก่อนและหลังปรุงอาหาร พกแอลกอฮอล์เจลบางครั้ง และเว้นระยะ เพื่อลดระยะเวลาการ

อยู่ในพื้นที่สาธารณะ แต่เห็นว่าวิธีดังกล่าวช่วยลดโอกาสการระบาดของโรคโควิด 19 ได้ปานกลาง และยังไม่เชื่อมั่นในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุข แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ โดยการช่วยเหลือเงินเยียวยา การส่งเสริมสร้างอาชีพการใช้มาตรการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่าครองชีพ แนวทางในการแก้ปัญหาผลกระทบทางสังคม ทั้งแนวทางดูแลด้วยตัวประชาชนเอง ได้แก่ การดูแลสุขภาพ ลดการพบปะในสถานที่สาธารณะทุกคนในสังคมต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน ส่วนแนวทางการส่งเสริมสุขภาพของประชาชนโดยภาครัฐ ได้แก่ การแจกหน้ากากอนามัยให้ทั่วถึง ส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาออกกำลังกาย การประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลการปฏิบัติเพื่อตนเอง การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรักษาโรค และปรับปรุงเรื่องการรักษาทางการแพทย์

สรุปผลความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษารามที่มีต่อการบริการสังคมในเรื่อง ผลกระทบจากไวรัสโคโรนา 2019(COVID-19) ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.73$, S.D. = 0.45)

2.16 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการป้องกันโรคไวรัสโคโรนา ในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

- 1) เว้นระยะห่างทางสังคม
- 2) ลดระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่สาธารณะ
- 3) สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา

3. เรื่อง ปัญหาหมอกภาวะฝุ่น pm2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทย เริ่มมีปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ตั้งแต่ปี 2554 พบเกินมาตรฐานทุกปี ในหลายพื้นที่ มีสาเหตุมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรม การจราจร และการเผาในที่โล่งโดยเฉพาะในเมืองขนาดใหญ่และเขตอุตสาหกรรม ที่มีการจราจรหรือบรรทุกขนส่งหนาแน่น ข้อมูลจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ พบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) เกินค่ามาตรฐานของประเทศ ตั้งแต่ปี 2554-2561 ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กนี้ เป็นปัญหามลพิษอากาศที่อาจก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิต ทั้งโรคระบบทางเดินหายใจ ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบตา ระบบผิวหนัง นอกจากนี้ ฝุ่นละอองขนาดเล็กยังเพิ่มความเสี่ยงของอัตราตายจากภาวะเส้นเลือดอุดตันในสมองอีกด้วย

ชุมชนวัดดาวดึงษารามมีประชากรอาศัยอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก ประกอบกับชุมชนมีการจราจรที่แออัด อยู่ติดกับถนนสายหลัก การคมนาคมเป็นเหตุที่ทำให้เกิดมลพิษต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมลพิษทางอากาศซึ่งมีปัญหาฝุ่นละอองเป็นปัญหาหลัก จึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหามลพิษทางอากาศ ที่ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเหล่านี้ต้องรับผลกระทบจากสภาวะฝุ่นละอองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ปริมาณฝุ่นละอองที่ประชาชนมีความเสี่ยงได้รับสัมผัสในแต่ละวัน เมื่อเกิดการสะสมในร่างกายเป็นเวลานานทำให้เกิดการเจ็บป่วยอันมีสาเหตุมาจากฝุ่นละออง โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝุ่นละออง (PM2.5) ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย โดยลักษณะความรุนแรงของอาการ ที่แสดงขึ้นอยู่กับความเข้มข้น ฤดูกาลและการรับสัมผัสฝุ่นละออง

3.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาผลกระทบจากฝุ่นละอองที่มีต่อประชาชนในเขตชุมชนวัดดาวดึงษาราม
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบจากฝุ่นละอองของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

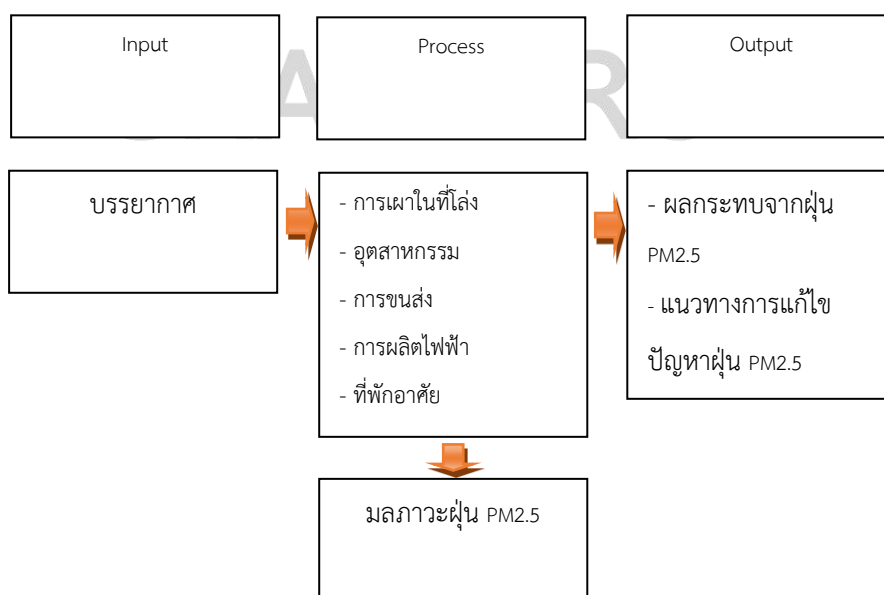
3.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ด้านเนื้อหา ราชวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม
- 2) ด้านพื้นที่ในการทำกิจกรรมบริการสังคม คือ พื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

3.4 นิยามศัพท์เฉพาะในเรื่องที่ศึกษา

- 1) ฝุ่นละอองในบรรยากาศ หมายถึง ฝุ่นละอองที่กระจายอยู่ในอากาศ ซึ่งมีอนุภาคขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (Suspended Particulate Matter < 10-micron; PM10) และฝุ่นละอองรวมซึ่งมีอนุภาคขนาดใหญ่กว่า 10 ไมครอน แต่ไม่เกิน 100 ไมครอน (Total Suspended Particulate Matter; TSP)

3.5 กรอบแนวคิดของการศึกษา

3.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาและผลกระทบของมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม
- 2) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปัญหาสุขภาพที่มีผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ

3.7 เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) มลพิษทางอากาศ
- 2) ฝุ่นละอองในบรรยากาศ
- 3) รายงานที่เกี่ยวข้อง

3.8 การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม

การศึกษาและทำกิจกรรมบริการสังคมครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาผลกระทบจากฝุ่นละอองที่มีต่อประชาชน และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ปัญหาและบรรเทาผลกระทบจากฝุ่นละอองของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

3.9 ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคม

- 1) ศึกษาเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดขั้นตอนและวิธีการทำกิจกรรมบริการสังคม
- 3) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การสรุปและอภิปรายผล

3.10 การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด

พื้นที่ในการทำกิจกรรมบริการสังคมในครั้งนี้ คือ พื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

3.11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.12 กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

3.13 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

3.14 การสรุปผลการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

3.15 สรุปผลกิจกรรมบริการสังคม

จากการศึกษาพบว่า

โดยภาพรวมประชาชนได้รับผลกระทบจากฝุ่นละอองซึ่งผลกระทบต่อแต่ละประเด็นย่อยเป็นดังนี้ 1) ผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย พบว่า 1.1) มลภาวะฝุ่น PM2.5 ก่อให้เกิดการระคาย

เครื่องต่ออวัยวะตา อวัยวะปอดโดย อวัยวะหลอดเลือด และอวัยวะผิวหนัง 1.2) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจ เช่น เป็นหวัด 1.3) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลกระทบต่อสภาพอารมณ์ เช่น หงุดหงิด รำคาญ 2) ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั่วไป 2.1) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลกระทบต่อสภาพการมองเห็นในขณะที่กำลังทำงาน 2.2) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลต่อทัศนวิสัยการมองเห็นขณะขับขี่ยานพาหนะ 2.3) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลต่อความสกปรกของยานพาหนะ/อุปกรณ์/สิ่งของ/เครื่องใช้ 2.4) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลต่อการปนเปื้อนในอาหาร/เครื่องดื่ม 2.5) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลต่อสภาพความสวยงามของภูมิทัศน์ในชุมชน 3) ผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ 3.1) มลภาวะฝุ่น PM2.5 มีผลกระทบต่อสัตว์เลี้ยง

สรุปผลความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษารามที่มีต่อการบริการสังคมในเรื่อง ปัญหามลภาวะฝุ่น pm2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของคนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.50)

3.16 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

- 1) ช่วยกันปลูกต้นไม้ และบำรุงรักษาต้นไม้ เพื่อเพิ่มอากาศบริสุทธิ์
- 2) ช่วยกันเก็บกวาดรักษาหน้าบ้านให้สะอาด ปราศจากฝุ่น และไม่กวาดฝุ่นลงบนถนน
- 3) ไม่เผาขยะ เศษใบไม้ หรือสิ่งต่าง ๆ ในที่โล่งแจ้ง
- 4) สอนและปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้เด็ก ๆ และเยาวชน รวมถึงการให้เด็ก ๆ และเยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการช่วยให้มีคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

4. เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีประชากรอพยพเข้ามาทำงานและอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และเมื่อมีอัตราการเพิ่มของประชากร ย่อมส่งผลให้กรุงเทพมหานครต้องเผชิญกับปัญหาในเรื่องต่าง ๆ เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่สำคัญเรื่องหนึ่งคงไม่พ้นปัญหาจากการเพิ่มปริมาณของขยะหรือปัจจุบันเรียกว่ามูลฝอย โดยกรุงเทพมหานครถือว่าเป็นเมืองที่มีปริมาณมูลฝอยเกิดขึ้นมากที่สุด นอกจากนี้ อัตราการเกิดมูลฝอยต่อคนกรุงเทพมหานครก็สูงกว่าเมืองใหญ่อื่น ๆ ของประเทศ หากเราไม่ทำการคัดแยกมูลฝอยและจัดการมูลฝอยไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ เช่น ความสกปรก ไม่เป็นระเบียบ มูลฝอยที่ตกค้างจะสร้างความรำคาญให้แก่ผู้พักอาศัยในชุมชน ส่งกลิ่นเหม็น

สกปรก ทำให้ชุมชนขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค อาจมีแมลงสาบ แมลงวันและหนู มาค้ำยี้ และนำไปสู่การเกิดโรคต่าง ๆ แหล่งน้ำเน่าเสีย

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว นักศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความรู้เกี่ยวกับ ขยะมูลฝอย และสถานการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบ ตลอดจนวิธีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเลือกศึกษาการจัดการในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ชุมชนหลากหลาย นำผลที่ได้จากข้อเสนอแนะจากการศึกษามาใช้ประโยชน์ พัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษารามได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและก่อให้เกิดประสิทธิภาพ

4.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่พื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

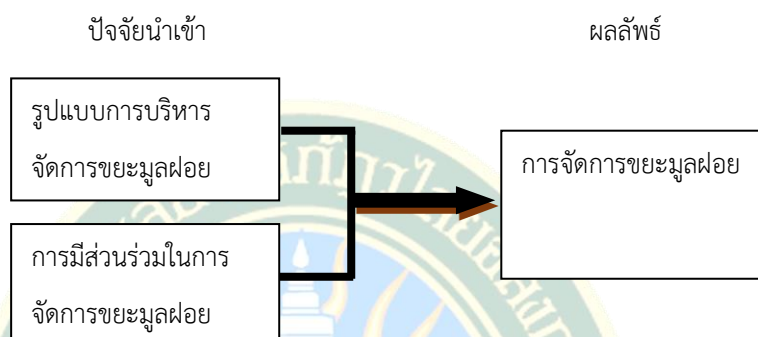
4.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ด้านเนื้อหา ดำเนินการศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนวัดดาวดึงษาราม โดยศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดการ และศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร
- 2) ด้านพื้นที่ในการทำกิจกรรมบริการสังคม คือ พื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม
- 3) ด้านระยะเวลา รายวิชาความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

4.4 นิยามศัพท์เฉพาะในเรื่องที่ศึกษา

- 1) การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด
- 2) มูลฝอย (Solid waste) หมายถึง ของเหลือทิ้งจากการใช้สอยของมนุษย์เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร แก้ว มูลสัตว์หรือซากสัตว์ รวมถึงตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นและหมายความรวม ถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน
- 3) การจัดการมูลฝอย หมายถึง กระบวนการ วิธีการจัดการลดปริมาณมูลฝอยคัดแยกประเภทมูลฝอย การนำกลับมาใช้ใหม่
- 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันจะมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง โดยการเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องเกิดจากความสมัครใจของประชาชนเองด้วย

4.5 กรอบแนวคิดของการศึกษา

4.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนวัดดาวดิ่งซาราม
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะมูลฝอย และแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนวัดดาวดิ่งซาราม

4.7 เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- 2) แนวคิดการจัดการขยะมูลฝอย
- 3) แหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.8 การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม

ในการศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ ของชุมชนวัดดาวดิ่งซาราม กรุงเทพมหานคร เป็นการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากประชากรที่พักอาศัยในอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดิ่งซาราม มาดำเนินการเพื่อศึกษาการจัดการชุมชน โดยการสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่ กับประชาชนที่พักอาศัยในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดิ่งซาราม

4.9 ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคม

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การสรุปและอภิปรายผล

4.10 การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด

พื้นที่ในการทำกิจกรรมบริการสังคม คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดิ่งซาราม

4.11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์, แบบสอบถามความพึงพอใจ

4.12 กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม

4.13 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

4.14 การสรุปผลการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

4.15 สรุปผลกิจกรรมบริการสังคม

จากการศึกษาพบว่า

รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย มีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย มีการเก็บและขนขยะทุก 2 วัน การสร้างเครือข่ายคัดแยกขยะ ด้วยวิธีการบอกปากต่อปาก การพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ควรมี การประชาสัมพันธ์เชิงรุกในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะอย่างสม่ำเสมอ มีหน้าที่ในการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน รณรงค์ให้คนในชุมชนแยกขยะจนเป็นนิสัย เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอวิธีการจัดการขยะมูลฝอย รับรู้และเรียนรู้วิธีการย่อยสลายขยะอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยทางบวก คือ การแยกขยะ ขวดน้ำพลาสติก และกระดาษ ทุกชนิด ส่วนทางลบ คือ มีการทิ้งขยะทุกชนิดลงบนพื้นถนน แหล่งน้ำและที่สาธารณะ และมีการเทน้ำมันที่ใช้แล้วทิ้งลงในถังขยะและบนดิน ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ที่ต้องมีการแยกประเภทขยะ การจัดการขยะมูลฝอยต้องร่วมมือกันทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย การรวบรวมและขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอย ควรร่วมมือกันจัดทำโครงการและกิจกรรมการจัดการขยะ เช่น โครงการแพลตฟอร์มอาสาสมัครร่วมมือ นัดทิ้งนัดเก็บ โครงการจัดเก็บสิ่งของเหลือใช้และขยะชิ้นใหญ่ กิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์การคัดแยกขยะมูลฝอย เป็นต้น เพื่อดำเนินการจัดการขยะในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษารามให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ตลอดจนมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ปลุกฝังจิตสำนึกการคัดแยกขยะ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อลดปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยและขยะตกค้าง เพื่อให้ชุมชนวัดดาวดึงษารามเป็นชุมชนน่าอยู่ อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษารามได้

สรุปผลความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษารามที่มีต่อการบริการสังคมในเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.47$)

4.16 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

- 1) ควรสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในการคัดแยกขยะมูลฝอย
- 2) ควรมีการนำผลการศึกษามาเสนอต่อเจ้าหน้าที่รัฐ หรือผู้นำชุมชนเพื่อนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อการส่งเสริมการกำจัดมูลฝอยในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษารามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. เรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

5.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงหลายปีชุมชนอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ ความเข้มแข็งที่เคยพึ่งตนเองได้ พึ่งพากันเองได้ลดน้อยลง ต้องพึ่งพาและหวังพึ่งปัจจัยภายนอก ความอ่อนแอของชุมชน ความไม่มีภูมิคุ้มกันของชุมชน เป็นเหตุสำคัญให้ปัญหายาเสพติดเข้ามาแพร่ระบาดในชุมชน ซึ่งตามนโยบายของรัฐบาลได้ประกาศอย่างชัดเจนที่จะสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม และภาคชุมชนในการแก้ไขปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ โดยสร้างความเข้มแข็งให้ภาคประชาสังคมและชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ปัญหายาเสพติดและปัญหาสังคมอื่น ๆ ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง โดยการเสริมปัจจัยความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านชุมชน โดยการ 1) จัดประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพื่อสำรวจตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมด้านยาเสพติด ทั้งค้าและเสพ ด้วยกระบวนการประชาคมในชุมชน เป็นการคัดกรองปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ ชุมชนขั้นต้น 2) เสริมบทบาทผู้นำชุมชนให้มีภารกิจในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ ชุมชน 3) ฟื้นฟูอาสาสมัครประชาชนในชุมชนเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันเฝ้าระวัง 4) ให้ความสำคัญในกิจกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดการจัดกิจกรรมทางเลือกให้กับเยาวชน ฯลฯ 5) ส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายระดับชุมชน 7) เสริมสร้างแนวความคิดของชุมชนใช้การรวมกลุ่มของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด พัฒนาไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์และเชิดชูสถาบันหลักของชาติ ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญ การแก้ไขปัญหาโดยภาครัฐฝ่ายเดียว ไม่สามารถจัดปัญหายาเสพติดให้ลดลงหรือหมดสิ้นไป จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น ๆ ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด

จากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้นทางกลุ่มนักศึกษากลุ่มที่ 5 ชั้นปีที่ 2 ซึ่งเป็นนักศึกษาคณะศิลปษานาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ของชุมชนวัดดาวดึงษาราม จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนวัดดาวดึงษาราม ว่าประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างไรบ้าง เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนวัดดาวดึงษารามต่อไป

5.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนวัดดาวดึงษาราม
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

5.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาแนวทางการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2) ด้านประชาชนและพื้นที่ในการทำกิจกรรมบริการสังคม เจ้าหน้าที่ของรัฐ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดึงษาราม
- 3) ด้านระยะเวลา วิทยานิพนธ์ความเป็นพลเมืองและความรับผิดชอบต่อสังคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563
- 4) ด้านพื้นที่ ชุมชนวัดดาวดึงษาราม กรุงเทพมหานคร

5.4 นิยามศัพท์เฉพาะในเรื่องที่ศึกษา

- 1) ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ โดยเป็นยาเสพติดที่กฎหมายบัญญัติว่าเป็นยาเสพติดให้โทษ
- 2) การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้ตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์ และการประเมินผลในกิจกรรม
- 3) การแก้ปัญหา หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ได้มุมมองที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหา การแยกปัญหาออกเป็นส่วน ๆ และนำกลับมารวมกลุ่มเข้าด้วยกัน และหาวิธีการแก้ปัญหา โดยมีแนวทางปฏิบัติพื้นฐานที่เป็นขั้นตอน

5.5 กรอบแนวคิดของการศึกษา

ปัจจัยนำเข้า

ผลลัพธ์

5.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนวัดดาวดึงษาราม

5.7 เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- 2) แนวคิดการแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 3) ทฤษฎีและแนวคิดการมีส่วนร่วม
- 4) รายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

5.8 การออกแบบและวางแผนกิจกรรมบริการสังคม

ในการศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม กลุ่มนักศึกษาได้ยึดแนวทางการทำกิจกรรมบริการสังคมโดยได้กำหนดแนวทางการศึกษาและรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนเพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถตอบคำถามและเป็นการค้นพบข้อสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

5.9 ขั้นตอนการดำเนินการกิจกรรมบริการสังคม

- 1) การทบทวนเอกสาร
- 2) การสัมภาษณ์
- 3) ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การสรุปและอภิปรายผล

5.10 การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนที่กำหนด

ดำเนินการเก็บข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่ และประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดิงซาราม

5.11 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจ

5.12 กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนวัดดาวดิงซาราม

5.13 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

5.14 การสรุปผลการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอข้อมูลจากการวิเคราะห์มาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ โดยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

5.15 สรุปผลกิจกรรมบริการสังคม

จากการศึกษาพบว่า

การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนวัดดาวดิงซารามมีการดำเนินการอยู่แล้วโดยการจัดตั้งกลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน และอาสาเฝ้าระวังภัยยาเสพติด มีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทำให้การทำงานด้านการป้องกันยาเสพติดในชุมชนมีการประสานงานภายในได้อย่างราบรื่น เข้มแข็งซึ่งถือว่าเป็นความเข้มแข็งจากภายในชุมชน มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องโดยเป็นการเน้นให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น คณะกรรมการชุมชนจัดเวทีประชาคมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดซึ่งวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในชุมชนวัดดาวดิงซารามเข้าร่วมรับฟังความรู้ในเรื่องยาเสพติด จัดพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนให้คนในชุมชนร่วมกันถวายสัตย์ปฏิญาณไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้ามาตรวจสอบแหล่งมั่วสุมในชุมชนทุกครั้งที่มีการแจ้งเหตุ และนอกจากนี้สำนักงาน ปปส. และสำนักงานเขตยังเป็นหน่วยงานภาครัฐที่พร้อมจะสนับสนุนการทำงานของชุมชนหากได้รับการร้องขอ

ปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนวัดดาวดิงซาราม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกิจกรรม ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดค่อนข้างน้อย ประชาชนบางส่วนไม่กล้าแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนให้คณะกรรมการชุมชนทราบ สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากชุมชนวัดดาวดิงซารามเป็นชุมชนแออัดที่มีวัฒนธรรมต่างคนต่างอยู่ทำให้ประชาชนไม่สนใจที่จะมามีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมหรือเป็นจิตอาสาต่าง ๆ

แนวทางในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนวัดดาวดิงซารามให้มีประสิทธิภาพ ต้องส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเห็นถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติดในชุมชน และทำให้เห็นว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาร่วมของชุมชน มิได้เป็นปัญหาของบุคคล

ใดบุคคลหนึ่ง หากยาเสพติดระบาดในชุมชนผลกระทบที่จะตามมาก็จะกระทบต่อประชาชนในชุมชนไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น เกิดการลักทรัพย์ในชุมชน อาจเกิดอันตรายจากผู้เสพยาเสพติด การดูแลกันในครอบครัวผู้ปกครองต้องดูแลบุตรหลานของตนเองไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ควรให้การสั่งสอนพูดคุย รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานว่ามีความเสี่ยงที่จะเข้าไปยุ่งกับยาเสพติดหรือไม่ สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มากขึ้น

สรุปผลความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษารามที่มีต่อการบริการสังคมในเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงษาราม ในภาพรวมประชาชนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.45)

5.16 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

- 1) ร่วมกันเฝ้าระวังจุดเสี่ยงและแหล่งมั่วสุมในชุมชน
- 2) จัดให้มีการประชุมประชาคมของชุมชน เพื่อรับฟังปัญหา ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติด และนำมากำหนดเป็นกิจกรรม/โครงการในการดำเนินการ
- 3) ทุกครัวเรือนควรมีการระมัดระวังลูกหลานไม่ให้ติดยาเสพติด
- 4) จัดตั้งกลุ่มสันทนาการด้านกีฬาในชุมชนโดยการส่งเสริมให้เยาวชนเล่นกีฬา

GRAD VRU

2. ภาพการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนของนักศึกษาปริญญาตรี ตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี

GRAD VRU

ภาพการลงพื้นที่ศึกษาปัญหาาร่วมกับชุมชนวัดดาวดึงษารามของนักศึกษา

GRAD VRU

ภาพการลงพื้นที่ศึกษาปัญหาพร้อมกับชุมชนวัดดาวดึงษารามของนักศึกษา

GRAD VRU

ภาพการลงพื้นที่ศึกษาปัญหาาร่วมกับชุมชนวัดดาวดึงษารามของนักศึกษา

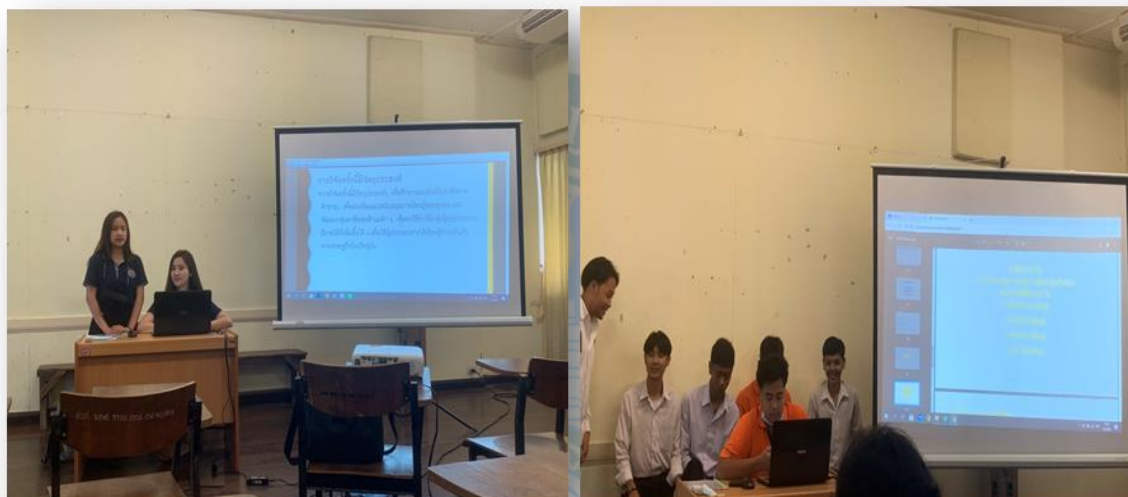
ภาพการลงพื้นที่ศึกษาปัญหาพร้อมกับชุมชนวัดดาวดึงษารามของนักศึกษา

3. ตัวอย่างการนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาให้กับชุมชน

ภาพการนำเสนอแนวทาง/วิธีการในการแก้ปัญหาให้กับชุมชนวัดดาวดึงษารามของนักศึกษา

4. การนำเสนอรายงานกิจกรรมบริการสังคมตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ภาพการนำเสนอรายงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศิลปศึกษา วิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

GRAD VRU

ภาพการนำเสนอรายงานวิจัยของนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศิลปนาฏดุริยางค์

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย
เอกสารข้อมูลคำอธิบายสำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยและยินยอม

หมายเลขข้อเสนอการวิจัย ๖.๑๔๒/๒๕๖๓

ข้อเสนอการวิจัยนี้และเอกสารประกอบของข้อเสนอการวิจัยตามรายงานการแสดงผลด้านล่าง ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว คณะกรรมการฯ มีความเห็นว่าข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการมีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

ชื่อข้อเสนอการวิจัย: การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมสมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
(The Development of a Social Service Based Instruction Model to Enhance Good Citizenship Competencies For Undergraduate Students of Bunditpatanasilpa Institutes)

รหัสข้อเสนอการวิจัย: ศษฎุ์นิพนธ์

สถาบันที่สังกัด: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้วิจัยหลัก: นายปรเมศวร์ พิษผักหวาน

เอกสารที่พิจารณาทบทวน

๑. แบบเสนอโครงการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓
๒. เอกสารชี้แจงข้อมูลผู้เข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓
๓. หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย	ฉบับที่ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓
๔. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	ฉบับที่ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

(พระสุวรรณเมธากรณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

หมายเลขใบรับรอง: ๖.๑๔๒/๒๕๖๓

วันที่ให้การรับรอง: ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

วันหมดอายุใบรับรอง: ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๔

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๔ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

ที่ ยว ๘๐๐๗/ว.๓๔๒

๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย

เจริญพร นายปรเมศวร์ พิชณิกหวาน / นิสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอใบรับรองจริยธรรมการวิจัยของข้อเสนอการวิจัย เพื่อทำ
การวิจัยคุณภูนิพนธ์ในเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริม
สมรรถนะความเป็นพลเมืองดี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์”
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณาข้อเสนอการวิจัยของท่านแล้ว มีความเห็น
ว่า ข้อเสนอการวิจัยที่จะดำเนินการนี้ มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย
ข้อบังคับและข้อกำหนด ไม่ต้องแก้ไขปรับปรุงแต่ประการใด จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัย
ตามข้อเสนอการวิจัยนี้ได้

จึงเจริญพรมาทือทราบและดำเนินการต่อไป.

ขอเจริญพร

(พระสุวรรณเมธธารณ์, ผศ.)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายประเมศวร์ พีชผักหวาน
วัน เดือน ปี เกิด	1 มิถุนายน 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2553 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร มหาวิทยาลัยศรีปทุม พ.ศ. 2550 บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ที่อยู่ปัจจุบัน	39/3 หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านลาน อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น 40110
รางวัลที่ได้รับ	ปี 2561 ทนวิจัย วช. เรื่อง แนวทางการพัฒนานักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ปี 2561 ทนการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

GRAD VRU